

Μπέττυ Αρβανίτη

Θέλω αυτό το διάστημα που
θα ζήσω να καταλάβω τη ζωή
Του Δημήτρη Αθανασιάδη

Νικηφόρος Διαμαντούρος

Ο νέος πρόεδρος της Ακαδημίας
Αθηνών μιλά στην ATHENS VOICE
Της Ζιζής Σφυρή

Οδυσσέας Αθανασίου

Η επιτυχία δεν είναι προνόμιο,
είναι επιλογή
Της Αγγελικής Μπιρμπίλη

Matina Sous Peau

Η dj και δημιουργός μιλά ανοιχτά
Της Ελένης Βαρδάκη

Χρυσανθος Πανάς

Ιστορίες για τη Ζαΐρα,
το Athénée, τον Takis
και τις καμπάνες του Island
Του Γιώργου Παυριανού

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Βόρεια Προάστια

Της Χριστίνας Μισιρλή

ΝΗΣΤΙΣΙΜΑ

lidl_hellas

1.355 likes

Ταραράμ

Πάνω από
130
Νηστίσιμα
προϊόντα

Και φέτος οι πιο Σαρακοσ-τέλειες νηστίσιμες επιλογές, μόνο στα Lidl!

Αυτή η Σαρακοστή θα έχει την αξέχαστη γεύση από τα πεντανόστιμα ορεκτικά των Lidl! Βρες μια μοναδική ποικιλία από ταραμοσαλάτα, ντολμαδάκια γιαλαντζί και πολλές ακόμη επιλογές ορεκτικών για το τραπέζι σου, αλλά και για κάθε στιγμή της ημέρας!

lidl-hellas.gr

Γιατί αξίζει.

Εκδότης-Διευθυντής Φώτης Γεωργελές

Σύμβουλος Έκδοσης Σταυρούλα Παναγιωτάκη
Διευθύντρια Σύνταξης Αγγελική Μπριμπίλη

Γενική Διεύθυνση Διαφήμισης
Λουίζα Ναθαναήλ

Art Director Φώτης Πεχλιβανίδης

Διεύθυνση Web Δημήτρης Αθανασιάδης

Σύμβουλος Διεύθυνσης Χριστίνα Γαλανοπούλου

Αρχισυνταξία Δανάη Καμζόλα (Podcast & City Guide),
Μπάμπης Καλογιάννης
Αρχισυνταξία Newsroom Τόνια Ζαραβέλα
Τεχνικός Διευθυντής Βάσιος Συντηριμάς
Social Media Manager Τάσος Ανέστης

Υπεύθυνος ύλης Τάκης Σκριβάνος
Επιμέλεια ύλης Δήμητρα Γκρους
Διόρθωση κειμένων Φανή Κουλούτζου,
Κατερίνα Ασήμου

Συντακτική ομάδα: Κ. Αθανασιάδης, Ν. Αμανίτης,
Ε. Βαρδάκη, Σ. Βλέτσας, Κ. Βνάτσιου, Κ. Βουλγαρέλη,
Ρ. Γεροδήμος, Ν. Γεωργελές, Ν. Γεωργιάδης, Κ. Γιαννακίδης,
Κ. Γλυνιαδάκη, Β. Γραμματικογιάννη, Β. Γρυπάρης,
Γ. Δαββέτας, Γ. Δήμος, Π. Διαμαντάκου, Α.Μ. Δρουμπούκη,
Θ. Κ. Ευθυμίου, Γ. Ζερβογιάννη, Μ. Ζουμπούλακη,
Κ. Καϊμάκης, Σ. Καλαμαντή, Κ. Καμπούσου, Β. Καμπουροπού-
λου, Δ. Καραθάνος, Α. Καψάλη, Ν. Κοσκινά, Α. Κοσμοπούλου,
Δ. Κουμαριώτης, Δ. Μαγουλάς, Α. Μανουσάκη, Μ. Μανωλο-
πούλου, Ι. Μαραγκουδάκη, Χ. Μαρκάκης, Δ. Μαστρογιαννί-
της, Β. Ματζάρογλου, Τζ. Μελιτά, Α. Μηρουντζάκη, Γ. Νένης,
Ε. Ντάκουλα, Δ. Παπαδόπουλος, Π. Παναγιωτόπουλος,
Κ. Παναγοπούλου, Γ. Παυριανός, Γ. Πρέζα, Μ. Προβατάς,
Τζ. Ρουσακή, Μ. Ι. Σιγαλού, Ε. Σιούσιουρα, Τ. Σκραπαλιώρη,
Ζ. Σφυρη, Σ. Τριανταφύλλου, Σ. Τοιτσόπουλος, Γ. Φλωράκης,
Ε. Χελιώτη, Κ. Χριστοφόρου, Γ. Ψυχάς, Ε. Ψυχούλη

Γραμματεία Σύνταξης Γεωργία Σκαμάγκα
info@athensvoice.gr
avguide@athensvoice.gr

Ατελιέ Sotos Anagnos

LOOKmag Κωνσταντίνα Βλαχοπούλου

Creative Manager Θάνος Ψυλλίδης
Creative Marketing Manager Λαμπρινή Τρούγκου
Branded Content Editor Χαρά Αλεξανδροπούλου

Εικονογραφήσεις art@athensvoice.gr
Φωτό: Θανάσης Καρατζάς, Γιώργος Ζαρχώνης,
Τάσος Βρεττός, Έκτορας Δ. Βούτσας, Κώστας
Αμοιρίδης, Βαγγέλης Τάσης, Χρήστος Κισατζεκιάν,
Δημήτρης Κλεάνθης, Μαρία Μαρκέζη,
Πέτρος Νικόλτσος, Λάζαρος Γραϊκός

Account Directors

Τίνα Γαϊτανίδου, Βόννη Ζαφειροπούλου

Direct Market Advertising Director

Άννα Αντωνίου

Direct Market Advertising Managers

Μιχάλης Δρακάκης, Εύα Βαλαμβάνου, Ελένη Βαρύτη,
Νώντας Νταμπάνης, Ελεωνόρα Τζεφρόνη

Marketing & Advertising Director AV | VOICE 102.5

Τζίνα Σαλαμπάση

Marketing & Event Coordinator | VOICE 102.5

Κωνσταντίνα Μιχάλη

Συντονισμός Διαφήμισης Μαίρη Κούρτη

marketing@athensvoice.gr

Digital Traffic Manager Εύη Ταρνάρη

Digital Advertising Coordinator Μίνα Γιαννάκη

Ψηφιακή Υποστήριξη Νικόλαος Αργυρίου

Διεύθυνση Λογιστηρίου Έφρη Μούρτζη

Λογιστήριο Ουρανία Μιχάλη, Μαίρη Λυκούση,
Μανώλης Κοττάκης

Διαχωρισμοί - Εκτύπωση «Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ»

Athens Voice S.A.

Χαρ. Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα

Σύνταξη: 210 3617.360, 3617.369, fax: 210 3632.317

Διαφημιστικό: 210 3617.530, fax: 210 3617.310

VOICE 102.5: 210 3648.213

Αγγελίες: 210 3617.369 Λογιστήριο: 210 3617.170

www.athensvoice.gr

Αν δεν βρίσκετε την Α.Β. στα σημεία διανομής,

επικοινωνήστε: 210 3617.360, 210 3617.369

Κωδικός εντύπου: 7021, ISSN 1790-6164

Νόμιμος Εκπρόσωπος: Γεωργελές Ελισάβετ Τρισεύγεννη

Κύριος Μέτοχος: Γεωργελές Φώτιος

Αρ. Πιστοποίησης MET: 230237

ATHENS voice Εβδομαδιαία εφημερίδα, διανέμεται δωρεάν.
Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή,
ολική ή μερική, η διασκευή ή απόδοση του περιε-
χομένου της έκδοσης με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό ή
άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή έγκριση του εκδότη.

Σε βλέπω!

Της ΛΕΝΑΣ ΔΙΒΑΝΗ

Σε βλέπω, πατριарχία

Την έψαχνα, την έψαχνα, παιδιά μου αγαπημένοι, τη διαβόητη πατριарχία και δεν την εντόπιζα χειροπιαστή. Όλο κάτι στο περίπου μου εμφανιζόταν, κάτι που σήκωνε συζήτηση, μα και μου, και λεκτικούς πολέμους με το ισχυρό φύλο, που άρχισε να νιώθει ανίσχυρο.

Την Καθαρά Δευτέρα, όμως, καθάρισα! Επιστρέφοντας από μια ωραιότατη και κιονοπασπαλισμένη ορειβασία στον Κίσαβο, περάσαμε από τον γραφικό Τύρναβο, πατρίδα του ποιητικού τσιπουρού και των τοπικών φαλλικών εθίμων. Βολτάριζα λοιπόν στην πλατεία, που ήταν φίσκα από τον κόσμο – όλοι με τα καλά τους και ελαφρώς πιωμένοι, εννοείται. Ανέβαινα τα σοκάκια, κατέβαινα τα σοκάκια και τότε την είδα! Η πατριарχία ήταν μπροστά μου ζωντανή, λιτή, επιβλητική και αναμφισβήτητη. Τη φωτογράφισα για να τη δείτε κι εσείς και να μην ψάχνετε πια για άλλον ορισμό. Όταν σας ρωτάνε, να λέτε: «Πατριарχία είναι τέσσερις άντρες, ψημένοι από τη ζωή, σε μια επαρχιακή ταβέρνα, σιωπηλοί και συνοφρυωμένοι, να κοιτάζουν και να δοξάζουν το πουλί τους στημένο στο κέντρο του εορταστικού τραπέζιου». Άμα δεν το πιάσουν με τη μία, μπορείτε να τους δείξετε τη φωτογραφία μου.

Καλή απόλαυση και καλή Σαρακοστή!

Info-diet

Της ΣΤΑΥΡΟΥΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ

ΤΟ ΝΕΟ ΕΚΙΒΕΝ ΤΟΥ ΑΡΗ ΒΕΖΕΝΕ

Νέο στέκι, μετά τη Σκούφου, σε φιλοσοφία izakaya (στα ιαπωνικά, το στέκι για ποτό & φαγητό μετά τη δουλειά). *Eki* σημαίνει «σταθμός», ενώ το *ben* προέρχεται από το bento, δηλαδή το συσκευασμένο γεύμα σε κουτί.
(στη Γλυφάδα)

LADURÉE

Το θρυλικό Ζαχαροπλαστείο της rue Royale, με το χαρακτηριστικό παστέλ vert amande του 18ου αιώνα και τα θρυλικά μακαρόν, άνοιξε στην πλατεία Μητροπόλεως. Δοκιμάστε την κλασική γεύση τριαντάφυλλο και ξεχάστε ότι έχετε δοκιμάσει μέχρι τώρα σε μακαρόν.

«ΚΑΛΗΜΕΡΑ ΚΑΙΤΟΙ ΒΡΟΧΕΡΗ, ΚΑΛΗΜΕΡΑ ΚΑΙΤΟΙ ΓΚΡΕΥ»

(Ο χαιρετισμός του υπέροχου Γιάννη Νένε στην πρωινή του εκπομπή 10-12, στον Voice 102.5)

HEATLESS CURL

Η χαρά των κοριτσιών που έχουν ίσια μαλλιά και ονειρεύονται μπούκλες. Στο TikTok έχει σμάνει συναγερμός.

Η ΔΟΥΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Κομπάρσος στην ταινία με τον Μπραντ Πιτ που γυρίζεται στην Υδρα. 200 ευρώ ημερομίσθιο για να παίξεις δίπλα στον Μπραντ; Άλλοι θα πλήρωναν ένα σκασμό λεφτά για να το ζήσουν.

ΑΚΡΙΤΑ-ΚΑΡΑΝΙΚΑΣ

Μπουγαδόνερα

ΖΩΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ - ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Μια κόντρα που εξελίχθηκε σε κακοφωνία, ουρλιαχτά, εμμονές, κακίες, μίσος, θόρυβο, απαξίωση πολιτικής, μικροπρέπειες, κακόγουστες ύβρεις... Γελάει ο κόσμος.

ΡΕΠΟΡΤΕΡ ΚΑΝΑΛΙΟΥ

«Μπραντ Πιτ, είσαι ευτυχισμένος που βρίσκεσαι στην Ελλάδα;» Πιο βλαχο-επαρχιώτικη κομπλεξική ερώτηση, πεθαίνεις.

ΤΕΛΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΛΕΞΙΚΟΠΛΕΙΟ

Μετά από 14 χρόνια κλείνει το βιβλιοπωλείο Λεξικοπωλείο στην Πλατεία Προσκόπων, στο Παγκράτι. Αντί να αρχίσετε τα υποκριτικά και γελοία RIP στα σόσιαλ, καλό θα ήταν να αγοράζατε και κανένα βιβλίο όσο ήταν ανοιχτό.

ΤΕΛΟΣ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΝΤΟΪΤΣ ΒΕΛΕ

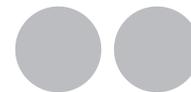
Η ελληνική γλώσσα είναι η μόνη από τις 32 συνολικά της DW που θα σταματήσει να υπάρχει από την 1η Ιανουαρίου του 2027. Περικοπές γίνονται και σε ορισμένα άλλα προγράμματα, αλλά καμία γλώσσα δεν αποσύρεται ολοκληρωτικά. Τι τρέχει;

Athens Voices

Του ΓΙΑΝΝΗ ΝΕΝΕ

panikoval500@gmail.com

Λόγια που ακούστηκαν δημοσίως στην Αθήνα

ΚΑΘΑΡΙΖΩ ΤΑ ΠΑΝΤΑ!!!

Τουαλέτες βρόμικες. Λεκάνες με τρίχες. Κίτρινους νιπτήρες. Σαλόνια με στάχτες. Μπαλκόνια με κουτσουλιές που μυρίζουν σαν τις τουαλέτες του Συντάγματος. *Greek_sissy* (Instagram – TikTok – Threads)

(Τοιχοκολλημένο στο Σύνταγμα)

Η δασκάλα, κάπως εύσωμη, μιλάει στα παιδιά για τις Απόκριες και τα ρωτά τι θα ντυθούν.

-Εσείς, κυρία, θα ντυθείτε;

-Πώς δεν θα ντυθώ. Θα ντυθώ σοκολάτα.

-Ποια; Από εκείνες τις μεγάλες, τις χοντρές;

(Μαρτυρία της ίδιας της δασκάλας, η οποία διδάσκει σε γκρουπ παιδιών σε ειδική τάξη)

-Αν είσαι πάνω από 80 χρονών και δεν έχεις γ@μήσει τουλάχιστον 2-3 γυναίκες στη ζωή σου, είσαι για κλάματα.

-Δεν έχει πηξει το μυαλό σου, ρε παιδί μου.

(Παρέα ηλικιωμένων δικηγόρων συζητούν – πολύ δυνατά! – σε στέκι τους. Ακαδημίας, Τετάρτη πρωί.)

«Εδώ, ε; Πρόσεχε μη σε χάσω, χόμπιτ!»

(Νεαρός στη φίλη του βγαίνοντας από το βαγόνι του Ηλεκτρικού, Μοναστηράκι, Κυριακή απόγευμα)

«Ρε μαλάκα, αυτοί οι Beatles, τι μαλακίες έπαιζαν;»

(15χρονα ανακαλύπτουν το παρελθόν της μουσικής. Χαλάνδρι, Σάββατο μεσημέρι.)

ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΜΑΣ

Αυτή την εβδομάδα το σχεδιάζει ο Μιχάλης Κιούσης. Σπούδασε στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών Αθήνας, ενώ φοίτησε με υποτροφία Erasmus στη Faculdade de Belas-Artes da Universidade de Lisboa. Έχει διδάξει εικαστικά στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και παρέδωσε καλλιτεχνικά εργαστήρια στον οργανισμό ΑΡΑΪΗ στη νήσο Ρεϋνιόν. Έχει πραγματοποιήσει ατομικές εκθέσεις και έχει συμμετάσχει σε πολλές ομαδικές. Η νέα του ατομική έκθεση «The Spaces in Between», σε επιμέλεια Μαρίας Αλμπάνης, εγκαινιάζεται στις 12 Μαρτίου στην Alma Gallery και διαρκεί ως τις 18 Απριλίου.

Μανιφέστο Απελευθέρωσης

(ή πώς να αποφύγετε τις τύψεις στα βαθιά γεράματα)

Του ΡΩΜΑΝΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ

Τη δεκαετία του 2000, τα σχολεία της Σουηδίας άρχισαν να ξεφορτώνονται τα βιβλία – τα αντικαθιστούσαν με λάπτοπ και tablets. Μέσα σε λίγα χρόνια, το επίπεδο γραμματισμού των παιδιών άρχισε να πέφτει.

Δέκα χρόνια μετά, το 2012, η Σουηδία, που κάποτε ήταν στην κορυφή της PISA, έπεσε αρκετές θέσεις, φτάνοντας κάτω ακόμη και από τη Βρετανία. Μέσα σε είκοσι χρόνια, το 2022, ένα στα τέσσερα παιδιά λυκείου στη Σουηδία θεωρούνταν λειτουργικά αναλφάβητο. Τώρα η Σουηδία αλλάζει πορεία. Όπως και πολλές άλλες χώρες, απαγορεύει τα κινητά στα σχολεία, μειώνει δραστικά τη χρήση ψηφιακών εργαλείων και επαναφέρει τα βιβλία στην τάξη. Αυτό συμβαίνει «ενάντια στο κύμα» και στις αφόρητες πιέσεις της βιομηχανίας της «εκπαιδευτικής τεχνολογίας» (Ed Tech) που έχει επεκταθεί σαν παρασιτικός οργανισμός σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, κάνοντας αφαίμαξη (κρατικών συνήθως) πόρων για παροχή αμφίβολης χρησιμότητας και αποτελεσματικότητας υπηρεσιών. Και φυσικά όλο αυτό συμβαίνει ενάντια στον οδοστρωτήρα των κολοσσών υψηλής τεχνολογίας (Big Tech) που, μέσα απ' την ανάπτυξη εθιστικών αλγορίθμων και την ψυχολογική χειραγώγηση των χρηστών, έχουν διαβρώσει όχι μόνο τις δημοκρατίες της Δύσης, αλλά και τον οικογενειακό, κοινωνικό και πολιτισμικό ιστό.

Τον καταστροφικό αντίκτυπο των smartphones, των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και της ψηφιακής κουλτούρας της εικόνας και της αυτοπροβολής για τα παιδιά και τους νέους τον έχουν περιγράψει αρκετοί μελετητές, όπως ο Jonathan Haidt – τον οποίο συχνά και επιμελώς παρερμηνεύουν οι θιασώτες της ψηφιακής κουλτούρας. Ο Haidt δεν ισχυρίζεται ότι για όλα φταίει η τεχνολογία. Την ευθύνη για την επιδημία των νοσημάτων ψυχικής υγείας στα παιδιά και στους εφήβους, για την αδυναμία μιας ολόκληρης γενιάς να ενταχθεί σε ομάδες, κοινωνικά, ακαδημαϊκά και επαγγελματικά – ένα φαινόμενο που τώρα σκάει σαν βραδυφλεγής βόμβα όχι μόνο στα σχολεία και τα πανεπιστήμια, αλλά και στον εργασιακό χώρο – ο Haidt την εντοπίζει σε ένα ευρύτερο πλέγμα μακροπρόθεσμων αλλαγών στον τρόπο που μεγαλώνουμε πλέον τα παιδιά μας: αποφυγή του ρίσκου, συνεχής επιτήρηση, έλλειψη προτύπων κ.ο.κ. Ωστόσο, ο καταστρεπτικός ρόλος των smartphones και των ΜΚΔ είναι αδιαμφισβήτητος.

Η δημόσια συζήτηση συχνά επικεντρώνεται, για ευνότους λόγους, στα παιδιά και στους εφήβους. Ωστόσο, τα ίδια προβλήματα αντιμετωπίζουμε όλοι, ανεξαρτήτως ηλικίας, καταγωγής, επαγγελματικού προσανατολισμού ή άλλων δημογραφικών στοιχείων. Πλατφόρμες όπως το Facebook, το Instagram και το TikTok έχουν το χαρακτηριστικό ότι, ακόμη κι όταν η ποιότητα του περιεχομένου έχει καταλήξει να είναι εμφανώς κάκιστη και βλαπτική για όλους μας, γεμάτη διαφημίσεις, τοξικότητα, χιούμορ δημοτικού, ψευδείς ειδήσεις και βίντεο κατασκευασμένα από τεχνητή νοημοσύνη, παραμένουμε επειδή γνωρίζουμε ότι όλοι παραμένουν. Οι πλατφόρμες αυτές υποκαθιστούν τον ρόλο που κάποτε έπαιζε η δημόσια τηλεόραση και οι μεγάλες εφημερίδες: έχουν μετατραπεί σε ένα δυστοπικό κακέκτυπο αυτού που ο Πούγκεν Χάμπερμας περιέγραψε ως «δημόσια σφαίρα» – ένα από τα πιο θεμελιώδη συστατικά όχι απλώς μιας δημοκρατίας, αλλά μιας οποιασδήποτε οργανωμένης κοινωνίας. Βέβαια, ο Χάμπερμας έθεσε τρεις όρους ώστε μια δημόσια σφαίρα να επιτελεί τον ρόλο της: καθολική πρόσβαση, ισότητα συμμετοχής, λογικός/κριτικός διάλογος. Από τις τρεις αυτές προϋποθέσεις, οι πλατφόρμες υψηλής τεχνολογίας πληρούν (και αυτό με προβληματικό τρόπο) μόνο την πρώτη: καθολικότητα πρόσβασης, η οποία όμως γίνεται με αντάλλαγμα την αδιαφανή συλλογή και πώληση των προσωπικών μας δεδομένων, και τον βομβαρδισμό μας με διαφημίσεις.

Η συμμετοχή στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης σε καμία περίπτωση δεν είναι ισότιμη, αντιθέτως οι αλγόριθμοί τους προμοδοτούν πολύ συγκεκριμένα είδη αναρτήσεων και προσωπικοτήτων (influencers), που απευθύνονται και ενεργοποιούν τα πιο φθηνά, χαμηλά ή πρωτόγονα ένστικτά μας. Οτιδήποτε άλλο αργά ή γρήγορα εξαφανίζεται, δημιουργώντας μια σχεδόν ολιγαρχική επικοινωνιακή δομή. Είναι, δε, σίγουρο ότι ο διάλογος που γίνεται στις πλατφόρμες αυτές μόνο λογικός/κριτικός δεν είναι. Το πάλι ποτέ Twitter ήταν αυτό που πρώτο άλλαξε (προς το χειρότερο) τους όρους της δημόσιας και πολιτικής επικοινωνίας, μετατρέποντας τη δημόσια σφαίρα από μια κουλτούρα ανάγνωσης, γραφής και παρακολούθησης της επικαιρότητας σε έναν ανταγωνισμό ατάκας, σπασμωδικών αντιδράσεων, αντεγκλήσεων και μπηδίων (memes). Το Instagram και το TikTok δεν περιλαμβάνουν καν ουσιαστικό γραπτό λόγο, ούτε πραγματικό και προσβάσιμο διάλογο, ενώ στο Facebook είναι δύσκολο να αναπτυχθεί ουσιαστικός διάλογος, γιατί αυτό εξάπτει τα συναισθήματα και δεν πουλάει.

Η μαζική απομάγευση από το X και από το Facebook και η αναζήτηση ποιοτικού περιεχομένου – μαζί με τις δομικές αλλαγές στην αμερικανική κυρίως δημοσιογραφία (π.χ. με την ακραία πώληση στα μεγάλα ΜΜΕ) – οδήγησαν στην επάνοδο παλαιότερων τρόπων ενημέρωσης και επικοινωνίας, όπως τα newsletters και οι προσωπικές στήλες γνωστών σχολιαστών (όπως το Substack), οι οποίες βασίζονται σε μικροκοινότητες

συνδρομητών ή υποστηρικτών και μοιάζουν αρκετά με τα blogs που έζησαν τη χρυσή τους εποχή πριν από 20 χρόνια, και φυσικά τα podcasts, που αντικατέστησαν σε έναν βαθμό το ποιοτικό ραδιόφωνο και την τηλεόραση. Δεν είναι τυχαίο ότι πολλά από τα καλύτερα ή πιο ουσιαστικά ρεπορτάζ, αναλύσεις, έρευνες, συνεντεύξεις κάθε εβδομάδα τα βρίσκουμε σε ανεξάρτητα, μικρά ή ατομικά «κανάλια» επικοινωνίας και ενημέρωσης. Ωστόσο, ακόμη και ένα τέτοιο μοντέλο είναι δημοκρατικά και κοινωνικά παθογενές και δυσλειτουργικό. Βασίζεται μόνο στην όρεξη, την ανάγκη, τον χρόνο, το χρήμα και τους τρόπους κατανόησης του υλικού που μπορεί να έχει ένας χρήστης – άρα, αντί να αμβλύνει την ψηφιακή και πολιτική ανισότητα, ουσιαστικά την οξύνει. Ένα διασπασμένο οικοσύστημα μικροκοινοτήτων με βάση τις ιδεολογίες ή τα ενδιαφέροντα του καθενός δεν είναι μια βιώσιμη δημόσια σφαίρα – δεν είναι καν «δημόσια», αφού οι μάζες εξακολουθούν να ενημερώνονται από και να επικοινωνούν μέσα από παθογενείς ιδιωτικές πλατφόρμες.

Σε κάθε περίπτωση, η στροφή της Σουηδίας στα βιβλία, και η ευπρόσδεκτη (αν και πολύ καθυστερημένη) κίνηση πολλών δυτικών χωρών να απαγορεύσουν τα ΜΚΔ για τα παιδιά μου προκάλεσε την εξής σκέψη: Οι εταιρείες υψηλής τεχνολογίας μέσα σε 20 περίπου χρόνια (και ειδικά από την εμφάνιση των smartphones) κατάφεραν να εισβάλουν σε κάθε πτυχή της ατομικής, οικογενειακής, κοινωνικής, εκπαιδευτικής, πολιτισμικής και πολιτικής ζωής και να κυριαρχήσουν, πιάνοντας μας όλους «ομήρους». Καθορίζουν πλέον τη σχέση μας με το σώμα μας, την εικόνα που έχουμε για τον εαυτό μας και για τους άλλους, το τι κάνουμε στον ελεύθερο χρόνο μας, το πόσο καλά κοιμόμαστε, το πώς επικοινωνούμε με τους ανθρώπους μας και με τους ξένους, το τι δουλειές κάνουμε (ή δεν κάνουμε), το πώς αντιλαμβανόμαστε και βιώνουμε τη φύση και τον δημόσιο χώρο.

Ας φανταστούμε ότι υπάρχουν δύο ενδεχόμενα. Είτε αυτή η προσπάθεια απελευθέρωσης, που ξεκινάει τώρα δειλά δειλά στη Δύση και επικεντρώνεται στα παιδιά, να πετύχει και να ανακτήσουμε τον έλεγχο και το νόημα της ζωής μας, είτε να αποτύχει και να απορροφηθούμε όλοι απ' αυτή τη μαύρη τρύπα την οποία δημιουργούν ψυχικά διαταραγμένοι ολιγάριθμοι με τη συνδρομή αυταρχικών ηγετών (και την ανοχή αδύναμων ή ανίκανων δημοκρατών ηγετών). Ας υποθέσουμε ότι η προσπάθεια αυτή πετυχαίνει. Ας υποθέσουμε ότι τα σημερινά παιδιά του δημοτικού στη Σουηδία αρχίζουν σταδιακά να διαβάζουν και να γράφουν καλύτερα, και ότι τα παιδιά σε όλες τις χώρες που περιορίζουν τη χρήση κινητών και ΜΚΔ αρχίζουν, αργά αλλά σταθερά, να έχουν λίγο πιο υγιή σχέση με το σώμα τους, με τον εαυτό τους, με τους άλλους, με την έννοια της γνώσης, της προσπάθειας, του καθήκοντος και του νοήματος στη ζωή. Ας υποθέσουμε, λοιπόν, ότι μια ολόκληρη γενιά παιδιών που τώρα είναι 5 ή 10 χρονών, μεθαύριο γίνονται καλύτεροι ενήλικες, καλύτεροι εργαζόμενοι, καλύτεροι πολίτες, καλύτεροι φίλοι, σύντροφοι και γείτονες απ' ό,τι οι γενιές που θυματοποιήθηκαν και κάρκιναν απ' αυτό το τεράστιο πείραμα των τελευταίων 20 ετών. Ας υποθέσουμε, επίσης, ότι σε 10-20 χρόνια, εμείς οι υπόλοιποι, οι ενήλικοι, καταφέρνουμε να ανακτήσουμε λίγο μεγαλύτερο έλεγχο του τώρα, της παρουσίας μας στη στιγμή και στη ζωή. Ας υποθέσουμε, δηλαδή, ότι δεν πιάνουμε το κινητό με το που ανοίγουμε τα μάτια μας, ούτε πριν τα κλείσουμε το βράδυ, ούτε σκρολάρουμε όλη μέρα αποφεύγοντας να επεξεργαστούμε και να βιώσουμε άβουλα, δυσάρεστα, στενόχωρα συναισθήματα. Ότι παύουμε να νιώθουμε όλο το βάρος της ενοχής και το υπαρξιακό κενό που αυτές οι συμπεριφορές αναπόφευκτα φέρνουν. Με λίγα λόγια, ας υποθέσουμε ότι όλο αυτό το πράγμα που ζούμε και ζήσαμε ήταν μια παρένθεση, ένας εφιάλτης. Και ότι κάποια στιγμή περνάει, τελειώνει, βγαίνουμε απ' αυτό.

Όλα αυτά δεν είναι βέβαιο ότι θα γίνουν, αλλά δεν είναι και απίθανο, απ' τη στιγμή που οι κυβερνήσεις μας κι εμείς ως κοινωνίες και ως πολίτες αποφασίζουμε να ακολουθήσουμε μια συντεταγμένη πορεία αντίστασης και εξυγίανσης της δημόσιας σφαίρας. Το ερώτημά μου όμως είναι άλλο. Αν όλα αυτά γίνουν κι όσοι υπάρχουμε ακόμα σε 10, 20 ή 30 χρόνια κοιτάξουμε πίσω στη ζωή μας, πώς θα νιώσουμε γι' αυτήν; Πώς θα νιώσουμε για τα χρόνια που περάσαμε καταναλώνοντας την κάθε μας ημέρα και ελεύθερη στιγμή σκυμμένοι πάνω από μια οθόνη, σε ιδιωτικές πλατφόρμες που μετατρέπουν διαταραγμένους σε δισεκατομμυριούχους, σε ανούσια πράγματα, που ούτε ευχαρίστηση μας παρέχουν ούτε νόημα;

Ακόμη κι αν οι κοινωνίες μας κερδίσουν αυτόν τον πόλεμο στον οποίον βρίσκονται εδώ και 20 χρόνια χωρίς καν να το αντιλαμβάνονται, πώς θα νιώσουμε για τη ζωή που (δεν) ζήσαμε; Πέρα απ' την ανακούφιση και τη χαρά που θα αισθανθούμε για τα παιδιά και τα εγγόνια μας και την ανθρωπότητα συνολικά, υποψιάζομαι ότι θα νιώσουμε και μεγάλη στενοχώρια και πίκρα που χαραμίσουμε έτσι τη μία και μοναδική ζωή μας, που κανείς μα κανείς δεν μπορεί να μας δώσει πίσω. Θα νιώσουμε βαθύ θυμό γι' αυτούς που την έκλεψαν αλλά και για όσους ήξεραν, αλλά δεν μίλησαν, ούτε μας βοήθησαν να απεξαρτηθούμε, να απελευθερωθούμε, να ζήσουμε αλλιώς. Κυρίως όμως θα νιώσουμε τύψεις που αφεθήκαμε χωρίς να το παλέψουμε περισσότερο, χωρίς να κάνουμε ό,τι καλύτερο μπορούμε για να φροντίσουμε τον εαυτό μας. **A**

Σε ποιον ανήκουν οι 200 της Καισαριανής;

Του ΠΑΝΤΕΛΗ ΚΑΨΗ

Πριν από δύο μήνες ανακοινώθηκαν τα αποτελέσματα ενός πιλοτικού προγράμματος σε δέκα νοσοκομεία, σε συνεργασία με το ίδρυμα Νιάρχος, για την αντιμετώπιση των ενδονοσοκομειακών λοιμώξεων, τα οποία ήταν εντυπωσιακά. Με πολύ απλά μέτρα, όπως η υπενθύμιση στο ιατρικό προσωπικό για πλύσιμο των χεριών και γενικότερα τήρηση των κανόνων υγιεινής, οι λοιμώξεις μειώθηκαν έως και 50%.

Αυτό μεταφράζεται σε πόρους που εξοικονομήθηκαν, ημέρες νοσηλείας που αποφεύχθηκαν και φυσικά σε ανθρώπινες ζωές που σώθηκαν. Αν ή όταν το πρόγραμμα γενικευτεί, κάθε χρόνο θα μιλάμε για κάποιες χιλιάδες ζωές που σώθηκαν, για δεκάδες εκατομμύρια ευρώ που αποταμιεύτηκαν και για ανακούφιση των ΜΕΘ.

Θα περίμενε κανείς πως όλοι αυτοί που κόπτονται για την υγεία θα θεωρούσαν ζήτημα πρώτης προτεραιότητας την επέκταση αυτού του προγράμματος σε όλη την Ελλάδα. Επίσης, θα είχαν ξεσηκώσει τον κόσμο πιέζοντας την κυβέρνηση για τις καθυστερήσεις. Στα νοσοκομεία, της Νίκαιας, για παράδειγμα, όπου αντιμετωπίζουν αυτό το μείζον πρόβλημα από το οποίο χάνονται άδικα ασθενείς, δεν θα περίμεναν καν. Θα εφάρμοζαν μόνοι τους το πρόγραμμα. Άλλωστε για τη συστηματική τήρηση των κανόνων υγιεινής δεν χρει-

άζονται ούτε χρήματα ούτε διορισμοί. Η σοβαρότητα και η υπευθυνότητα αρκούν. Αλλά βέβαια, για έναν ανταρσουόπληκτο, τι γοητεία μπορεί να έχει το σύνθημα «πλύντε τα χέρια σας»; Πώς να οργανώσεις κινητοποιήσεις με αυτό το θέμα; Ποια είναι η αριστερή και ποια η δεξιά θέση; Πού είναι οι διαχωριστικές γραμμές; Γιατί είναι σαφές πως αυτό που κυρίως αγαπάμε είναι η αντιπαράθεση. Όσο πιο έντονη και πιο φασαριστική –κατά προτίμηση και με τα ΜΑΤ, να πέφτουν και μερικές ψιλές–, τόσο το καλύτερο. Πόσο μάλλον όταν ο υποργός είναι γνωστός για τις σκληρά δεξιές του θέσεις. Ιδανικό πρόσωπο για να δείξουμε ότι είμαστε προοδευτικοί.

Κάπως έτσι κάνουμε τις ώρες μας σε μια καρικατούρα δημόσιου διαλόγου. Ασχολούμαστε με τους εκπροσώπους του τίποτα και αφιερώνουμε ώρες τηλεοπτικού χρόνου και ενασχόλησης στα κοινωνικά δίκτυα με μη θέματα. Τα οποία, ωστόσο, προσφέρονται για να μπορεί ο καθένας να προβάλλεται και να παρουσιάζει την ιδεολογική του ταυτότητα. Αφορμή να υπάρχει κι όλα παίρνουν τον δρόμο τους. Όπως, για παράδειγμα, με τις φωτογραφίες από την εκτέλεση των 200 στην Καισαριανή. Οι ίδιες οι φωτογραφίες προφανώς συγκλονίζουν. Το τι βλέπει ο καθένας, ωστόσο, διαφέρει. Για τους περισσότερους από εμάς αυτό που σοκάρει είναι η ηρεμία

στα πρόσωπα που βρίσκονται μπροστά στη βεβαιότητα του θανάτου. Κανείς δεν μπορεί να μπει στη θέση τους. Όλο μας το είναι θέλει να κραυγάσει. Κι αυτός με τη σπικωμένη γροθιά τι κάνει; Δίνει άραγε κουράγιο στους συντρόφους του; Η μήπως μ' αυτή την ηρωική αλλά και απελπισμένη κίνηση δίνει νόημα σε μια αδιανόητη θυσία; Ερωτήματα που κάνουν τον καθένα μας να αναμετρηθεί με τον εαυτό του. Και βέβαια να γυρίσει πίσω στην ιστορία, στο μέγεθος ενός εγκλήματος που μας σημαδεύει ακόμα.

Όμως όχι, για κάποιους αυτά δεν ήταν αρκετά. Το σημαντικό είναι να τονιστεί πως οι εκτελεσθέντες ήταν κομμουνιστές. Ορισμένες φορές μάλιστα σου δημιουργείται η εντύπωση πως κάποιοι διεκδικούν μια αποκλειστικότητα. Σαν να μας λένε ότι αυτοί είναι δικοί μας νεκροί, δεν έχετε το δικαίωμα να τους οικειοποιηθείτε. Η συμπαθής εφημερίδα της αριστεράς μάλιστα το είπε ανοιχτά σε κεντρικό της τίτλο: «υποκριτικό», λέει, το ενδιαφέρον της Μενδώνη για τις φωτογραφίες. Ο λόγος; Ότι δεν προώθησε την ιδέα δημιουργίας ενός μουσείου Εθνικής Αντίστασης.

Ίδου λοιπόν η ιδανική αφορμή για να ξεκινήσει μια άλλη συζήτηση γι' αυτούς που εκείνη την περίοδο αντιστάθηκαν, για τους δωσίλογους και βέβαια για εκείνους που τους ξέπλυναν τότε και εξακολουθούν και σήμερα να το κάνουν. Οι οποίοι βέβαια βρίσκονται στην κυβέρνηση και στους ακροκεντρικούς που τους στηρίζουν. Ακό-

μα και ο Μπίστης παρενέβη, με αφορμή το εξαιρετικό άρθρο του Στάθη Καλύβα («Από την εικόνα στην ουσία», Καθημερινή 22/2), για να δώσει τη δική του ψυχαναλυτική ερμηνεία γι' αυτούς που «μισήσαν τα νιάτα τους» και δεν συμμερίζονται την τελευταία εκδοχή της δικής του οπτικής.

Κάπως έτσι ένα συγκλονιστικό ιστορικό ντοκουμέντο που θα έπρεπε να μας ενώνει έδωσε το έναυσμα για μία ακόμα ανούσια σύγκρουση. Όσο για

το μουσείο Εθνικής Αντίστασης, μακάρι να προχωρήσει. Με την προϋπόθεση, ωστόσο, ότι θα είμαστε ώριμοι να αντιμετωπίσουμε χωρίς εξωραϊσμούς την ιστορία μας. Διαφορετικά δεν θα ξέρουμε πού να τοποθετήσουμε τον ηρωικό συνταγματάρχη Ψαρρό, που εκτελέστηκε από τον ΕΛΑΣ λίγες μόνο μέρες πριν από την εκτέλεση των διακοσίων. ■

● ●
Οι ίδιες
οι φωτογραφίες
από την εκτέλεση
των 200 προφανώς
συγκλονίζουν.
Το τι βλέπει
ο καθένας, ωστόσο,
διαφέρει.

Φεστιβάλ της άνοιξης

Μέγαρο
Μουσικής
Αθηνών

Chamber Orchestra of Europe
Kirill Gerstein

18.3 &
19.3.26

Μέγαρο
Μουσικής
Αθηνών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Πολιτισμού

Τα κοντσέρτα του Μπετόβεν

Υποστηρικτής: ΣΤΑΣΥ

Χορηγοί Επικοινωνίας

EPT, ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 103.7, ΤΡΙΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 90.9, ΚΟΣΜΟΣ 93.6, COSMOS TV, ACTION 24, ATTICA MEDIA GROUP, ΔΙΕΣΗ 101.3, GALAXY 92, ΑΘΗΝΑ 9.84, CNN.GR, CULTURENOW.GR, IN2LIFE.GR, MONOPOLI.GR, NEWSBEAST.GR, ARTANDLIFE.GR, METEO.GR

©marco_borghese

Του ΣΤΑΜΑΘΗ ΖΑΧΑΡΟΥ

100.000 στρ. καλλιεργήσιμης γης βρέθηκαν κάτω απ' το νερό στον Έβρο μετά την άνοδο της στάθμης του ποταμού και των παραποτάμων του, Ερυθροπόταμου και Άρδα, πάνω από τα όρια ασφαλείας.

5,80 μέτρα είναι το όριο ασφαλείας του ποταμού και το βράδυ της Κυριακής ήταν πάνω από 6,20.

4 χρόνια συμπληρώθηκαν την Τρίτη από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία.

3 μέρες θα χρειαζόταν «ο 2ος καλύτερος στρατός στον κόσμο» για να κατακτήσει το Κιέβο, σύμφωνα με έγκριτους αναλυτές ερευνητές δημοσιογράφους στη χώρα μας.

250.000-325.000 Ρώσοι στρατιώτες έχουν χάσει τη ζωή τους στον πόλεμο, σύμφωνα με δυτικές εκτιμήσεις και think tanks.

100.000-140.000 Ουκρανοί στρατιώτες έχασαν τη ζωή τους από το 2022 έως το τέλος του 2025, σύμφωνα με μελέτη του Center for Strategic and International Studies (CSIS).

14.000 άμαχοι Ουκρανοί έχουν σκοτωθεί από τις επιθέσεις των Ρώσων, σύμφωνα με τον ΟΗΕ.

8-9 εκατ. μετακινήσεις πραγματοποιούνται ημερησίως στην Αττική.

42% από αυτές με ΙΧ.

23% των μετακινήσεων γίνονται πεζή, ενώ ένα μικρό ποσοστό αφορά μηχανάκι και ποδήλατο.

40% ήταν το μερίδιο των ΜΜΜ στις μεταφορές εντός Αττικής πριν από δύο δεκαετίες.

© ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΠΟΝΗΣ / ΕΥΡΟΚΙΝΗΣΙ

683.557.000 κυβικά μέτρα νερού ήταν τα απολήψιμα αποθέματα των ταμιευτήρων της ΕΥΔΑΠ στις 20 Φεβρουαρίου, σημαντικά αυξημένα μετά τις διαρκείς βροχές.

445.353.000 κυβικά μέτρα ήταν το απόθεμα την 1η Σεπτεμβρίου 2025.

1.220.294.000 κυβικά μέτρα ήταν το απόθεμα την 1η Ιανουαρίου του 2020. Οπότε μην ξεθαρρεύετε. Τα τούβλα στο καζανάκι είναι κοντά.

25% είναι σήμερα το μερίδιο των ΜΜΜ, με την απώλεια να μεταφέρεται σχεδόν εξ ολοκλήρου στο ΙΧ.

100 ευρώ είναι από την Τρίτη η αποζημίωση σε όσους υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία σε Θράκη και νησιά Αιγαίου, και 50 σε όσους υπηρετούν στην ενδοχώρα.

8,8 ευρώ ήταν μέχρι τη Δευτέρα η αποζημίωση για όλους τους φαντάρους. Ο λόγος δεν ήταν ανθρωπιστικός αλλά νομικός, καθώς, αν δεν δινόταν αυτή η αστεία αποζημίωση, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι το κράτος επιβάλλει εργασία χωρίς καμία οικονομική κάλυψη. Πονηρός ο νομοθέτης.

12 μνην θα είναι η θητεία για όλους, εκτός όσων καταταγούν ως πρότακτοι ή πρωτόκλητοι και όσων επιλεγούν ή επιλέξουν να υπηρετήσουν στη Θράκη και στα νησιά του Αιγαίου, στην ΕΛΔΥΚ και στον Λόχο Ευζώνων της Προ-

τρα ήταν το απόθεμα την 1η Σεπτεμβρίου 2025.

1.220.294.000 κυβικά μέτρα ήταν το απόθεμα την 1η Ιανουαρίου του 2020. Οπότε μην ξεθαρρεύετε. Τα τούβλα στο καζανάκι είναι κοντά.

εδρικής Φρουράς, οι οποίοι θα υπηρετήσουν 9 μήνες.

76 δευτερόλεπτα χρειάζεται το εργοστάσιο της Χιαομί στο Πεκίνο για να παραγάγει ένα αυτοκίνητο SU7.

600.000 οχήματα έχει κατασκευάσει η Χιαομί σε διάστημα 22 μηνών

700 ρομπότ εκτελούν με ακρίβεια την προκαθορισμένη τους εργασία και αποτελούν τη γραμμή παραγωγής.

126% ακριβότερο ήταν το σαρακοστιανό τραπέζι το 2024 σε σχέση με ένα έτος πριν, σύμφωνα με ρεπορτάζ της εποχής.

20% ακριβότερο ήταν το ίδιο τραπέζι το 2025 σε σχέση με το 2024, πάντα σύμφωνα με ρεπορτάζ της εποχής.

66% ακριβότερο ήταν φέτος το τραπέζι σε σχέση με πέρυσι, πάντα σύμφωνα με δημοσιεύματα του Τύπου.

343,4% είναι η σωρευτική αύξηση τη συγκεκριμένη τριετία, αν πιστέψει κανείς τα δημοσιεύματα και μπορεί να κάνει στοιχειώδεις πράξεις. Δηλαδή ένα τραπέζι που στοίχιζε 100 ευρώ το 2023, θα κόστιζε φέτος 434,3 ευρώ, πάντα αν πάρουμε τοις μετρητοίς τα δημοσιεύματα.

32,6% των πολιτών θεωρούν τον Κ. Μητσοτάκη καταλληλότερο για πρωθυπουργό σε δημοσκόπηση της ΜΑΡC.

8,1% θεωρούν καταλληλότερη τη Ζωή Κωνσταντοπούλου και τη φέρνουν στη 2η θέση, με 3ο τον Κ. Βελόπουλο, που λαμβάνει ποσοστό καταλληλότητας 6,9%.

5,8% των ερωτηθέντων θεωρούν κατάλληλο τον Ν. Ανδρουλάκη και τον κατατάσσουν 4ο, παρά το γεγονός ότι το ΠΑΣΟΚ λαμβάνει ποσοστό 13% στην εκτίμηση εκλογικού αποτελέσματος.

70 άνθρωποι έχουν χάσει τη ζωή τους στο Μεξικό το τελευταίο τρίήμερο, εξαιτίας των ταραχών που ξέσπασαν μετά τη δολοφονία του ναρκοβαρόνου Νεμέσιο Οσεγκέρα Θερβάντες, γνωστού παγκοσμίως ως «El Mencho», αρχηγού του Καρτέλ Χαλίσκο Νέα Γενιά (CJNG).

10.000 στρατιώτες έχουν αναπτυχθεί σε διάφορες περιοχές του Μεξικού, γεγονός που δεν εμπόδισε το καρτέλ να εξαπολύσει επιθέσεις σε δημόσιους χώρους.

5 χρόνια φυλακή εξέτισε η Ροσαλίνα Γκονσάλες Βαλένσια, γνωστή ως «La Jefa» και σύζυγος του αρχηγού. Για τις αμερικανικές και μεξικανικές αρχές θεωρούνταν βασικός πυλώνας της οικονομικής δομής του CJNG. Πλέον είναι ελεύθερη και σε άγνωστη τοποθεσία.

Τις τελευταίες ημέρες, με αφορμή τις φωτογραφίες των διακοσίων στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής, η δημόσια συζήτηση στράφηκε με ασυνήθιστη ένταση στην περίοδο της Κατοχής. Για πολλούς, οι εικόνες αυτές λειτούργησαν ως αιφνίδια αποκάλυψη για άλλους, ως επιβεβαίωση μιας ιστορίας που παραμένει ανοικτή. Η ένταση, ωστόσο, δεν εξηγείται μόνο από το περιεχόμενο των φωτογραφιών. Εξηγείται κυρίως από τον τρόπο με τον οποίο αυτές εμφανίζονται: αποκομμένες από ένα σταθερό και οργανωμένο πλαίσιο γνώσης.

Οι ιδιωτικές συλλογές φωτογραφιών του πολέμου δεν αποτελούν ιστορική ιδιαιτερότητα. Σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, οικογένειες διατηρούν υλικό που επέστρεψε μαζί με στρατιώτες μετά τη λήξη των επιχειρήσεων: άλμπουμ, σημειώσεις, μικρά προσωπικά αρχεία. Εκεί όμως το υλικό αυτό έχει ενταχθεί εδώ και δεκαετίες σε ένα ευρύτερο σύστημα δημόσιας ιστορίας: οργανωμένα αρχεία, εθνικές βάσεις δεδομένων, μουσεία, ερευνητικά ινστιτούτα, εκπαιδευτικά προγράμματα. Οι εικόνες δεν εμφανίζονται ως αποσπασματικά «ευρήματα» που κάθε φορά προκαλούν σοκ. Εντάσσονται σε μια ήδη συγκροτημένη αφήγηση, σε μια γνώση που έχει συστηματοποιηθεί.

Στην Ελλάδα, αντιθέτως, κάθε νέο τεκμήριο της Κατοχής επιστρέφει ως είδηση. Η ιστορική γνώση δεν συσσωρεύεται με θεσμική συνέχεια· επανεκκινεί. Οι φωτογραφίες δεν είναι λοιπόν απλώς ένα εύρημα. Είναι σύμπτωμα. Δείχνουν όχι μόνο τι συνέβη το 1944, αλλά και πώς διαχειριστήκαμε –ή δεν διαχειριστήκαμε– τα ίχνη εκείνης της περιόδου τις επόμενες δεκαετίες. Το ζήτημα συνδέεται άμεσα με την αρχειακή μας πραγματικότητα. Η πρόσβαση στα κρατικά αρχεία υπήρξε επί μακρόν δύσκολη και συχνά αποτρεπτική. Μεγάλοι όγκοι υλικού παρέμειναν αταξινόμητοι, άγνωστοι ακόμη και στις υπηρεσίες που τους κατείχαν.

Η παθογένεια δεν περιορίζεται στην έλλειψη πόρων ή προσωπικού· συνδέεται με μια διοικητική κουλτούρα που αντιμετώπισε τα αρχεία περισσότερο ως υπηρεσιακό κατάλοιπο και όχι ως δημόσιο αγαθό. Έτσι εξηγείται γιατί για την περίοδο του πολέμου και της Κατοχής δεν διαθέτουμε ακόμη πλήρεις και διασταυρωμένους καταλόγους θυμάτων, αξιόπιστες συνολικές στατιστικές απωλειών, ούτε μια ενιαία τεκμηρίωση των τόπων μνήμης. Δεν έχουμε συγκροτήσει μια συνολική εικόνα των εκτελεσθέντων και των πεσόντων της Αντίστασης, των θυμάτων των αντιποίνων, των νεκρών των βομβαρδισμών, των θυμάτων της πείνας του πρώτου κατοχικού χειμώνα, των Ελλήνων Εβραίων που εκποτίστηκαν στα στρατόπεδα θανάτου. Το πρόβλημα δεν είναι μόνο ότι δεν έχουμε επεξεργαστεί πλήρως τα δεδομένα, είναι ότι σε αρκετές περιπτώσεις δεν έχουμε κατορθώσει να τα συγκεντρώσουμε με συστηματικό τρόπο.

Οι συνέπειες αυτής της κατάστασης έγιναν ορατές μεταπολεμικά. Το 1959, ο Έλληνας πρέσβης στη Βόννη απέδιδε τη δυσκολία τεκμηρίωσης ελληνικών αξιώσεων

VERBA VOLANT

ΓΙΩΡΓΟΣ ΝΤΑΛΛΑΡΑΣ

«Προσπαθούμε να είμαστε ψύχραιμοι, αλλά τα φαινόμενα αλαζονείας και κατάχρησης εξουσίας πληθαίνουν και απειλούν τη Δημοκρατία». Ο μεγάλος τραγουδιστής θεωρεί αλαζονεία την επίσκεψη του υπουργού και όχι τον τραμπουκισμό των αριστεριστών. Πατί; Πατί έτσι ήταν πάντα. Πώς το είχε πει ο Πορτοκάλογλου; «Στη Μεταπολίτευση, αν δεν ήσουν

αριστερός, δεν είχες τύχη». Το είχε πει και πιο κυνικά ο Σαββόπουλος: «Στη Μεταπολίτευση, αν δεν ήσουν Αριστερός, δεν έβγαζες ούτε γκόμενα». Αυτό ακριβώς, τίποτε άλλο.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΪΤΕΡΗΣ

«Ο Τσακνής, που έγραψε το "Μπαλαμό", δεν είναι δικό του το τραγούδι. Είναι παρδοσιακό τσιγγάνικο. Του έχω πει: "Κύριε Τσακνή, είσαι δικός σου το τραγούδι". Ορθό. Το ίδιο ισχύει και για τους Led Zeppelin. Είναι Πακιστανόι,

Ινδοί, Κινέζοι; Όχι. Τότε το «Kashmir» δεν είναι δικό τους τραγούδι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΝΤΩΝΗΣ (GIO KAY)

«Φέρνω κασέρι στην πατρίδα μου! Τελικός στόχος μου είναι να γίνω πρωθυπουργός». Ο σύγχρονος φιλόσοφος ακολουθεί τη μοίρα όσων –ανιδιοτελώς– θέλουν να ωφελήσουν τη χώρα, όπως ο Βαρουφάκης, ο Κασσελάκης και η Καρυστιανού. Πατί; Οι άλλοι καλύτεροι ήταν; Και τα μισά απ' όσα λέει να κάνει, καλύτερα θα ήμασταν.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΟΥΛΛΑΣ

«Ανατρέψατε τον θεμελιώδη κανόνα της αρχαιότητας μεταξύ αξιωματικών, δημουργώντας αδικία εις βάρος στελεχών που προέρχονται από την ίδια κατηγορία πυρρονόμων». Ο γιατρός βουλευτής του ΠΑΣΟΚ κατήγγειλε την κυβέρνηση ότι κάνει πραξικόπημα στις κρίσεις των αξιωματικών της Πυροσβεστικής. Η ασήμαντη λεπτομέρεια ότι το κόμμα του είχε υπερψηφίσει τη ρύθμιση (διά της κυρίας Λιακούλη) δεν στερει τίποτα από τον καταγγελτικό λόγο του βουλευτή Αργολίδος.

αρχαιοθέτησε τον πόλεμό της

Της **ΑΝΝΑΣ ΜΑΡΙΑΣ ΔΡΟΥΜΠΟΥΚΗ**

για πολεμικές αποζημιώσεις στην έλλειψη σχετικών εγγράφων. Στην πραγματικότητα, τα έγγραφα υπήρχαν, αλλά διάσπαρτα και αταξινόμητα, χωρίς κεντρική εποπτεία και χωρίς σαφή εικόνα του περιεχομένου τους. Το κράτος αδυνατούσε να αξιοποιήσει το ίδιο του το αρχειακό απόθεμα. Το 1975 «χάθηκαν» φορητά έγγραφα του Υπουργείου Εσωτερικών σε μετακόμιση, ενώ την ίδια χρονιά καταστράφηκαν μαζικά φάκελοι των Υπηρεσιών Ασφαλείας. Τα αρχεία του Εθνικού Γραφείου Εγκλημάτων Πολέμου κατέληξαν στους παλαιοπώλες, πιθανόν λόγω των ρηγμάτων που μπορεί να προκαλούσε στο επερχόμενο εθνικό συμφιλιωτικό αφήγημα με την αποκάλυψη ονομάτων Ελλήνων συνεργατών των Γερμανών. Τέτοιες πράξεις δεν μπορούν να θεωρηθούν απλώς διοικητικά ατυχήματα· διαμόρφωσαν ουσιαστικά τα όρια της μεταπολεμικής μνήμης. Η εμπειρία μου από τα ξένα αρχεία υπουργείων στερεοποίησε την πεποίθησή μου ότι στην Ελλάδα βρισκόμαστε μπροστά σε ένα είδος αρχειακής «μνημοκτονίας».

Η εμπειρία της έρευνας καταδεικνύει τη διάρκεια αυτών των δυσλειτουργιών. Η μη σταθερή εφαρμογή της 30ετίας για την αποδέσμευση φακέλων, οι περιορισμοί στην αναπαραγωγή εγγράφων, η αβεβαιότητα ως προς το τι είναι διαθέσιμο, η χρόνια υποστελέχωση, δημιούργησαν ένα περιβάλλον όπου η πρόσβαση στην ιστορική τεκμηρίωση εξαρτιόταν συχνά από συγκυρίες. Το 2012 καταργήθηκαν 101 οργανικές θέσεις αρχειονόμων στα Γενικά Αρχεία του Κράτους, επιβαρύνοντας μια ήδη πιεσμένη δομή. Ταυτόχρονα όμως πρέπει να αναγνωριστεί ότι τα τελευταία χρόνια παρατηρούνται ουσιαστικές βελτιώσεις, ιδίως σε επιμέρους υπηρεσίες των ΓΑΚ. Υπάρχουν πλέον περιπτώσεις όπου τα ΓΑΚ λειτουργούν υποδειγματικά, με συστηματική ταξινόμηση, ψηφιοποίηση, εξωστρέφεια και σαφείς διαδικασίες πρόσβασης. Η εξέλιξη αυτή αποτελεί σημαντικό κέρδος και δείχνει ότι η αλλαγή είναι εφικτή όταν υπάρχει πολιτική βούληση, επαγγελματισμός και θεσμική στήριξη. Ακριβώς γι' αυτό η ενίσχυση του αρχειακού ιστού δεν είναι ουτοπική απαίτηση, αλλά ρεαλιστική προοπτική.

Παρά τις θετικές αυτές εξελίξεις, σε άλλους τομείς οι δυσλειτουργίες παραμένουν. Στα ληξιαρχεία, ερευνητές συναντούν ερμηνείες της νομοθεσίας που καθιστούν δυσχερή ακόμη και την πρόσβαση σε παλιές πράξεις θανάτου. Οι ερευνητές δικαιούνται να αποδελτιώσουν ληξιαρχικές πράξεις χωρίς ονοματεπωνυμικό προσδιορισμό, λόγω προστασίας προσωπικών δεδομένων. Εκεί που η γραφειοκρατία συνορεύει με τον σουρεαλισμό είναι πως, σύμφωνα με κάποιους ληξιαρχικούς, ακόμα και οι νεκροί (δηλ. οι ληξιαρχικές πράξεις θανάτου) προστατεύονται από τον νόμο περί προσωπικών δεδομένων, ενώ άλλοι απαιτούν απόφαση εισαγγελέα για να δεις οποιαδήποτε σελίδα των ληξιαρχικών βιβλίων. Όπως γίνεται

αντιληπτό, οι ποσοτικές και ποιοτικές ερευνητικές δουλειές που θα μπορούσαμε να βασίσουμε στον θησαυρό των νεκροβιβλίων υπονομεύονται προτού καν διατυπωθεί το σχετικό αίτημα.

Στα δημοτικά αρχεία, το υλικό συχνά βρίσκεται αταξινόμητο σε υπόγεια ή αποθήκες, χωρίς ενιαίο σχεδιασμό διάσωσης και ψηφιοποίησης. Η τύχη του εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ευαισθησία της εκάστοτε δημοτικής αρχής. Χαρακτηριστική υπήρξε και η περίπτωση των αρχείων του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, τα οποία για χρόνια παρέμεναν εκτός οργανωμένου αρχειακού πλαισίου, στον ΟΚΑΝΑ (!), παρότι περιείχαν κρίσιμες πληροφορίες για την περίοδο της Κατοχής και για το στρατόπεδο Χαϊδαρίου. Η δική μου εμπειρία το 2010 στον δήμο Καισαριανής παραμένει χαρακτηριστική: μελετούσα φάκελους σε μεταλλικές ντουλάπες μέσα στην αίθουσα συνεδριάσεων του δημοτικού συμβουλίου, ενώ, ακριβώς δίπλα, τελέστηκαν δύο γάμοι. Τα έγγραφα συνέχισαν να παραμένουν αταξινόμητα και σιωπηλά, σαν να παρακολουθούσαν τις τελετές με την ίδια αδιάφορη επιμονή που τα έχει αντιμετωπίσει η δημόσια διοίκηση για δεκαετίες.

● ●
Οι φωτογραφίες της Καισαριανής δεν φέρνουν στο φως μόνο το παρελθόν. Φέρνουν στο προσκήνιο το ερώτημα πώς επιλέγουμε να το οργανώσουμε.
● ●

Παράλληλα, απουσιάζει ακόμη ένας κεντρικός μουσειακός χώρος αφιερωμένος στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο στην Ελλάδα, όπου τα τεκμήρια θα μπορούσαν να συγκεντρωθούν, να ερμηνευθούν και να ενταχθούν σε μια ενιαία αφήγηση. Οι τόποι μνήμης υπάρχουν, αλλά σπάνια συνδέονται σε ένα ευρύτερο δίκτυο ερμηνείας. Η δημόσια ιστορία παραμένει αποσπασματική. Το ζήτημα, επομένως,

δεν αφορά μόνο τους ιστορικούς. Αφορά τη συλλογική μας ικανότητα να γνωρίζουμε το παρελθόν μας με τεκμηριωμένο τρόπο. Η πρόσβαση στα αρχεία δεν είναι τεχνικό αίτημα μιας επαγγελματικής κοινότητας· είναι προϋπόθεση δημοκρατικής διαφάνειας και ιστορικής αυτογνωσίας.

Η πρόσφατη συζήτηση απέδειξε ότι το κοινωνικό ενδιαφέρον υπάρχει. Το ερώτημα είναι αν θα υπάρξει και συστηματική θεσμική ανταπόκριση: ενίσχυση και στελέχωση των αρχειακών υπηρεσιών, επιτάχυνση της αποδέσμευσης φακέλων, δημιουργία ενιαίας εθνικής βάσης δεδομένων θυμάτων, συντονισμένο πρόγραμμα ψηφιοποίησης δημοτικών και θεσμικών αρχείων, ίδρυση κεντρικού μουσείου για τον πόλεμο. Οι προϋποθέσεις υπάρχουν, όπως δείχνουν και τα παραδείγματα βελτίωσης στα Γενικά Αρχεία του Κράτους. Αυτό που απαιτείται είναι συνέπεια και μακροπρόθεσμος σχεδιασμός. Μέχρι τότε, κάθε νέο τεκμήριο θα συνεχίσει να εμφανίζεται ως μεμονωμένο γεγονός που προκαλεί προσωρινή συγκίνηση. Η πρόκληση είναι να μετατραπεί αυτή η συγκίνηση σε σταθερή υποδομή γνώσης. Οι φωτογραφίες της Καισαριανής δεν φέρνουν στο φως μόνο το παρελθόν. Φέρνουν στο προσκήνιο το ερώτημα πώς επιλέγουμε να το οργανώσουμε. **A**

**Yorgos Lanthimos
Photographs**

March 7 – May 17

onassis.org

Accessibility Sponsor

ALPHA BANK

ONASSIS STEGI

Νικηφόρος

Διαμαντούρος

*Η εργαλειοποίηση της δυσπιστίας
προς τους θεσμούς οδηγεί
σε αποδυνάμωση της δημοκρατίας*

Της ΖΙΖΗΣ ΣΦΥΡΗ - Φωτό: ΤΑΣΟΣ ΑΝΕΣΤΗΣ

Ο νέος πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών μιλά στην *ATHENS VOICE* για την Αμερική του Τραμπ, την woke κουλτούρα, την ελληνική πραγματικότητα, αλλά και για την προσωπική του ζωή

Ο Νικηφόρος Διαμαντούρος είναι ο νέος πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών εδώ και έναν μήνα περίπου. Τον συναντώ στο επιβλητικό μέγαρο της Ακαδημίας, εκεί όπου το αρχιτεκτονικό όραμα του Χάνσεν με την επίβλεψη του Τσίλερ συνομιλεί με το παρόν. Κάθεται απέναντί μου και το πρώτο που εισπράττω είναι μια ευγένεια παλαιάς κοπής, που σπανίζει στην εποχή των «κραυγών».

Υπάρχουν άνθρωποι που ενσαρκώνουν την Ιστορία με αποφασιστική φυσικότητα. Ο νέος πρόεδρος είναι ένας απ' αυτούς. Από τα αμφιθέατρα του Κολούμπα στο Στρασβούργο ως Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής και στην έδρα του Πανεπιστημίου Αθηνών, η διαδρομή του υπήρξε μια διαρκής προσπάθεια χαρτογράφησης του «ελληνικού παραδόξου» – αυτού του πολιτισμικού δυϊσμού που μας θέλει να ακροβατούμε ανάμεσα στον μεταρρυθμιστικό εκσυγχρονισμό (reformist culture) και την εσωστρεφή καχυποψία (underdog culture).

Τώρα, αναλαμβάνοντας την προεδρία της Ακαδημίας, δεν έρχεται απλώς να υπηρετήσει έναν ιστορικό θεσμό, αλλά να τον καταστήσει έναν ζωντανό καταλύτη διαλόγου. Σε μια εποχή που ο λαϊκισμός και ο θυμός δείχνουν να κερδίζουν έδαφος διεθνώς, η γνώση αμφισβητείται και η αριστεία συχνά παρεξηγείται, το στοίχημα είναι αν η Ακαδημία μπορεί τελικά να γίνει το «ζωντανό κύτταρο» μιας πόλης που τρέχει με χίλια.

Το βάρος του θεσμού και η πόλη

— Κύριε πρόεδρε, έπειτα από μια μακρά και επιτυχημένη θητεία στους κορυφαίους ευρωπαϊκούς θεσμούς, επιστρέφετε στην καρδιά της πνευματικής Αθήνας. Πόσο εύκολη είναι η προσαρμογή ενός ανθρώπου που έχει ταυτιστεί με την ευρωπαϊκή θεσμική ορθότητα στην καθημερινότητα της οδού Πανεπιστημίου; Ποια είναι η μεγαλύτερη πρόκληση, από την οπτική του νέου αξιώματός σας, στην αθηναϊκή πραγματικότητα σήμερα;

Η προσαρμογή δεν μου δημιουργεί ιδιαίτερη δυσκολία. Μεγάλωσα στην Αθήνα και υπηρέτησα επί πέντε έτη ως Συνήγορος του Πολίτη, γεγονός το οποίο μου επέτρεψε να γνωρίσω εκ των έσω τη δημόσια διοίκηση και τη λειτουργία των ελληνικών θεσμών. Υπό αυτή την έννοια, η επιστροφή μου δεν συνιστά μια μετάβαση σε άγνωστο περιβάλλον, αλλά μια επανασύνδεση με έναν χώρο τον οποίο γνωρίζω καλά. Κεντρικός άξονας της σκέψης μου, από τη νέα μου θέση, είναι η ενίσχυση της εξωστρέφειας της Ακαδημίας. Η πρόκληση δεν αφορά την προσωπική μου προσαρμογή, αλλά τον τρόπο με τον οποίο ένας θεσμός με ιστορικό βάρος μπορεί να συνομιλεί ουσιαστικά με την κοινωνία.

— Η Ακαδημία Αθηνών θεωρείται από πολλούς ένας χώρος πνευματικής απομόνωσης, εσωστρέφειας και εντέλει ένα ίδρυμα μακριά από τη ζωή. Πιστεύετε ότι οφείλει να λειτουργήσει ως ένας πιο εξωστρεφής πόλος, ένα πεδίο διαλόγου που θα παρεμβαίνει ενεργά στις προκλήσεις της σύγχρονης πόλης;

Πιστεύω ότι η Ακαδημία οφείλει να ενισχύσει την εξωστρεφή της διάσταση. Χωρίς να απεμπολήσει τον θεσμικό της ρόλο και την επιστημονική της αυστηρότητα, μπορεί και πρέπει να προσπαθήσει να λειτουργήσει ως πεδίο διαλόγου με την κοινωνία.

— Σε μια εποχή που η πληροφορία καταναλώνεται ταχύτατα και η τεχνητή νοημοσύνη αναδιαμορφώνει την πραγματικότητα, ποιο είναι το διακύβευμα για έναν ακαδημαϊκό; Είναι ο θεματοφύλακας της ιστορικής μνήμης ή ο πλοηγός σε ένα μέλλον που μοιάζει να μας ξεπερνά και μάλιστα με τρομακτική ταχύτητα;

Δεν θα έθετα το ζήτημα ως δίλημμα. Ο ακαδημαϊκός δεν είναι αποκλειστικά ούτε θεματοφύλακας του παρελθόντος ούτε πλοηγός ενός αβέβαιου μέλλοντος· είναι και τα δύο. Η ιστορική μνήμη και η συστηματική γνώση αποτελούν προϋπόθεση για την κατανόηση των ταχύτατων μεταβολών που επιφέρει, μεταξύ άλλων, η τεχνητή νοημοσύνη. Την ίδια στιγμή, ο ρόλος του ακαδημαϊκού είναι να συμβάλει στη διαμόρφωση ενός πλαισίου σκέψης που θα επιτρέπει στην κοινωνία να προσεγγίζει το μέλλον με κριτική νηφαλιότητα και όχι με άκριτο ενθουσιασμό ή φόβο.

Πολιτισμικός διίσμος και η παθογένεια του θυμού

— Στο εμβληματικό σας έργο «Πολιτισμικός διίσμος και πολιτική αλλαγή στην Ελλάδα της Μεταπολίτευσης» (εκδ. Αλεξάνδρεια) αναλύετε τη θεωρία του «πολιτισμικού διίσμου» (cultural dualism), περιγράφοντας τη διαρκή σύγκρουση ανάμεσα στην «εκσυγχρονιστική» (reformist culture) και στην «παράδοσιακή/υπονομοθετική» τάση (underdog culture). Με δεδομένη την πρόσφατη διατύπωσή σας ότι «ο θυμός δεν παράγει θεσμούς», θεωρείτε ότι ο σημερινός κοινωνικός θυμός αποτελεί μια νέα έξαρση

της underdog κουλτούρας απέναντι στην ανάγκη για μεταρρυθμίσεις; Πώς μπορεί ο ορθός λόγος να επικρατήσει έναντι αυτής της παγιωμένης καχυποψίας;

Δεν θεωρώ ότι η λεγόμενη underdog culture έχει εγγενώς υπονομευτική διάσταση. Πρόκειται μάλλον για ένα διαφορετικό σύστημα παραστάσεων και αντιλήψεων ως προς το πώς πρέπει να κινούμαστε για το «δέον γενέσθαι» και το «δέον πράττειν». Το ζήτημα του κοινωνικού θυμού είναι σύνθετο και δεν επιδέχεται εύκολες απαντήσεις. Μακροπρόθεσμα, η υπέρβασή του συνδέεται με τον τρόπο συγκρότησης του αξιακού μας συστήματος: με τη σταδιακή μείωση της καχυποψίας και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης, τόσο προς τους άλλους, συμπεριλαμβανομένου του κράτους, όσο και προς τον ίδιο μας τον εαυτό ως συλλογικό υποκείμενο.

— Περιγράψτε μια σχέση του πολίτη με το κράτος την οποία χαρακτηρίζετε σχεδόν εργαλειοποιημένη και συγκρουσιακή. Σήμερα που ο λαϊκισμός εξαπλώνεται ραγδαία στην Ευρώπη και στον κόσμο εργαλειοποιώντας αυτήν ακριβώς τη δυσπιστία προς τους θεσμούς, ανησυχείτε ότι διολισθαίνουμε σε μια εποχή όπου η «φωνή του λαού» χρησιμοποιείται ως πρόσχημα για την αποδυνάμωση της Δημοκρατίας;

Η εργαλειοποίηση της δυσπιστίας προς τους θεσμούς, ακόμη κι όταν δεν εμφανίζεται ρητά ως πρόσχημα, οδηγεί σε αποδυνάμωση της δημοκρατίας. Η δημοκρατική λειτουργία προϋποθέτει ένα ελάχιστο επίπεδο εμπιστοσύνης στους κανόνες και στις διαδικασίες. Το ζήτημα δεν είναι η «φωνή του λαού», αλλά η χρήση της ως μέσου απονομιμοποίησης των θεσμών. Όταν η δυσπιστία καθίσταται μόνιμο ερμηνευτικό σχήμα της πολιτικής ζωής, τότε υπονομεύεται η ίδια η θεσμική ισορροπία.

— Η έννοια της αριστείας στην Ελλάδα συχνά παρερμηνεύεται ως ελιτισμός. Πώς θα πείθεται έναν νέο άνθρωπο σήμερα ότι η επιδίωξη της διάκρισης δεν είναι κοινωνικό πρόνομι, αλλά μια βαθιά ηθική υποχρέωση προς τον εαυτό του και το κοινωνικό σύνολο;

Η απάντηση βρίσκεται στην παιδεία. Το ερώτημα της αριστείας δεν είναι μεμονωμένο, καθώς συνδέεται άμεσα με τις κοινωνικές διεργασίες μέσα από τις οποίες συγκροτείται το αξιακό σύστημα μιας κοινωνίας. Το αξιακό αυτό σύστημα οικοδομείται σε τέσσερα βασικά πεδία κοινωνικοποίησης: πρώτον, στην οικογένεια· δεύτερον, στο σχολείο· τρίτον, στον χώρο εργασίας και, τέταρτον, για τους άνδρες, στον στρατό. Εκεί διαμορφώνονται οι αντιλήψεις για την προσπάθεια, τη διάκριση και τη σχέση του ατόμου με το σύνολο. Εάν σε αυτά τα πεδία η αριστεία νοείται ως συνέπεια προσπάθειας και ευθύνης, τότε δεν εκλαμβάνεται ως ελιτισμός, αλλά ως φυσική έκφραση μιας ώριμης κοινωνικής κουλτούρας.

Το διεθνές πεδίο: Από την ακαδημαϊκή ελευθερία στη woke κουλτούρα

— Οι σπουδές σας σε κορυφαία αμερικανικά πανεπιστήμια συνέπεσαν με περιόδους μεγάλων πνευματικών αναζητήσεων. Με δεδομένη την οικογενειακή σας παράδοση στις αξίες της φιλελεύθερης δημοκρατίας,

πώς αποτιμάτε τη σημερινή κρίση στα αμερικανικά campus και την άνοδο του τραμπισμού;

Θεωρώ ότι πρόκειται για μια ιδιαίτερα δυσάρεστη και, εν πολλοίς, απογοητευτική εξέλιξη, στην οποία πρέπει όλοι όσοι πιστεύουν στις αξίες της ελεύθερης δημοκρατίας να αντισταθούν. Θα ήθελα, ωστόσο, να επισημάνω ότι στην αμερικανική ιστορία υπάρχει μια διαχρονική φλέβα αντισυστημισμού, η οποία πηγαινει πολλές γενιές πίσω. Το φαινόμενο αυτό έχει περιγραφεί με εξαιρετικό τρόπο ήδη από τη δεκαετία του 1950 από τον κοινωνιολόγο του Κολούμπια Ρίτσαρντ Χόφστατερ.

— Θεωρείτε ότι τα πανεπιστήμια διεθνώς παραμένουν προπύργια της ελεύθερης σκέψης ή μήπως οι νέες ιδεολογικές περιχαράξεις και ο φόβος της «πολιτικής ορθότητας» έχουν αρχίσει να περιορίζουν το εύρος της ακαδημαϊκής έρευνας;

Τα πανεπιστήμια οφείλουν να παραμείνουν προπύργια της ελεύθερης σκέψης και της ακαδημαϊκής ελευθερίας. Σε κάθε εποχή αναπτύσσονται ιδεολογικές τάσεις και πιέσεις που δοκιμάζουν τα όρια αυτής της ελευθερίας. Το κρίσιμο ζητούμενο δεν είναι η απουσία ιδεών ή συγκρούσεων, αυτές είναι αναπόφευκτες, αλλά η διασφάλιση ότι ο διάλογος διεξάγεται χωρίς αποκλεισμούς και φόβο. Και αυτόν τον διάλογο πρέπει να διασφαλίσουν τα πανεπιστήμια διεθνώς.

— Ποια είναι η θέση σας απέναντι στη λεγόμενη woke κουλτούρα; Την επιστρέψτε ως μια αναγκαία κοινωνική αφύπνιση ή ως έναν νέο δογματισμό που, μέσα από το φαινόμενο της cancel culture, τείνει τελικά να φιμώσει τη διαφορετική άποψη και την κριτική σκέψη;

Η φιλελεύθερη δημοκρατία προϋποθέτει τον πλουραλισμό, την έμφραση στη διαφορετική άποψη και την κριτική σκέψη. Υπό αυτή την έννοια, η απάντηση είναι μάλλον προφανής. Σε γενικές γραμμές, οι δογματισμοί, είτε νέοι είτε παλαιοί, δεν είναι συμβατοί με τη δημοκρατική λειτουργία.

Η ανθρώπινη διάσταση και η υστεροφημία

— Σε πρόσφατη συνέντευξή σας αναφερθήκατε με ιδιαίτερη θέρμη στη σύζυγό σας και στους γονείς σας, στα παιδιά σας και στα εγγόνια σας ως τις «σταθερές» της ζωής σας. Πόσο καθοριστικός είναι ο ρόλος της οικογενειακής εστίας ως αντίβαρου στην ένταση της δημόσιας παρουσίας και των διεθνών υποχρεώσεων;

Η οικογενειακή εστία αποτελεί το βάθρο, τον ακρογωνιαίο λίθο πάνω στον οποίο οικοδομεί κανείς τον εαυτό του. Χωρίς αυτό το βάθρο δεν έχεις μέλλον. Η πρόκληση έγκειται στο πώς αξιοποιεί κανείς όσα του προσφέρει αυτό το θεμέλιο, ώστε να προχωρήσει δημιουργικά και να συμβάλει στο κοινωνικό σύνολο.

— Πώς μεταφράζεται η σοφία ενός ακαδημαϊκού στη γλώσσα των εγγονιών σας; Τι είναι αυτό που σας διδάσκουν εκείνα για το μέλλον και τι σας ανησυχεί περισσότερο στον κόσμο που τους παραδίδουμε;

Τα εγγόνια μου ενισχύουν τη βαθιά μου πεποίθηση στην ανάγκη οικοδόμησης αξιακών συστημάτων που στηρίζονται σε λογικές θετικού και όχι μηδενικού αθροίσματος. Τέτοια αξιακά

συστήματα λειτουργούν ως γνώμονας για την πορεία του καθενός μας στον κόσμο και προς το μέλλον. Η απουσία τους είναι εκείνο που με ανησυχεί περισσότερο.

— Ποια είναι η προσωπική σας «γωνιά» στην Αθήνα, το μέρος που σας προσφέρει ηρεμία, και ποιο βιβλίο σας συντροφεύει αυτόν τον καιρό στο κομοδίνο σας;

Η προσωπική μου γωνιά δεν βρίσκεται στο κέντρο της Αθήνας, αλλά στην Κηφισιά, στο σπίτι μου, και ιδίως στο γραφείο μου, όπου βρίσκω την αναγκαία ηρεμία και αυτοσυγκέντρωση. Στο κομοδίνο μου αυτόν τον καιρό έχω δύο βιβλία. Το πρώτο είναι πιο θεωρητικό. Είναι μια παλιά μελέτη του καθηγητή Ροσοκ που επιγράφεται «The Machiavellian Moment» και αναδεικνύει τη σημασία της ρεπουμπλικανικής παράδοσης για τη διαμόρφωση του σύγχρονου πολίτη και της φιλελεύθερης δημοκρατίας. Το δεύτερο είναι πολύ πιο κοντά στα πιο πρόσφατα δικά μου ενδιαφέροντα και αποτελεί την πρώτη επιστημονική μονογραφία για τον θεσμό του Ευρωπαϊκού Διαμεσολαβητή, έναν θεσμό τον οποίο υπηρέτησα επί μία δεκαετία, προσπαθώντας να προωθήσω αρχές που συνδέονται με την υποχρέωση του πολίτη να υπηρετεί το σύνολο.

— Κλείνοντας τη θητεία σας στην προεδρία της Ακαδημίας, ποιο θα θέλατε να είναι το αποτύπωμα που θα αφήσετε πίσω σας; Ποια φράση θα θέλατε να συμπυκνώνει το έργο σας;

Θα ήθελα το αποτύπωμα της θητείας μου να συνδέεται με την προαγωγή και εμπέδωση μιας νοοτροπίας συμβολής στα κοινά. Ο σύγχρονος πολίτης στη φιλελεύθερη δημοκρατία δεν είναι απλά ένας παθητικός φορέας ή δέκτης δικαιωμάτων, αλλά ένα ενεργητικό μέλος μιας κοινωνίας με ισχυρή αίσθηση ηθικής ευθύνης και ενεργού συμμετοχής. Εάν κάτι θα ήθελα να συνοψίζει το έργο μου, είναι η καλλιέργεια αυτής ακριβώς της κουλτούρας, μιας κουλτούρας εξωστρέφειας, ευθύνης και ηθικής υποχρέωσης για συμβολή στα κοινά.

Ολοκληρώνοντας τη συζήτηση με τον Νικηφόρο Διαμαντούρο, μένει μια αίσθηση ότι η Δημοκρατία, τελικά, δεν είναι ένα αφηρημένο ιδεολόγημα, αλλά μια καθημερινή, σχεδόν χειρωνακτική εργασία πάνω στις αξίες μας. Ένα επίμοχθο έργο. Οι απαντήσεις στις ερωτήσεις που του θέσαμε είναι ένα μάθημα πνευματικής πειθαρχίας και θεσμικής νηφαλιότητας. Δεν ενδίδει στον πειρασμό της καταστροφολογίας ούτε στην ευκολία των αφορισμών. Αντίθετα, επιστρέφει διαρκώς στην έννοια της ευθύνης και του αξιακού συστήματος. Αποδεικνύει ότι δεν είναι ο άνθρωπος των μεγάλων τίτλων, αν και τους κατέχει όλους. Είναι ο στοχαστής που θα σου μιλήσει για την underdog κουλτούρα όχι ως κατάρα, αλλά ως ένα σύστημα παραστάσεων που περιμένει να μεταβολιστεί σε εμπιστοσύνη. Είναι ο παππούς που βλέπει στα εγγόνια του την ανάγκη για «παιχνίδια θετικού αθροίσματος», εκεί όπου η επιτυχία του ενός δεν προϋποθέτει την ήττα του άλλου.

Φεύγοντας από το γραφείο του στην οδό Πανεπιστημίου, η πόλη έξω μοιάζει λίγο λιγότερο χαοτική. Ίσως γιατί ο πρόεδρος μας υπενθύμισε κάτι αυτονόητο, που όμως έχουμε ξεχάσει: ότι το κράτος δεν είναι εργαλείο προς εκμετάλλευση, αλλά ένας καθρέφτης της δικής μας ηθικής υποχρέωσης για συμβολή στα κοινά. Και καθώς τον φαντάζομαι να επιστρέφει στη δική του «γωνιά» στην Κηφισιά, ανάμεσα στις σελίδες του Ροσοκ και στις αναμνήσεις από το Στρασβούργο, αντιλαμβάνομαι πως η μεγαλύτερη πρόκληση για την Ακαδημία σήμερα δεν είναι να μας διδάξει Ιστορία, αλλά να μας δείξει πώς να γίνουμε οι πολίτες που αξίζει το μέλλον μας, πολίτες με κριτική νηφαλιότητα και χωρίς φόβο. **Α**

Έξυπνοι δρόμοι + Πράσινη πόλη #5

Το κυκλοφοριακό δεν λύνεται οριστικά σε καμία μεγαλούπολη. Είναι ένα διαρκές και εξελισσόμενο πρόβλημα, που λαμβάνει στον χρόνο νέες μορφές, κι έτσι χρειάζεται συνεχώς νέα μέτρα και εναλλακτικούς τρόπους αντιμετώπισης.

Πάντως για τη χώρα μας, θα έπρεπε να αλλάξει ολοκληρωτικά το υπόδειγμα οργάνωσης και σχεδιασμού των πόλεων, με διακριτική αποθάρρυνση της χρήσης των ΙΧ αυτοκινήτων και ταυτόχρονη ενίσχυση των ΜΜΜ, που σήμερα δεν υπάρχει. Η πολιτική τάξη είτε δεν ξέρει είτε δεν δύναται να αναλάβει το πολιτικό κόστος. Δεν έχει αφήγημα λύσης για το πρόβλημα.

Αλλά και μέχρι τότε υπάρχουν δεκάδες πράγματα που πρέπει να κάνουμε, καθώς δεν έχουμε προχωρήσει σχεδόν σε τίποτα από τη δεκαετία του '80 έως σήμερα.

Η ATHENS VOICE ανοίγει τον διάλογο για μια καλύτερη ζωή των ανθρώπων και των πόλεων, με μια σειρά εύγλωττων και εκλαϊκευμένων άρθρων για το μεγαλύτερο αστικό περιβαλλοντικό πρόβλημα που θίγει βάνουσα τον πολιτισμό της καθημερινότητας. Το πρόβλημα της λειτουργίας της Αθήνας και των ελληνικών πόλεων. Ο γνωστός συγκοινωνιολόγος Σταύρος Κωνσταντινίδης, στο πέμπτο άρθρο του αναλύει το τι συμβαίνει στη χώρα μας και προτείνει τι θα μπορούσαμε να κάνουμε χωρίς να πρέπει «να ανακαλύψουμε την Αμερική».

1

Εικόνα 1 Η συνήθης εικόνα, ακόμη κι αν υπάρχουν διαβάσεις, είναι οι ξεθωριασμένες διαβάσεις

Εικόνα 2 Η Αθήνα θα έπρεπε να έχει τουλάχιστον 5.000 καλοσυντηρημένες διαβάσεις πεζών

Πρόταση 5η

Δεν έχουμε διαβάσεις πεζών

Στην Ελλάδα δεν έχουμε διαβάσεις πεζών. Υπάρχουν ελάχιστες, κυρίως στα κεντρικά σημεία, ενώ στις γειτονιές εκλείπουν παντελώς. Ακόμη όμως κι αν υπάρχουν, δεν είναι συντηρημένες. Η εικόνα 1, με ξεθωριασμένη διάβαση και με σταθμευμένα αυτοκίνητα, είναι η συνήθης πραγματικότητα των ελληνικών πόλεων.

2

3

4

Τι πρέπει να κάνουμε

Καταρχήν κάθε πόλη οφείλει βάσει σχεδιασμού να έχει έναν ελάχιστο αριθμό διαβάσεων πεζών σε κάθε διασταύρωση και σε κάθε σημείο όπου έχουμε έντονη κίνηση πεζών (εικόνα 2). Η Αθήνα θα έπρεπε να έχει τουλάχιστον 5.000 διαβάσεις, καλοσυντηρημένες με θερμοπλαστικά χρώματα. Μέρος αυτών των διαβάσεων κυρίως σε ευαίσθητες χρήσεις γης, όπως είναι τα σχολεία, θα έπρεπε να είναι ανυψωμένες στο επίπεδο του πεζοδρομίου και έγχρωμες, έτσι ώστε να επιβάλλουν τη μείωση της ταχύτητας των αυτοκινήτων. Μια τέτοια παρέμβαση σε ολόκληρη την πόλη θα μεταμόρφωνε αμέσως το επίπεδο εξυπηρέτησης των πεζών και θα καθιστούσε ασφαλέστερο το οδικό περιβάλλον (εικόνες 3 και 4).

Εικόνες 3-4 Σε ευαίσθητες χρήσεις γης, όπως είναι τα σχολεία, πρέπει να έχουμε ανυψωμένες διαβάσεις, για να μειώνεται υποχρεωτικά η ταχύτητα των οχημάτων

Τρισδιάστατος σχεδιασμός: Χρήστος Σαραφέρας, Αρχιτέκτων Μηχανικός

Η ΔΕΗ
ΣΥΝΑΝΤΑ
ΤΗΝ
ΤΕΧΝΗ
VOL. 2

Ανοιχτός καλλιτεχνικός διαγωνισμός για δεύτερη φορά από τη ΔΕΗ

75 χρόνια ιστορίας, ενέργειας και πολιτισμού

Σε μια εποχή που η τεχνολογία μετασχηματίζει διαρκώς τον τρόπο που ζούμε, εργαζόμαστε και δημιουργούμε, η τέχνη καλείται να συνομιλήσει ξανά με τις μεγάλες συλλογικές έννοιες: την πρόοδο, τη μνήμη, την ταυτότητα και το μέλλον. Η ενέργεια, ως αόρατη αλλά απολύτως καθοριστική δύναμη της σύγχρονης ζωής, δεν αποτελεί μόνο τεχνικό επίτευγμα, αλλά και πολιτισμικό σύμβολο. Φως, κίνηση, ανάπτυξη, μετάβαση, όλα όσα διαμορφώνουν την καθημερινότητα και τη συλλογική εμπειρία μπορούν να αποτελέσουν πρώτη ύλη καλλιτεχνικής έκφρασης. Σ' αυτό το πλαίσιο, η τέχνη γίνεται πεδίο πειραματισμού και επανανοηματοδότησης, ένας τρόπος να δούμε το παρελθόν με νέο βλέμμα και να φανταστούμε το αύριο.

Με αφετηρία αυτή τη σκέψη, η ΔΕΗ απευθύνει ανοιχτή πρόσκληση σε εικαστικούς καλλιτέχνες από όλο το φάσμα της σύγχρονης δημιουργίας, καλώντας τους να συμμετάσχουν σε έναν διαγωνισμό που συνδυάζει την ιστορία με τη σύγχρονη καλλιτεχνική αναζήτηση. Ζωγραφική, γλυπτική, χαρακτική, φωτογραφία, εγκαταστάσεις, βίντεο, performance, νέα μέσα και υβριδικές μορφές έκφρασης συνυπάρχουν ισότιμα, σε έναν διάλογο που δεν περιορίζεται από τεχνικές ή συμβάσεις. Στόχος είναι ο πειραματισμός, η τόλμη και η δημιουργική ανάγνωση της πορείας και του συμβολισμού της ΔΕΗ.

Η ιστορία της ΔΕΗ είναι άρρηκτα δεμένη με την ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας. Από τα πρώτα βήματα του εξηλεκτρισμού μέχρι τη διαμόρφωση ενός πανελλαδικού δικτύου ενέργειας, η ΔΕΗ συνέβαλε ουσιαστικά στον εξηλεκτρισμό, την οικονομική ανάπτυξη και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής. Οι υποδομές ενέργειας που στήριξαν την ανάπτυξη της χώρας δεν είναι μόνο τεχνικά επιτεύγματα αλλά και τόποι μνήμης, καθημερινής προσπάθειας και συλλογικής εμπειρίας. Η κληρονομιά αυτή, σε συνδυασμό με το σήμα και τα χαρακτηριστικά της εταιρικής ταυτότητας, μπορεί να αποτελέσει αφετηρία για σύγχρονες εικαστικές προσεγγίσεις.

Παράλληλα, ο διαγωνισμός δεν περιορίζεται στο παρελθόν. Αντιθέτως, ενθαρρύνει τους δημιουργούς να προσεγγίσουν τις αξίες που εκπροσωπεί σήμερα η ΔΕΗ: τη βιώσιμη πρόοδο, την καινοτομία, την υπεύθυνη χρήση των πόρων και τη μετάβαση σε ένα πιο καθαρό ενεργειακό μέλλον.

ακό μέλλον. Η αλληλεπίδραση τέχνης και τεχνολογίας βρίσκεται στο επίκεντρο της σύγχρονης καλλιτεχνικής σκέψης, και η εταιρεία αναγνωρίζει τη δυναμική αυτής της σχέσης ως εργαλείο έμπνευσης και κοινωνικού διάλογου.

Η συμμετοχή στον διαγωνισμό απευθύνεται σε όλα τα μέλη της ελληνικής καλλιτεχνικής κοινότητας, ανεξαρτήτως ηλικίας ή τόπου διαμονής, αρκεί να δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό και να επιθυμούν να συνδεθούν δημιουργικά με τη διαδρομή και τη νέα εποχή της ΔΕΗ. Η διαδικασία υποβολής προτάσεων διαρκεί έως τις 31 Μαρτίου 2026, ενώ τα αποτελέσματα της πρώτης αξιολόγησης θα ανακοινωθούν στις 26 Μαΐου 2026. Η κριτική επιτροπή θα εστιάσει τόσο στην πρωτοτυπία και την καλλιτεχνική ποιότητα των έργων όσο και στον τρόπο με τον οποίο αυτά εκφράζουν τις αξίες και την αισθητική της εταιρείας. Και φυσικά θα υπάρξουν και πέντε βραβεία, συνολικής αξίας 20.000€.

Η επέτειος των 75 χρόνων από την ίδρυση της ΔΕΗ λειτουργεί ως αφορμή αλλά και ως συμβολικό ορόσημο. Δεν πρόκειται απλώς για έναν εορτασμό του παρελθόντος, αλλά για μια πρόσκληση επανεκκίνησης, αναστοχασμού και δημιουργικής ματιάς προς το μέλλον. Μέσα από την τέχνη, η ενέργεια αποκτά φωνή, μορφή και συναίσθημα, μετατρέποντας μια συλλογική ιστορία σε ζωντανή, σύγχρονη εμπειρία.

Μάθετε περισσότερα στο art.dei.gr

Φωτογραφίες από τον Ατμοηλεκτρικό Σταθμό της ΔΕΗ στο Νέο Φάληρο

Ο διαγωνισμός ενθαρρύνει τους δημιουργούς να προσεγγίσουν τις αξίες που εκπροσωπεί σήμερα η ΔΕΗ: τη βιώσιμη πρόοδο, την καινοτομία, την υπεύθυνη χρήση των πόρων και τη μετάβαση σε ένα πιο καθαρό ενεργειακό μέλλον

Ο Χαμίντ φέρνει την Ιρανική παράδοση του χαλιού στη Νέα Ιωνία

Ταυρίδα, Κωνσταντινούπολη, Κως, Αθήνα. Κι όμως ο Χαμίντ Ζανταμπάντι ζει παραπάνω από τη μισή του ζωή στην Ελλάδα.

«Ανήκω στην έβδομη γενιά της οικογένειάς μου που ασχολείται με τα χαλιά. Σκέψου ότι το πατρικό όνομα της μητέρας μου σημαίνει «χαλιτζής». Το χαλί είναι περσική λέξη. Μπήκα στην αγορά του σχεδόν από την κοιλιά της μάνας μου. Έμαθα να κατασκευάζω τα δικά μου χαλιά από 13 ετών. Δύο ταλέντα είχα: το χαλί και τη μαγειρική. Δεν μου άρεσαν ιδιαίτερα τα φαγητά της μητέρας μου κι έμαθα από νωρίς να μαγειρεύω μόνος μου. Ντρεπόμουν να ζητάω και χαρτζιλίκι, οπότε δούλευα και πήγαίνα σχολείο ταυτόχρονα.

»Την γκαλερί μου την ονόμασα Ταμπρίζ από την πατρίδα μου, την Ταυρίδα, για την οποία τρέφω τεράστια αγάπη. Η πόλη είναι στον Βορρά, στα σύνορα με το Αζερμπαϊτζάν και την Τουρκία. Είναι το σημαντικότερο ίσως βιομηχανικό κέντρο μετά την Τεχεράνη. Το πρώτο πανεπιστήμιο ιδρύθηκε στην Ταυρίδα, ενώ πολλά σπουδαία πολιτικά πρόσωπα κατάγονται από εκεί. Μιλάμε κυρίως αζέρικα».

Αν σου αρέσουν τα χαλιά, σ' αυτή την γκαλερί στη Νέα Ιωνία θα ανακαλύψεις έναν μικρό παράδεισο. Ο Χαμίντ Ζανταμπάντι, με καταγωγή από το Ιράν, έχει μεγαλώσει μέσα στην τέχνη του χαλιού και, έπειτα από περιπλάνηση αρκετών ετών, έχει δημιουργήσει έναν πολύ καλαίσθητο χώρο, όπου κάθε χαλί και έκθεμα έχει τη δική του, ξεχωριστή ιστορία. Κάποια χαλιά κρατάνε από τον 18ο αιώνα, σύμφωνα με όσα μας περιγράφει, ενώ μαζί με τα κλασικά σχέδια υπάρχουν και αυτά που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ανατρεπτικά. Καθώς ξετυλίγει το κουβάρι των αναμνήσεων, ο Χαμίντ φέρνει στον νου του στιγμές από την οικογένειά του, αλλά και τα δύσκολα φοιτητικά χρόνια στην πόλη του, την Ταυρίδα.

«**Είμαι 46 χρονών,** γεννημένος στις 10 Φεβρουαρίου 1980, του Αγίου Χαράλάμπους! Ο πατέρας μου ήταν χριστιανός πρόσφυγας από τον Καύκασο κι έχω βαφτιστεί Χαράλαμπος. Η μητέρα μου ήταν μουσουλμάνα από την Ταυρίδα. Η Ταυρίδα ήταν μία από τις τέσσερις πόλεις που, όταν ξέσπασε ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος, ενεπλάκησαν στην Αγγλο-Σοβιετική εισβολή. Εγώ λοιπόν ήρθα στην Ελλάδα 23 ετών.

»Από μικρός ήμουν σε κόντρα με το καθεστώς στην πατρίδα μου, ήμασταν πολλά παιδιά που δεν τους άρεσαν καθόλου όσα λάμβαναν χώρα εκείνη την εποχή. Μετά πέρασα στη σχολή Λογιστικής στο Πανεπιστήμιο της Ταυρίδας. Ήμασταν πολλοί φοιτητές εκεί που είχαμε παρόμοιες ιδέες, αλλά ήταν πολύ δύσκολο τότε να οργανωθεί κάποια δημόσια διαμαρτυρία. Μιλάμε για το 2001-2002. Ωστόσο εμείς προσπαθήσαμε να οργανώσουμε κάτι. Όμως στη σχολή υπήρχε παράρτημα της Basij (σ.σ. παραστρατιωτική οργάνωση για την αντιμετώπιση διαδηλώσεων). Μιλάμε για άτομα που, μόλις άκουγαν το οτιδήποτε, ενημέρωναν κατευθείαν τους ανωτέρους τους».

Ο τρόπος που αντιμετωπίστηκαν οι πρόσφατες διαδηλώσεις στο Ιράν προϋποθέτει για την αντίστοιχη αντιμετώπιση χρόνια πριν, σε μια εποχή που δεν υπήρχαν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ούτε τα σημερινά εργαλεία διάχυσης της πληροφορίας. Από την Ισλαμική Επανάσταση κι έπειτα, είναι οι ιστορίες αυτών των ανθρώπων που καταδεικνύουν το μέγεθος της καταπίεσης, τους κινδύνους του να μην ακολουθείς τα «χρηστά» ήθη, της υπεράσπισης των «λάθος» ανθρώπων και κυρίως των «λάθος» ιδεών. Καθώς θυμάται εκείνα τα χρόνια, ο Χαμίντ φέρνει στον νου του και τις τραγικές φιγούρες της εποχής.

«**Μιλάμε για μια εποχή χωρίς social media προφανώς.** Μια φορά, καθώς συζητούσαμε μέσα σ' ένα βιβλιοπωλείο, μας τράβηξαν βίντεο με κάμερα. Στη συνέχεια είπαν ότι κάναμε πορεία στον χώρο του πανεπιστημίου. Τα πράγματα ήταν πολύ αυστηρά τότε. Γνωρίζαν τα πρόσωπά μας, ποιοί είμαστε. Είπαν ότι, αν μας έπιαναν, δεν θα είχαμε καλή μοίρα. Εκείνο το βράδυ μάς φώναξαν από τη μυστική αστυνομία, αλλά 7-8 άτομα πήγαμε στα σύνορα με την Τουρκία και καταφέραμε να τα περάσουμε. Τα κορίτσια που έμειναν μέσα στο πανεπιστήμιο παρέμειναν αναγκαστικά εκεί. Κατάγονταν από την επαρχία. Ύστερα από μήνες μάθαμε πως κάποια από αυτά πιάστηκαν, βασανίστηκαν και τελικά εκτελέστηκαν».

Από τα σύνορα κι έπειτα ξεκινά η τυπική ιστορία ενός πρόσφυγα, ενός ανθρώπου που φτάνει στα όριά του λόγω του καταπιεστικού καθεστώτος μέσα στο οποίο μεγαλώνει. Το ταξίδι του Χαμίντ προέκυψε διαφορετικό από ό,τι υπολόγιζε, ωστόσο η τέχνη του χαλιού ήταν πάντα παρούσα στη ζωή του, ακόμα κι εκείνον τον κρίσιμο χρόνο που πέρασε στην Τουρκία. Σε μια πολύ διαφορετική Αθήνα από τη σημερινή, ο Χαμίντ θυμάται την εποχή που εργαζόταν στην πλατεία στο Μοναστηράκι, καθώς και τον δρόμο που ακολούθησε για να φτάσει στο σήμερα και στην γκαλερί που έστησε με όλο το μεράκι, την τέχνη και τα όνειρα για το μέλλον του.

«**Με τα πολλά, έφτασα στην Κωνσταντινούπολη,** όπου έμεινα για έναν χρόνο. Έπιασα δουλειά στην αγορά απέναντι από την Αγία Σοφία, στα χαλιά. Είχαμε έναν πελάτη από το Ισραήλ ο οποίος με είχε συμπαθήσει πολύ και ήθελε να με στείλει στην Αγγλία, που ήταν και ο αρχικός προορισμός μου. Με τα πολλά βρέθηκα στην Κω, όπου διέμενα στο σπίτι ενός Ιρανού. Κι από εκεί, μέσω θαλάσσης, βρέθηκα στην Αθήνα. Ο πρώτος καιρός ήταν πολύ δύσκολος, δεν είχα κανέναν εδώ. Κάποια στιγμή έπιασα δουλειά στο Μπαϊρακτάρη στο Μοναστηράκι, στη λάντζα. Αλλά μέσα μου έβραζα. Ήθελα να ανακαλύψω την πόλη και τις ευκαιρίες της. Κάποια στιγμή άκουσα κάποιους να μιλάνε τουρκικά από ένα τραπέζι και τους έπιασα την κουβέντα. Το αφεντικό το είδε και με έκανε βοηθό σερβιτόρου.

»Την ίδια στιγμή, έψαχνα για κάθε μαγαζί στην Αθήνα που πουλούσε χαλιά. Για καλή μου τύχη, μια μέρα στην Κηφισιά γνώρισα τον κύριο Ιωάννη Αργυρόπουλο της ΑΙΩΝ. Κάπως έτσι ξεκίνησα να εργάζομαι ως επισκευαστής χαλιών εδώ στην Αθήνα. Ξεκίνησα από την Κυψέλη το 2009 και, ύστερα από χρόνια, βρήκα το μαγαζί στη Νέα Ιωνία. Τα χαλιά που έχω εδώ είναι από όλο τον κόσμο κι αντίστοιχα αποστέλλονται σε όλο τον κόσμο. Περσία, Τουρκία, Ιταλία, Γερμανία, Αμερική. Ασχολούμαι πολύ με την κοινότητα του χαλιού μέσω των social media – ταξίδεψα και συνεχίζω να ταξιδεύω σε πολλές εκθέσεις».

Γνωρίσαμε αρχικά τον Χαμίντ στην εκδήλωση του Free Thinking Zone για τα πρόσφατα γεγονότα στο Ιράν, όπου αυτός και αρκετοί συμπατριώτες του μοιράστηκαν τις προσωπικές τους ιστορίες, εκφράζοντας ταυτόχρονα την αγωνία για το αύριο της χώρας τους. Έπειτα από τόσα χρόνια στην Ελλάδα, φαίνεται πως ο Χαμίντ έχει αγαπήσει τη χώρα μας, κι αυτά που του λείπουν από το Ιράν τα βρίσκει μεταλλαγμένα στις καθημερινές αθηναϊκές συναναστροφές του.

«**Από το Ιράν μου λείπουν πραγματικά τα πάντα.** Έχω αφήσει την οικογένειά μου πίσω, όλα τα αδέρφια μου. Δεν έχω σχεδόν καμία επικοινωνία μαζί τους – με το ζόρι μίλησα λίγο τις προάλλες με την αδερφή μου και τη μητέρα μου. Έχασα τον πατέρα μου και δεν μπορούσα καν να πάω στην κηδεία του. Σε κάθε περίπτωση, έχω αγαπήσει πολύ την Ελλάδα, έχω περάσει πάνω από τη μισή μου ζωή εδώ. Δεν νιώθεις τον ρατσισμό όπως σε άλλες χώρες, π.χ. Γερμανία και Αγγλία. Αγαπάω τη γλώσσα, τη νοοτροπία, το κλίμα, το φαγητό. Σ' αυτή τη χώρα έμεινα γιατί την αγάπησα. Σκέψου ότι είμαι χωρισμένος, αλλά δεν σκέφτηκα ποτέ να φύγω. Η ελληνική κουλτούρα ταιριάζει με την ιρανική, ειδικά για εμάς που καταγόμαστε από τα βόρεια, κοντά στην Τουρκία. Μας αρέσει να φωνάζουμε κόσμο στο σπίτι ή να πηγαίνουμε εμείς αντίστοιχα. Θα πούμε μια καλημέρα, μια καλησπέρα, θα πούμε έναν καφέ, θα συζητήσουμε. Όταν σε συμπαθήσει ένας Έλληνας, θα σου πει: "Έλα το βράδυ να πούμε ένα κρασάκι"». **A**

Τα Γράμματα από την Αθήνα περιλαμβάνουν την καθημερινότητα αυτών που μετέφεραν την κουλτούρα και τα βιώματά τους στην πρωτεύουσα, καταλήγοντας να την αποκαλούν «σπίτι» τους. Στείλτε μας mail αν πιστεύετε πως και το δικό σας αθηναϊκό γράμμα αξίζει να διαβαστεί. Σας ευχαριστούμε!

Το AVINation είναι για τους νέους που ξέρουν πώς να κάνουν την κάθε μέρα να μοιάζει με γιορτή

Πώς να κερδίζεις καθημερινά πόντους συνεχίζοντας να κάνεις ό,τι ακριβώς έκανες

Ο Θάνος ξυπνάει σχετικά αργά και πολύ καλά κάνει. Φοιτητής πράγμα,

σου λέει. Και ναι, τώρα ο καφές είναι απαραίτητος, αλλά όχι, δεν θα τον φτιάξει μόνος του. Φεύγει βιαστικά από το σπίτι, μπαίνει στο αμάξι που πάσχιζε να αγοράσει πέρσι με τα λεφτά από τη σεζόν και παίρνει τον δρόμο για τη σχολή. Φεύγει όπως όπως, κατεβαίνει στο αμάξι και παίρνει τον δρόμο για τη σχολή.

Στο μυαλό του παίζουν όλα μαζί, η σημερινή παρουσίαση, μια συνέντευξη για πρακτική αύριο, τα λεφτά του μήνα που ποτέ δεν είναι όσα θέλει. Κλασικά. Πριν βγει στη λεωφόρο, σταματάει στο πρατήριο της AVIN, αφού έτσι ξεκινάει συνήθως οι μέρες του. Παίρνει έναν καλό καφέ και μέχρι να πιει την πρώτη γουλιά, το αμάξι έχει φουλάρει κι εκείνος είναι έτοιμος για τη σχολή.

Ο καφές, που συνήθως είναι σούπερ, σήμερα ήταν εξωπραγματικά καλύτερος, κι αυτό επειδή ήταν κερρασμένος. Όχι από την barista που γλυκοκοιτάζει δυο μήνες τώρα, αλλά από τους πόντους που είχε μαζέψει από το AVINation.

Τι είναι το **AVINation**; Είναι ένα πρόγραμμα από την AVIN, φτιαγμένο για νέους 18-25, μέσα από το **AVIN Κερδίζω App**, με τη λογική ότι όσα κάνεις καθημερινά μπορούν να σου επιστρέψουν κάτι. Λογικό; Λογικό! Τίμιο; Τιμιότατο! Κάθε καφές και κάθε πλύσιμο σου δίνουν πόντους, ενώ κάθε Σάββατο το **Youth Day** διπλασιάζει τους πόντους στα καύσιμα. **Οι πόντοι μαζεύονται χωρίς να το πολυ-προσπαθήσεις και γίνονται 3ευρες δωροεπιταγές που εξαργυρώνεις στην AVIN όπως εσύ θες.**

Το ρεζερβουάρ έχει γεμίσει, το μάτι έχει ανοίξει για τα καλά, το αμάξι παίρνει μπρος και πλέον τίποτα δεν μπορεί να χαλάσει την ημέρα του Θάνου.

Αργότερα, ανάμεσα σε μαθήματα και ειδοποιήσεις, θυμάται ότι με την εγγραφή του στο AVINation είχε πάρει και πόντους καλωσορίσματος και τώρα έχει άλλον έναν καφέ και ένα αρωματικό για το αμάξι. Δεν είναι κάθε μέρα του Αι-Παντιού, αλλά με τόσα δώρα αυτή η Πέμπτη μοιάζει με γιορτή. Ε, και για αυτό μπαίνει να τσεκάρει και τι παίζει γενικά με το AVINation, τι

διαγωνισμοί τρέχουν και τι δώρα μπορεί να διεκδικήσει και βλέπει κινητά, laptops, κάρτες καυσίμων - τα αγαπημένα του. Θα το έχει καλύτερα του περισσότερο τώρα.

Αν ψάχνεις λοιπόν κι εσύ μικρές αφορμές που κάνουν τη μέρα σου να μοιάζει με γιορτή, τότε το AVINation σίγουρα χωράει κάπου μέσα στην καθημερινότητά σου. Στον καφέ που θα πάρεις στο πόδι, στη στάση για καύσιμα, σε εκείνα τα πράγματα που έτσι κι αλλιώς θα κάνεις. Γιατί λίγες μικρές έξιτρα νίκες μέσα στη μέρα δεν έβλαψαν ποτέ κανέναν. Και, μεταξύ μας, αυτό συνήθως είναι ό,τι χρειαζόμαστε.

Τι είναι το **AVINation**; Είναι ένα πρόγραμμα από την **AVIN**, φτιαγμένο για νέους 18-25, μέσα από το **AVIN Κερδίζω App**, με τη λογική ότι όσα κάνεις καθημερινά μπορούν να σου επιστρέψουν κάτι

Οδυσσέας Αθανασίου

Η επιτυχία δεν είναι προνόμιο, είναι επιλογή

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΤΗΣ LAMDA DEVELOPMENT ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ
ΜΙΛΑΕΙ ΣΤΗΝ ATHENS VOICE ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ «ΓΙΑΤΙ ΑΥΤΟΙ ΠΕΤΥΧΑΝ»,
ΠΟΥ ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Της ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΜΠΙΡΜΠΛΗ

Το διαχρονικό ερώτημα της επιτυχίας ή της αποτυχίας των κρατών εξετάζει το βιβλίο «Γιατί αυτοί πέτυχαν – 6 κράτη, από τη σκιά στην κορυφή» του Οδυσσέα Αθανασίου, που κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Μεταίχμιο.

Μέσα από τη μελέτη πέντε μικρών χωρών και μιας πόλης-κράτους που, παρά τις αντιξοότητες, κατόρθωσαν να μετασχηματίσουν το μέλλον τους, ο συγγραφέας αγγίζει κρίσιμα ζητήματα δημόσιας πολιτικής, εθνικής αυτογνωσίας και συλλογικής ευθύνης, φωτίζοντας τα κοινά χαρακτηριστικά που οδήγησαν αυτές τις χώρες σε εντυπωσιακές ανατροπές της ιστορικής τους πορείας.

Πέρα από τις εύκολες ερμηνείες της «τύχης» ή της «ιδιοσυγκρασίας», προτείνει μια βαθύτερη ανάλυση στρατηγικών επιλογών, θεσμικών τομών και κοινωνικής ωρίμανσης, υποστηρίζοντας ότι η επιτυχία δεν είναι προνόμιο αλλά επιλογή, ατομική και συλλογική.

Με αφορμή την έκδοση του βιβλίου, έχοντας κατά νου την ελληνική πραγματικότητα και αναζητώντας τα διδάγματα που μπορούν να αποτελέσουν οδηγό για ένα σύγχρονο εθνικό σχέδιο, μιλήσαμε μαζί του.

— Ο τίτλος του βιβλίου σας, «Γιατί αυτοί πέτυχαν», από μόνος του είναι ένα μήνυμα. Τι ήταν αυτό που σας ώθησε να το γράψετε; Μέσα από τα παραδείγματα που φέρνετε, τι θέλετε τελικά να καταλάβουμε;

Δεν ήταν ο στόχος μου να γράψω ένα θεωρητικό δοκίμιο ή μια γενική ανάλυση περί επιτυχίας. Το βιβλίο αφορά έξι μικρές χώρες, που, ενάντια σε κάθε πιθανότητα, έκαναν συγκεκριμένες επιλογές, πήραν πολλές δύσκολες αποφάσεις και πέτυχαν μετρήσιμα αποτελέσματα. Αυτό που με ώθησε να γράψω ήταν η ανάγκη που μου δημιουργήθηκε να απαντήσω σε ένα επίμονο ερώτημα που βρίσκεται συχνά στο επίκεντρο του δημόσιου διαλόγου: είναι τελικά η επιτυχία θέμα τύχης, κουλτούρας, ιστορίας ή γεωγραφίας;

Μελετώντας αρκετές χώρες, ταξιδεύοντας πολύ και διαβάζοντας ιστορία, που είναι το πάθος μου, σε συνδυασμό με τα οικονομικά που σπούδασα, έγινε μέσα μου ξεκάθαρο ότι η επιτυχία δεν είναι θέμα τύχης. Καμία από τις χώρες που αναφέρονται στο βιβλίο μου δεν «γεννήθηκε» για να πετύχει. Θα σας έλεγα ότι αντιμετώπισαν τεράστιες δυσκολίες, διαφορετικές η καθεμιά τους.

Και οι έξι βρέθηκαν στον ιστορικό τους βίο αντιμετώπιες με κρίσιμες καμπές: οικονομικές, κοινωνικές, θεσμικές. Αυτό λοιπόν που τις διαφοροποιεί δεν ήταν οι πόροι τους ή η γεωγραφική τους θέση, αλλά η απόφαση να αλλάξουν τη μοίρα τους. Να επαναπροσδιορίσουν το μοντέλο λειτουργίας του κράτους, της εργασίας, της εκπαίδευσης, αλλά και το πώς η κοινωνία και οι άνθρωποι εντάσσονται σ' αυτό το νέο μοντέλο. Θα έλεγα ότι εδώ η τόλμη, το ρίσκο, η απόφαση να πάνε πέρα από τα στερεότυπα έπαιξε καθοριστικό ρόλο.

Αυτό που διαπίστωσα είναι ότι η επιτυχία τους είναι το αποτέλεσμα μιας σύνθετης προσέγγισης, η οποία είναι κοινή σε διαφορετικές εποχές και ιστορικές συγκυρίες. Καθεμιά από τις έξι αυτές χώρες έχει ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό ιδιοσυγκρασίας, όμως και οι έξι μοιράζονται μια κοινή βάση: την ικανότητα να βλέπουν πέρα από τα όρια που τους επιβάλλει η ιστορία ή η γεωγραφία και να τολμούν τη μετάβαση μέσα από ρίσκο, συνεχή προσαρμογή, εξωστρέφεια, καινοτόμες αποφάσεις.

— Αν λέγαμε ότι η Ελλάδα θα μπορούσε να «δανειστεί» μόνο τρεις πρακτικές από τις 6 χώρες του βιβλίου σας, ποιες θα έπρεπε οπωσδήποτε να είναι αυτές;

Αυτό που ίσως χρειάζεται είναι να υιοθετήσει τη νοοτροπία χωρών που αποφάσισαν ότι το μέλλον τους δεν θα είναι προέκταση του παρελθόντος τους. Η Ελλάδα πρέπει και μπορεί να παίξει στο παγκόσμιο «γήπεδο». Με έμφαση στην εκπαίδευση και την τεχνολογία, μπορεί να καταφέρει θαύματα όταν το προσωπικό καλό γίνεται συλλογικό, όταν οι στόχοι ορίζονται ως εθνικοί και όταν το βλέμμα όλων μας στρέφεται από έξω προς τα μέσα και όχι αντίθετα.

— Υπάρχει κάποια χώρα ή κάποιο παράδειγμα διακυβέρνησης μέσα στο βιβλίο που σας ενέπνευσε ιδιαίτερα;

Το έναυσμα ήταν η Σιγκαπούρη και ένα ταξίδι μου εκεί 20 χρόνια πριν. Μου φάνηκε απίστευτο το πώς ένα τόσο μικρό κράτος, χωρίς φυσικούς πόρους και με μικρό πληθυσμό, κατάφερε όχι απλά να επιβιώσει, αλλά να γίνει ένας από τους πιο δυναμικούς κόμβους του διεθνούς εμπορίου. Θα μπορούσα να πω ότι από το παράδειγμα της Σιγκαπούρης γεννήθηκε μέσα μου το ερώτημα που με έσπρωξε και στη συγγραφή του βιβλίου: τι είναι αυτό που οδηγεί χώρες και κοινωνίες να ξεπερνούν το προφανές; Η Σιγκαπούρη είναι ένα υπόδειγμα του τρόπου με τον οποίο η στρατηγική, η προσήλωση στον στόχο, η επιμονή και η πειθαρχία υπερτερούν των φυσικών δεδομένων.

— Μπορεί η αποτυχία να είναι πιο διδακτική από την επιτυχία;

Ο Ουίνστον Τσόρτσιλ είχε πει: «Η επιτυχία δεν είναι οριστική, η αποτυχία δεν είναι μοιραία, αυτό που μετρά είναι το θάρρος να συνεχίζεις». Πιστεύω ότι κάθε ρήξη μάς δίνει την ευκαιρία να ξαναγράψουμε το σενάριο της επόμενης προσπάθειάς μας, πιο ώριμα, πιο συνειδητά, με μεγαλύτερη επίγνωση. Μέσα από μια αποτυχία οφείλουμε να ξεχωρίσουμε την αξία μας από το αποτέλεσμα. Και αυτή η διάκριση είναι βαθιά εκπαιδευτική.

— Πόσο χρόνο χρειαστήκατε για την έρευνα και τη συγγραφή;

Χρειάστηκαν χρόνια, όπως σας είπα. Μελέτησα και ταξίδεψα πολύ. Η ιδέα της συγγραφής ήρθε αργότερα, όταν κάποιοι άνθρωποι του στενού μου κύκλου είδαν τον ποταμό των σημειώσεών μου. Έγραφα ενώ ταξίδευα και συνέχιζα να γράφω κι όταν μια νέα πηγή μελέτης έφτανε στα χέρια μου για αυτές τις έξι χώρες και την πορεία τους. Η αλήθεια είναι ότι, όταν καταστάλαξε μέσα μου η ιδέα να γράψω ένα βιβλίο, βασάνισα πολύ δικούς μου ανθρώπους, ακόμα και κατά τη διάρκεια των διακοπών τους. Τους έδινα σελίδες που είχα γράψει και ζητούσα τη γνώμη τους. Άκουγα και συμπλήρωνα ή αφαιρούσα. Όταν το βιβλίο πήρε την τελική του μορφή, συζήτησα με τον Νώντα Παπαγεωργίου των εκδόσεων Μεταίχμιο και ήταν μεταξύ εκείνων που με έπεισαν ότι το βιβλίο πρέπει να εκδοθεί. Τώρα που βλέπω την ανταπόκριση, χαίρομαι πολύ. Περισσότερο χαίρομαι όταν νέοι άνθρωποι έρχονται στις παρουσιάσεις και όταν νέα παιδιά μου λένε ότι το διάβασαν.

— Ποια χώρα απ' όσες εξετάζετε στο βιβλίο σας έκανε μεγαλύτερη εντύπωση και γιατί;

Σας μίλησα ήδη για τη Σιγκαπούρη που μου έδωσε το έναυσμα, όμως δεν θα μπορούσα να ξεχωρίσω ποια μου έκανε τη μεγαλύτερη εντύπωση. Πρόκειται για έξι διαφορετικές χώρες, με διαφορετική ιδιοσυγκρασία, διαφορετική ιστορία και γεωγραφική θέση, που τόλμησαν να αλλάξουν και να επαναπροσδιορίσουν το μοντέλο τους σε διαφορετικές χρονικές περιόδους. Η Σιγκαπούρη και η Νότια Κορέα αναπτύχθηκαν

Γιατί αυτοί πέτυχαν

6 κράτη, από τη σκιά στην κορυφή

ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Οδυσσέας Αθανασίου
Γιατί αυτοί πέτυχαν
εκδ. ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

πάνω από το μέγεθός τους. Η πρώτη, χωρίς φυσικούς πόρους, έγινε παγκόσμιος κόμβος, ενώ η Νότια Κορέα κατάφερε από μια παντελώς κατεστραμμένη χώρα να γίνει τεχνολογική υπερδύναμη. Η Εσθονία δεν περίμενε να ωριμάσουν οι συνθήκες για να ανοίξει ένα μεγάλο κεφάλαιο στην ψηφιακή επανάσταση, ενώ η Ολλανδία δεν σταμάτησε ούτε στο ότι το μισό της έδαφος είναι κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας. Η Βενετία για αιώνες δεν ήταν απλά μια πόλη, ήταν μια ιδέα, ένα κέντρο του παγκόσμιου εμπορίου. Τέλος, η Πορτογαλία επαναπροσδιόρισε την ταυτότητά της μέσω μιας οραματικής ηγεσίας που την οδήγησε σε έναν εθνικό στόχο.

— **Αναφέρετε ότι το «Γιατί αυτοί πέτυχαν» δεν είναι απλώς μια ιστορικο-οικονομική μελέτη, αλλά μια πρόσκληση στους αναγνώστες να επαναπροσδιορίσουν την έννοια της επιτυχίας. Ολοκληρώνοντας τη συγγραφή, οδηγηθήκατε κι εσείς σε έναν προσωπικό επαναπροσδιορισμό; Υπάρχει κάποιο συμπέρασμα στο οποίο καταλήξατε και θα θέλατε να μοιραστείτε;**

Δεν έγραψα ένα βιβλίο οικονομίας ή ιστορίας. Το «Γιατί αυτοί πέτυχαν» είναι μια ιστοριογραφία οικονομικής ανάπτυξης έξι χωρών. Στόχος μου είναι να μεταδώσω στη νέα γενιά, στους νέους ανθρώπους, όσα έμαθα, όσα συγκέντρωσα από την πολύχρονη έρευνά μου. Θέλω πολύ το βιβλίο να γίνει ένα επιπλέον εργαλείο για το παρόν και το μέλλον. Δεν θα έλεγα ότι οδηγήθηκα σε έναν προσωπικό επαναπροσδιορισμό. Αξίες που πάντα θεωρούσα συνώνυμες της επιτυχίας επιβεβαιώθηκαν μέσα από την έρευνά μου για αυτές τις έξι χώρες. Όπως σας είπα, δεν έγραψα γι' αυτές από μακριά, τις έζησα, μελέτησα την καθημέρα τους χωριστά. Το συμπέρασμα είναι ότι η επιτυχία δεν είναι τυχαίο γεγονός, είναι το αποτέλεσμα της θέλησης αλλά και της ικανότητας να βλέπεις πέρα από το προφανές, να παίρνεις το ρίσκο, να τολμάς να δεις τη μεγάλη εικόνα και να τη μελετάς πριν την ερμηνεύσεις. Ξέρετε, αγαπώ πολύ τα νέα παιδιά, που τώρα σχεδιάζουν το μέλλον τους. Κουβεντιάζω μαζί τους, θέλω να αφουγκράζομαι τη νέα γενιά, να την καταλαβαίνω, και συγκινούμαι όταν βλέπω την ορμή των νέων ανθρώπων να σπάσουν στερεότυπα. Σε αυτούς τους νέους ανθρώπους λέω ότι η επιτυχία δεν είναι προνόμιο, είναι επιλογή.

— **Η ενασχόλησή σας με την πορεία επιτυχημένων χωρών μέσα στον χρόνο άλλαξε τη δική σας αντίληψη για την επιτυχία; Τελικά, η επιτυχία είναι αποτέλεσμα εξωτερικών κατακτήσεων ή κοινωνικής ωρίμανσης;**

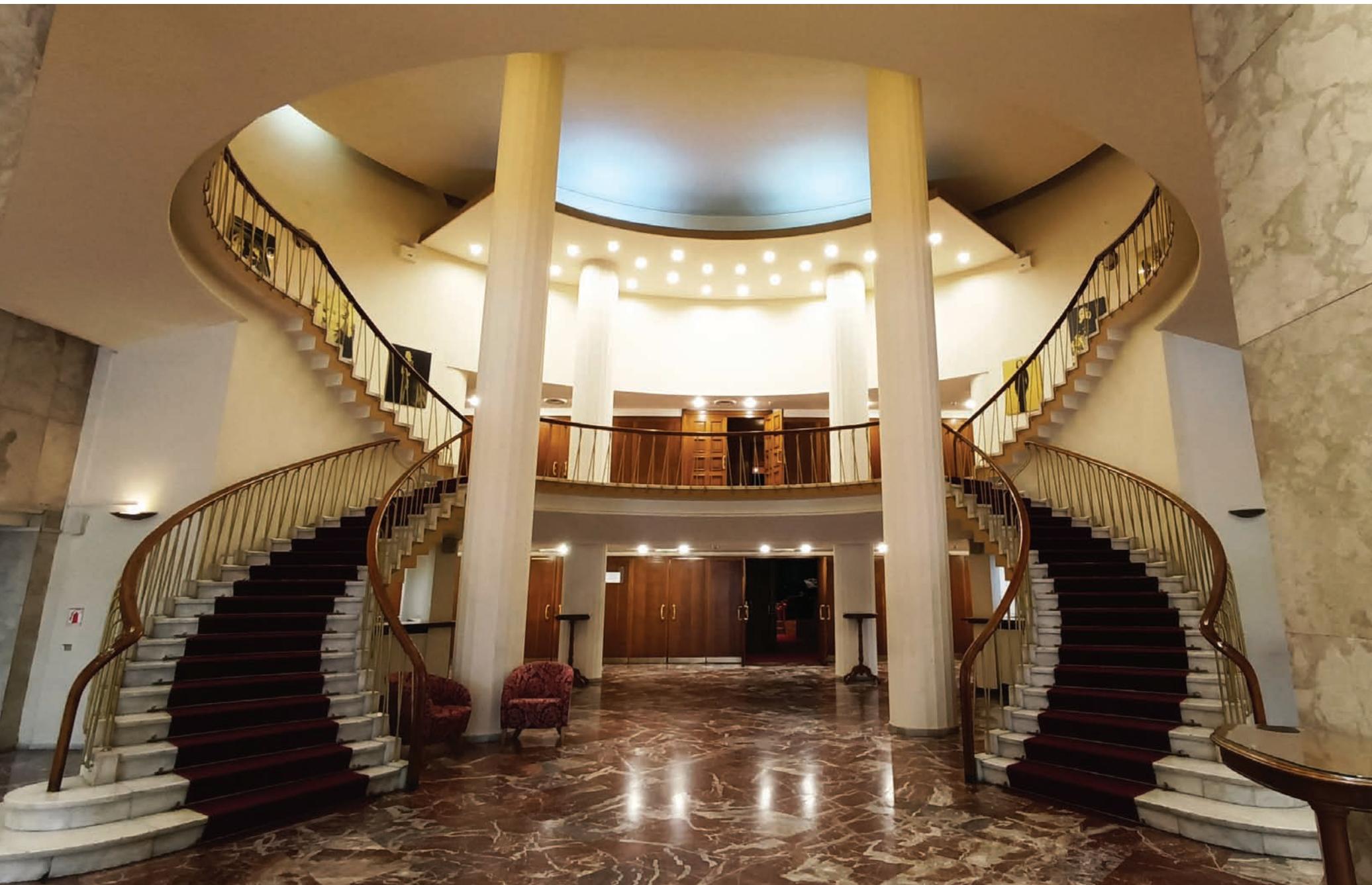
Είναι αποτέλεσμα κυρίως κοινωνικής ωρίμανσης. Καμία από τις χώρες αυτές δεν θα είχε καταφέρει το μεγάλο βήμα προς την επιτυχία αν η κοινωνία ήταν αποκομμένη από τον μεγάλο στόχο της αλλαγής της εθνικής τους σελίδας. Δεν υποστηρίζω ότι η μετάβαση σε ένα άλλο μοντέλο ήταν εύκολη. Πιστεύω, όμως, ότι η επιτυχία δεν είναι πάντα συνακόλουθη ιδανικών καταστάσεων. Αντιθέτως, στις χώρες που εξετάζονται στο βιβλίο ήρθε μέσα από δυσκολίες. Υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι, αν βρεθείς αντιμέτωπος με δυσκολίες, δεν θα λοξοδρομήσεις από το όραμά σου, δεν θα στενέψεις τα όρια των στόχων σου.

— **Μια τελευταία, πιο προσωπική ερώτηση: Θα ήθελα να γυρίσουμε λίγο στη δική σας επαγγελματική διαδρομή: Ποιο θεωρείτε ότι ήταν το πιο καθοριστικό στοιχείο για την επιτυχία σας; Η, για να παραφράσω τον τίτλο του βιβλίου σας, «γιατί εσείς πετύχατε»;**

Θα προσπεράσω την παράφρασή σας στον τίτλο του βιβλίου μου, επειδή προτιμώ να σας περιγράψω την οπτική μου και τις πεποιθήσεις μου, που πιστεύω ότι καθόρισαν την επαγγελματική μου διαδρομή. Όσο το σκέφτομαι, νομίζω ότι το πιο καθοριστικό στοιχείο ήταν η επιμονή μου, όσα χρόνια κι αν περάσουν, να παραμένω μαθητής. Η εσωτερική μου ανάγκη να διαβάζω, να μαθαίνω καινούργια πράγματα, να ακούω τους ανθρώπους και τις ιστορίες τους, να ταξιδεύω. Στην πορεία μου έμαθα ότι η επιτυχία δεν είναι μια ευθεία γραμμή. Έχει διακυμάνσεις. Έχει αμφιβολίες, λάθη, ευθύνες. Κυρίως όμως έχει προσήλωση στον στόχο, στο όραμά σου για να συνεχίσεις. Πιστεύω στους ανθρώπους και στις ικανότητές τους και για μένα κάθε όραμα έχει αξία, αν δεν το δεις μόνο ως προσωπική υπόθεση αλλά και ως κάτι κοινό για να το μοιραστείς και να εμπνεύσεις. Όλα αυτά τα χρόνια έμαθα ότι, όταν βρεθείς αντιμέτωπος με δυσκολίες, πρέπει να καταφέρεις να δεις τη μεγάλη εικόνα. Άρα, για να συνοψίσω, θα έλεγα ότι η επιτυχία δεν είναι μόνο θέμα ικανότητας, είναι κυρίως στάση ζωής: να μη θεωρείς ότι «έφτασες», να παραμένεις ανήσυχος, να δουλεύεις με πάθος και να μην ξεχνάς ότι πίσω από την κατάκτηση κάθε επιτυχίας βρίσκονται άνθρωποι που δούλεψαν και οραματίστηκαν μαζί σου. **A**

ΠΙΣΤΕΥΩ ΣΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥΣ.
ΓΙΑ ΜΕΝΑ ΚΑΘΕ ΟΡΑΜΑ ΕΧΕΙ ΑΞΙΑ, ΑΝ ΔΕΝ ΤΟ ΔΕΙΣ
ΜΟΝΟ ΩΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΥΠΟΘΕΣΗ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΩΣ ΚΑΤΙ
ΚΟΙΝΟ ΓΙΑ ΝΑ ΤΟ ΜΟΙΡΑΣΤΕΙΣ ΚΑΙ ΝΑ ΕΜΠΝΕΥΣΕΙΣ.

Θέατρο Ολύμπια: παριζιάνι

Κη φινέτσα στην Αθήνα

Της
ΕΛΕΝΑΣ ΝΤΑΚΟΥΛΑ

Το φουαγέ του Δημοτικού Μουσικού Θεάτρου «Μαρία Κάλλας»

Ο ΧΩΡΟΣ ΟΠΟΥ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΘΕΑΤΡΟ ΟΛΥΜΠΙΑ – ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΜΟΥΣΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ «ΜΑΡΙΑ ΚΑΛΛΑΣ», ο οποίος υπήρξε για δεκαετίες το «σπιτι» της Λυρικής Σκηνής, έχει μακρά μουσική & θεατρική ιστορία, που ξεκινά από το 1904, όταν εκεί, σε οικόπεδο εμβαδού 1,295 τ.μ., χτίστηκε το υπαίθριο θέατρο του επιχειρηματία **Λεωνίδα Αρνιώτη** (1862-1939), σε σχέδια του αρχιτέκτονα **Πάνου Καραθανασόπουλου**. Επρόκειτο για το εντυπωσιακότερο και πολυτελέστερο θέατρο ποικιλιών της Αθήνας, γνωστό ως ο «Κήπος του Αρνιώτη». Αξίζει να αναφερθεί ότι ο Καραθανασόπουλος ήταν ήδη πολύ γνωστός από τον σχεδιασμό του ιστορικού ξενοδοχείου Ακταίων στο Νέο Φάληρο, ιδιοκτησίας Ι. Πεσμαζόγλου, το οποίο καταδαφίστηκε το 1994 και στη θέση του βρίσκεται σήμερα το νοσοκομείο Metropolitan.

Το θέατρο διέθετε περίτεχνη σκηνή, που παρέπεμπε σε σκηνές της ιταλικής όπερας, πλατεία και εξώστη με 1.000 θέσεις, καθώς και πλούσιο διάκοσμο με αγάλματα. Όπως διαβάζουμε στο βιβλίο-διατριβή της Ελένης Φέσσα: «στον καταστόλιστο κήπο του υπήρχαν φωτισμένα δέντρα, δύο σιντριβάνια, ένα αναβρυτήριο, δύο ορειχάλκινα αγάλματα και πολυτελής αίθουσα καφενείου».

Εκτός από λαϊκά θεάματα, ο Αρνιώτης ανέβαζε συχνά παραστάσεις με θίασο ζώων (κυρίως σκύλων και γατών), εκπαιδευμένων από τον ίδιο. Για τον συγκεκριμένο εκκεντρικό και ιδιόρρυθμο επιχειρηματία με τις πολλαπλές ιδιότητες (στιχουργός, συγγραφέας θεατρικών έργων, πυγμάχος, ιπποδαμαστής, εκπαιδευτής ζώων) υπάρχει και μια ιστορία η οποία είχε προκαλέσει γέλιο στους τότε Αθηναίους, αλλά χάρισε στον ίδιο τον τίτλο του πρώτου Έλληνα αεροπόρου, αυτού που έγραψε την πρώτη λέξη στο βιβλίο της ελληνικής αεροπορικής ιστορίας. Πράγματι, ο Αρνιώτης, γοητευμένος από την ιδέα της πτήσης και την πρόοδο της αεροπλοΐας εκείνα τα χρόνια, πήγε στο Παρίσι, όπου απέκτησε γνώσεις χειριστή και μηχανικού. Επιστρέφοντας, μετέφερε σε κιβώτια το αεροπλάνο του, ένα Blériot 30 ίππων, το συναρμολόγησε κι έκανε δύο δημόσιες προστάσεις απογείωσης, που όμως στέφθηκαν με πλήρη αποτυχία και κατέληξαν στην τελική καταστροφή του αεροσκάφους. Η πρώτη, μάλιστα, πραγματοποιήθηκε στο Τατόι στις 26 Σεπτεμβρίου 1910, παρουσία του Γεωργίου Α΄ και της βασιλικής οικογένειας, και καταγράφηκε από την κάμερα του Αιμιλίου Λέστερ, ενώ λίγο αργότερα έγινε και ταινία με τίτλο «Η απόπειρα πτήσεως του Α. Αρνιώτη εις Τατόιον».

Την αποφράδα εκείνη ημέρα για τον επίδοξο αεροπόρο περιγράφει, με ιδιαίτερο χιούμορ, ο Κώστας Δημητριάδης: «Για μια στιγμή, ο Αρνιώτης κατάφερε να το ξεσηκώσει απ' τη γη –μόλις λίγους πόντους– για να το ξαναρίξει, ενώ χαλούσε ο κόσμος από τα γέλια. Εκείνη ακριβώς την ώρα –θέλεις από φιλότιμο για την πρόγκα, θέλεις από εκδίκηση;– το επίγειο αεροπλάνο αφηνίασε κι άρχισε να τρέχει με μανία προς τους επισήμους. Δεν εσεβάστηκε ούτε τα φουστάνια της βασίλισσας, που ο έλικας του με ορμή τα εσπίκωσε στα μεσοούρανα, όσο κι αν προσπαθούσε η Όλγα να τα περιμαζεύει... Μπροστά στον κίνδυνο να πάρει όλους σβάρνα το μανιασμένο θηρίο του Αρνιώτη, όπου φύγει φύγει τότε και βασιλιάδες και πρεσβευταί και λαός».

Την επόμενη μέρα οι εφημερίδες αναφέρθηκαν στο αεροπλάνο του Αρνιώτη, ονομάζοντάς το «γεωπλά-

νο». Ο δε βασιλιάς τον ευχαρίστησε δημοσίως που, αν και τελικά δεν πέταξε, του «όργωσε το χωράφι», αφού, καθώς ο Αρνιώτης προσπάθησε να απογειωθεί, η ουρά του αεροπλάνου έσπασε και άνοιξε αυλάκια ενώ το αεροπλάνο τροχοδρομούσε.

Από το 1907 ο χώρος λειτούργησε και ως κινηματογράφος, αλλά δεν μακροημέρευσε, και το 1910 το ακίνητο βγήκε σε πλειστηριασμό. Την περίοδο 1915-16 οι νέοι ιδιοκτήτες, **Μ. Μεταξάτος** και **Ν. Καραντινός**, έχτισαν στο ίδιο σημείο το πρώτο θέατρο Ολύμπια, σε σχέδια του Κωνσταντινουπολίτη αρχιτέκτονα **Σταύρου Χρηστίδη**, ώστε να στεγαστεί εκεί το ελληνικό μελόδραμα. Τον Μάιο του 1919, στη σκηνή του ανέβηκε ο «Οιδίπους Τύραννος» με τον **Αιμίλιο Βεάκη**, μια παράσταση που σηματοδότησε την αναβίωση του αρχαίου δράματος.

Το κτίριο διέθετε εξαιρετική διακόσμηση και έφερε στην Αθήνα τη φινέτσα των παριζιάνικων σκηνών. Η πολυτέλειά του και οι νεωτερισμοί ως προς τη λειτουργικότητά του (βοηθητικοί χώροι για τους ηθοποιούς, άνετο προσκήνιο, ευρύχωρη ορχήστρα κ.ά.) εκθειάστηκαν από τον Τύπο της εποχής. Από σχετικές φωτογραφίες φαίνεται ότι ήταν ένα κομψό κτίριο με μνημειακή είσοδο και πολλά νεοκλασικά στοιχεία. Διέθετε 24 θεωρεία, μεγάλη αίθουσα

γαλλικού τύπου, με ημικυκλική πλατεία, δάπεδο στρωμένο με παρκέ και πολυτέλεστα καθίσματα, ντυμένα με βελούδο. Μειονέκτημά του ήταν η μικρών διαστάσεων σκηνή, πλάτους 14.5 και ύψους 11 περίπου μέτρων, που δυσκόλευε το ανέβασμα μελοδραμάτων. Αυτή αναμορφώθηκε από τον αρχιτέκτονα **Κίμωνα Λάσκαρι** την περίοδο 1942-43, προκειμένου το θέατρο να υποδεχτεί τη Λυρική Σκηνή. Από το 1925 έως το 1928 ο χώρος λειτούργησε ξανά ως χειμερινός κινηματογράφος και τον Ιανουάριο του 1927 έγινε εκεί η προβολή της θρυλικής ταινίας «Θωρηκτόν Ποτέμκιν».

Από τον Μάιο του 1944, στο Ολύμπια στεγάστηκε η Λυρική Σκηνή, όταν αυτονομήθηκε και ανεξαρτητοποιήθηκε από το Εθνικό Θέατρο, τμήμα του οποίου υπήρξε από το έτος ίδρύσεώς της (1940). Η πρώτη παράσταση στο Ολύμπια δόθηκε τον Μάιο του 1944 με την όπερα «Ρέα» του Κερκυραίου συνθέτη Σπυριδώνος Σαμάρα. Στον χώρο αυτό εμφανίστηκαν κορυφαίοι συνθέτες και αρχιμουσικοί, όπως οι **Μ. Καλομοίρης** και **Δ. Μητρόπουλος**. Επίσης εκεί έκανε το επαγγελματικό ντεμπούτο της και η **Μαρία Κάλλας**, ερμηνεύοντας τον πρωταγωνιστικό ρόλο της Σαντούτσα στην «Καβαλερία Ρουστικάνα» του Πιέτρο Μασκάνι, σε παραγωγή της ΕΛΣ.

Το θέατρο Ολύμπια ανακατασκευάστηκε την περίοδο 1955-57, σύμφωνα με μελέτη του αρχιτέκτονα **Πάνου Τσολάκη**, και εκσυγχρονίστηκε με την κατασκευή του επταώροφου κτιριακού συγκροτήματος των οδών Ακαδημίας 59-61 & Χ. Τρικούπη, μέσα στο οποίο είναι ενταγμένο. Η είσοδος του σημερινού θεάτρου, επί της οδού Ακαδημίας 59, χωροθετήθηκε στο σημείο της αρχικής εξωτερικής σκάλας εισόδου. Ο Τσολάκης, ο οποίος κέρδισε τον διαγωνισμό που προκηρύχθηκε από τον ιδιοκτήτη του κτιρίου (Μετοχικό Ταμείο Υπαλλήλων Τράπεζας της Ελλάδας), ήταν απόφοιτος της Σχολής Καλών Τεχνών του Παρισιού, με βαθιά μουσική παιδεία, γεγονός που επηρέασε καθοριστικά τον σχεδιασμό του θεάτρου.

Όπως αναφέρει ο αρχιτέκτων στο περιοδικό «Αρχιτεκτονική» (1958): «Αι επιβεβλημένα διαστάσεις αιθού-

σης και σκηνής και η ένταξίς του θεάτρου εις ασκόν κτιριακόν συγκρότημα διαφόρου σκοπιμότητος, επέβαλαν κατά την μελέτη κατευθύνσεις σαφείς όχι μόνον από της απόψεως της διατάξεως των χώρων αλλά και από εκείνης της μορφής και της κοσμήσεως. Απεκλείετο εκ των πραγμάτων η δυνατότης ανταποκρίσεως εις απαιτήσεις Λυρικού Θεάτρου (Όπερας) και απέμεινε η επιδίωξις της πραγματοποιήσεως ενός συνόλου απλού και συγχρονισμένου, καταλλήλου διά πρόζαν και συναυλίας και πληρούντος τους όρους μιας σημερινής περι αιθούσης θεαμάτων αντιλήψεως. Κατεβλήθη πάσα προσπάθεια όπως ικανοποιηθούν διά τους θεατάς αι απαιτήσεις ακουστικής, οπτικής, ανέσεως διαμονής εις την αίθουσαν και κινήσεως εις τους γενικούς εξυπηρετικούς χώρους (κλίμακας, φουαγέ κ.λπ.) και επίσης όπως υπάρξη η δυνατότης ενόπτως αιθούσης και σκηνής, ίνα επιτρέπεται ούτω εις τον σκηνοθέτην η δημιουργία ατμοσφαιρας θεάτρου [...].»

Στο φουαγέ κυριαρχούν οι δύο εντυπωσιακές μαρμαρίνες σκάλες που οδηγούν στον εξώστη και στα θεωρεία και δίνουν μια αίσθηση κυκλικότητας στον χώρο. Η αίθουσα με τη σκηνή, εκεί όπου χτυπάει η καρδιά του θεάτρου, δεν έχει καμία σχέση με την παλιά, που ήταν φτιαγμένη, όπως αναφέρθηκε, σε γαλλικό στιλ, με βαριά διακόσμηση, με μικρή απόσταση του εξώστη από τη σκηνή και πολύ μικρότερη χωρητικότητα. Με λιτές και καμπύλες γραμμές, αναπτύσσεται σε τέσσερα επίπεδα συνολικής επιφάνειας 1.798 τ.μ., φιλοξενεί 690 θεατές και διαθέτει εκπληκτική ακουστική, λόγω του κύριου δομικού της υλικού, του ξύλου. Η πλατεία είναι επικλινή, ώστε να παρέχει απρόσκοπτη θέα στη μήκους 21μ. σκηνή απ' όλες τις θέσεις, ενώ 18 θεωρεία εκτείνονται στα πλαϊνά τμήματα της αίθουσας.

Στο ανακαινισμένο φουαγέ του πρώτου ορόφου φιλοξενείται η πρώτη μόνιμη έκθεση στη χώρα για τη Μαρία Κάλλας, με λίγα προσωπικά αντικείμενα (επιστολές, φωτογραφίες) και τεκμήρια (χειρόγραφα, παρτιτούρες κ.ά.) από τη ζωή και το έργο της μεγάλης ντίβας της όπερας. Στον χώρο πραγματοποιούνται μικρές παραστάσεις και μουσικές εκδηλώσεις. Το θέατρο Ολύμπια, με υπουργική απόφαση του 2003 (ΦΕΚ 1927 Β'), έχει κηρυχθεί διατηρητέο ως προς τη χρήση του. Όπως αναφέρεται στην απόφαση, λειτούργησε για περίπου 100 χρόνια ως χώρος αφιερωμένος στο λυρικό θέατρο και «ως τέτοιος παγιώθηκε στη συνείδηση της κοινωνίας, αποτελώντας αναπόσπαστο τμήμα της σύγχρονης πολιτιστικής ιστορίας του τόπου».

Στις 19 Μαΐου 2017, μέσα σ' ένα ιδιαίτερα συγκινησιακό κλίμα, η ΕΛΣ με την ίδια όπερα –τη «Ρέα»– με την οποία είχε αρχίσει τον κύκλο των παραστάσεών της στο παλιό Ολύμπια το 1944, αποχαιρέτησε το κτίριο προκειμένου να εγκατασταθεί στη νέα της στέγη, στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΚΠΙΣΝ). Έτσι, έκλεισε ένας κύκλος, αλλά ταυτόχρονα άνοιξε ένας καινούργιος, τόσο για το ιστορικό θέατρο όσο και για την πόλη της Αθήνας, η οποία απέκτησε ξανά το δημοτικό μουσικό της θέατρο, το επονομαζόμενο πλέον Ολύμπια – Δημοτικό Μουσικό Θέατρο «Μαρία Κάλλας».

Τα **Μουσικά Σύνολα Δήμου Αθηναίων**, η **Συμφωνική Ορχήστρα**, η **Χορωδία**, το **Εργαστήρι Ελληνικής Μουσικής**, η **Big Band** και η **Φιλαρμονική Ορχήστρα** υποδέχονται πλέον το κοινό στη μουσική τους στέγη με ένα εξαιρετικό πρόγραμμα συναυλιών, όπου, συμπράττοντας με καλλιτέχνες που ξεχωρίζουν στον χώρο τους, υπόσχονται να ενθουσιάσουν και τους πιο απαιτητικούς ακροατές. **Α**

Εκεί έκανε το ντεμπούτο της η Μαρία Κάλλας, ερμηνεύοντας τον ρόλο της Σαντούτσα στην «Καβαλερία Ρουστικάνα»

Χώρος αφιερωμένος στη Μαρία Κάλλας

ΜΙΡΕΤΤΥ ΑΡΒΑΝΙΤΗ

Θέλω αυτό το διάστημα που θα ζήσω να

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ - Φωτό: ΤΑΣΟΣ ΑΝΕΣΤΗΣ, Βοηθεί Φωτογράφου: ΕΙΡΗΝΗ ΣΙΟΥΣΙΟΥΡΑ, ΟΛΓΑ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

α ματαλάβω τη ζωή

Αεν μπήκε ποτέ στο θέατρο για τα φώτα – μπήκε για το βάθος. Για το ψάξιμο. Για την αλήθεια. Για εκείνη τη στιγμή που η σκηνή γίνεται επικίνδυνα ζωντανή κι εσύ πρέπει να σταθείς χωρίς δίχτυ. Έχοντας ζήσει τη «χρυσή εποχή» του ελληνικού κινηματογράφου, την Επίδαυρο, τις τηλεοπτικές σειρές επιπέδου, η Μπέττυ Αρβανίτη προτιμούσε να είναι επιλεκτική. Στην «Ντάμα Πίκα» του Ρώσου δραματουργού Αλεξάντρ Σεργκέγεβιτς Πούσκιν, υπό τη σκηνοθετική ματιά του Στάθη Λιβαθινού, ερμηνεύει την κόμισσα Άννα Φεντόροβνα και σε ψαρώνει, σε μια ατμοσφαιρική gothic παράσταση που μιλά για εμμονή, σκοτάδι και τη μανία να «πάσεις την καλή». Σε μια εποχή που σχεδόν όλα τρέχουν για το φαίνεσθαι, εκείνη παίζει για το είναι. Κι αυτό είναι σπάνιο. Γιατί η Μπέττυ Αρβανίτη δεν είναι ηθοποιός της ευκολίας, αλλά του ρίσκου. Η πορεία της είναι μια διαρκής σύγκρουση με το λίγο. Βαριέται να επαναλαμβάνει τον εαυτό της. Γυρνά την πλάτη στις αρπαχτές. Δεν γουστάρει τη ματαιοδοξία. Old school ποιότητες.

— **Το Θέατρο Οδού Κεφαλληνίας γεννήθηκε από την ανάγκη για κάτι «βαθύτερο και αληθινό» και σχεδόν 40 χρόνια τώρα υπηρετεί το καλό θέατρο. Τι είναι για εσάς το «αληθινό» σε μια εποχή που όλα μοιάζουν επιφανειακά;**
Μέχρι να δημιουργηθεί το Θέατρο της Οδού Κεφαλληνίας έμπαινα στο όνειρο κάποιου άλλου. Δηλαδή, κάποιος άλλος σκεφτόταν κάτι και μου το πρότεινε. Πιστεύω ότι για να πεις τι εννοείς καλό θέατρο, πρέπει να εκτεθείς προσωπικά. Και ο λόγος που δημιουργήθηκε όλη αυτή η ιστορία είναι ακριβώς αυτός. Μόνο αν κάνεις κάτι που είναι δικό σου, μπορείς να κριθείς κατά κάποιον τρόπο. Αυτός ήταν ο στόχος. Να μπορούμε βαθύτερα στο θέατρο και να το ψάξουμε με έναν τρόπο που εμείς πιστεύουμε. Επίσης, το θέμα των συνεργασιών είναι κάτι που έχει μεγάλη σημασία. Δεν γίνεται να μη μιλάς την ίδια γλώσσα και να δουλεύεις μαζί. Κι επειδή το θέατρο είναι ομαδική δουλειά, είχε πολύ μεγάλη σημασία για μας η επιλογή των συνεργατών με βάση και αυτό το σκεπτικό: ότι έχουμε την ίδια αισθητική γύρω από το θέατρο, γύρω από την τέχνη αυτή.

— **Τι θυμάστε από εκείνες τις μέρες; Ποιες ήταν οι μεγαλύτερες δυσκολίες που αντιμετωπίσατε;**
Αντιμετωπίσαμε πολλές δυσκολίες, κι αν συνεχίστηκε όλη αυτή η δουλειά τόσα χρόνια, είναι μόνο γιατί στηρίχτηκε από το κοινό. Και από το τότε Υπουργείο Πολιτισμού. Εμείς ευτυχώς είχαμε την άνεση να μη ζούμε από το θέατρο, οπότε δεν μας καθόριζε απόλυτα η εισπρακτική επιτυχία μιας παράστασης.

— **Η Β' Σκηνή ανέδειξε νέους δημιουργούς. Τι αναζητάτε σε έναν νέο ηθοποιό ή σκηνοθέτη;**
Να έχει αγάπη γι' αυτό που κάνει και να μη ζητάει από αυτό την επιτυχία, αλλά την ουσία. Έχω ακούσει μια φράση, που την επαναλαμβάνω τακτικά, γιατί νομίζω ότι είναι καταπληκτική: «Ηθελε να γίνει καλλιτέχνης και κατάφερε να γίνει διάσημος». Πάρα πολύ συχνά βλέπεις ότι η τέχνη χρησιμοποιείται ως μέσο για την ανάδειξη του εαυτού.

— **Του ναρκισσισμού και της ματαιοδοξίας;**
Του ναρκισσισμού, της ματαιοδοξίας, όλων αυτών των επιφανειακών. Προς Θεού! Δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν άνθρωποι που σκέφτονται και νιώθουν αλλιώς, αλλά υπάρχει και αυτή η πλευρά. Εμένα με αφορά η κατηγορία των ανθρώπων που αγαπάνε αυτό που κάνουν και που έχουν περιέργεια και ανάγκη να ψάξουν και να ρισκάρουν. Αν δεν ρισκάρεις, αν δεν μπορείς να υπερβείς τα όριά σου, δεν μπορείς να προχωρήσεις.

— **Ποια θεωρείτε ότι είναι τα μεγαλύτερα ρίσκα που πήρατε στη ζωή σας;**
Η δημιουργία αυτού του θεάτρου ήταν ένα πολύ σοβαρό ρίσκο, γιατί θα μπορούσε να αποτύχει απολύτως. Για πρώτη φορά φέραμε στην Ελλάδα τον Φασμίντερ, ας πούμε. Η Ρούλα Πατεράκη, όταν παρουσίασε την πρώτη της δουλειά στην Αθήνα, ήταν ένα αμφιλεγόμενο

πρόσωπο. Μια περίπτωση ενός καλλιτέχνη πολύ avant garde που λένε...

— **Ποια είναι η πιο ωραία νύχτα που έχετε ζήσει σ' αυτόν τον χώρο;**
Κρίνοντας από τις ώρες που βρίσκομαι εδώ σε σχέση με τις ώρες που βρίσκομαι σπίτι μου, το θέατρο είναι πραγματικά περισσότερο σπίτι μου. Εκτός αυτού, το κουβαλάω και στο σπίτι μου, έτσι κι αλλιώς. Μερικές φορές με ρωτούν: «Τι κάνετε στη ζωή σας και τι στο θέατρο?». Ποια είναι η ζωή μου; Οκτώ ώρες κοιμάσαι, ας πούμε, υποτίθεται. Τρως, πλένεσαι, τι μένει; Μένουν οι άλλες ώρες, που είσαι στο θέατρο ή που σκέφτεσαι για το θέατρο ή που διαβάζεις για το θέατρο ή που εργάζεσαι. Οπότε, τι θα πει ζωή; Όλα είναι ζωή! Πιστεύω, ωστόσο, ότι στο θέατρο πρέπει να είσαι και μέσα και έξω. Αν ταυτιστείς, πας στο τρελοκομείο. Μια νύχτα είχα μια τέτοια εμπειρία ταύτισης πάνω στη σκηνή, που λιγάκι με τρόμαξε. Ήταν στην «Κυρία από τη Θάλασσα» του Ίψεν, με τον Μίνω Βολανάκη, ο οποίος έτυχε εκείνη τη μέρα να είναι στην παράσταση και το κατάλαβε. Και μετά το κουβεντιάσαμε...

— **Τι σημαίνει για εσάς το να ηγείστε της Θεατρικής Εταιρείας «Πράξη» επί σχεδόν τέσσερις δεκαετίες;**
Να ηγούμαι; Δεν νιώθω καθόλου ηγέτης. Μακριά από μένα αυτός ο όρος. Συνεργάτης είμαι. Φίλος είμαι. Συνυπάρχω με τους ανθρώπους και δίνω και παίρνω. Ηγέτης δεν είμαι ούτε υπήρξα ποτέ. Γι' αυτό μιλάω για συνεργασίες, δεν θα με ενδιέφερε ποτέ να κάνω έναν ρόλο για τον ρόλο. Το κριτήριο είναι το με ποιον/ποιους το κάνεις. Γιατί αλλιώς δεν έχει νόημα. Το δικό μου ζητούμενο είναι η επιθυμία μου να ψάξω πιο βαθιά αυτή την τέχνη, η περιέργειά μου γι' αυτή την τέχνη, η ανάγκη μου να έχω εκπλήξεις. Σε αυτό το θέατρο, που είναι πολύ μεγάλο δώρο, με εξέπληξε ο εαυτός μου! Βγήκαν κάποια πράγματα τα οποία δεν ήξερα ότι υπήρχαν μέσα μου. Μου ήταν πρωτόγνωρα. Κι αυτό είναι πολύ σπουδαίο στην τέχνη. Είναι το ζητούμενο για να προχωρήσεις. Γιατί αλλιώς, εντάξει, πας σπίτι σου και κοιμάσαι. Και δεν βρίσκω τον λόγο, εάν δεν έχω κάτι να πω, να κάνω κάτι.

— **Στην «Ντάμα Πίκα» του Αλεξάντρ Σεργκέγεβιτς Πούσκιν ο ήρωας καταστρέφεται από την εμμονή του. Έχετε υπάρξει ποτέ εμμονική με κάτι;**
Κάποτε κάπνιζα πάρα πολύ. Και το 'κοψα μαχαίρι για το θέατρο. Γιατί είχε αρχίσει η φωνή μου ν' αλλάζει και είδα τη διαφορά. Αυτό με έκανε να μην ξανακαπνίσω. Ήταν εμμονή! Δυσίμισι πακέτα δεν είναι αστέιο.

— **Μετά από 23 χρόνια περίπου επιλέξατε να επιστρέψετε στον κινηματογράφο, με τη «Σπασμένη φλέβα» του Πάννη Οικονομίδη. Πώς ήταν η εμπειρία σας; Τι σας αρέσει στη σκηνοθετική του ματιά;**
Είμαι φαν του Γιάννη Οικονομίδη. Με ενδιέφερε πάντα ως άνθρωπος και ως σκηνοθέτης και

τον περίμενα πραγματικά να προχωρήσει και να βαθύνει. Και νομίζω ότι στη «Σπασμένη φλέβα» είδαμε κάτι άλλο από την τάση του, αυτήν που ξέρουμε όλοι. Αυτός λοιπόν ήταν κι ο λόγος για τον οποίο δέχτηκα τον ρόλο: το ότι ήθελα να δουλέψω μαζί του. Κι όταν διάβασα το σενάριο και μου άρεσε του είπα: «Αν μπορώ κι εγώ να στηρίξω κάπως αυτή τη δουλειά, θέλω να τη στηρίξω». Γιατί ήταν μια φοβερά μεγάλη υπέρβαση για μένα. Τέτοιο ρόλο δεν είχα κάνει ούτε στα νιάτα μου. Και δεν είναι ότι δεν μου είχε ζητηθεί. Υπήρχε ένα όριο, που μ' αυτή την ταινία μαζί με τον Γιάννη το ξεπέρασα... Η εμπειρία των γυρισμάτων ήταν θεία! Εξαιρετική! Για χίλιους λόγους. Πρώτα απ' όλα, γιατί από μόνος του ο τρόπος που δουλεύει ο Γιάννης είναι πραγματικά πάρα πολύ ενδιαφέρον. Είναι τελειομανής, πιστευτικός ίσως, αλλά μόνο για χάρη της αλήθειας. Και, αν και ομολογώ το ότι μου ζητήθηκαν δύσκολα πράγματα, για μένα ήταν μεγάλη ευτυχία... Γιατί βαριέμαι φοβερά να επαναλαμβάνω τον εαυτό μου!

— Κατά τη γνώμη μου, αφήσατε μεγάλη ερμηνεία στο ελληνικό σινεμά...

Χαίρομαι πολύ που το λέτε! Μακάρι να είναι έτσι. Μέσα από αυτή την εξαιρετική εμπειρία, εκείνο επίσης που θαύμασα πάρα πολύ ήταν το συνεργείο. Οι νέοι άνθρωποι που δούλευαν εκεί. Ε, έμεινα κατάπληκτη! Ήταν νέα παιδιά με πολύ μεγάλο πάθος για τη δουλειά, με ποιότητα μυαλού και υψηλή καλλιέργεια. Θαύμασα αυτή τη νέα γενιά του σινεμά, η οποία –χτυπάω ξύλο– σκίζει. Είναι σπουδαία παιδιά, σπουδαία, σπουδαία! Πάντα, και όταν έκανα ταινίες, είχα πολύ καλή σχέση με το συνεργείο, γιατί πιστεύω ότι είναι και ο πρώτος κριτής και η οπτική τους έχει πολύ μεγάλη σημασία. Αλλά εδώ, τι να σας πω; Η ποιότητα, η ευαισθησία, η αισθητική και η βαθιά ευγένεια των παιδιών αυτών... μπράβο!

— Πόσο έχει αλλάξει στα μάτια σας η Αθήνα;

Γεννήθηκα έναν Αύγουστο στα Εξάρχεια. Είμαι Αθηναία Αθηναία. Το κακό είναι ότι δεν έχω χωριό. Ζηλεύω πάρα πολύ τους ανθρώπους που έχουν χωριό. Τώρα ζω κοντά στον Λυκαβηττό. Μεγάλωσα στα Εξάρχεια, έζησα λίγο στην Κυψέλη, όταν η μαμά μου μετακόμισε στη Φωκίωνος Νέγρη, μια μικρή περίοδο βρέθηκα στο Φάληρο, αλλά πάντα ζούσα στο κέντρο. Μου αρέσει η κατάσταση της πόλης, κι ας είναι μερικές φορές αφο-

ρητη. Η ενέργειά της, οι μνήμες της, τα καλά της και τα άσχημά της. Μου κινεί το ενδιαφέρον. Θεωρώ ότι εκεί είναι η ζωή. Την αγαπώ πολύ την Αθήνα!

— Ποιο είναι το πιο ωραίο μέρος που έχουν δει τα μάτια σας;

Έχω ταξιδέψει αρκετά για το θέατρο, υπάρχουν πολλά, αλλά το μέρος όπου δεν έχω πάει και που θεωρώ πως είναι ένα κομμάτι που λείπει είναι Νέα Υόρκη. Ηνωμένες Πολιτείες. Θα ήθελα πολύ να πάω. Πώς και δεν πήγα; Έλα ντε! Κάθε φορά που το σκεφτόμουν κάτι προέκυπτε και δεν γινόταν. Δεν ξέρω.

— Υπήρξε κάποιος ρόλος που σας άλλαξε, που σας αποκάλυψε κάτι για τον εαυτό σας;

Με τρόμαξε η «Φόνισσα». Ήταν μια εμπειρία φοβερή, γιατί, όπως είπα, εγώ χωριό δεν είχα και δεν ήξερα ποια είναι τα μυρώνια και οι καυκαλήθρες. Με την πολύτιμη βοήθεια του Στάθη Λιβαθινού, που μου τον πρότεινε, και με όχημα τη γλώσσα του Παπαδιαμάντη ο ρόλος αυτός αποτέλεσε για μένα συγκλονιστική εμπειρία. Με ταρακούνησε πολύ. Μου άνοιξε νέους δρόμους... Ε, από εκεί και πέρα, τι να σας πω; Ότι ο «Βασιλιάς Ληρ» ήταν μια εμπειρία επίσης πολύ σημαντική; Πάλι με οδήγη τον Στάθη Λιβαθινό. Όντως υπήρξαν στιγμές που εξέπληξα τον εαυτό μου. Αυτό είναι το πολύ ωραίο στο θέατρο, όταν συμβαίνει – γιατί δεν συμβαίνει πάντα. Το να σου συμβεί τρεις φορές σε περισσότερα από 60 χρόνια θεάτρου είναι πολύ σπουδαίο.

— Είχατε ποτέ εξάρτηση από το χειροκρότημα;

Όχι. Πολύ ευχάριστο είναι το χειροκρότημα, αλλά δεν είναι και εξάρτηση. Η αναγνωρισιμότητα σε εγκλωβίζει, σε βάζει σε μια φυλακή. Δεν έχει νόημα η ζωή έτσι. Μάλλον με δυσκόλεψε αυτή η αναγνωρισιμότητα, παρά με ευχαρίστησε. Δεν λέω ότι δεν μου είναι ευχάριστο να αρέσω, να με θαυμάζουν, αλλά από κει και πέρα δεν γίνεται να εγκλωβιστείς σ' αυτό. Είναι καταστροφικό. Τώρα, αν κάποιοι παίρνουν τέτοια ικανοποίηση, εντάξει, δικαίωμά τους είναι. Εμένα δεν με αφορά αυτό καθόλου και δεν με αφορούσε ποτέ. Πάντως δεν μπορώ να πω ότι κινδύνεψα ποτέ από αυτή την ιστορία. Γιατί πάντα κρατούσα μια απόσταση από τα πράγματα. Δεν θέλω να χάσω την κρίση μου και το μυαλό μου. Έχω την ανάγκη να βλέπω καθαρά. Θέλω

αυτό το διάστημα που θα ζήσω, να καταλάβω τη ζωή. Να την καταλάβω επί της ουσίας και όχι να τη φαντασιώνομαι. Δεν μπορεί να φύγεις απ' αυτόν τον κόσμο και να μην πάρεις χαμπάρι τι συμβαίνει.

— Πώς είναι μια μέρα που δεν έχει πρόβα, που δεν έχει θέατρο;

Α, μια χαρά είναι, πολύ καλά. Τέλεια είναι, γιατί ξεκουράζεσαι, γεμίζεις μπαταρίες, χαλαρώνεις, σκέφτεσαι. Μπορείς να πας και μια βόλτα στα μαγαζιά. Εκείνο που δεν διαπραγματεύομαι είναι ο εγγονός μου, ο Ερμής.

— Πώς σας άλλαξε αυτή η σχέση;

Ερωτεύτηκα. Δηλαδή, τι να πω τώρα; Είναι συγκλονιστικό ως βίωμα το να βλέπεις ένα παιδί να ανακαλύπτει τον κόσμο από την αρχή. Ήμουν πολύ μικρή όταν έκανα τον γιο μου, και ουσιαστικά έχω μεγαλώσει μαζί του. Λοιπόν, τώρα η εμπειρία είναι καταπληκτική. Ο Ερμής είναι εφτά. Είναι πανέξυπνο παιδί. Και κούκλος. Είμαι ψωνάρα κανονική μαζί του, πεθαίνω!

— Του χαλάτε χατίρι, είστε αυστηρή;

Όχι, καθόλου. Και έχω πει ότι ο ρόλος της γιαγιάς είναι να την εκμεταλλεύονται. Κι εγώ είμαι ακριβώς έτσι. Κάνε με ό,τι θέλεις.

— Υπάρχει κάποιο τελετουργικό το οποίο ακολουθείτε πριν από μια παράσταση;

Ναι. Έρχομαι πάρα πολύ νωρίς στο θέατρο, τουλάχιστον δύο ώρες πριν από την παράσταση. Αυτή η διαδικασία τού να πηγαίνω στο καμαρίνι με τον καφέ μου και να βάζομαι είναι ένα τελετουργικό που δεν το αλλάζω. Το κάνω χρόνια τώρα με τον ίδιο τρόπο, με χαλαρώνει και με βοηθάει να συγκεντρωθώ.

— Τι σκέφτεστε λίγα δευτερόλεπτα πριν βγείτε στη σκηνή;

Τίποτα, προσπαθώ να αδειάσω. Να είμαι δεκτική, χαλαρή και να μπω στην παράσταση όσο μπορώ περισσότερο ανοικτή, για να δεχτώ τις εμπειρίες, γιατί η επανάληψη δεν με ενδιαφέρει. Οι παραστάσεις δεν τελειώνουν στην προεμιέρα. Αρχίζουν στην προεμιέρα και κάθε μέρα είναι διαφορετική. Και διαφορετικός είναι ο άλλος, διαφορετική είσαι εσύ. Όλα προχωρούν. Αυτό θα πει ζωή, ρε παιδί μου! Δεν είναι τίποτα άλλο.

— Τι θυμάστε από τη συμμετοχή σας στην τηλεοπτική σειρά του BBC «Ποιος πληρώνει τον βαρκάρη;» στα τέλη των 70s;

Έξι μήνες πριν είχα το κείμενο. Μετά πήγα στο Λονδίνο και κάναμε κάθε μέρα πρόβα για τρεις μήνες περίπου. Κάναμε πρόβα θεατρική. Πρόβα με κάμερες. Είχαν σχεδιάγραμμα κάμερα και λέγανε πώς θα φωτιστεί αυτό, πού θα είναι η κάμερα. Οργάνωση! Σκεφτόμουν τότε πως θα πρέπει να 'σαι πολύ κακός ηθοποιός για να μην είσαι καλός με αυτές τις συνθήκες. Τις ανέσεις, τα εργαλεία, την προσοχή... Δηλαδή, έλα Χριστέ μου! Ε, λοιπόν, τώρα, αν το συγκρίνεις με την ελληνική πραγματικότητα, θα μου πεις «αυτοί πουλάνε σε όλο τον κόσμο, ενώ εμείς όχι». Σύμφωνα, αλλά εγώ δεν θέλω να συμμετέχω έτσι. Δηλαδή, με προχειρότητες δεν παίζω. Ούτε γνωστή θέλω να γίνω ούτε πεινάω, ευτυχώς! Αν πείναγα, θα το δεχόμουν, τι να έκανα; Δεν κατηγορώ κανέναν που το κάνει, γιατί πραγματικά από το θέατρο, από το καλό θέατρο, δεν ζεις. Αλλά στην τηλεόραση βγάζουν κάποια λεφτά οι άνθρωποι και καλά κάνουν. Έχουν οικογένειες, παιδιά.

— Τι θα λέγατε σε ένα νέο κορίτσι που ονειρεύεται να γίνει ηθοποιός;

Θα της έλεγα να την κάνει αυτήν τη δουλειά μόνο αν δεν μπορεί χωρίς αυτή. Γιατί είναι πολύ ζόρικο πράγμα το θέατρο. Είναι ένα ταξίδι που σου δίνει πολύ μεγάλη ικανοποίηση αλλά και εξίσου μεγάλες απογοητεύσεις. Θέλει πολλή δουλειά. Αν δεν το αγαπάει τόσο πολύ, ας μην το κάνει. **A**

Στη «Σπασμένη φλέβα», αν και ομολογώ το ότι μου ζητήθηκαν δύσκολα πράγματα, για μένα ήταν μεγάλη ευτυχία... Γιατί βαριέμαι φοβερά να επαναλαμβάνω τον εαυτό μου!

Χτίζουμε το μέλλον μαζί γιατί αξίζει.

Για πάνω από 25 χρόνια δημιουργούμε αξία καθημερινά στην τοπική κοινωνία και οικονομία.

- Με περισσότερα από **231 καταστήματα**
- Πάνω από **6.700 ανθρώπους**
- **Δράσεις** για το περιβάλλον
- Μια σειρά από **βιώσιμες πρακτικές**

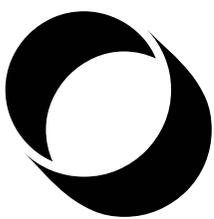
Μάθε περισσότερα

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΠΑΝΑΣ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΟΣ ΠΑΝΑΝΙΑΣ

Ιστορίες για τη Ζαΐρα, το Athénée, τον Takis και τις καμπάνες του Island

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΥΡΙΑΝΟΥ

Χρυσάνθος Πανάς είναι η χαρά του δημοσιογράφου, όταν του παίρνεις συνέντευξη, και η καταστροφή του, όταν προσπαθείς να την απομαγνητοφωνήσεις. Πρώτον γιατί μιλάει γρήγορα και δεύτερον γιατί δεν ξέρεις τι ν'

αφήσεις έξω και τι να κρατήσεις. Όλα όσα λέει είναι ενδιαφέροντα. Τον επισκέφτηκα μια Κυριακή πρωί, στο σπίτι του στο Κολωνάκι και τον βρήκα πάνω από τυπογραφικά δοκίμια, να κάνει τις τελευταίες διορθώσεις του βιβλίου που έγραψε, με τίτλο «*Κινηματοθέατρον Ζαΐρα*», και θα κυκλοφορήσει σύντομα από τις εκδόσεις Καστανιώτη. Είναι η ιστορία της οικογένειάς του, έκανε μεγάλη έρευνα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και την παρουσιάζει τεκμηριωμένη με έγγραφα και φωτογραφίες.

Το διαμέρισμα είναι υπέροχο, το φως μπαίνει από παντού, οι τοίχοι είναι γεμάτοι από πίνακες και έργα τέχνης, μη ρωτάτε να σας πω ονόματα, είδα κάπου έναν Τσαρούχη, μπροστά στο τζάκι ένα σήμα του Takis, κάπου πήρε το μάτι μου ένα έργο του Βασίλη Φωτόπουλου, είδα μια συλλογή από βυζαντινές εικόνες, αλλά για τα άλλα, που ήταν πιο μοντέρνα, ντράπηκα να ρωτήσω. Ο Χρυσάνθος μιλάει στο τηλέφωνο, πίνω μια γουλιά από τον υπέροχο εσπρέσο, δοκιμάζω το κέικ και τα βουτύματα, κάποια στιγμή το τηλεφώνημα τελειώνει, έρχεται και κάθεται δίπλα μου, πατάω το κουμπί του μαγνητοφώνου.

— **Τι είναι αυτό το βιβλίο που ετοιμάζεις;**

Είναι η ιστορία της οικογένειάς μου, περισσότερο από την πλευρά του πατέρα μου. Ο πατέρας μου, ο Διονύσης Πανάς, ήταν πλούσιος εισοδηματίας, ενώ η μητέρα μου, Ρένα Τσοσουνίδου, προερχόταν από οικογένεια προσφύγων που είχαν έρθει από τη Σμύρνη μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή. Ήταν από πλούσια οικογένεια αλλά τα είχαν χάσει όλα. Έτσι, όταν έφτασαν στην Αθήνα, η μητέρα μου άρχισε να εργάζεται ως υπάλληλος στην Παναθηναϊκή, ένα πολυκατάστημα που είχε ο παππούς Πανάς κοντά στην Ομόνοια. Εκεί τη γνώρισε ο πατέρας μου, την ερωτεύτηκε και αποφάσισε να την παντρευτεί.

Ο παππούς και η γιαγιά Πανά, δεν είδαν με καλό μάτι αυτή την απόφαση. Ανήκαν σε ανώτερη τάξη, ήταν πολύ πλούσιοι και πολλά μέλη της οικογένειας είχαν διακριθεί όχι μόνο στις επιχειρήσεις αλλά και στις τέχνες και στις επιστήμες. Τους κακοφάνηκε που ο πατέρας μου ήθελε να παντρευτεί μια φτωχή προσφυγοπούλα. Αλλά ο πατέρας μου ήταν ανοιχτόμυαλος και συγχρόνως είχε τη δύναμη να αμφισβητήσει τη γνώμη τους. Έτσι ο γάμος έγινε, γεννήθηκε ο αδελφός μου, ο Σπύρος, και μετά εγώ.

— **Αναφέρεις συνέχεια τον αδελφό σου τον Σπύρο...**

Τον Σπύρο δεν θα σταματήσω ποτέ να τον αναφέρω, γιατί όλες τις επιχειρήσεις τις έχουμε κάνει μαζί, είμαστε δύο σώματα και ένα μυαλό, δεν μπορεί ο ένας χωρίς τον άλλο, είναι καρμικό αυτό που μας ενώνει.

Από μικρά παιδιά λοιπόν, από την οικογένεια του πατέρα μου ακούγαμε ιστορίες για επιχειρήσεις και μεγαλοστούς. Από την άλλη, είχαμε την οικογένεια της μάνας

μου, που ήταν μορφωμένοι άνθρωποι, αλλά ξεριζωμένοι από τον τόπο τους και ταλαιπωρημένοι. Μάθαμε από νωρίς ότι το νόμισμα της ζωής έχει δύο πλευρές, άλλες φορές η τύχη φέρνει κορόνα και άλλες γράμματα. Όταν το δεις και το βιώσεις αυτό, γίνεσαι όχι μόνο πιο σοφός, αλλά και πιο ευαίσθητος. Μάθαμε επίσης από τη μάνα μας, να είμαστε συγκαταβατικοί με τους άλλους και να πιστεύουμε στην οικογένεια. Αφού καμιά φορά, όταν η μάνα μου καλούσε τις θείες μου στο σπίτι, της λέγαμε: «Μα γιατί τις καλείς; Αφού σε σνομπάρουν!» Και η μάνα μου απαντούσε: «Δεν έχει σημασία. Η οικογένεια είναι οικογένεια, ό,τι και να συμβαίνει, πρέπει να μένει ενωμένη».

— **Γιατί οι θείες σνόμπαραν τη μητέρα σου;**

Γιατί προέρχονταν από μια παλιά αριστοκρατική οικογένεια που οι ρίζες της ξεκινούν το 1305 στην Καταλονία της Ισπανίας. Γύρω στο 1500, όταν οι Καταλανοί κυριεύσαν τα Επτάνησα και τη Σικελία, ήρθαν στην Κεφαλονιά. Λέγονταν Ραπα και στην Κεφαλονιά το όνομα ελληνοποιήθηκε, προστέθηκε ένα σίγμα στο τέλος και έγινε Πανάς. Κάποια στιγμή μετακόμισαν στην Καστέλα και ο παππούς Πανάς, το 1930, άρχισε να ασχολείται με το εμπόριο – από εισαγωγές καφέδων μέχρι καταστήματα ρούχων, ειδών σπιτιού – κι απέκτησε τεράστια περιουσία. Έκανε 6 παιδιά και υιοθέτησε άλλο ένα, έτσι για να κάνει ένα καλό, ένα ψυχικό. Είχε λοιπόν 4 αγόρια και 3 κορίτσια. Τα αγόρια ασχολούνταν με το εμπόριο και τα κορίτσια με τις τέχνες. Ζωγράφιζαν, έπαιζαν πιάνο, διάβαζαν βιβλία, μιλούσαν ξένες γλώσσες. Όλα φυσικά κάτω απ' το άγρυννο βλέμμα της γιαγιάς Χρυσάνθης, της οποίας πήρα και το όνομα.

Ήταν η ηγετική φυσιογνωμία της οικογένειας, παλιά αρχόντισσα από τη Ζάκυνθο. Ο παπούς, από την άλλη, ήταν ιδιαίτερη περίπτωση ανθρώπου. Εκτός από το εμπόριο στο οποίο διέπρεψε και έγινε πάμπλουτος, του άρεσε πολύ το κυνήγι. Αγόρασε λοιπόν μια μεγάλη έκταση στο Γαλάτσι, για να πηγαίνει να **κυνηγάει** μπεκάτσες!

— **Μπεκάτσες στο Γαλάτσι; Ακούγεται εξωγήινο!**

Το Γαλάτσι εκείνη την εποχή ήταν ακατοίκητο, εξοχή, κι έτσι ο παπούς έφτιαξε ένα σπίτι στην οδό Κυπριάδου, για να μένει όταν πήγαινε να κυνηγήσει. Μέχρι τη δεκαετία του '50 όμως, η περιοχή αναπτύχθηκε και είχαν σπίτια εκεί ο Παπαλουκάς, ο Κόντογλου, ο Καραγάτσος και άλλοι γνωστοί καλλιτέχνες. Μάλιστα τα περισσότερα σπίτια τα είχε φτιάξει ο Πικιώνης, που έμεινε κι αυτός κοντά.

— **Δημιούργησε κατάσταση στην Κυπριάδου ο παπούς...**

Ναι. Και την περίοδο του πολέμου, όλη η οικογένεια έφυγε από την Καστέλα και πήγαν να μείνουν εκεί, στο σπίτι της Κυπριάδου. Παρά τον πόλεμο και τη γερμανική Κατοχή, ο παπούς δεν έμεινε με σταυρωμένα τα χέρια. Έφτιαξε ένα από τα πρώτα θερινά σινεμά, τη Ζαΐρα, που ήταν και θέατρο, με σκηνή, καμαρίνια κ.λπ. Ζαΐρα έλεγαν μία από τις κόρες του, που την υπεραγαπούσε. Έφτιαξε κι ένα κινηματογραφικό στούντιο, όπου γυρίστηκαν «Οι απάχθες των Αθηνών» – η πρώτη ταινία στην οποία έπαιξε ο Κωνσταντάρης με την Καλουτά. Δεν σταμάτησε όμως στα καλλιτεχνικά. Έφτιαξε ένα φαρμακείο δίπλα στο σινεμά, έφτιαξε εστιατόρια, μαγαζιά σαν τα σημερινά music halls, καταστήματα ετοιμών ενδυμάτων, δεν σταμάταγε, το ένα έφερνε το άλλο. Ο πατέρας μου δούλευε κι εκείνος στις επιχειρήσεις του παπού μου, κι όταν παντρεύτηκε, έπιασε κι αυτός ένα σπίτι, πού αλλού; Στην Κυπριάδου. Εκεί ζήσαμε τα παιδικά μας χρόνια ο Σπύρος κι εγώ, ανάμεσα στα δέντρα και στις μονοκατοικίες.

— **Μα ήταν όλα τόσο ειδυλλιακά;**

Όχι πάντα. Συνέβησαν δύο φοβερά γεγονότα, τα οποία στιγμάτισαν για πάντα την οικογένεια. Ο θείος μου ο Δημήτρης, αδελφός του πατέρα μου, αυτοκτόνησε με πιστόλι σε ηλικία 39 χρονών. Ποτέ δεν μάθαμε την αιτία, η κουβέντα για τον θείο Δημήτρη ήταν ταμπού, από κάτι μισόλογα καταλάβαμε ότι ήταν όμορφος και ευαίσθητος. Είχαμε όμως και άλλη μια αυτοκτονία: Η θεία μου και νονά μου, η Ζαΐρα, η αγαπημένη κόρη του παπού, στα 55 της αυτοκτόνησε κι αυτή με χάπια. Εξαιρετική αρχιτεκτόνισσα, ήταν στην ομάδα που σχεδίασε την Τράπεζα της Ελλάδος. Ούτε γι' αυτή μάθαμε τα αίτια της αυτοκτονίας. Ο παπούς μου κατέρρευσε και λίγα χρόνια αργότερα πέθανε απ' τον καπμό του. Η τεράστια περιουσία μοιράστηκε, όλοι πήραν ακίνητα και χρήματα κι έγιναν εισοδηματίες, κοινώς έτρωγαν από τα έτοιμα. Τότε είδαμε με τον αδελφό μου πόσο γρήγορα τελειώνουν τα έτοιμα χρήματα, όσα και να έχεις. Το χρήμα δεν αυγατίζει από μόνο του, πρέπει να δουλεύεις συνέχεια.

— **Οι άλλοι δύο θείοι σου πού δούλευαν;**

Ο θείος ο Πάννης ασχολήθηκε με τις κινηματογραφικές αίθουσες και ο θείος ο Βαγγέλης είχε στη γωνία Μητροπόλεως και Αιόλου ένα κατάστημα που ειδικεύονταν στις εθνικές φορεσιές. Ήξερε τόσο πολλά, που μερικές φορές μέχρι και από το Μουσείο Μπενάκη ζητούσαν τη γνώμη του για την αυθεντικότητα κάποιων πραγμάτων. Ο πατέρας μου, πάλι, σιγά σιγά τα παράτησε και περιορίστηκε να τρώει από τα έτοιμα. Έκανε όμως και κάτι σημαντικό. Μας πήρε αρχές του 1980 από την Κυπριάδου, που είχε γίνει πλέον πένθιμη έπειτα από τόσους θανάτους, και πήγαμε οικογενειακώς στο Καβούρι, όπου ήταν το εξοχικό μας, με σκοπό να το κάνουμε μόνιμη κατοικία. Δυστυχώς όμως είχε προβλήματα με την υγεία του κι έτσι τον έχασα νωρίς – δεν ήμουν ούτε 24 χρονών όταν πέθανε. Τα υπόλοιπα θα τα διαβάσετε στο βιβλίο. Το οποίο πρέπει να πω ότι δεν το έγραψα για να κάνω φιγούρα. Μέσα από την ιστορία της οικογένειάς μου περνάει και η ιστορία της Ελλάδας. Πιστεύω επίσης πως μόνο όταν ξέρεις το παρελθόν σου μπορείς να σχεδιάσεις το μέλλον σου.

— **Πώς ήταν το Καβούρι τη δεκαετία του '80;**

Εκείνη την εποχή, το Καβούρι ήταν υπέροχο, το σπίτι μας ήταν 50 μέτρα από τη θάλασσα, υπήρχε μια κοσμοπολίτικη ατμόσφαιρα. Τον χειμώνα, που είχε λίγο κόσμο, ήταν σαν χωριό, αλλά όχι σαν χωριό της Ελλάδας, ήταν σαν το Σεν Τροπέ, είχε αυτή την αύρα. Μεγαλώσαμε κάνοντας αθλητισμό στον Ναυτικό Όμιλο Βουλιαγμένης, που ήταν μια λέσχη ιδιωτική, δεν μπορούσε να μπει ο καθένας, πλή-

ρωνες συνδρομή. Από την άλλη, επειδή ήταν ναυταθλητικός όμιλος, κάναμε μαθήματα κολύμβησης και ιστιοπλοΐας. Ο πατέρας μου πλήρωνε με ευχαρίστηση τα διδάκτρα, ήταν πάντα ανοιχτό μυαλό, ήθελε να μάθουμε πράγματα, μας είχε αφήσει ελεύθερους, δεν μας καταπίεζε, περνούσαμε πολύ καλή ζωή.

— Πώς εσείς, δυο πιτσιρικά, ξεκινήσατε το Island;

Σχολείο πήγαμε στη Βουλιαγμένη και ήμασταν πολύ καλοί μαθητές και οι δύο. Εγώ κάποιο διάστημα στο γυμνάσιο ήμουν κάπως αδιάφορος, αλλά στο λύκειο κατόρθωσα κι έγινα ο καλύτερος μαθητής της τάξης. Τα καλοκαίρια λοιπόν, που μαζευόταν κόσμος, δεν υπήρχε ένα μέρος για να διασκεδάσουμε εμείς οι νέοι. Οι υπεύθυνοι στον Όμιλο είδαν πως ο αδελφός μου ήταν δραστήριος, είχε παρέες, του άρεσε η μουσική, ήταν και dj, τον πιάσουν και του λένε: «Εσείς τα παιδιά δεν φτιάχνετε έναν χώρο, ένα μπαρ, για να μη φεύγετε και πηγαίνετε στη Γλυφάδα για να διασκεδάσετε;». Μου λέει ο αδελφός μου: «Μου έκαναν αυτήν την πρόταση και λέω να δεχτώ». Του απαντάω: «Κι εγώ μαζί σου, όπου θέλεις να βοηθήσω!». Έτσι ο Σπύρος ξεκίνησε την επιχειρηματικότητα κι εγώ τον ακολούθησα. Μιλάμε τώρα για μικρές ηλικίες, εγώ ήμουν 20 και ο αδελφός μου 22.

— Γιατί το ονομάσατε Island;

Θέλαμε να θυμίζει ελληνικό νησί, να θυμίζει Ελλάδα. Θυμάμαι, όταν το φτιάχναμε, έπεφτε ο ήλιος, βάζαμε μια κασέτα με ατμοσφαιρική μουσική και βάζαμε λευκά τα κενά ανάμεσα στις πλάκες Καρύστου, έτσι όπως το κάνουν στα νησιά. Ήταν όλα μαγικά, πραγματικά νόμιζε ότι ήσουν σε κάποιο νησί του Αιγαίου. Γι' αυτό και είχε τεράστια επιτυχία. Όμως τη δεύτερη χρονιά δεν μπορούσαμε να το ανοίξουμε μέσα στον Όμιλο, είχε γίνει club. Ο πατέρας μου, που είχε έναν φίλο με ξενοδοχείο στη Βουλιαγμένη, μας λέει: «Συνεννοήθηκα μαζί του, θα πάτε εκεί να φτιάξετε το μπαρ». Ήθελε να μας βοηθήσει, αλλά ήθελε και να μας έχει κοντά του για να μπορεί να μας ελέγχει, και καλά έκανε. Είχαμε τελειώσει τις σπουδές μας, δεν μας εμπόδιζε να κάνουμε το μπαρ, ήθελε όμως να μην μπλέξουμε μ' αυτό που λέγεται «νύχτα». Μας έμαθε ότι, όποια δουλειά κι αν κάναμε, δεν έπρεπε να παρανομούμε, οφειλάμε να είμαστε τυπικοί στις υποχρεώσεις μας και να τηρούμε τους νόμους και τους κανόνες, γιατί μόνο έτσι οι επιχειρήσεις αλλά και η Ελλάδα μπορούν να πάνε μπροστά.

— Λένε πως το χρήμα χωρίζει μέχρι και τα αδέρφια. Εσείς πώς μέναιτε ενωμένοι τόσα χρόνια;

Όταν πέθανε ο πατέρας μου, είπαμε με τον αδελφό μου να κάνουμε μαζί όλες τις επιχειρήσεις. Το 1994 γίναμε και επίσημα συνεταίροι, έγινε ο Όμιλος Πανά και φτιάξαμε το Island στο σημείο όπου είναι τώρα. Θέλω εδώ για άλλη μια φορά να τονίσω την αγάπη που έχουμε με τον αδελφό μου τον Σπύρο. Κι αυτό οφείλεται περισσότερο στην αγωγή που πήραμε από το σπίτι μας. Μας έμαθαν ότι ο άνθρωπος αξίζει για το αποτύπωμα που θα αφήσει στην κοινωνία. Είσαι καλός άνθρωπος; Βοηθάς τον διπλανό σου; Κάνεις φιλανθρωπίες; Μορφώνεσαι και μορφώνεις και τους άλλους; Δημιουργείς έργο; Αυτά έχουν σημασία, όχι η τσέπη μας. Μπορεί εγώ να είμαι πιο εξωστρεφής και ο Σπύρος πιο low profile, όμως αυτό που μας ενώνει δεν είναι η αγάπη για το χρήμα, αλλά οι ιδέες, τα σχέδια, οι αποφάσεις, στις οποίες τις περισσότερες φορές συμφωνούμε απόλυτα, χωρίς να χρειάζεται να πούμε πολλά πολλά.

— Φτιάξατε λοιπόν το Island...

Φτιάξαμε το Island με ένα πασίγνωστο πλέον εστιατόριο σε όλο τον κόσμο, που συγκαταλέγεται ως ένα από τα καλύτερα εστιατόρια σε όλους τους ταξιδιωτικούς οδηγούς, φτιάξαμε χώρους κοινωνικών εκδηλώσεων – στο Island έχουν γίνει πολλοί γάμοι και βαπτίσεις, διαμορφώσαμε την παραλία και τους γύρω χώρους και δημιουργήσαμε μια ντισκοτέκ που είναι hot spot παγκοσμίως. Τότε άρχισα να μιλάω για την Αθηνάϊκή Ριβιέρα και με ειρωνεύτηκαν στην αρχή, γιατί για έναν Αθηναίο μπορεί να μη σημαίνει τίποτα, αλλά σε έναν ξένο τουρίστα υπενθυμίζει πως η Αττική δεν είναι μόνο ένας βράχος με την Ακρόπολη πάνω, έχει και μια υπέροχη παραλία, την Αθηνάϊκή Ριβιέρα. Μέχρι στο Πανεπιστήμιο Columbia στην Αμερική πήγα και μίλησα στους μεταπτυχιακούς φοιτητές για αυτήν! Γιατί δεν με ενδιαφέρει να διαφημίσω μόνο τις επιχειρήσεις μας, αλλά και τη χώρα μας, την Ελλάδα. Γι' αυτό τον λόγο και η Unesco, μέσω της κυρίας Αγγέλας Παννακίδου, που είναι πρόεδρος της επιτροπής για την άυλη κληρονομιά, με έκανε μέλος της επιτροπής στον τομέα της γαστρονομίας.

— Γαστρονομίας είπατε; Δεν πάμε στο Athénée να φάμε;

Πάμε, αλλά δεν θα έχω πολύ χρόνο να μιλήσουμε, πρέπει να κατέβω στο Island. (Πηγαίνουμε με τα πόδια, καθόμαστε απέναντι από το αιολικό έργο του Takis. Μου δείχνει τον χώρο.) Όταν πήραμε το Zonars τι θέλαμε; Να αναβιώσουμε το κέντρο της Αθήνας και να κάνουμε μια καινούργια αστική γειτονιά. Πώς θα

γινόταν αυτό; Θα φέρναμε μόνο πλούσιους; Όχι φυσικά. Θέλαμε να έρχονται εδώ και άνθρωποι του πνεύματος, καλλιτέχνες. Έβλεπα γύρω μας τα θέατρα και, όταν τελείωναν τις παραστάσεις, οι πθοποιοί δεν είχαν πού να πάνε. Εμείς καταφέραμε και τους τραβήξαμε προς το μαγαζί με χίλιους τρόπους. Κάναμε ειδική έκπτωση στους καλλιτέχνες, κάναμε μενού after theater για τους θεατές, κάναμε εκδηλώσεις, παρουσιάσεις βιβλίων, εκθέσεις ζωγραφικής και φωτογραφίας. Ότι περνούσε απ' το χέρι μας το κάναμε για να βοηθήσουμε. Και η ανταμοιβή μας είναι ότι όλοι οι καλλιτέχνες μάς εκτιμούν και μας αγαπάνε.

— Θέλεις να πούμε για την αλλαγή του ονόματος;

Δυστυχώς, βλέποντας την επιτυχία μας, η εταιρεία που είχε αγοράσει το όνομα Zonars έκανε ασφαλιστικά μέτρα και μας είπαν ότι δεν μπορούμε πια να το χρησιμοποιούμε. Όταν το χάσαμε μπορεί να στενόχωρήθηκα αλλά ένιωσα κι ένα είδος λύτρωσης. Ήθελα ν' αφήσω το δικό μου αποτύπωμα σ' αυτό το μαγαζί και δεν ήθελα αυτό το αποτύπωμα να λέγεται Zonars. Εξάλλου ο κόσμος που πήγαινε εκεί δεν πήγαινε για την επιχείρηση, πήγαινε για το σημείο. Έτσι το ονόμασα Athénée, που σημαίνει «το εντευκτήριο της Αθηνάς». Δεν το ονόμασα Panas, δεν μου άρεσε να λένε «πάμε στο εστιατόριο του Πανά!»! Πιστεύω ότι το όνομά μας θα μείνει από αυτά που κάναμε, όχι από μια επιγραφή.

— Το γλυπτό του Takis πώς προέκυψε;

Αρχίσαμε να διαμορφώνουμε τον χώρο της Βουκουρεστίου. Βοηθήσαμε τον δήμαρχο να λειτουργήσει ξανά το σιντριβάνι μπροστά στο Hermes, βάλουμε με δικά μας έξοδα αυτόματα ποτίζματα στα πλατάνια, προσπαθήσαμε να βάλουμε μια τάξη στα μπκανάκια, να μην τα αφήνει ο καθένας όπου ήθελε. Έπειτα από πολλή ταλαιπωρία, πήγα στον δήμαρχο, Χάρη Δούκα, και του είπα ότι προσπαθούμε 5 χρόνια να βάλουμε ένα γλυπτό του Takis στον δημόσιο χώρο. Ο δήμαρχος κατάλαβε αμέσως το αίτημά μας και διευκόλυνε τη διαδικασία. Έτσι τοποθετήσαμε το αιολικό γλυπτό του Takis, το οποίο δεν αγοράστηκε, παραχωρήθηκε με δικές μας ενέργειες από το ίδρυμα Takis και ο δήμαρχος μας έδωσε την άδεια για την εγκατάσταση και τη διαμόρφωση του χώρου, την οποία κάναμε με δικά μας έξοδα. Επίσης την ασφάλεια και τη φύλαξη του την πληρώνουμε εμείς. Τώρα έχει ξεκινήσει μια κίνηση για να αγοραστεί το έργο και να μείνει εκεί για πάντα.

— Γιατί διάλεξες τον Takis και όχι κάποιον άλλο δημιουργό;

Γιατί είναι σπουδαίος καλλιτέχνης, τον είχα γνωρίσει, είναι Έλληνας με διεθνή ακτινοβολία. Σε όλες τις εκθέσεις που γίνονται τον συμπεριλαμβάνουν, τον αντιπροσωπεύει η White Cube, η πολύ γνωστή γκαλερί, και πρόσφατα στη Γαλλία έφτιαξαν μια εγκατάσταση με τα έργα του. Στη Γαλλία! Κι εδώ στην Ελλάδα, που είναι η πατρίδα του, δεν υπήρχε ούτε ένα έργο του σε δημόσιο χώρο. Έπρεπε να μπει αυτό το έργο, για να μάθει ο κόσμος τον Takis. Γιατί εδώ στο Athénée, στο εντευκτήριο της θεάς Αθηνάς, συνδυάζουμε την εστίαση με τον πολιτισμό! (Κοιτάει το κινητό του.) Τελειώσαμε;

— Δεν μου είπατε για τις καμπάνες του Island.

Ο χώρος του Island έχει άδεια για τουριστικές εγκαταστάσεις κι έτσι φέτος αποφασίσαμε, μετά την εστίαση, να επεκταθούμε και στη φιλοξενία. Έτσι, αυτή τη στιγμή που μιλάμε, ολοκληρώνεται μια σειρά από μπανγκαλόους, καμπάνες όπως τις έλεγαν παλιά, που θα είναι υπέροχα διαμερίσματα με προδιαγραφές υψηλής ποιότητας και θα φιλοξενούν Έλληνες και ξένους επισκέπτες. Θέλουμε έπειτα από μια εκδήλωση ή από ένα κουραστικό ταξίδι να κοιμάσαι σ' αυτές τις καμπάνες και το πρωί που θα ξυπνάς να σε ανασταίνει ο χώρος και το περιβάλλον. Να αισθάνεσαι ανανεωμένος! Δεν μπορεί να το εξηγήσω, ούτε να πω περισσότερα, πρέπει να το ζήσεις για να το καταλάβεις.

— Περιμένω πρόσκληση!

Όταν θα είμαστε έτοιμοι, θα σε καλέσω. Τώρα σε πειράζει να φύγω εγώ και να κάτσεις εσύ να φας με την ψυχιά σου;

— Μια τελευταία ερώτηση. Προσωπική ζωή έχεις;

Βλέπω κάθε μέρα τόσο πολλούς ανθρώπους, που δεν έχω χρόνο για προσωπική ζωή. Και, όπως λέει και ο Σεφέρης: «Τώρα συνήθισα μονάχος». Είμαι όμως ευτυχισμένος που ο γιος μου, ο Lil Konī, έχει μεγάλο ταλέντο στη μουσική αλλά και στη ζωγραφική. Επίσης έχουμε πολύ καλές σχέσεις με την πρώην σύζυγό μου, την Έλενα Σύρακα. Αυτά μου είναι αρκετά προς το παρόν. (Το κινητό του αρχίζει να χτυπάει.)

— Οι καμπάνες του Island!

Θα τα πούμε σύντομα εκεί!

Σηκώνεται, με χαιρετάει βιαστικός και φεύγει τρέχοντας. Αρχίζω να τρώω την ταλιάτα μου, ενώ το γλυπτό του Takis απέναντί μου συνεχίζει τον αέναο κύκλο του. **A**

1 Με την Anna Wintour 2 Με τον Valentino Garavani 3 Με τον John Malkovich 4 & 5 Με τη Marina Abramovic 6 Με τη Naomi Campbell 7 Σπύρος και Χρύσανθος Πανός 8 Με τον Edward Enninfu 9 Με τη Monica Bellucci 10 Με τους Elena Syra, Nicolas Sarkozy, Carla Bruni 11 Με τον Jeff Koons 12 Με τη Charlotte Gainsbourg 13 Με τη Meryl Streep 14 Με την Kylie Minogue 15 Με τους Giancarlo Giammetti, Anne Hathaway, Adam Shulman 16 Με τη Sharon Stone

Matina Sous πω π α ς

«Το μότο μου είναι:
Αν δεν έχει νόημα,
τουλάχιστον
να έχει πλάκα»

Η DJ και δημιουργός μιλά για το OCD, το coming out, τις «Μεταμορφώσεις», τη ζωή στην Αθήνα και την ανάγκη να βγάλει έναν δίσκο με τους δικούς της όρους

Της ΕΛΕΝΗΣ ΒΑΡΔΑΚΗ
Φωτό: ΕΙΡΗΝΗ ΣΙΟΥΣΙΟΥΡΑ

Το όνομά της προφέρεται Ματίνα Σου Πω, αποπνέοντας έναν διακριτικό ελληνογαλλικό αέρα. Στα ελληνικά διαβάζεται και ως «μα, τι να σου πω», ενώ στα γαλλικά η φράση sous (de) peau σημαίνει «κάτω από το δέρμα». Στο ευρύ κοινό έγινε γνωστή μέσα από τη διασκευή των «Μεταμορφώσεων», του τραγουδιού που είχε κυκλοφορήσει πριν από περίπου 35 χρόνια με τη φωνή του Βλάσση Μπονάτσου και που τώρα απέκτησε μια δεύτερη ζωή. Ένα όνομα με δύο όψεις, όπως και η ίδια η Ματίνα: το πρωί εργάζεται ως γραφίστρια, τα βράδια βρίσκεται πίσω από τα decks ως DJ. Με την πρώτη ματιά, νομίζεις πως έχεις απέναντί σου τον πιο ζεν άνθρωπο. Κι όμως, έρχεται κι εκείνη, όπως μου λέει, αντιμέτωπη με το άγχος και τους ψυχαναγκασμούς πιο συχνά απ' όσο θα φανταζόταν κανείς. Νιώθει μεγαλύτερη ασφάλεια πίσω από την κονσόλα του DJ, εξομολογείται, και προτιμάει να αποφεύγει τις ζωντανές εμφανίσεις. Αυτό που πραγματικά επιθυμεί είναι να βρει τον χρόνο για να ολοκληρώσει έναν δίσκο – ένα έργο συνεκτικό, φτιαγμένο με τους δικούς της όρους. Με αφορμή τη νέα δημιουργική περίοδο που διανύει, θελήσαμε να δούμε τι υπάρχει πέρα από τις viral στιγμές και να γνωρίσουμε τη Ματίνα έξω από το τραγούδι που τη σύστησε στο ευρύ κοινό. Τι σημαίνει να δημιουργείς χωρίς να σε ορίζει αυτό που έχει ήδη «πετύχει»; Πόσο εύκολη είναι η αποδοχή της σεξουαλικής ταυτότητας; Παραμένουν τα ζητήματα ψυχικής υγείας ταμπού; Και τελικά, πώς επιβιώνεις στην Ελλάδα του σήμερα;

τελείως, και εκτός Ελλάδας, παρότι είναι στα ελληνικά. Νομίζω ότι η παλιά εκτέλεση είχε μια πολύ συγκεκριμένη αισθητική 80s/90s και δεν ήταν εύκολο άκουσμα για τον μέσο ακροατή. Αυτό που εγώ θέλησα να κάνω ήταν να το απογυμνώσω και να το αναδειξω.

— **Φοβάσαι μήπως σε καθορίσει αυτή η επιτυχία ή το αντιμετώπιζεις απλώς ως ένα όμορφο κεφάλαιο;**

Εννοείται ότι χαίρομαι – ειδικά όταν μου στέλνουν μηνύματα από το εξωτερικό. Έχω επίγνωση του ότι μάλλον θα είναι το πιο γνωστό κομμάτι που θα έχω κάνει ποτέ, αλλά δεν είναι κι ότι τα παράτησα όλα για τη μουσική, ότι έδωσα τα πάντα και αναρωτιέμαι «γιατί να μην έχω άλλο τόσο μεγάλο κομμάτι». Δεν βλέπω το μέλλον σε ανταγωνιστική σχέση με το παρελθόν. Γράφω μουσική, απλώς δεν το κάνω ως επάγγελμα. Θέλω να δημιουργώ όταν έχω όρεξη και όταν δεν σκέφτομαι τι θέλει ο κόσμος. Να μου βγαίνει και να έχω την ψυχική ηρεμία να το κάνω.

— **Το περασμένο καλοκαίρι κυκλοφόρησε το κομμάτι «Πυγολαμπίδες». Πώς προέκυψε αυτό το πρότζεκτ;**

Η κοπέλα μου είχε ξεκινήσει μεταπτυχιακό στο ντοκιμαντέρ, έφτιαχνε κάποια βίντεο και μου είπε «γράψε μου ένα κομμάτι». Μου έδωσε μια κατεύθυνση για το νibe – να είναι συναισθηματικό και ανάλαφρο. Τη θεματολογία την αποφάσισα εγώ. Επειδή πλέον λέω ανοιχτά ότι είμαι λεσβία, και είχα ζήσει το κομμάτι της μη αποδοχής και του φόβου, σκέφτηκα ότι θα ήταν ωραίο να γράψω κάτι γι' αυτή την εμπειρία. Ήταν και την περίοδο κοντά στο Pride, οπότε υπήρχε μια ωραία αφορμή.

— **Πότε ένιωσες έτοιμη να το μοιραστείς;** Κάθε άνθρωπος έχει διαφορετική εμπειρία. Στα Πάννωνα δεν είχα προσλαμβάνουσες. Οι μόνοι ανοιχτά γκέι που υπήρχαν ήταν δύο άντρες που τους αντιμετώπιζαν ως περίγελο. Στην Αθήνα συνέχισα να ερωτεύομαι γυναίκες, αλλά για μένα ήταν συναισθηματικό, δεν πήγαινε στο σεξ, σε αντίθεση με αυτό που συνέβαινε με τα αγόρια. Με τα αγόρια πήγαινε στο σεξ, αλλά δεν μπορούσα να δεθώ. Κάποια στιγμή συγκατοικούσα με μια κοπέλα (straight) και μου λέει «έχω κάνει κάτι με κοπέλα». Και τότε σκέφτηκα: «Αυτή είναι straight και έχει κάνει κάτι. Εγώ που ερω-

— **Πώς εμφανίστηκε η μουσική στη ζωή σου;** Οι γονείς μου δεν είχαν καμία σχέση, είναι φυσικοί. Ξεκίνησα κλασικό βιολί μικρή, στο δημοτικό. Στο σπίτι υπήρχε ένα αρμόνιο, ο αδερφός μου έπαιζε κιθάρα. Παρ' όλα αυτά, είμαι κυρίως DJ. Οι περισσότεροι με ξέρουν από τα κομμάτια, αλλά το DJ-ing υπήρχε από πολύ νωρίς στη ζωή μου. Θυμάμαι να περιμένω τις σχολικές εκδρομές για να φτιάξω κασέτα μιξαρισμένη από το ραδιόφωνο. Πάντα μου άρεσε να διασκεδάζω τον κόσμο, γι' αυτό και νιώθω ότι έχω δύο πλευρές στη μουσική. Χρησιμοποιώ το ίδιο όνομα, αλλά είναι σαν δύο διαφορετικοί κόσμοι.

— **Αισθάνεσαι πιο άνετα πίσω από την κονσόλα ή πάνω στη σκηνή;** Είναι δύο διαφορετικές συνθήκες. Όσον αφορά το τραγουδιστικό κομμάτι, για να μπορέσει να βγει αβίαστα και να το χαρώ, θέλει πολλές πρόβες, συνέπεια, συντονισμό, χρήματα, κι αυτό πρακτικά δεν είναι εύκολο. Δεν έχει καμία σχέση με το DJ set, στο οποίο τις περισσότερες φορές δεν χρειάζεται προετοιμασία. Αυτός είναι κι ένας λόγος που το χαίρομαι περισσότερο. Μου αρέσει πολύ να γράφω μουσική, αλλά αυτό απαιτεί συγκέντρωση, θέλει χρόνο και τα τελευταία δύο χρόνια έχει συμβεί μόνο δύο μέρες. (γέλια)

— **Μπορείς να βιοποριστείς από τη μουσική ή είναι side job;** Μπορεί να συμβεί να ζεις μόνο από αυτό, αλλά

δεν μπορώ να υπολογίζω ότι θα είμαι DJ στα 70 μου. Δουλεύω το πρωί ως γραφίστρια. Η δουλειά μου ως DJ είναι να ψυχολογώ τον κόσμο και να επικοινωνώ μέσα από τη μουσική. Βλέπεις φάτσες, ρούχα, το νibe, δοκιμάζεις κομμάτια και καταλαβαίνεις τι μπορεί να νιώσει ο άλλος. Υπάρχουν και οι artist DJs, που παίζουν πιο συγκεκριμένα είδη. Εγώ είμαι πιο peoople pleaser, παίζω για τον κόσμο, για τον χώρο, για το context.

— **Στον ελεύθερο χρόνο σου τι ακούς;** Εξαρτάται. Όταν δουλεύω, βάζω κομμάτια που έχω κατεβάσει ή λίστες από Spotify. Στο αυτοκίνητο ακούω ραδιόφωνο ή playlists, αν πάω ταξίδι. Πλέον έχω pick-up και ακούω και βινύλια. Παλιά, που αγόραζα cd, έπαιρνα αρκετά συχνά soundtracks ή ηλεκτρονική μουσική. Μου αρέσουν πιο down tempo κομμάτια, και η R'n'B (το hip hop λιγότερο). Και επειδή ως DJ περνάω από πάρα πολλά είδη, έχω αναφορές από πολλές διαφορετικές περιόδους. Αν τα βινύλια δεν κόστιζαν τόσο, θα είχα χίλια δυο διαφορετικά.

— **Περιμένεις ότι οι «Μεταμορφώσεις» θα είχαν τόσο μεγάλη απήχηση;** Αυτό το κομμάτι μου άρεσε πολύ – το θυμώμουν από τους «Απαράδεκτους» – και ήθελα να το κάνω πιο ακουστικό και μίνιμαλ. Το μεγάλο μπαμ, βέβαια, έγινε στο Instagram και στο TikTok. Έπαιξε πρώτα εκεί, μετά ζητήθηκε για διαφήμιση, έγινε χαμός και ξέφυγε

τεύομαι κοπέλες γιατί έχω κολλήσει στο ότι δεν μπορώ;» Και κάπως έτσι ξεκίνησε, και συνέπεσε με την πρώτη μου σχέση με κοπέλα. Από τη στιγμή που το δέχτηκα εγώ, ήταν πολύ εύκολο. Για τους δικούς μου, είμαι από τις τυχερές περιπτώσεις. Ο πατέρας μου ήταν πολύ οκεί. Η μητέρα μου δυσκολεύτηκε λίγο περισσότερο, λόγω και της μικρής κοινωνίας, αλλά τελικά όλα καλά.

— **Η ζωή στην Αθήνα σου αρέσει;** Ναι, μου αρέσει. Μετράει πολύ ότι έχουμε ένα ωραίο σπίτι, έχουμε καλές σχέσεις με τους γύρω μας, ένα πλαίσιο οικογενειακό. Έχω τον κύκλο μου, τους φίλους μου, τη σχέση μου – όλα είναι εδώ. Αντικειμενικά, δεν είναι εύκολη πόλη η Αθήνα. Δεν είναι όμορφη· είναι γοητευτική, αλλά όχι ανθρωπίνη. Είναι ένα χάος, έχει φασαρία. Ευτυχώς δουλεύω remote και γλίτωσα την κίνηση. Η επαρχία έχει τα καλά της, κυρίως σε θέματα ποιότητας ζωής και πιο ήρεμης καθημερινότητας, αλλά έχει τα αρνητικά της μικρής κοινωνίας. Στην Αθήνα έχεις περισσότερα πράγματα να κάνεις, ευκαιρίες, κόσμο να γνωρίσεις.

— **Πώς θα περιέγραφε τον εαυτό σου και τον τρόπο που δουλεύεις;** Καταρχάς, έχω αγχώδη διαταραχή με ιδεοψυχαναγκαστικά στοιχεία, OCD δηλαδή. Δεν είμαι άνθρωπος που θα με δεις στην τσίτα, αλλά κάνω χίλια πράγματα, σαν να μη θέλω να μείνει λεπτό αδράνειας στη μέρα μου. Ευτυχώς ασχολούμαι με πράγματα που μου αρέσουν, εκτός από τις δουλειές μου: παίζω τένις, κάνω pilates. Και γενικά είμαι πειθαρχημένη – ήμουν και φυτό στο σχολείο. Ένα άλλο μου χαρακτηριστικό είναι ότι θέλω να διασκεδάζω τον κόσμο. Και στις παρέες συνήθως θα βγω μπροστά, θα κάνω φασαρία. Το μότο μου είναι: Αν δεν έχει νόημα, τουλάχιστον να έχει πλάκα.

— **Πότε αποφάσισες να ψαχτείς με το OCD;** Τώρα ξέρω ότι είχα στοιχεία από μικρή. Υπάρχει και στην οικογένεια: ο πατέρας μου έχει το ίδιο, κι η μητέρα μου στοιχεία του. Ξεκίνησα ψυχοθεραπεία στα 25. Ο γιατρός μου είπε ότι έχω στοιχεία ψυχαναγκασμού, αλλά δεν έκρινε ότι χρειάζομαι αγωγή, μέχρι που τελικά χρειάστηκε. Νομίζω ότι ο κόσμος δεν ξέρει τι είναι το OCD. Πολλοί πιστεύουν ότι είναι να θες να τακτοποιείς τα πράγματα, αλλά δεν είναι μόνο αυτό. Όπως λέει ο γιατρός, «υπερλειτουργεί το κέντρο της ευθύνης» και μπορεί να αγχωθείς για εντελώς μη ρεαλιστικά σενάρια. Ας είναι καλά και τα φάρμακα, σε συνδυασμό με την ψυχοθεραπεία.

— **Η διάγνωση σε τρόμαξε ή σε ανακούφισε;** Για μένα ήταν ανακουφιστικό, αλλά την πρώτη φορά, επειδή πήγαινε μαζί με το «θα πάρεις αγωγή», είχα στεναχωρηθεί. Τη δεύτερη φορά ήμουν «δώσε μου φάρμακα τώρα!». Το ότι ξέρεις πως υπάρχει κάτι που το παίρνεις και μπορείς να ζεις φυσιολογικά και να είσαι λειτουργικός είναι φοβερά καθησυχαστικό. Αν ζούσα σε μια εποχή που δεν υπήρχαν τέτοια φάρμακα, δεν ξέρω τι θα έκανα – όταν περνάς κρίση, είναι απάλευτο να μην έχεις τίποτα να σε ανακουφίσει.

— **Αισθάνεσαι ότι ο κόσμος κάνει περισσότερη δουλειά με τον εαυτό του;** Ακόμα και τώρα, ο κόσμος δεν είναι χαλαρός με την ψυχοθεραπεία και ειδικά με την αγωγή. Όλο και περισσότεροι κάνουν θεραπεία, αλλά δεν ξέρω αν γίνεται ουσιαστική δουλειά. Το ότι πας σε έναν ειδικό, δεν σημαίνει ότι πατάει ένα κουμπί και σου διορθώνει τα προβλήματα. Είναι δύσκολο να βρεις μέχρι ποιο σημείο φτάνει ο άλλος και από πού και μετά φταις κι εσύ. Νιώθω ότι πολλοί θεραπευτές, προκειμένου να τονώσουν το ηθικό των ασθενών τους, καταλήγουν στο άλλο άκρο, να τους κάνουν αναισθητους. Από την άλλη, το να δεχτείς ότι θα παίρνεις αγωγή είναι άλλο στάδιο αποδοχής, και υπάρχει η τάση αυτό να μεταφράζεται ως αδυναμία, ότι δεν τα καταφέρνεις μόνος σου, ειδικά από τις παλαιότερες γενιές.

— **Υπάρχει κάτι που σε βοηθάει να το διαχειριζόσαι;** Νιώθω τυχερή, γιατί έχω καταφέρει να κάνω πράγματα που μου αρέσουν. Μου αρέσει η πρωινή δουλειά, μου αρέσει το DJ-ing, μου αρέσουν πολλά πράγματα που κάνω. Αυτό που δεν κάνω είναι τα live. Τα αποφεύγω γι' αυτόν τον λόγο: αν δεν έχεις πρόβες και εξοικείωση, είναι πολύ αγχωτικό.

— **Πού θα ήθελες να είσαι σε πέντε ή δέκα χρόνια;** Να έχω βγάλει δίσκο. Θα είναι τεράστιο κατόρθωμα. Θα σημαίνει ότι έχω αφήσει άλλα πράγματα στην άκρη – κάτι που ήδη κάνω, ώστε να προκύψει χώρος για νέες δημιουργίες. **A**

ΠΩΣ Η GEN Z

ΑΝΝΑΖΕΙ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΠΟΥ ΣΤΗΝΟΥΜΕ ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΜΑΣ

Από DIY ανακαινίσεις και vintage διακοσμητικά μέχρι ψυχολογία χρώματος και αρχιτεκτονικά fun facts, μια νέα σκηνή interior content creators διαμορφώνει τον τρόπο που ζούμε στους χώρους μας.

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΚΑΜΠΟΣΟΥ - Φωτό: ΕΙΡΗΝΗ ΣΙΟΥΣΙΟΥΡΑ

Ο Τάσος
Κρεμύδας στην
έκθεση επίπλων
El Greco Gallery

Σπίτι πρακτικό αλλά βαρετό ή μη λειτουργικό αλλά instagrammable; Ιδού η απορία. Αν είσαι Millennial, το πιθανότερο είναι να προτιμήσεις την πρώτη επιλογή, για την Gen Z όμως, η διακόσμηση παύει να είναι υπόθεση μαζικής παραγωγής και, αντί για έτοιμες λύσεις, όλο και περισσότεροι νέοι ψάχνουν αντικείμενα με παρελθόν, πειραματίζονται με χρώματα και υλικά, ανακαινίζουν μόνοι τους χώρους που νοικιάζουν και αντιμετωπίζουν το σπίτι ως προέκταση της εικόνας τους. Όλα αυτά μέσα σε μια περίοδο βαθιάς και αδιαμφισβήτητης στεγαστικής κρίσης, όπου τα τετραγωνικά γίνονται λιγότερα και το κόστος συντήρησης σπιτιού μεγαλύτερο.

Η νέα γενιά, όμως, καλείται να βρει λύσεις. Μέσα από βίντεο στο ελληνικό TikTok, ανάμεσα σε tutorials και PR πακέτα με φωτιστικά, το interior design γι' αυτούς αποκτά άλλο νόημα, με vintage μπάνια που ξαναγεννιούνται on camera, αναλύσεις για το πώς ένα χρώμα μπορεί να αλλάξει τη διάθεσή σου, αρχιτεκτονικά fun facts της Αθήνας και DIY πρακτικές συμβουλές για το πώς η φοιτητική γκαρσονιέρα σου θα μοιάζει μεγαλύτερη. Τέσσερις creators του ελληνικού TikTok μιλούν στην ATHENS VOICE για το πώς διαμορφώνουν χώρους, αισθητικές και τελικά έναν νέο τρόπο να βλέπουμε το σπίτι μας.

Ο Πώργος Φωτιάς στο κατάστημα Modernon

Ο Γιώργος Φωτιάς (@fogeor) ανήκει στη γενιά content creators που δεν ενδιαφέρεται να παρουσιάσει ένα σπίτι «έτοιμο», τέλειο και αφεγάδιαστο. Αντίθετα, από την αρχή μοιράζεται τη σταδιακή μεταμόρφωση του χώρου του, κάτι που απαντά σε μια μεγαλύτερη τάση της εποχής, αυτή του slow décor (κατά το slow living lifestyle) όπου η διακόσμηση του σπιτιού είναι μια αργή, συνειδητή και συνεχόμενη διαδικασία. Και αυτό ακριβώς, όπως φαίνεται, είναι που βρίσκει ανταπόκριση στο κοινό.

«Νιώθω ότι ο κόσμος στα social media συνδέεται πιο εύκολα με κάτι που συμβαίνει κι όχι με κάτι που έχει ήδη συμβεί. Βρίσκει πιο ελκυστική τη διαδικασία – τα λάθη, τις αλλαγές και την εξέλιξη –, γιατί εκεί ακριβώς είναι που υπάρχει η αλήθεια και η ταύτιση. Όταν είναι και το αποτέλεσμα επιτυχημένο, τότε έχεις και το “κερασάκι στην τούρτα”», λέει ο Γιώργος. Η Gen Z, παρατηρεί, μπορεί να διατηρεί μια minimal βάση, αλλά η αυθεντικότητα και η προσωπική έκφραση του μαξιμαλισμού την αφορά παραπάνω από την «τελειότητα» του μινιμαλισμού. «Αγαπάμε τα vintage κομμάτια που έχουν χαρακτήρα και βαρεθήκαμε την αποστειρωμένη, “αφεγάδιαστη” αισθητική». Γι’ αυτό επενδύει σε αντικείμενα statement, που μπορούν να αποτελέσουν αφορμή για συζήτηση, και επιδίδονται σε «κυνήγι» μεταχειρισμένων

επιπλων. Στο TikTok το hashtag dumpsterdiving μετρά χιλιάδες προβολές διεθνώς, ενώ στο ελληνικό TikTok έχει κάνει την εμφάνισή του και το Σκουπίδια find premium (τσεκάρετε τον λογαριασμό της karakoou, που βρίσκει «θησαυρούς» στους κάδους). Ο Γιώργος επιβεβαιώνει ότι δεν το κάνουν αποκλειστικά για οικονομικούς λόγους αλλά επειδή είναι κι αυτό ένα mindset.

«Το τέλειο design ασφαλώς το θαυμάζεις. Όμως το ατελές κομμάτι με ιστορία το αισθάνεσαι. Έχει σημαδία, παρελθόν, ανθρώπινη ιστορία, ψυχή. Έχει ζήσει. Στηρίζουμε τις αγορές μεταχειρισμένων, μια και τα second-hand αντικείμενα κουβαλούν πάντα χαρακτήρα και ιστορία. Ταυτόχρονα μειώνουν τη σπατάλη. Στο σπίτι μου έχω on display μια συλλογή με μεταχειρισμένα DVD αγαπημένων μου ταινιών που μάζεψα πέρυσι σε ταξίδια μου στην Αμερική και την Αγγλία. Μικρά παράθυρα, δηλαδή, σε διαφορετικούς κόσμους, που φέρνουν μια αίσθηση γνησιότητας ως φόρο τιμής στη νοσταλγία.

Θα απευθυνόμουν στο Modernon (Αγίας Ειρήνης 3) για αυθεντικά midcentury post modern και bauhaus αντικείμενα – που λατρεύω –, αλλά και στο Myran, στη Φωκυλίδου, για κομμάτια με λιτή αισθητική, κατασκευασμένα με σκανδιναβική μαεστρία. Φυσικά, δεν απορρίπτω ποτέ τις μεγάλες αλυσίδες, π.χ. IKEA, αφού προσφέρουν λειτουργικά, προσιτά είδη και συχνά λανσάρουν συνεργασίες και limited editions

που με εκπλήσσουν».

Ποια χρώματα trendάρουν στο ελληνικό TikTok και με ποια patterns έχει εμμονή η Gen Z; Η Σάντρα Σιούλα (@sandra_sioula) με το content της εξερευνά πώς η χρωματική παλέτα επηρεάζει το υποσυνείδητό μας. Αγχωμένοι νέοι, άτομα που θέλουν να είναι πιο αποδοτικά στην τηλεργασία τους, χωρισμένοι ή συγκάτοικοι σε ένα μικρό διαμέρισμα, πλέον επιλέγουν το χρώμα στρατηγικά κι όχι στην τύχη.

«Υπάρχει ανάγκη για έκφραση, για συναίσθημα, για προσωπικότητα μέσα στον χώρο. Οι ερωτήσεις που λαμβάνω στα social έχουν τεράστιο εύρος. Από το “είναι πρόβλημα που μου αρέσει το μαύρο;” μέχρι το “χώρισα και δεν θέλω τίποτα να μου θυμίζει τον πρώην μου, αλλά δεν έχω τη δυνατότητα να τα αλλάξω όλα, τι να κάνω;”. Κάπου εκεί λοιπόν φαίνεται ξεκάθαρα ότι το design δεν αφορά μόνο την αισθητική, αφορά τη ζωή, τις αλλαγές της και το πώς ο χώρος μπορεί να μας στηρίξει σ’ αυτές. Τα χρώματα επηρεάζουν άμεσα την ψυχολογία μας, πολλές φορές ακόμη και τη συμπεριφορά μας. Ένα λάθος χρώμα σε λάθος σημείο μπορεί να δημιουργεί ένταση χωρίς καν να το καταλαβαίνουμε. Ένας κόκκινος τοίχος πίσω από την τηλεόραση μπορεί να μη σ’ αφίνει να χαλαρώσεις ή ▶

◀ μια πορτοκαλί κουζίνα να σου ανοίγει την όρεξη κάθε φορά που μπαίνεις μέσα. Για μένα, όμως, το πιο σημαντικό δεν είναι μόνο τι λέει η θεωρία, αλλά ποιος είναι ο άνθρωπος που ζει στον χώρο. Ο καθένας μας έχει τη δική του "χρωματική προσωπικότητα". Η δουλειά μου είναι να ξεκλειδώσω τον νου από αυτά τα πρότυπα, για να βρούμε μαζί τα χρώματα που εκφράζουν την ψυχή του κάθε ανθρώπου».

Η Σάντρα εξηγεί ότι στη μετα-Covid εποχή που διανύουμε, υπάρχει έντονη ανάγκη για βάθος και συναίσθημα, παιδικότητα και ανεμελιά, αλλά και γείωση. Γι' αυτό και κάποια χρώματα πρωταγωνιστούν στο feed.

«Τρεντάρουν πολύ τα: βουργουνδί, babyblue, olive green, τερακότα, deer brown, και κάπου ανάμεσα "πετάγεται" και λίγο κόκκινο. Αυτό με χαροποιεί πραγματικά, γιατί δείχνει ότι αρχίσαμε επιτέλους να ξεκολλάμε από τις αποχρώσεις του λευκού και την υπερβολικά ουδέτερη αισθητική. Όσον αφορά τα patterns, βλέπω έντονα τη σκακιέρα και τις ρίγες, αλλά με έναν πιο σύγχρονο τρόπο. Το μοτίβο εμφανίζεται στον ίδιο χώρο σε διαφορετικά μεγέθη, από διακοσμητικά μαξιλάρια μέχρι πλακάκια ή επιφάνειες, δημιουργώντας ενδιαφέρον χωρίς να κουράζει. Παράλληλα, παραμένουν δυναμικά οι καμπύλες, οι οργανικές γραμμές, λιγότερη αυστηρότητα και λιγότερες απόλυτες ευθείες. Ο χώρος γίνεται πιο "μαλακός", πιο ανθρώπινος. Γιατί πιστεύω ότι, επιτέλους, συμβαίνει αυτό; Γιατί η αρχιτεκτονική, το design και οι τάσεις πάντα ακολουθούν την ψυχολογία της κοινωνίας. Ο κόσμος δεν θέλει πια απλώς όμορφους χώρους. Θέλει χώρους με ψυχή».

Στο design-tok η εικόνα συχνά προηγείται της εμπειρίας. Έπιπλα και χώροι που δείχνουν εντυπωσιακό μέσα από την οθόνη, δεν είναι πάντα εξίσου λειτουργικοί στην πραγματική ζωή. Πού τελειώνει το trend, πού ξεκινά η καθημερινότητα, και πώς το interior μπορεί να είναι ταυτόχρονα ινσταγματικό και βιώσιμο; Ο **Τάσος Κρεμύδας** (tasos_kremydas) μέσα από τα

social media δίνει πρακτικές συμβουλές για καθημερινούς χώρους: Πώς να επιλέξεις το κατάλληλο κάδρο για το χολ σου, tips για το ιδανικό τραπέζακι σαλονιού, το σωστό μήκος της κουρτίνας σου και πώς να διαχειριστείς τον λεγόμενο οπτικό θόρυβο.

«Συχνά βλέπουμε χώρους φορτωμένους με αντικείμενα που αγοράστηκαν μόνο για να δείχνουν ωραία σε ένα βίντεο, χωρίς να έχουν πραγματική ποιότητα ή διαχρονικότητα. Και κάπως έτσι υστερεί σε προσοχή η "αόρατη" πλευρά του design που έχει να κάνει με την εργονομία και τη ροή της κίνησης. Ένα σπίτι μπορεί να είναι οπτικά άρτιο, αλλά, αν δεν εξυπηρετεί την καθημερινότητά σου, τότε κάτι λείπει από την εξίσωση. Όπως η τάση με τα έπιπλα που μοιάζουν περισσότερο με γλυπτά παρά με χρηστικά αντικείμενα – πολυθρόνες με περίεργα γεωμετρικά σχήματα, σκληρά υλικά ή καρέκλες που δείχνουν εντυπωσιακές στο μάτι, σχεδόν σαν έργα τέχνης. Στα βίντεο φαίνονται φανταστικά, στην πραγματική ζωή όμως είναι απλώς άβολα. Γυρνάς σπίτι κουρασμένος και θέλεις να βουλιάξεις κάπου μαλακά, όχι να προσπαθείς να βρεις πώς θα βολευτείς σε ένα έπιπλο που δεν υποστηρίζει το σώμα σου.

Όταν δίνω μια συμβουλή μέσα από τα βίντεό μου, το σκεπτικό δεν είναι μόνο το οπτικό αποτέλεσμα, αλλά το πώς η τάση στον χώρο μεταφράζεται σε τάξη στο μυαλό. Είναι απίστευτο το πόσο άμεσα αλλάζει η ενέργεια ενός δωματίου μόλις εξαφανίσουμε τον λεγόμενο "οπτικό θόρυβο", δηλαδή όλα αυτά τα μικροαντικείμενα που ξεμένουν δεξιά κι αριστερά χωρίς λόγο – κλειδιά, καλώδια, χαρτιά ή ένα ξεχασμένο ποτήρι στο τραπέζακι. Δεν χρειάζεται να κάνουμε γενική καθαριότητα για να νιώσουμε τη διαφορά, αρκεί να εστιάσουμε στις κεντρικές επιφάνειες και να τις αφήσουμε να "αναπνεύσουν».

Τι γίνεται, όμως, με τα σπίτια που σου φαίνονται αμέσως οικεία και ζεστά παρόλο που δεν ακολουθούν κανέναν κανόνα εργονομίας ή trends; «Θα σου απαντήσω με ένα παράδειγμα. Πρόσφατα επισκέφτηκα έναν φίλο μου. Το σπίτι του δεν ήταν βγαλμένο από κατάλογο, αλλά κάθε γωνιά φώναζε

Η Χαρά Κοντοχρήστου και ο Θάνος Ιωαννίδης, δημιουργοί της σειράς «Αρχιτεκτονική για το παγωτό σας»

**ΝΕΟΙ
CREATORS
ΣΤΑ SOCIAL
ΔΙΑΜΟΡΦΩ-
ΝΟΥ ΧΩΡΟΥΣ,
ΑΙΣΘΗΤΙΚΕΣ
ΚΑΙ ΤΕΝΙΚΑ
ΕΝΑΝ ΝΕΟ
ΤΡΟΠΟ ΝΑ
ΒΗΠΟΥΜΕ
ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΜΑΣ**

το ποιος είναι. Είναι λάτρης του καλού καφέ, οπότε στην κουζίνα έχει ένα ειδικά διαμορφωμένο σημείο για τη μηχανή του, λες και είναι κεντρικό έκθεμα και όχι απλώς μια συσκευή. Σε διάφορα ράφια έβλεπε μοναδικά αντικείμενα που είχε φτιάξει μόνος του με 3D printing, καθώς ασχολείται χρόνια μ' αυτό και είναι κάτι που αγαπάει πολύ. Παίζει τένις και στο γραφείο του οι ρακέτες και τα μπαλάκια ήταν τοποθετημένα ως βασικά διακοσμητικά στοιχεία του χώρου. Μπαίνοντας μέσα, ένιωθε αμέσως οικεία, γιατί ο χώρος ήταν ειλικρινής. Δεν προσπαθούσε να αντιγράψει κανένα στιλ, απλώς καθρέφτιζε τη ζωή του. Αυτό είναι τελικά εκείνο που λέμε "σπίτι με χαρακτήρα", όταν σταματάει να είναι ένα απλό σκηνικό και γεμίζει με τα κόμμι, τις αγάπες και την αλήθεια του ανθρώπου που ζει εκεί».

Κάποιες φορές, για να καταλάβεις το σπίτι, πρέπει πρώτα να καταλάβεις την πόλη. Η **Χαρά Κοντοχρήστου** (chara_kontochristou) και ο **Θάνος Ιωαννίδης** αφηγούνται την ιστορία κτιρίων της Αθήνας μέσα από τη σειρά τους «Αρχιτεκτονική για το παγωτό σας», που συνδυάζει αρχιτεκτονικά fun facts και urban nostalgia, υπενθυμίζοντας ότι οι χώροι που κατοικούμε είναι πάντα μέρος μιας μεγαλύτερης αφήγησης. Η πληροφορία που θα πάρεις είναι τόσο όση μπορεί να σου δώσει ένας αφηγητής καθώς εσύ απολαμβάνεις ένα παγωτό σε μια βόλτα – εξού και το όνομα.

«Ο στόχος μας είναι να δημιουργούμε αφορμές για να αρχίσουμε να παρατηρούμε καλύτερα τα κτίρια και την πόλη μέσα στην οποία ζούμε καθημερινά και μας διαμορφώνει. Συνήθως τη διασχίζουμε χωρίς να της αφιερώνουμε ούτε λίγα λεπτά προσοχής. Μέσα από αυτό το φορμάτ δεν μπορεί να καλυφθεί με σφαιρική πληρότητα ό,τι παρουσιάζουμε. Παρ' όλα αυτά, κάτω από κάθε βίντεο παραθέτουμε πάντα τις πηγές που διαβάσαμε, για την περίπτωση που κάποιος θέλει να ξετυλίξει περισσότερο την ιστορία πίσω απ' αυτό που είδε. Διαλέγουμε κτίρια που έχουν να πουν μια ωραία ιστορία ή που είναι ιδιαίτερα αντιπροσωπευτικά μιας κατηγορίας. Δεν μας ενδιαφέρει μόνο η αξία τους και η αρχιτεκτονική τους αρτιότητα, αλλά κυρίως το να μπορούν να σταθούν ως αφορμή για συζήτηση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ένα επεισόδιο που ετοιμάζουμε για μια σομόν πολυκατοικία απέναντι από το Χίλτον. Δεν ήταν στη λίστα μας. Σε μια βόλτα, η Χαρά είπε ότι είναι από τα αγαπημένα της κτίρια και ότι τη χαζεύει όποτε περνάει και τότε θυμήθηκα πως σε ένα μάθημα ιστορίας ο καθηγητής μάς είχε σταματήσει ακριβώς εκεί. Υπήρχαν σημειώσεις, υλικό, μια ιστορία που άξιζε να ξαναδιαβαστεί. Κάπως έτσι καταλήξαμε να την ψάξουμε πιο σοβαρά και να γίνει επεισόδιο», θα πει ο Θάνος.

Η αναζήτηση για ομορφιά και προσωπικότητα στα παλιά και ρετρό περιβάλλοντα δεν είναι απλώς ένα αισθητικό παιχνίδι. Όπως εξηγούν οι δημιουργοί, «κάτι που ξεκίνησε ως ανάγκη, αφού δεν έχουμε όλοι πρόσβαση στο σύγχρονο κτιριακό απόθεμα, τελικά διαμορφώνει μια γενιά με πολύ πιο οξυμένο βλέμμα απέναντι στους χώρους όπου ζούμε, στα κτίρια που βλέπουμε γύρω μας και, εντέλει, στην ίδια την αρχιτεκτονική. Ένα βλέμμα που μπορεί να αναγνωρίσει το καλό και το ποιοτικό, ακόμα κι όταν το συναντά στον δρόμο σκονισμένο και ταλαιπωρημένο». Και εδώ μπαίνει το TikTok ως εργαλείο – η πλατφόρμα μπορεί να ενισχύσει αυτή την ικανότητα ή να την περιορίσει. Σύμφωνα με τη Χαρά, «αν το χρησιμοποιείς για να αναζητήσεις πληροφορίες γύρω από προσωπικά ενδιαφέροντα και πραγματικές απορίες, μπορεί να σε βοηθήσει να χτίσεις το δικό σου γούστο. Αν, αντίθετα, βασίζεσαι αποκλειστικά σε ό,τι σου προτείνει, είναι πιο εύκολο να οδηγηθείς σε καλοφτιαγμένα πρότυπα προς μίμηση. Το αποτέλεσμα δεν το καθορίζει η πλατφόρμα, αλλά ο τρόπος που επιλέγεις να τη χρησιμοποιείς». **Α**

Η Σάντρα Σιούλα φωτογραφίζεται στον χώρο της

DESIGN- TOKDICTIONARY

Οι φράσεις που κυριαρχούν στο σύγχρονο ελληνικό TikTok γύρω από το design

DOPAMINEDECOR

Διακόσμηση που λειτουργεί σαν ντοπαμίνη: έντονα χρώματα, παιχνιδιάρικα αντικείμενα και χώροι που σου φτιάχνουν τη διάθεση.

ΑΝΤΙ-ΒΕΙΓΕ /

ΑΝΤΙ-GREIGE

Η αντίδραση στη «safe» ουδετερότητα. Λιγότερο μπεζ, περισσότερη προσωπικότητα.

ΞLOWDECOR

Σπίτια που στήνονται με χρόνο. Όχι όλα τα αντικείμενα μαζί, το καθένα τους έχει λόγο ύπαρξης.

CHARACTERPIECES

Αντικείμενα που ξεχωρίζουν και «ορίζουν» τον χώρο. Συνήθως vintage ή απρόσμενα.

LIVED-INHOME

Χώρος που δείχνει ότι κατοικείται πραγματικά. Όχι τέλειος, αλλά αληθινός.

COZYCHAOS

Ελεγχόμενη ακαταστασία που δημιουργεί ζεστασιά και οικειότητα.

ΜΙΧ&ΜΙΣΙΜΑΤΧ

Σκόπιμος συνδυασμός διαφορετικών στιλ, εποχών και υλικών.

THRIFTEDFINDS

Αγορές από παλιατζήδικα, second-hand και με ιστορία.

RENTER-

FRIENDLYDECOR

Ιδέες διακόσμησης για νοικιασμένα σπίτια, χωρίς μόνιμες επεμβάσεις.

DIY-CORE

Αισθητική του «το έφτιαξα μόνος μου», από ανακαινίσεις μέχρι μικρές παρεμβάσεις.

COLORPSYCHOLOGY

Η σχέση χρώματος και διάθεσης: πώς ένα δωμάτιο μπορεί να σε ηρεμεί ή να σε ενεργοποιεί.

COLLECTED, NOTDECORATED

Ένα σπίτι που μοιάζει να έχει «μαζευτεί» με τα χρόνια, όχι να έχει στηθεί μονομιάς.

URBANNUSTALGIA

Νοσταλγική ματιά στην πόλη και στους χώρους της: παλιά διαμερίσματα, πολυκατοικίες άλλων δεκαετιών, φθαρμένα υλικά και αρχιτεκτονικές λεπτομέρειες που κουβαλούν μνήμη. ●

MOBILE MONEY

Συναλλαγές τρισεκατομμυρίων εκτός τραπεζικού συστήματος Η οικονομική δημοκρατία στην πράξη ή «το εργαλείο των αναλφάβητων»

Της ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΤΣΟΛΚΑ

Οχι, δεν είναι επιστημονική φαντασία, είναι η καθημερινή πραγματικότητα! Κάθε λεπτό που περνάει, 2.7 εκατομμύρια δολάρια ταξιδεύουν εκτός τραπεζικού συστήματος, για 1.75 δισεκατομμύρια ανθρώπους που έχουν αποκτήσει πρόσβαση σε χρηματοοικονομικές υπηρεσίες χωρίς ποτέ να ανοίξουν τραπεζικό λογαριασμό. Το φαινόμενο του mobile money έχει δημιουργήσει ένα παράλληλο οικονομικό σύμπαν, με τις ετήσιες συναλλαγές να ξεπερνούν τα 1.4 τρισεκατομμύρια δολάρια.

Το mobile money εμφανίστηκε για πρώτη φορά το 2001 στις Φιλιππίνες, με την υπηρεσία Smart Money της εταιρείας Smart Communications. Η παγκόσμια διάδοση, βέβαια, ξεκίνησε το 2007 με την M-Pesa της Safaricom στην Κένυα, η οποία αναπτύχθηκε σε συνεργασία με τη Vodafone και με την υποστήριξη του Υπουργείου Διεθνούς Ανάπτυξης της Βρετανίας. Η ιδέα προέκυψε από την ανάγκη για ασφαλείς μεταφορές χρημάτων σε περιοχές χωρίς τραπεζική υποδομή. Μέσα σε μόλις 5 χρόνια η M-Pesa έφτασε τους 17 εκατομμύρια χρήστες – το 70% του τότε πληθυσμού της Κένυας. Αστραπιαία ήταν η

διάδοση σε χώρες της Αφρικής και της Ασίας με έλλειψη τραπεζών, όπου η μαζική χρήση κινητών διευκόλυε τη συγκεκριμένη χρήση οικονομικών συναλλαγών.

Σήμερα, οι μεγαλύτερες νόμιμες εταιρείες mobile money παγκο-

σμίως είναι ακόμη η M-Pesa στην Αφρική, η MTN Mobile Money σε 28 χώρες της Αφρικής και της Μέσης Ανατολής, η Airtel Money σε 14 χώρες, η Wave στη Δυτική Αφρική, η bKash στο Μπαγκλαντές, με τις κινεζικές Alipay και WeChat Pay να κυριαρχούν στις ψηφιακές πληρωμές της Ασίας. Η ανάπτυξη του κλάδου επιταχύνθηκε μετά το 2010, με την τεχνολογία να φτάνει σε 1 δισεκατομμύριο χρήστες σε περίπου 15 χρόνια και σε σημεία όπως η Κένυα να υπερβαίνει το 80% της χρηματοοικονομικής ένταξης μέσω mobile money.

Στην Υποσαχάρια Αφρική, το 73% των παγκόσμιων συναλλαγών γίνεται πλέον με mobile money, αλλάζο-

ντας ριζικά την οικονομία. Χώρες όπως η Κένυα, όπου το 80% του ενήλικου πληθυσμού χρησιμοποιεί καθημερινά υπηρεσίες όπως η M-Pesa, έχουν δείξει ότι η οικονομική ένταξη μπορεί να προηγηθεί της τραπεζικής υποδομής. Στη Σομαλία, όπου οι τράπεζες σχεδόν δεν λειτουργούν, το mobile money έχει γίνει η μοναδική οικονομική αρτηρία. Οι αριθμοί μιλούν από μόνοι τους: 435 εκατομμύρια ενεργοί χρήστες που εκτελούν τουλάχιστον μία συναλλαγή κάθε 30 ημέρες, 8.3 εκατομμύρια επιχειρήσεις που δέχονται πληρωμές μέσω κινητού και ένα εντυπωσιακό νούμερο των 29 δισεκατομμυρίων δολαρίων που αφορά διεθνή εμβάσματα τα οποία ταξιδεύουν μέσω αυτού του συστήματος.

Το κόστος αυτών των μεταφορών είναι κατά 50% χαμηλότερο από τις παραδοσιακές μεθόδους, γεγονός που μεταφράζεται σε δισεκατομμύρια, τα οποία παραμένουν στις τσέπες των μεταναστών και των οικογενειών τους. Η οικονομική επίδραση είναι τόσο μεγάλη, που μετριέται σε εκατοντάδες δισεκατομμύρια. Μόνο την τελευταία δεκαετία, το mobile money συνέβαλε με 600 δισεκατομμύρια δολάρια στο ΑΕΠ των χωρών όπου λειτουργεί. Σε χώρες όπως η Τανζανία, το 60% του πληθυσμού χρησιμοποιεί καθημερινά αυτές τις υπηρεσίες, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί μια ολόκληρη νέα γενιά επιχειρηματιών οι οποίοι δεν είχαν ποτέ πρόσβαση σε παραδοσιακές πιστωτικές γραμμές.

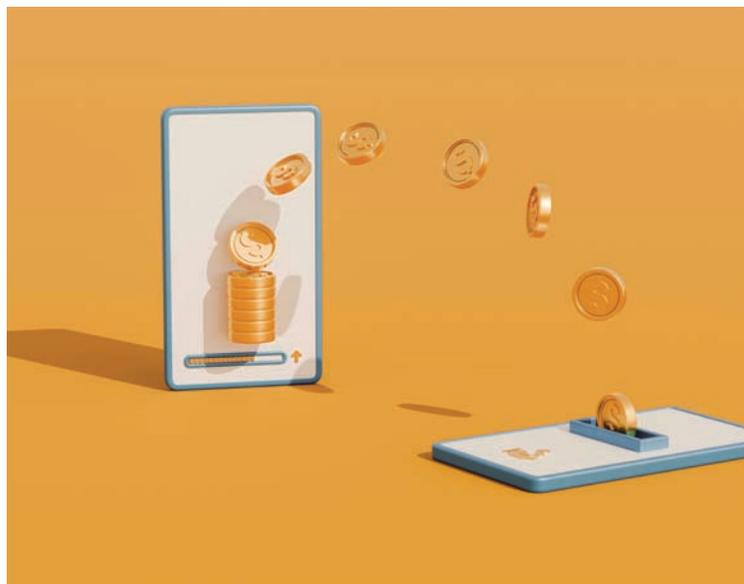
Το mobile money μπορεί να προσαρμόζεται και να επεκτείνεται, δείχνοντας σημάδια όλο και μεγαλύτερης ανάπτυξης, με την ικανότητα ενσωμάτωσης των νέων τεχνολογιών να το ευνοούν. Ακόμη και οι ψηφιακές ταυτότητές του έχουν ανοίξει λεωφόρους φτάνοντας σε εκατομμύρια ανθρώπους, οι οποίοι, χωρίς επίσημα έγγραφα, έχουν αποκτήσει πρόσβαση σε χρηματοοικονομικές υπηρεσίες για πρώ-

τη φορά. Οι τεχνολογίες blockchain των έξυπνων συμβολαίων χωρίς μεσάζοντες και οι δι-ασυνδεδεμένες πλατφόρμες έχουν ενισχύσει την ασφάλεια και τη διαφάνεια των συναλλαγών, μειώνοντας το κόστος και αυξάνοντας την εμπιστοσύνη των χρηστών. Περίπου 1,7 δισεκατομμύρια ενήλικες σ' όλο τον κόσμο εξακολουθούν να αποκλείονται από το παραδοσιακό τραπεζικό σύστημα, με το mobile money να έχει γίνει για αυτούς υπόθεση ζωτικής σημασίας. Σε αγροτικές περιοχές της Ινδίας ή σε αστικά κέντρα της Νιγηρίας, όπου οι τράπεζες αδυνατούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες των κατοίκων, οι υπηρεσίες χρήματος από κινητά τηλέφωνα παρέχουν άμεση και απρόσκοπτη πρόσβαση σε πληρωμές, αποταμιεύσεις, ακόμη και πιστώσεις.

Η διαρκής ανάπτυξη του mobile money φαίνεται πως δεν οφείλεται μόνο στην τεχνολογική έκρηξη, αλλά και στην ικανότητά του να αντιμετωπίζει πραγματικές ανάγκες του αποκλεισμένου κόσμου. Ενώ οι παραδοσιακές χρηματοοικονομικές υπηρεσίες συχνά αποτυγχάνουν να φτάσουν στις τελευταίες πτυχές της κοινωνίας, το mobile money έχει καταφέρει να δημιουργήσει ένα εναλλακτικό οικοσύστημα, που λειτουργεί με δική του δυναμική. Ενσωματώνοντας αμέσως κάθε νέα τεχνολογική πρόοδο και την αυξανόμενη ψηφιακή παιδεία, μοιάζει να δυναμώνει και να εξαπλώνεται όλο και περισσότερο, κάτι που μπορεί να το αναδείξει σ' έναν από τους πιο μετασχηματικούς παράγοντες της σύγχρονης οικονομίας.

Φυσικά και ο δυτικός κόσμος έχει ήδη αρχίσει να υιοθετεί το mobile money, με πάρα πολλούς να κάνουν ήδη χρήση της Venmo ή της Revolut, αλλά οι τραπεζικοί οργανισμοί δεν νιώθουν να απειλούνται, μια και ελέγχουν το mobile money ως πάροχοι. Βέβαια, επειδή έχουμε ζήσει τόσες κοσμογονικές αλλαγές, καλό είναι να κρατήσουμε στο πίσω μέρος του μυαλού μας το ότι η τεχνολογία και η ζήτηση μπορούν άνετα κι από τη μια μέρα στην άλλη ν' αλλάξουν το παιχνίδι.

Η ιστορία του mobile money γράφεται τώρα, χωρίς να χρειάζεται την άδεια κανενός τραπεζικού ομίλου ή κεντρικής τράπεζας. Θα μπορούσαμε να πούμε πως είναι η οικονομική δημοκρατία στην πράξη, αλλά θυμόμαστε τη ρήση του γκουρού των επενδύσεων Γουόρεν Μπάφετ και δεν αποτολμούμε καμία πρόβλεψη, αφού αυτή «είναι το εργαλείο των αναλφάβητων». **A**

In it for the long run. 1080

[newbalance.gr](https://www.newbalance.gr)
[@newbalance](https://www.instagram.com/newbalance)

new balance

Επιμέλεια
ΜΑΡΙΑ-ΙΩΑΝΝΑ
ΣΙΓΑΛΟΥ

Look

H&M

Τσάντα-σάκος με χάντρες €49,99

WAT OBJECTS

Βάζο xs oliva €18

BARBOUR

Κάνα twill jacket €380

DESENIΟ

Πόστερ «One more martini» €13

GUCCI

Γυαλιά ηλίου

SELF PORTAIT

Ζέρσεϊ φόρεμα με πέτρες

MARKS & SPENCER

Τζακετ με επένδυση και συνθετική προβιά €119,99

WESTWING

Ρετρό επιτραπέζιο
φωτιστικό Walter €129

OPI

Βερνίκι νυχιών αποχρ.
Cargo All Out

TSOUKALAS

Γόβες slingback με αγκράφα €34,99

CONVERSE

Πανούτσια Omega Trainer

AVIATOR NATION

Ζακέτα Paradise €225

Το χακί
είναι το νέο μπεζ
για το 2026

GIANNI

Σορτς από δερματινή με print φιδι €275

Μια διαδρομή προς το άπειρο

Το εμβληματικό «The End» του Νίκου Αλεξίου επανεκτίθεται σχεδόν 20 χρόνια μετά την πρώτη του παρουσίαση

Η πολυμεσική εγκατάσταση «The End» του Νίκου Αλεξίου ξαναζωντανεύει στην Γκαλερί Ζουμπούλακη, με αφορμή τη συμπλήρωση δεκαπέντε χρόνων από τον θάνατο του καλλιτέχνη, με την έκθεση «The end - Μια σπουδή στο άπειρο», σε επιμέλεια Χριστόφορου Μαρίνου. Το έργο αυτό εκπροσώπησε την Ελλάδα στην 52η Μπιενάλε της Βενετίας (2007). Η νέα παρουσίαση δεν λειτουργεί ως αναδρομή, αλλά ως αναπλαισίωση ενός έργου που σχεδιάστηκε για να μεταμορφώνεται και να ενεργοποιείται εκ νέου μέσα στον χρόνο. Εμπνευσμένο από το ψηφιδωτό δάπεδο της Μονής Ιβήρων στο Άγιο Όρος, το «The End» προσεγγίζει το τέλος όχι ως κλείσιμο, αλλά ως στιγμή συγκέντρωσης και διαύγειας. Μια καλειδοσκοπική διαδρομή, όπου η αυστηρή γεωμετρία συνυπάρχει με τη λεπτή ευθραυστότητα.

Σε μια εποχή επιτάχυνσης και υπερκατανάλωσης εικόνων, το έργο του Αλεξίου προτείνει μια διαφορετική χρονικότητα, όπου η μνήμη, το ίχνος και η σιωπή αποκτούν κεντρική θέση. Η έκθεση αυτή αποτελεί την εισαγωγή μιας μεγάλης αναδρομικής που θα γίνει το καλοκαίρι στο Ρέθυμνο, τον τόπο καταγωγής του Νίκου Αλεξίου. Κι όπως ανέφερε ο επιμελητής της έκθεσης: «Το "The End", ως διαδρομή, δεν ολοκληρώνεται, αναδιαμορφώνεται και ταυτόχρονα ανοίγει προς το άπειρο». – Νίκη-Μαρία Κοσκινά

Γκαλερί Ζουμπούλακη, 26 Φεβρουαρίου έως 28 Μαρτίου

Θέατρο, μουσική, εκθέσεις, προβολές. Πολιτιστικές προτάσεις που μας εντριγκάρουν αυτό το επταήμερο.

© ΓΕΩΡΓΙΑ ΑΙΝΤΙΝΗ

4 Ένας αστείος απατεωνίσκος

Η κωμωδία του Δημοσθένη Κ. Μισιτζή, σε σκηνοθεσία του Πάνου Σκουρολιάκου, συνεχίζει για λίγο ακόμη τις παραστάσεις της, με πρωταγωνιστή τον **Οδυσσέα Σταμούλη**. Στην Κωνσταντινούπολη του 1870, ο Φιάκας, απατεώνας και καταχρεωμένος, υποδύεται τον γόνο πλούσιας οικογένειας για να κερδίσει την Ευανθία. Η παράσταση, γεμάτη ξεκαρδιστικές καταστάσεις, ζωντανή μουσική και τραγούδια εποχής, αναδεικνύει με σατιρική διάθεση τα ήθη, τη μόδα και τη ξενομανία της πολιτικής κοινωνίας. *Από Μπχανής Θέατρο, έως 1 Μαρτίου*

© ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΡΑΓΕΛΑΚΗΣ

1 Ένα δυνατό ροκ πάρτι

Τα **Μωρά στη Φωτιά** κατεβαίνουν από τον Βορρά στο δεύτερο φετινό ραντεβού τους με το αθηναϊκό κοινό και μετατρέπουν τη σκηνή σε εκρηκτικό πεδίο έντασης και συγκίνησης. Με τραγούδια που σημάδεψαν γενιές και στίχους που ακροβατούν ανάμεσα στο σκοτάδι και το φως, υπόσχονται μια βραδιά αλήθειας και έκστασης. Ένα live γεμάτο ιδρώτα, αγκαλιές και υψωμένες γροθιές, όπου οι φαν του συγκροτήματος θα γίνουν ένα σ' ένα μεγάλο ροκ πάρτι. *Κύτταρο, 27 Φεβρουαρίου*

2 Με έμπνευση από τη μυθολογία

Η **Κάτια Βαρβάκη** παρουσιάζει τη νέα ενότητα έργων «**Ερως και Ψυχή**», εμπνευσμένη από τον αρχετυπικό μύθο, σε επιμέλεια της **Ίριδος Κρητικού**. Ο τίτλος της έκθεσης συνδέεται με το ομότιτλο διήγημα του 2ου αιώνα π.Χ. του Απουλίου και με την εικονογραφία που εμφανίζεται στην ελληνική τέχνη από τον 4ο αιώνα π.Χ. Σε διάλογο με εκθέματα του **Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου**, οι μορφές διερευνούν τον έρωτα, μέσω της δοκιμασίας και της υπέρβασης. *Καφέ Αρχαιολογικού Μουσείου, έως 10 Μαρτίου*

© ΚΟΣΤΑΣ ΣΙΜΟΣ

3 Ό,τι λάμπει, είναι χρυσός;

Στην έκθεση «**Good Taste**», σε επιμέλεια της **Άλιας Τσαγκάρη**, ο Dionysios στέκεται με σκεπτικισμό απέναντι στους μηχανισμούς της σύγχρονης τέχνης, μετατοπίζοντας το ενδιαφέρον από τα αντικείμενα στα ίδια τα θεσμικά συστήματα: γκαλερί, επιμέλεια, πιστοποίηση και αγορά. Τι ορίζει τελικά το καλό γούστο; Ο καλλιτέχνης απαντά με τα έργα του. Περιορισμένα, επιχρυσωμένα πιστοποιητικά «καλού γούστου» προσφέρονται ως τεκμήρια θεσμικής αξίας, αποκαλύπτοντας πώς συγκροτείται και διακινείται το status. *Roma gallery, έως 14 Μαρτίου*

5 Ένα μουσικό ταξίδι στη Μεσόγειο

Ο κλασικός κιθαρίστας και συνθέτης **Παναγιώτης Μάργαρης** παρουσιάζει την παράσταση «**Μεσόγειος**», αφιέρωμα στη μουσική και την ψυχή των λαών της Μεσογείου. Πορτογαλικά fados, μελωδίες της Κάτω Ιταλίας και τραγούδια δημιουργών όπως οι Λούτσιο Ντάλα, Ζακ Μπρελ, Νίνο Ρότα και Μίκης Θεοδωράκης συνδυάζονται με επιλεγμένες συνθέσεις του Μάργαρη. Στη σκηνή μαζί του η **Κατερίνα Βερβέρη**. *Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, 1 Μαρτίου*

Για να καταχωριστείτε στους οδηγούς της Α.Υ., στείλτε δελτία Τύπου 2 εβδομάδες πριν από την προγραμματισμένη ημερομηνία. Ταχυδρομικώς στη διεύθυνση Χαρ. Τρικούπη 22, 10679 Αθήνα ή στο fax 210 3617310 ή στο avguide@athensvoice.gr

6 Οικογένεια Τσεκμέ Κωμωδία στα άκρα

Ο **Τόλης Παπαδημητρίου** υπογράφει και πρωταγωνιστεί σε μια καταγιστική κωμωδία που φωτίζει, με αιχμηρό χιούμορ, τις παθολογίες της σύγχρονης ελληνικής οικογένειας. Ένας Ισπανός τουρίστας βρίσκεται στο επίκεντρο αλλεπάλληλων παρεξηγήσεων, με φόντο ένα έγκλημα στη Βικτώρια, τραπ ρυθμούς και απρόβλεπτες ανατροπές. Ρυθμός, υπερβολή και σουρεαλιστικές καταστάσεις συνθέτουν ένα σκηνικό γέλιου μέχρι δακρύων. *Θέατρο Πόλη, έως 3 Απριλίου*

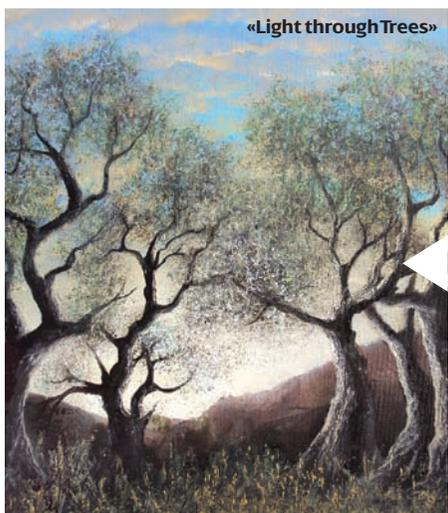
7 Η χώρα της αμφιλογίας του Κωνσταντίνου Σακελλαρίου

Ο Κωνσταντίνος Σακελλαρίου παρουσιάζει την πρώτη ατομική του έκθεση, σε επιμέλεια της **Ελένης Βαροπούλου**. Ο νεαρός καλλιτέχνης, απόφοιτος της Σχολής Καλών Τεχνών του Α.Π.Θ., δημιουργεί με τα έργα του σουρεαλιστικούς κόσμους όπου καθημερινό και φανταστικό συνυπάρχουν. Υβριδικά πλάσματα, μαγεμένα αγρίμια, απολιθωμένα οστά και αλλόκοτες φόρμες αναμειγνύονται σε συνθέσεις που προκαλούν το βλέμμα και τη φαντασία. *Kourd Gallery, έως 4 Απριλίου*

8 Μια συναυλία φέρνει την άνοιξη

Οι «Μουσικοί Περίπατοι» της **Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών** καλωσορίζουν την άνοιξη με μια μοναδική συναυλία μουσικής δωματίου στο Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης. Πέντε φαγκότα αποκαλύπτουν την πλούσια εκφραστική τους γκάμα μέσα από τις «*Εικόνες από μια Έκθεση*» του Μούσοργκι (μεταγραφή Νταγκ Γένσεν), τις «*4 Καρικατούρες*» του Πέτερ Γιάνσεν και την *Εισαγωγή* από τη «*Νυχτερίδα*» του Στράους. Η συναυλία συνδυάζεται με ξενάγηση στην έκθεση «*Why Look at Animals?*». *ΕΜΣΤ, 2 Μαρτίου*

9 Ατομική έκθεση του David Kaneen

Η ατομική έκθεση του Αυστραλού καλλιτέχνη David W. Kaneen εστιάζει στην πολυδιάστατη δημιουργική οπτική του πάνω στη ζωγραφική. Γεννημένος στη Μελβούρνη, με σπουδές σε Art & Design, μουσική, κινηματογράφο και φωτογραφία, ο Kaneen συνδυάζει εργάστηκε για πολλά χρόνια στον χώρο της διαφήμισης προτού αφιερωθεί εξ ολοκλήρου στη ζωγραφική. Γι' αυτό και το έργο του συνδυάζει τεχνική και φαντασία. Η έκθεση πραγματοποιείται στο πλαίσιο της μεγάλης θεματικής ενότητας *Αυστραλία Γοητευτική Χώρα - Συγκλονιστικό Θέατρο*. *Αγγέλων Βήμα, 1 Μαρτίου έως 5 Απριλίου*

**Το τραύμα
του πολέμου** 14.3.26
και το θαύμα της αναγέννησης

**Καμεράτα Ορχήστρα
των Φίλων της Μουσικής**
Μυρτώ Παπαθανασίου
Sreten Manojlonić
Μάρκελλος Χρυσικόπουλος

Richard Strauss
Μεταμορφώσεις, σπουδή για 23 σόλο έγχορδα

Dmitri Shostakovich
Συμφωνία αρ. 14 σε σολ ελάσσονα

Υποστηρικτής: ΣΤΑΣΥ

Μέγαρο
Μουσικής
Αθηνών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Πολιτισμού

ς μου επιτραπεί να ξεκινήσω με τη μεροληπτική παραδοχή πως το Ρέθυμνο είναι ένας τόπος με ενέργεια και δύναμη που γίνεται αντιληπτή στον επισκέπτη. Το επαρχιακό κομμάτι του Νομού είναι άγριο και ήμερο ταυτόχρονα. Γκρεμνά, φαράγγια, δρόμοι με άγριες στροφές ίσα που να χωράει ένα αυτοκίνητο –ο εφιάλτης του ακροφοβικού– και στο βάθος το Λιβυκό Πέλαγος ακυμάτιστο, μια υπόσχεση γαλήνης. Οι βουνοκορφές του Ψηλορείτη Αύγουστο μήνα χιονισμένες, να τις θωρείς με δέος ενώ βρίσκεσαι σ' ένα αυτοκίνητο που κατευθύνεται προς τη θάλασσα! Οι μυρωδιές, οι γεύσεις, οι άνθρωποι του τόπου συνδυάζουν επίσης την αντίθεση άγριου και ήμερου. Σκληρά πρόσωπα με βαθιές ρυτίδες, που μεταμορφώνονται σε φιγούρες αγίων μόνο μ' ένα τους καθαρό χαμόγελο. Δεν είναι λίγες οι ιστορίες που ακούς για «τότε στην Κρήτη που μπήκαμε σ' ένα καφεενεδάκι και μέσα σε πέντε λεπτά οι ντόπιοι έφεραν τη ρακή και δεν μας άφηναν να φύγουμε...».

Τώρα που φτιάχτηκε λίγο το σκηνικό, για όποιον δεν γνωρίζει την επαρχιακή Κρήτη πρέπει να μπει στο πλάνο ένα νεαρό κορίτσι που εγκαταλείπει την πρωτεύουσα και αποφασίζει να σπουδάσει και να ξεκινήσει να υλοποιεί το όνειρό της στον τόπο καταγωγής της. Η ενασχόλησή της με τη γη ήταν κάτι που ήξερε πάντα ότι θα επέ-

λεγε. Ο τόπος και οι ντόπιοι τη δέχτηκαν σαν δική τους, ως είναι άλλωστε. Διάφοροι αμπελώνες αγροτικών οικογενειών που χρησιμοποιούνταν κυρίως για δική τους παραγωγή μπήκαν στον χορό, ώστε να αναδειχτούν οι γεύσεις που παράγονταν στον τόπο επί αιώνες και οι ετικέτες των κρασιών της να στέκονται ισάξια ανάμεσα σε άλλες με προέλευση από διάσπρες οινοπαραγωγικές περιοχές όπως το Μπορντό, η Τοσκάνη, η Βουργουνδία.

Αυτό είναι άλλωστε και το όνειρο της Ηλιάνας Μαλίχιν, να μπει το Ρέθυμνο στον χάρτη των παγκοσμίως γνωστών ζωνών οινοπαραγωγής. Η ίδια, ως φορέας των αντιθέσεων του τόπου της, αγριοήμερη δηλαδή, με επιμονή και πείσμα στις αντιξοότητες, έχει καταφέρει το όνειρό της αυτό να μην ακούγεται καθόλου ουτοπικό.

Τη συνάντησα πριν πολλούς μήνες στο πάρτι που έκανε ένα γνωστό εστιατόριο της Αθήνας, αρχίσαμε αμέσως να μιλάμε για τον κοινό τόπο καταγωγής μας, τον τόπο που περάσαμε τα παιδικά μας καλοκαίρια, τις τοπικές συνήθειες και τους κοινούς γνωστούς, φτάσαμε στα χωριά και στα αμπέλια κι έτσι αντιλήφθηκα ότι αυτό που κάνει η Ηλιάνα στο Ρέθυμνο δεν είναι απλά να παράγει κρασί, είναι ένα project που θα έπρεπε να υπάρχει διάσπαρτα σε όλη την Ελλάδα και να συστήνει ελληνικά προϊόντα σπάνιας αξίας στις ευρωπαϊκές αγορές, διατηρώντας μια παράδοση αιώνων του εκάστοτε τόπου.

ΗΛΙΑΝΑ ΜΑΛΙΧΙΝ

ΤΟ ΡΕΘΥΜΝΟ, ΤΑ ΑΜΠΕΛΙΑ ΚΑΙ ΕΝΑ ΟΝΕΙΡΟ ΣΠΟΥΔΑΙΟ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΜΑΝΩΛΕΛΗ

— **Πώς αποφάσισες να ζήσεις στην επαρχία και να ασχοληθείς με ένα εγχείρημα που, τουλάχιστον για εμάς που το βλέπουμε απ' έξω, φαντάζει πολύ δύσκολο. Είναι όντως;** Στους ανθρώπους της πόλης είναι φυσιολογικό να φαίνεται δύσκολο –χωρίς αυτό να σημαίνει πως οι δουλειές στην πόλη είναι εύκολες–, γιατί αφήνεις μια καθημερινότητα. Πα εμένα πάντως δεν ήταν δύσκολο. Μου φάνηκε πολύ απλό. Θεωρούσα δεδομένο ότι θα φύγω από την Αθήνα και ότι θα μείνω στην Κρήτη. Αυτό ήταν κάτι που ήθελα να κάνω από μικρή.

— **Ακόμα κι αν το θεωρούσες δεδομένο, φαντάζομαι θα συνάντησες στη συνέχεια κάποιες αντιξοότητες. Ποιες είναι οι μεγαλύτερες δυσκολίες που καλείται να αντιμετωπίσει ένας οινοπαραγωγός στην Ελλάδα;**

Η μεγαλύτερη δυσκολία πλέον είναι η κλιματική αλλαγή. Τα καιρικά φαινόμενα είναι πολύ έντονα και ακαθόριστα, άρα μεταβάλλουν την παραγωγή από χρονιά σε χρονιά. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει περίπτωση να έχεις μεγάλες ζημιές και ταυτόχρονα να μην μπορείς να εξασφαλίσεις ένα σταθερό εισόδημα. Αυτό εντείνεται εφόσον δεν υπάρχει υποστήριξη. Αν χάσεις μέρος της σοδειάς σου λόγω καιρικών συνθηκών ή, όπως στη δική μου περίπτωση, λόγω πυρκαγιάς, δεν θα αποζημιωθείς. Γενικότερα δεν υπάρχει υποστήριξη στον πρωτογενή τομέα. Ως προς την κλιματική αλλαγή, τα τελευταία τουλάχιστον πέντε χρόνια αντιμετωπίζαμε και μια διαφορετική καιρική δυσκολία – κάτι που συνήθως οδηγεί σε μείωση της παραγωγής.

Ένας ακόμα αστάθμητο παράγοντας είναι οι τρέχουσες τάσεις. Είδαμε, για παράδειγμα, κάποια στιγμή τα μη αλκοολούχα κρασιά να κερδίζουν έδαφος. Είναι πολλοί οι παράγοντες, ακόμα και η οικονομική αβεβαιότητα που βιώνουν οι καταναλωτές επηρεάζει την κατανάλωση, άρα την αγοραστική τους δύναμη.

Τέλος, αυτό που πάγια δυσκολεύει τον Έλληνα οινοπαραγωγό, ο οποίος συνήθως είναι παράλληλα και αγρότης, είναι ότι δεν έχει βοήθεια από την αγροτική πολιτική. Τα διαχρονικά προβλήματα του κλάδου συνεχίζουν να δυσκολεύουν σημαντικά τη ζωή του, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια με τις συνεχείς ανατιμήσεις σε αναλώσιμα όπως λιπάσματα, καύσιμα, ζωοτροφές. Οι δυσκολίες αυτές συχνά οδηγούν κάποιον στο να εγκαταλείψει το επάγγελμα. Η ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα, και ειδικά των μικρών παραγωγών, είναι ζήτημα ζωτικής σημασίας.

Αν, τώρα, κάποιος καταφέρει να ξεπεράσει τις οικονομικές δυσκολίες και τις αντιξοότητες του καιρού, θα έχει ν' αντιμετωπίσει και τις δυσκολίες της αγοράς – ο ανταγωνισμός είναι μεγάλος. Τα προϊόντα είναι πάρα πολλά, οπότε πρέπει να είσαι ανταγωνιστικός για να πουλήσεις το δικό σου και να επιβιώσεις.

— **Τα παραπάνω ισχύουν και για την ελληνική αγορά;**

Ο ανταγωνισμός είναι τεράστιος, είτε μιλάμε για την Ελλάδα είτε για το εξωτερικό.

— **Το Ρέθυμνο πώς το επέλεξες;**

Η μαμά μου κατάγεται από τη Λαμπινή Ρεθύμνου. Εκεί έχω περάσει όλα τα παιδικά μου καλοκαίρια κι από μικρή είχα όνειρο να ζήσω σ' αυτό το μέρος. Είχα πολύ καλή σχέση με τον παππού μου, ο οποίος με έπαιρνε μαζί του στις ελιές, στο αμπέλι και μου μετέδωσε την αγάπη που είχε γι' αυτό, παρόλο που κι εκείνος έμενε στην Αθήνα. Ήταν από τους ξενιτεμένους Κρητικούς, βέβαια αυτοί συνήθως έχουν περισσότερο μεράκι, γιατί τους λείπει ο τόπος τους. Εγώ ήμουν το μόνο κορίτσι από τα εγγόνια του και με επέλεξε για να μου μεταδώσει την αγάπη του για τη γη. Τίποτα δεν είναι τυχαίο. Σπούδασα Γεωπονία γιατί ένιωθα πολύ κοντά στη φύση, στις ελιές, το αμπέλι. Δεν περνούσα ωραία στην Αθήνα, στόχο μου ήταν να γυρίσω στην Κρήτη. Όσο σπούδαζα Γεωπονική στο Ηράκλειο περνούσα τα Σαββατοκύριακά μου στη Λαμπινή για να είμαι κοντά στη φύση, δεν έκανα αυτό που παραδοσιακά λέμε «φοιτητική ζωή».

— **Από τον ευρύ τομέα της Γεωπονικής πότε αποφάσισες ότι θέλεις να ασχοληθείς συγκεκριμένα με τα αμπέλια, άρα με το κρασί;**

Αυτό ξεκαθάρισε αφότου είχα μπει στη σχολή και σπούδαζα, παρόλο που είχα δυνατά ερεθίσματα από το δικό μας αμπέλι. Μπορεί να ήταν μικρό, αλλά περίμενα με αγωνία τον τρύγο – θεωρούσα πως ήταν η καλύτερη εποχή

του χρόνου. Θυμάμαι επίσης έντονα τον παππού μου με τα αδελφια του να σχολιάζουν με απλούς όρους το κρασί. «Φέτος μας βγήκε πιο ελαφρύ, πιο κόκκινο...» Μετά, ως φοιτήτρια, άρχισα να έχω ερωτήματα για τους λόγους που χρόνο με τον χρόνο το κρασί αλλάζει γεύση, χρώμα κ.λπ. Κάπου στα μισά των σπουδών μου αποφάσισα να εξειδικευτώ στο αμπέλι και στο κρασί και να κάνω μεταπτυχιακό στην Οινολογία.

— **Ήταν δύσκολη η συνεργασία σου με τους ντόπιους αμπελοουργούς ή τους ντόπιους γενικότερα, οι οποίοι, προφανώς, δεν έχουν συνηθίσει να συνεργάζονται με νεαρές γυναίκες;**

Όταν πήγα στο χωριό ήταν λες και έλειπα για χειμώνα στην Αθήνα και γύρισα για διακοπές, όπως κάθε καλοκαίρι. Δεν υπήρξε κάτι να τους παραξενέψει, νομίζω ότι είχαν καταλάβει από όταν ήμουν μικρή και πήγαινα με τον παππού μου στις αγροτικές εργασίες πως αυτού του είδους οι δουλειές είναι πολύ φυσιολογικές για εμένα. Με αντιμετώπισαν με θαυμασμό, σαν έναν δικό τους άνθρωπο που κάνει ό,τι κάνουν κι εκείνοι. Αργότερα ξεκίνησα το εγχείρημα με το οινοποιείο κι έπρεπε να οργανώσω ομάδες παραγωγών, γιατί δεν είχα δικούς μου αμπελώνες. Ξεκίνησα με λίγα άτομα, τα οποία μπήκαν στην ομάδα, τους εξήγησα τι ήθελα να κάνω, ποιο ήταν τ' όνειρό μου, το όραμά μου. Ήταν κάπως διστακτικοί. Νομίζω πως στην αρχή λίγοι ήταν αυτοί που είδαν την ειλικρίνειά μου και με πίστεψαν. Βέβαια, όταν μπήκαν στην ομάδα και ξεκινήσαμε, οι ίδιοι έφεραν κι άλλους. Ήταν ευχαριστημένοι, κατάλαβαν πως ο κόσμος άρχισε να μιλάει για το κρασί των αμπελιών τους και για τα χωριά τους –τον Φουρφουρά, τις Μέλαμπες, τον Μέρωνα–, οπότε η ομάδα μεγάλωσε, χωρίς να προσπαθώ εγώ να τραβήξω άτομα.

— **Εξήγησέ μου λίγο τον τρόπο που δουλεύεις με τις ομάδες τοπικών παραγωγών.**

Όλα προέκυψαν μοιραία. Ξεκίνησα από τον Φουρφουρά, γιατί εκεί έκανα τη μεταπτυχιακή μου διατριβή πάνω στο Βιδιανό. Με πήγε ένας οινοποιός στους παλιούς αμπελώνες. Εκεί μάλιστα ήταν που δημιουργήσα και την πρώτη ομάδα παραγωγών. Το πρώτο κρασί πήγε πολύ καλά. Έπειτα πήγα και στις Μέλαμπες, πάλι σε παλιά αμπέλια, κι εκεί σχηματίστηκε στο μυαλό μου το πρότζεκτ, κατάλαβα δηλαδή ότι θέλω να αναδειξω τα διαφορετικά κρασιά που βγάζει η ευρύτερη περιοχή των χωριών του Ρεθύμνου. Να πηγαίνω σε διαφορετικά χωριά του νομού και να φτιάχνω κρασί, όπως γίνεται στη Βουργουνδία. Έτσι προέκυψαν τα διαφορετικά κρασιά ανά χωριό, καθώς και οι διαφορετικές ομάδες. Για παράδειγμα, υπάρχει ετικέτα Βιδιανό του Φουρφουρά κι άλλη Βιδιανό από Μέλαμπες. Μετά τη φωτιά βγάλαμε ετικέτα Βιδιανό με Θραψαθήρι από διάφορα χωριά του Ρεθύμνου, και υπάρχει και ροζέ Λιάτικο από διάφορα χωριά του Ρεθύμνου αλλά και ερυθρό από τον Μέρωνα.

— **Θέλω να μου μιλήσεις για το Βιδιανό, το πολύ ιδιαίτερο αυτό κρασί της Κρήτης με το οποίο γνωρίζω ότι έχεις ασχοληθεί ιδιαίτερα.**

Το Βιδιανό είναι πλέον η πιο γνωστή ποικιλία της Κρήτης κι έχει γεννηθεί στο Ρέθυμνο. Ξέρουμε ότι υπήρχαν αμπέλια στον Φουρφουρά, στις Μέλαμπες και στον Μυλοπόταμο, πλέον όμως στον Μυλοπόταμο δεν υπάρχουν παλιά αμπέλια που βγάζουν Βιδιανό. Αργότερα, πήραν αμπέλια από τις Μέλαμπες και τον Φουρφουρά και τα φύτεψαν στο Ηράκλειο, που είναι μεγάλη αμπελοργική ζώνη. Εκεί βρίσκεται σήμερα η μεγαλύτερη έκταση αμπελώνων με Βιδιανό, κι ας μην προέρχεται από εκεί.

Όποιος αγαπάει το κρασί σίγουρα γνωρίζει το Βιδιανό, είναι ένα κρασί που δεν μπορεί να σε απογοητεύσει, έχει πολύ ωραία αρώματα και σώμα. Θεωρώ, βέβαια, πως μέσα στα επόμενα χρόνια θα μας απασχολήσουν κι άλλες ποικιλίες κρητικού κρασιού, όπως το Θραψαθήρι που είναι λευκό σταφύλι, κάνει λευκό κρασί κι έχει πολύ ενδιαφέρον. Το ίδιο πιστεύω και για το Λιάτικο.

— **Τα ελληνικά κρασιά σε τι θέση βρίσκονται στον ευρωπαϊκό χάρτη κρασιών. Γίνονται εξαγωγές; Ποιες ποικιλίες είναι οι πιο δημοφιλείς;**

Τα τελευταία δέκα χρόνια οι ελληνικές εξαγωγές κρασιών

Έχω προτείνει ο Φουρφουράς και οι Μέλαμπες να γίνουν μέλη της UNESCO ως μνημεία παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς, λόγω των πολύ παλιών αμπελώνων τους

πάνε πολύ καλά. Υπάρχει έντονη εξαγωγική δραστηριότητα και στην Κρήτη αλλά και στην υπόλοιπη Ελλάδα. Μεγάλα οινοποιεία άνοιξαν τον δρόμο επειδή μπήκαν σε μεγάλες αγορές όπως η Αμερική, ο Καναδάς αλλά και χώρες της Ευρώπης. Τα οινοποιεία αυτά έκαναν γνωστά τα ελληνικά κρασιά στο εξωτερικό κι έτσι εισχώρησαν και μικρότεροι παραγωγοί. Σίγουρα μπορούμε να κάνουμε κι άλλα, αλλά ήδη το ελληνικό κρασί είναι γνωστό στο εξωτερικό.

— **Πώς θα χαρακτηρίζες τους Έλληνες ως καταναλωτές κρασιού;**

Σίγουρα δεν έχουμε την κουλτούρα του Γάλλου, ο οποίος θα πει ένα ποτήρι καλό εμφιαλωμένο κρασί και στην έξοδό του αλλά και στο σπίτι. Εμείς εδώ ακόμα παλεύουμε να πείσουμε τον Έλληνα να πίνει στην έξοδό του κρασί αντί για βαρύ αλκοόλ. Προσπαθούμε μάλιστα να πείσουμε και τους Κρητικούς, οι οποίοι το έχουν γυρίσει στο ούισκι, λες και βρισκόμαστε στη Σκωτία. Η αλήθεια είναι πως δεν βοηθούν και οι χώροι εστίασης, διότι το καλό κρασί φτάνει εκεί σε μια πολύ υψηλή τιμή που μπορεί να βάλει σε σκέψεις τον καταναλωτή.

Περάσαμε επίσης μια περίοδο που ο καταναλωτής φοβόταν το κρασί γιατί νόμιζε πως, αν δεν είναι ιδιόμυον, δεν μπορεί να το πει. Θεωρώ ότι όταν πρωτοεμφανίστηκαν οι σομελιέ στα εστιατόρια είχαν φοβίσει κάπως τον κόσμο ότι, αν δεν ξέρεις πώς να κουνήσεις το ποτήρι ή πώς να μυρίσεις το κρασί, τότε «δεν μπορείς» να πεις. Ευτυχώς έχουμε φύγει πλέον από αυτό. Το κρασί είναι πολύ πιο προσίτο, όπως θα έπρεπε άλλωστε.

— **Θα ήθελες να μιλήσουμε για τη μεγάλη δυσκολία που είχες το 2022 με τις φωτιές στο Ρέθυμνο; Το γεγονός ότι αναγκάστηκες να συνεχίσεις μέσα από τις στάχτες ήταν ένα ισχυρό σοκ ή ένα μάθημα;**

Η αλήθεια είναι ότι πρόκειται για μια πολύ άσχημη περίοδο της ζωής μου, είναι όμως κάτι που μπορεί να συμβεί στον καθένα. Κάποια καταστροφή ή κάποια προσωπική ανατροπή που μας κάνει να νομίζουμε ότι έχει έρθει το τέλος, όμως μια δυσκολία είναι κάτι που μπορούμε να ξεπεράσουμε και να προετοιμαστούμε και για τις επόμενες. Εγώ λόγω αυτού κατάλαβα ότι έτσι είναι η ζωή. Έγινε μάθημα και για εμένα και για τους υπόλοιπους ανθρώπους που το βίωσαν.

— **Τι όνειρο έχεις για το μέλλον των ρεθυμνιώτικων κρασιών;**

Το όνειρό μου από την ώρα που ξεκίνησα ήταν να μπει το Ρέθυμνο στον αμπελοργικό χάρτη του κόσμου! Κάποιος που συζητάει για κρασιά να αναφέρεται συγκεκριμένα στο Ρέθυμνο. Θεωρώ ότι σε κάποιο ποσοστό αυτό έχει επιτευχθεί. Εννοείται ότι δεν σταματάμε εδώ, έχουμε πολύ δρόμο ακόμα μπροστά μας.

Το κράτος πρέπει να υποστηρίξει τους αμπελώνες. Έχω προτείνει ο Φουρφουράς και οι Μέλαμπες να γίνουν μέλη της UNESCO ως μνημεία παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς, λόγω των πολύ παλιών αμπελώνων τους. Αυτός είναι ο στόχος μου. Το προσπαθώ τρία χρόνια, γιατί πιστεύω πως οι περιοχές αυτές πρέπει να προστατευτούν. Πέρα από αυτό, θέλω να φτιάχνω καλό κρασί, να το πίνει ο κόσμος, να το χαίρεται και να μιλάει για τον τόπο προέλευσής του. **A**

Μα σοκολάτα μπουγάτσα;

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΒΝΑΤΣΙΟΥ

Το άκουσα και νόμιζα ότι είναι ψέμα. Πάντως μοιάζει με αστείο: ο Λεξ συνεργάζεται με την Ίον και να μια σοκολάτα με γεύση μπουγάτσα. Πατί μπουγάτσα; Επειδή είναι Θεσσαλονικιός; Και γιατί όχι τρίγωνα Πανοράματος, δηλαδή; Αλλά: ακούω Λεξ, τρώω σοκολάτες, είμαι και περιέργη. Οπότε (προφανώς) και την πήρα. Είναι και limited edition.

100 γρ., €3,5. Για να είμαι ειλικρινής την περίμενα πιο ακριβή. Η σοκολάτα dubai της ίδιας εταιρείας έχει €5, και εδώ μιλάμε για ολόκληρο Λεξ και ολόκληρη μπουγάτσα. Τέλος πάντων. Ξετυλίγω και δαγκώνω. Και μετά προσπαθώ να βρω ένα ένα τα συστατικά της χωρίς να τα διαβάσω στο περιτύλιγμα, γιατί εδώ κάνουμε γευσιγνωσία, όχι αστεία... (είμαι και μπουκωμένη και δεν μπορώ να γελάσω).

Λοιπόν, στο θέμα μας: η αγαπημένη σοκολάτα Ίον είναι εδώ, τίποτα το αναπάντεχο. Η έκπληξη έρχεται στη γέμιση, μια άσπρη γέμιση που όσο τρως εξαπλώνεται στο στόμα και κάνει «κρίτσι-κρίτσι». Έχει μικροσκοπικά κομματάκια φύλλου! Περιέργη αίσθηση, αλλά όχι δυσάρεστη, ειδικά αν σου αρέσει το τραγανό στοιχείο στη σοκολάτα σου. Τι άλλο; Εντονη μυρωδιά κανέλας (αυτό δεν το περίμενα). Θα σας πω ακριβώς τι γεύση έχει: αυτή που αφήνει στον λαιμό σου μια (όχι ακριβώς τέλεια) μπουγάτσα, μία αίσθηση άχνης ζάχαρης και κανέλας. Πάντως όντως θυμίζει μπουγάτσα, έστω κι αμυδρά. Θα την ξαναέπαιρνα; Ίσως...

Και πώς υποδέχτηκε το κοινό τη σοκολάτα-μπουγάτσα του Λεξ; Ρωτάω φίλο μου, φανατικό οπαδό του Λεξ από την εποχή που ακόμα ήταν στα Βόρεια Αστέρια, τι γνώμη έχει για όλα αυτά. Απαντά: «Τι να σου πω; Οι "ποιητές του περιθωρίου" δεν χρειάζονται χρήματα; Τι να πω εγώ; Να μην τα πάρει;». Σωστό! Και η αλήθεια είναι ότι για άλλους θα έπρεπε να αναρωτιόμαστε πόσα λεφτά βγάζουν και πώς τα βγάζουν και όχι για έναν άνθρωπο που, στην τελική, δεν μας τα χρωστάει κιόλας.

Λεξ, όρμα τους!

Υ.Γ. Τα τρίγωνα Πανοράματος, πάντως, θα ήταν καλύτερη επιλογή, επιμένω.

Στο ολοκαίνουργιο Tekνό πας για το φαγητό και μένεις για το πάρτι

Της ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΒΝΑΤΣΙΟΥ

Λονδίνο, Οακάκα, Βαρκελώνη, Σαν Σεμπασιάν. Ο Σταύρος Συγγρός, αν και μόλις 27 χρονών, έχει δουλέψει στις μισές γαστρονομικές πρωτεύουσες του κόσμου. Μα πότε πρόλαβες; Τον ρωτάω με θαυμασμό και εκείνος γελάει. «Ε, τα έκανα λίγο γρήγορα τα πράγματα», λέει, και πιάνει να μου εξηγήει πώς φτιάχνουν τη σάλτσα μόλε στο Μεξικό. Καθόμαστε στην ωραία μπάρα του Tekνό, ένα ωραίο, fun στέκι που ο Σταύρος μόλις άνοιξε στο Κολωνάκι (ακριβώς δίπλα στο Rock 'n' Roll) μαζί με τα αδέρφια του, Βαγγέλη και Δημήτρη, και τον επιχειρηματία Πάννη Μωράκη.

Το Tekνό είναι μαγαζί... μυστηριώδες. Χαμηλός και κατακόκκινος φωτισμός, μυστικές (και ρίνε) γωνιές, το booth του dj σε πρώτο πλάνο, μια που ο ρόλος του είναι καίριος. Η ιδέα είναι περίπου ένα club που έχει και (ωραίο) φαγητό. Δηλαδή, έρχεσαι για να φας κάτι νόστιμο και μένεις για το πάρτι. Τις Πέμπτες παίζει παλιά ελληνικά, Παρασκευή και Σάββατο disco house και groovy («παίζουμε πιο fun μουσικές, να περνάει καλά ο κόσμος!», λέει ο Βαγγέλης), ενώ ταυτόχρονα λειτουργεί και ως γκαλερί, αφού στους τιμωμένους τοίχους του κρέμονται έργα καλλιτεχνών.

Και τι τρώμε πριν χορέψουμε; Απαντά ο Σταύρος: «Τaras style fusion. Το μενού έχει αρκετές επιρροές από την Ισπανία, αλλά σε πιο νεοορκέζικο στιλ, ας πούμε ένα πολύ προσεγμένο bar food. Πάνω απ' όλα ήθελα το φαγητό να είναι προσιτό, να μπορεί να φάει κάποιος με 25-30€». Κοιτάω τον κατάλογο. Βλέπω πιατέλα με αλλαντικά ωρίμασης, τυριά μικρών παραγωγών και σπιτικά chips, προζυμένιο ψωμί που σερβίρεται με ελαιόλαδο από τη Μάνη, βούτυρο και ανθό αλατιού, ψάρι ημέρας semi crudo με σάλτσα ril-ril (σ.σ. βάσκινη σάλτσα που ο Σταύρος, μαντεύω, έφερε μαζί από τα ταξίδια του), ένα σάντουιτς με τηγανητό κοτόπουλο, βούτυρο με μέλι, θυμάρι και πικάντικη μαγιονέζα, που μου φαίνεται πολύ ενδιαφέρον...

Ο Σταύρος ακουμπάει μπροστά μου μια Caesar's με κοτόπουλο το οποίο έχει μαρινάρει μια μέρα σε άλμη. Νόστιμη πολύ! Ύστερα καταφθάνει με κατσικίσιο τυρί, το οποίο σερβίρει μαζί με πιπεριές Φλωρίνης κονφί και κριθόρα – ένα ωραίο και διαφορετικό ορεκτικό. Σειρά έχει το κριθαρότο με σουτζούκι και χτένια το οποίο, αν το επιθυμείς, μπορεί να έχει και μαύρη χειμερινή τρούφα, με έξτρα χρέωση. «Είναι ένα πιάτο που το κάνουν και στην Ισπανία. Βέβαια στην Ισπανία βάζουν τσορίθο, όχι σουτζούκι! Δεν έχει καθόλου βούτυρο, δένει από το άμυλο και το κολλαγόνο που έχει ο ζωμός», λέει ο Σπύρος. Η αποκορύφωση έρχεται με μια μοσχαρίσια μπριζόλα τέλεια ψημένη: striploin Ουρουγουάης 200 ημερών σίτευσης, περικυμμένη με μια πεντανόστιμη demi-glace και πιπεριές confit. Ταιριάζει υπέροχα με τις διπλοτηγανισμένες πατατούλες (Νάξου), γενναϊόδωρα πασπαλισμένες με παιγιωμένη παρμεζάνα και ένα μυστικό μείγμα 20 μπαχαρικών. Μην παραλείψετε το γλυκό: το Torrijas είναι η ισπανική εκδοχή του French Toast, δηλαδή καραμελωμένο ψωμί brioche που μουλιάζει σε γάλα μαζί με μπαχαρικά, και που εδώ σερβίρεται μαζί με ένα αιθέριο παγωτό φιστίκι.

Τα έφαγα όλα αυτά πίνοντας ένα αψεγάδιαστο negroni και έφυγα πριν αρχίσει το πάρτι. Να, αυτό είναι ένα λάθος που εσείς καλό είναι να μην κάνετε... Τα parties στο Tekνό είναι δυνατά, αληθινά και ξέφρενα. Μπείτε στο Instagram, δείτε το line up και ετοιμαστείτε για χορό.

Λουκιανού 8, Κολωνάκι, 6983613832 [Insta@tekno_ath](https://www.instagram.com/tekno_ath)
Ωράριο λειτουργίας Πέμπτη-Κυριακή από τις 8.30 ως αργά

See It, Pay It, Got It Αγοράζοντας δίσκους στο Λονδίνο το 2026

Ποια δισκοπωλεία υπάρχουν σήμερα στο Λονδίνο και τι θα βρεις σε καθένα από αυτά.

Στην εποχή που ήταν δύσκολο να παραγγείλεις δίσκους από το εξωτερικό, την προ internet εποχή, έφτιαχνα κάτι τεράστιες λίστες που χρησιμοποιούσα τη μία φορά τον χρόνο –ή στα δύο χρόνια– που κατάφερα να ταξιδέψω στο Λονδίνο. Τα πράγματα έγιναν πολύ πιο εύκολα με τις online παραγγελίες, και σήμερα –παρά τις κάποιες δυσκολίες που έφερε το Brexit– μπορείς να βρεις το υλικό που ψάχνεις χωρίς πρόβλημα. Όμως τίποτα δεν μπορεί να αντικαταστήσει την επίσκεψη σε μια σειρά από δισκοπωλεία που έχεις αγαπήσει αλλά και σε μερικά καινούργια.

Πριν απ' όλα, κατευθύνεσαι προς Σόχο. Central Line από Lancaster Gate, κατεβαίνεις Oxford Circus και στρίβεις δεξιά στην Μπέργουικ, τον δρόμο που εικονίζεται στο εξώφυλλο του «(What's the Story) Morning Glory?» των Oasis. Το **Reckless**, στον αρ. 30 της Μπέργουικ, μου άρεσε πάντα. Ίσως γιατί εκεί είχα αγοράσει τους πρώτους δίσκους του Bevis Frond που έβαλα στη δισκοθήκη μου. Ομολογώ ότι σήμερα δεν βρίσκω κάτι ιδιαίτερο στα ράφια του, πέρα ίσως από αρκετά ενδιαφέρον reggae υλικό, ίσως και κάποια punk και hardcore πράγματα. Το **Sister Ray** στο 75 –πλέον– του ίδιου δρόμου με έχει κουράσει. Όχι τόσο με το υλικό του –είναι αρκετά πλούσιο– όσο με τα κακοφωτοτυπημένα εξώφυλλα των δίσκων που βρίσκονται στα ράφια: αποκλειστικά και μόνο φωτοτυπίες μέσα σε PVC θήκες κι επιπλέον χαμηλός φωτισμός, τέτοιος που μαντεύεις, αντί να αναγνωρίζεις, τα εξώφυλλα. Ομολογώ ότι τσίμπησα το βινύλιο του «Unplugged» του Νιλ Πιανγκ, που για κάποιον λόγο μου έλειπε, σε πολύ καλή τιμή σε σχέση μ' αυτές που υπάρχουν στο Discogs.

Παρότι ο dance ήχος του **Phonica** –Πόλαντ Στριτ 51– δεν είναι ο ήχος μου, αυτό το δισκοπωλείο μου άρεσε πολύ. Ίσως γιατί υπάρχει πολλή Ιαπωνία εδώ. Έφυγα με μια συλλογή της Κιόκο Κοϊζούμι. Δεν περίμενα τόσο καλό jazz section, βρήκα μερικές τζαζιές της Three Blind Mice, που όμως

ήταν πολύ περισσότερες στο εξαιρετικό –για jazz/world ήχους– **Sounds Of The Universe** –Μπρόντγουικ Στριτ 7–, σπίτι της δισκογραφικής Soul Jazz. Το δισκοπωλείο της **Third Man** του Τζακ Γουάιτ –Μάρσαλ Στριτ 1– δεν κρύβει σπουδαίες συγκινήσεις, πέρα από το υλικό του label και μερικά ακόμη επιλεγμένα πράγματα. Έμεινα αρκετή ώρα παρ' όλα αυτά, γιατί έπαιζε το «Summer Sun» των Yo La Tengo, που είχα καιρό να ακούσω.

Τιμούσα πάντοτε το **Fopp** –Ερλαμ Στριτ 1– επειδή είχε πολύ φτηνά cd και πρόσφερε με τον τρόπο αυτό εξαιρετικό υλικό για τις εκπομπές, ειδικά του Τρίτου. Πλέον αυτό δεν ισχύει και θα έλεγα ότι έχει κυλήσει προς το mainstream, όπως πολύ περισσότερο το **HMV**, που κάποια στιγμή έκλεισε και ξανάνοιξε στο 363 της Όξφορντ Στριτ, κοντά στην Μοντ Στριτ. Κανένα ενδιαφέρον λοιπόν...

Στο Νότινγκ Χιλ επισκεπτόμουν πάντα το **Music And Video Exchange**, στο 38 της Νότινγκ Χιλ Γκέιτ. Αρκετά βινύλια αλλά και πολλά cd, ιδίως κλασικά, ιδανικά για το ραδιόφωνο. Αν θέλει κάποιος πλούσια world music όμως, καλά θα κάνει να κατφορήσει μέχρι το **Honest Jon's** στο 278 της Πορτομπέλο Ρόουτ.

Κι όπως πάντα, αφήνω για το τέλος, μία μέρα ολόκληρη, για τα **Rough Trade** –το δυτικό στο 130 της Τάλμποτ Ρόουτ και το ανατολικό στο 91 της Ολντ Τρούμαν Μπρούερι. Σκέφτομαι ότι η δισκογραφική indie καρδιά του Λονδίνου χτυπάει στα δύο αυτά σημεία. Πήρα τα τρία πιο ενδιαφέροντα για μένα άλμπουμ του τελευταίου διαστήματος εκεί: Το «For

The First Time Again» του Τάιλερ Μπόλγκεϊμ –υπογεγραμμένο και με bonus 7ιντσο–, το «When Britain Was Great» των European Sun –κάπου ανάμεσα στους Fall και τους TV Personalities–, καθώς και το soundtrack του «The Spin» με μουσική του Μαρκ ΜακΚόσλαντ, που συμμετέχει στους Geckos. Υπάρχουν πολλά ακόμη δισκοπωλεία να επισκεφθεί κανείς στο Λονδίνο. Στις ελάχιστες μέρες που είχα στη διάθεσή μου όμως, αυτά πρόλαβα να δω. Άλλωστε ήθελα να περάσω χρόνο και στα βιβλιοπωλεία της πόλης. Αλλά αυτή είναι μια άλλη ιστορία...

SHISAN Sushi Pop

Ανακαλύψτε την πιο viral εκδοχή σε sushi!

Το TikTok trend που κατέκτησε τα social media φτάνει επιτέλους στην Αθήνα και έχει την υπογραφή των Shisan Sushi Bar. Το Sushi Pop – Sushi on the go είναι η νέα προσθήκη στο μενού που μετατρέπει το sushi σε απόλυτο street food experience.

Εμπνευσμένο από το viral «push-pop» concept, με το οποίο έγινε χαμός στο TikTok, το Sushi Pop έρχεται να αλλάξει τον τρόπο που απολαμβάνουμε το αγαπημένο μας ιαπωνικό snack. Σε πρακτική, μοντέρνα συσκευασία που επιτρέπει να το απολαμβάνεις εύκολα όπου κι αν βρίσκεσαι, το sushi γίνεται πιο fun, πιο άμεσο και πιο «instagrammable» από ποτέ. Είναι η τέλεια επιλογή για lunch break, βόλτα στο κέντρο ή after office snack.

Η νέα καμπάνια των Shisan φέρνει το «Sushi on the go» σε μεγάλη ποικιλία γεύσεων για κάθε διάθεση. Επιλογές με σολομό, γαρίδα και τόνο πρωταγωνιστούν, συνδυάζοντας φρεσκάδα, ποιότητα και δημιουργικές συνταγές που ισορροπούν ανάμεσα στο κλασικό και το σύγχρονο.

Το Sushi Pop δεν είναι απλώς ένα ακόμα προϊόν στο μενού. Είναι μια νέα εμπειρία που παντρεύει το street food με την ιαπωνική αισθητική και την digital κουλτούρα. Αναμένεται σύντομα σε όλα τα Shisan Sushi Bar, έτοιμο να γίνει το επόμενο viral food obsession της πόλης!

www.shisan.gr

f Shisansushibar @shisan_sushi

🎵 shisan_sushi_bar

ΒΟΡΕΙΑ ΠΡΟΑΣΤΙΑ

Κομψά εστιατόρια με δημιουργική κουζίνα, ζεστά μεζεδοπωλεία με παρειστικό χαρακτήρα, street food στέκια, στάσεις για το τέλειο γλυκό. Οι γειτονιές των Βορείων Προαστίων κρύβουν προτάσεις για όλα τα γούστα, με προσεγμένες γεύσεις και χαρακτήρα. Τσεκάρτε τους 15 προορισμούς που επιλέξαμε και βάλτε τους στο πρόγραμμά σας.

Κείμενα ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΜΙΣΙΡΛΗ

KEDROS COOKHOUSE

Οι νοστιμιές του σεφ Γιάννη Παρίκου στη Λυκόβρυση

Η νόστιμη αυτή ιστορία του διάσημου σεφ Γιάννη Παρίκου ξεκίνησε από τον Αμπελά της Πάρου – όπου βραβεύτηκε και με ένα αστέρι FNL. Μέχρι που το καλοκαίρι του 2025, ο σεφ αποφάσισε να φέρει κυκλαδίτικο αέρα και στα βόρεια προάστια, στη Λυκόβρυση.

Σε έναν χώρο που σου ανοίγει την καρδιά, μπροστά σε μια μεγάλη πλατεία με πλατάνια, θα απολαύσετε εξαιρετικά πιάτα για τη μέση, γεύσεις παραδοσιακές με ένα μικρό twist που τις απογειώνει. Για παράδειγμα, ο κλασικός μπακαλιάρος σκορδαλιά εδώ μεταμορ-

φώνεται σε έναν μπακαλιάρο με μαύρο σκόρδο και πιπεριά Φλωρίνης, ενώ ο κατάλογος των θαλασσινών περιέχει πολλές ακόμα εξαιρετικές προτάσεις, σαν τις γαρίδες σαγανάκι με κραστόυρι και φρέσκια ρίγανη.

Την τιμητική τους έχουν, όμως, και τα κρεατικά. Θα απολαύσετε πιάτα όπως τον καβουρμά με αυγό μελάτο και μαρμελάδα ντομάτας, τα μπιφτεκάκια με πιπεριά Φλωρίνης και γιαούρτι, το κοτόπουλο μπουτί ριγανάτο, με τραγανές πατάτες και σάλτσα μουστάρδας, χωρίς να λείπουν και οι χορτοφαγικές επιλογές, σαν την απίθανη παριανή ρεβιθάδα, με ντομάτα, πιπεριά και πίκλα τζίντζερ.

Θα συνοδεύσετε με επιλεγμένα αποστάγματα και ετικέτες από τον ελληνικό αμπελώνα, σε έναν χώρο απόλυτα φιλόξενο και με άριστη σχέση ποιότητας και τιμής.

Σημειώστε ότι ο χώρος είναι ιδανικός για οικογένειες με παιδιά, τα οποία θα μπορούν να παίζουν με απόλυτη ασφάλεια στην άπλα που προσφέρει το Kedros Cookhouse.

INFO

Λεωφ. Σοφοκλή
Βενιζέλου 72
Λυκόβρυση
2106825181

Στην καρδιά της Κηφισιάς, τα TGI Fridays™ ξεχωρίζουν ως σημείο συνάντησης για όσους αγαπούν τις αυθεντικές American γεύσεις, τις premium κοπές κρεάτων και τα signature cocktails, σε έναν χώρο γεμάτο ζωντάνια και θετικά vibes.

Τα burgers παραμένουν must για κάθε επίσκεψη: το Fridays™ Smashed Cheeseburger προσφέρει αυθεντική American-style εμπειρία, ενώ το Truffle Chicken Burger ξεχωρίζει με ισορροπημένη γεύση και πλούσιο άρωμα. Υπάρχουν επίσης επιλογές για όσους προτιμούν πιο ελαφριά, φρέσκια γεύση, όπως δροσερές σαλάτες και μικρά πιάτα που συνδυάζουν φαντασία και ποιότητα.

Φυσικά το τραπέζι ανοίγει με κλασικές, αγαπημένες γεύσεις: τα τραγανά Potato Twisters και τα Chips & Guacamole, με φρέσκο guacamole καθημερινής παρασκευής, προετοιμάζουν ιδανικά την εμπειρία που ακολουθεί, ενώ τα αυθεντικά Birria Tacos φέρνουν ένταση και χαρακτήρα σε κάθε μπουκιά. Οι λάτρεις του κρέατος θα ενθουσιαστούν με επιλογές όπως το ζουμερό Tri Tip, με δροσερή chimichurri sauce, το New York Strip, με maison butter ή signature glazed sauce, και το πλούσιο σε υφή Black Angus Ribeye, που απογειώνει τη γεύση με κάθε δαγκωνιά.

Τη γευστική εμπειρία ολοκληρώνει η cocktail λίστα με δημιουργίες όπως το εξωτικό Passion Mojito, το αρωματικό Perfect Bramble με Malfy Gin, το δυναμικό Mai Tai Royal με παλαιωμένα ρούμια Havana Club Añejo 7 Años & Añejo Especial και οι signature margaritas – με τη δροσιστική Passion Fruit Margarita να ξεχωρίζει – ιδανικές για βραδιές που θέλεις να μείνουν αξέχαστες.

Η ατμόσφαιρα είναι ιδανική για βραδινές εξόδους με φίλους, after work συναντήσεις και lunch breaks, καθιστώντας κάθε επίσκεψη μοναδική και γεμάτη εμπειρίες.

TGI FRIDAYS

Αυθεντικές American γεύσεις στην Κηφισιά

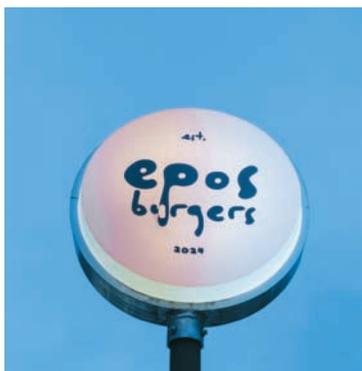
ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΒΟΡΕΙΑ ΠΡΟΑΣΤΙΑ

INFO

Κολοκοτρώνη 35
Κηφισιά
2106233947
www.fridays.gr
 tgi.Fridays.
greece
 tgifridaysgr

EPOS BURGER

Τα αυθεντικά smashed burgers
έφτασαν στο Χαλάνδρι

Τα original smashed burgers, που αγαπήσαμε στην Αντίπαρο και στη Γλυφάδα, από τα μέσα Δεκεμβρίου βρίσκονται και στο Χαλάνδρι, στην περιοχή Αβάνα, απέναντι από τον κινηματογράφο, σε έναν χώρο που πολύ σύντομα έγινε spot. Η ομάδα των Θανάση Πανουργιά, Φιλίως Μπούρνα, Λέων Οικονομίδη και του σεφ Γιάννη Σαπουντζή επιμένει στην επιτυχημένη συνταγή: αυθεντικές γεύσεις, φτιαγμένες με ολόφρεσκα υλικά και αγάπη.

Το μενού θα σας προτείνει δύο μόνο burgers αλλά, εδώ που τα λέμε, δεν χρειάζονται και περισσότερα. Το Classic cheeseburger, σε ψωμάκι μπριος, με 100% μοσχαρίσιο διπλό μπιφτέκι, κέτσαπ, μουστάρδα, χειροποίητη πίκλα και κρεμμύδια και το House cheeseburger, επίσης σε ψωμάκι μπριος, με 100% μοσχαρίσιο διπλό μπιφτέκι και δική τους spicy mayo pickle relish. Οπωσδήποτε να συνδυάσετε με τις τέλειες τηγαντές πατάτες, σκέτες ή με δύο επιλογές σε dip, sweet chili mayo και truffle mayo.

Να τα απολαύσετε στον όμορφο χώρο τους ή στον δικό σας χώρο μέσω delivery (Wolt) ή take away – όπως πάντα θα βρίσκονται προσεκτικά τακτοποιημένα στη διάσημη, πλέον, ροζ σακούλα! Κι αν πάτε από εκεί, ρίξτε μια ματιά και στα πολύ ιδιαίτερα t-shirts, φούτερ και καπέλα!

Extra tip: Το επόμενο διάστημα αναμένεται νέο Epos Burger στη Νέα Ερυθραία και κάτι μας λέει ότι έπεται και συνέχεια.

INFO

Χαλάνδρι
Λυκούργου 2
2106725899

Γλυφάδα
Γιαννιτσοπούλου 3
2109681181
@eposburgers

BITES AND PINTS

Μία Αμερικάνικη pub στο Χαλάνδρι

Το Bites and Pints, εδώ και 11 χρόνια, είναι σταθερή επιλογή για όσους αναζητούν τον απόλυτο συνδυασμό καλής μπίρας και ποιοτικού φαγητού σε μια μπιραρία που θυμίζει αμερικανική pub. Η όμορφη αυλή του, ιδανική για όταν έχει καλό καιρό, προσφέρει χώρο για χαλαρές συζητήσεις και στιγμές με φίλους, ενώ η εσωτερική ατμόσφαιρα συνδυάζει άνεση και ζωντάνια.

Το μενού επικεντρώνεται σε αυθεντικά

αμερικάνικα burgers, φτιαγμένα με ποιοτικές πρώτες ύλες και χωρίς περιττές υπερβολές, προσφέροντας ζουμερές και καθαρές γεύσεις που αξίζουν κάθε γευστική προσμονή. Παράλληλα, οι λάτρεις των κλασικών απολαύσεων βρίσκουν γερμανικά λουκάνικα, hot dog και πρωτότυπα ορεκτικά που δεν περνούν απαρατήρητα.

Στον κατάλογο με τις μπίρες θα ανακαλύψει κανείς μια μεγάλη ποικιλία με περίπου 6-7 βαρέλια και πολλά μπουκάλια με lagers, ales, IPA, αλλά και γερμανικές και βελγικές επιλογές, ενώ ξεχωριστή θέση έχουν οι ελληνικές μικροζυθοποιίες, προσφέροντας επιλογές για όλα τα γούστα.

Το Bites and Pints συνδυάζει την αγάπη για το καλό φαγητό με τη μαγεία της μπίρας, ενώ πολύ συχνά πραγματοποιεί θεματικά events, όπως παρουσιάσεις κάποιων νέων μπίρας, Saint Patrick's Day και Oktoberfest. Η αφοσίωση στην ποιότητα, η ποικιλία και η αυθεντικότητα κάνουν την μπιραρία αυτή έναν προορισμό που αξίζει κάθε επίσκεψη.

INFO

Χαϊμαντά 25
Χαλάνδρι
6986574953

bitesand
pintschalandri
@bites_and_pints

Υπήρξε για χρόνια ένα από τα καλύτερα εστιατόρια της Αττικής και η είδηση ότι επρόκειτο να λειτουργήσει ξανά, ταρακούνησε το ενδιαφέρον της αθηναϊκής γαστρονομικής σκηνής. Πίσω από το εγχείρημα ο πολυβραβευμένος σεφ, Γιάννης Παρίκος, ο οποίος, μαζί με τον στενό του συνεργάτη, σεφ Κώστα Τερζούδη, έφεραν κάτι απόλυτα νέο και φρέσκο, από τις 12 Δεκεμβρίου, όταν άνοιξε και πάλι τις πόρτες του του Artisanal.

Σε ένα παλιό αρχοντικό του 1920, με κήπο ολόγυρα και τις μεγάλες τζαμαρίες να επιτρέπουν στο βλέμμα να ταξιδεύει, ο χώρος είναι απόλυτα καλαίσθητος, ξεχωριστής αισθητικής και φιλόξενος. Πρωταγωνιστής, βεβαίως, η κουζίνα, η οποία κινείται στη λογική του comfort fine dine, με πολλά μεσογειακά στοιχεία, έντονες γεύσεις και ιδιαίτερες τεχνικές – με την ποιότητα της πρώτης ύλης να είναι το άλφα και το ωμέγα.

Να δοκιμάσετε το απολαυστικό ριζότο πατάτας με τραγανή κροκέτα σουράς μόσχου, παρμεζάνα και τρούφα, το τέλειο χτένι παστινάκι, μαντζουράνα και προσούτο, οπωσδήποτε το ψητό λάχανο με τρούφα, κυανό, πίκλα μουστάρδας και απάκι, εννοείται και την αρνίσια σπάλα, η οποία σιγομαγειρεύεται για 12 ώρες και γίνεται ένα αληθινό λουκούμι.

Σημειώστε, ακόμη, ότι τις Κυριακές στο μενού προστίθενται κάποια οικογενειακά πιάτα, πραγματικά χορταστικά, για δύο έως τέσσερα άτομα, τα οποία μπορεί να είναι ένα εξαιρετικό αρνάκι με πατάτες ή ένα παραδοσιακό κότσι με μανέστρα. Η ατμόσφαιρα γίνεται ακόμη πιο ζεστή, θυμίζοντας κυριακάτικο τραπέζι στο σπίτι.

Τη γευστική σας εμπειρία θα ολοκληρώσει η απόλυτα ενημερωμένη wine list του σομελιέ, Βλάσση Θεοδωρακόπουλου, με επιλογές από τον ελληνικό και τον διεθνή αμπελώνα, ή κάποιο από τα κλασικά και signature κοκτέιλ. Το Artisanal είναι ανοιχτό καθημερινά (εκτός Δευτέρας) από τις 18.00 και τις Κυριακές από τις 13.00, ενώ σύντομα θα λειτουργήσει και ο επάνω χώρος.

ARTISANAL

Ο νέος χώρος του σεφ Γιάννη Παρίκου στην Κηφισιά

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΒΟΡΕΙΑ ΠΡΟΑΣΤΙΑ

INFO

Ζηρίν 2, Κηφισιά
2108086111

Artisanal

artisanal.kifisia

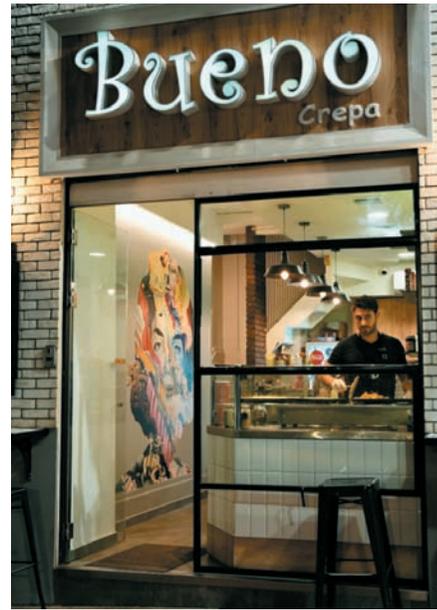
JOLOLO PARLOUR

Η πιο γλυκιά στάση στον Γέρακα

Το **Jololo Parlour** άνοιξε στην πλατεία του Γέρακα το καλοκαίρι του 2025, φέρνοντας στο σήμερα την αίσθηση της παλιάς, γειτονικής στάσης για παγωτό. Το όνομα τιμά τον αγαπημένο θείο των ιδιοκτητών, ενώ το «Parlour» παραπέμπει σε φιλικό χώρο υποδοχής. Στις βιτρίνες θα βρείτε έως 40 γεύσεις παγωτού και 21 γρανίτες από φρούτα. Η signature γεύση «Jololo», σε συνεργασία με την Kayak, συνδυάζει μπανάνα, σιρόπι φράουλα, σοκολάτα και blueberry Pop Rocks candy. Δημιουργικές κρέπες και βαφλάκια, γλυκά όπως τирамису, εκμέκ, μους σοκολάτας και τάρτα Gianduja, με επιλογές vegan και χωρίς ζάχαρη, που προμηθεύονται από το ζαχαροπλαστείο La fête du chocolat, ολοκληρώνουν την εμπειρία. Με τον καφέ Dimello να σφραγίζει τη γλυκιά εμπειρία, το Jololo Parlour γίνεται η στάση που θα θέλετε να επισκέπτεστε ξανά και ξανά.

INFO

Θεσσαλονίκης 13, Κεντρική Πλατεία Γέρακα, 6970480154
 @jololoparlour

BUENO CREPA

Οι κρέπες που θα σας μείνουν αξέχαστες

Το **Bueno Crepa** είναι από εκείνα τα σημεία της πόλης που ξέρουν να μετατρέπουν την απλή λιγούρα σε ολοκληρωμένη γευστική εμπειρία. Με αφράτη, φρεσκοψημένη ζύμη και πλούσιες γεμίσεις, ο ιδιοκτήτης Αλέξανδρος Τσιλογιάννης έχει καταφέρει να δημιουργήσει τις πιο viral κρέπες! Οι γλυκές επιλογές με σοκολάτα bueno, μπισκότο και πραλίνα κλέβουν την παράσταση, ενώ οι αλμυρές προτάσεις με εκλεκτά τυριά και αλλαντικά καλύπτουν κάθε craving. Εκτός από τις bueno κρέπες του μενού, μπορείς να φτιάξεις τη δική σου γλυκιά/ αλμυρή κρέπα ή σάντουιτς. Όλες οι τοποθεσίες είναι ιδανικές για στάση μετά τη βόλτα ή για ένα απολαυστικό late night snack με φίλους. Το Bueno Crepa είναι το spot που αποδεικνύει πως η κρέπα μπορεί να γίνει καθημερινή ιεροτελεστία.

INFO

- Κηφισιά: Κασσαβέτη 1
- Ηράκλειο: Πεύκων 1Α
- Κυψέλη: Φωκίωνος Νέγρη 16
- Περιστερί: Βεάκη 33Α
- Αιγάλεω: Μαρκ. Μπότσαρη 28

f bueno.crepa
 @buenocrepa
 bueno.crepa

PICASSO

Μεξικάνικες γεύσεις στο Χαλάνδρι

Τερακότα αποχρώσεις, ξύλινη οροφή, εσωτερικές καμάρες και φυσικά υλικά δημιουργούν έναν ζεστό, ατμοσφαιρικό χώρο με έντονη ταυτότητα. Στο κέντρο, η καταπράσινη αυλή λειτουργεί ως σημείο αναφοράς. Αυτή είναι η χασιέντα του φημισμένου Picasso Athens, που διανύει τον τέταρτο χρόνο παρουσίας του στο Χαλάνδρι (και 30 χρόνια στη Νάξο). Σε αυτό το ξεχωριστό σκηνικό θα απολαύσετε εξαιρετικά πιάτα της μεξικάνικης και Tex-Mex κουζίνας, με τις fajitas –που αποτελούν must επιλογή–, τα nachos, τα burritos, τις quesadillas, τις enchiladas και την πιατέλα tacos με πέντε διαφορετικές γεύσεις, με κοτόπουλο, κιμά, χοιρινό ή μοσχάρι, μαγειρεμένα με διαφορετικούς τρόπους και πολύ καλές πρώτες ύλες. Την εμπειρία συμπληρώνουν η αυθεντική frozen Margarita, signature κοκτέιλ, φρέσκες μπίρες από την τοπική μικροζυθοποιία Αναστασίου, καθώς και επιλεγμένες ετικέτες από μικρά οινοποιεία.

INFO

Καραολή Δημητρίου 22
 Χαλάνδρι, 2106814140
 f Picasso.athens
 @picassoathens

VENIERO

Ο all-day προορισμός στο Κεφαλάρι

Στην καρδιά του Κεφαλαρίου, το Veniero είναι ο all day προορισμός που ξέρε να συνδυάζει χαλαρό vibe και κοσμοπολίτικη αύρα. Σε έναν καταπράσινο κήπο, που μοιάζει βγαλμένος από καλοκαιρινό σκηνικό, δίνεις ραντεβού για επαγγελματικό meeting, συνεχίζεις με καφέ και brunch με την παρέα –δοκίμασε οπωσδήποτε το Greek tower breakfast– και καταλήγεις σε dinner & cocktails. Ξεχωρίσαμε το Tacos γαρίδας, το Linguini pesto, το Ribeye Αργεντινής και το Tagliolini Bolognese. Τα μενού επιμελείται ο σερφ Νίκος Μαυροματάκης και κινούνται στη σύγχρονη comfort κουζίνα με δημιουργικές πινελιές. Από το λαχταριστό banoffee μέχρι το ζεστό σουφλέ σοκολάτας με παγωτό, τα γλυκά έχουν τον τελευταίο λόγο. Και όταν έρχεται η Παρασκευή, τα latin parties και η προσηγμένη cocktail list δίνουν ρυθμό στη νύχτα των βορείων προαστίων.

INFO

Κοκοκοτρώνη 33, Κεφαλάρι
 2102723110, www.veniero.gr
 f venierokefalari
 @veniero.kefalari

Από τη Νάξο του 1990, στο Μαρούσι του 2005 και στο Χαλάνδρι του σήμερα, ο Μαζωμός ταξιδεύει στον χρόνο, κρατώντας ζωντανές τις αυθεντικές γεύσεις του νησιού. Η πορεία του ξεκινά από την Απειράνθο της Νάξου και τον Τζίμη, την ψυχή του Μαζωμού, και συνεχίζεται σήμερα με συνοδοιπόρο τον γιο του, Κώστα, που με σεβασμό και συνέπεια κρατά ζωντανή την ίδια φιλοσοφία, με τα ντόπια προϊόντα να βρίσκονται πάντα στο επίκεντρο της κουζίνας. Από το νησί έρχονται όλα τα κρέατα, τα τυριά, οι πεντανόστιμες πατάτες και άλλα πολλά. Θυμάστε εκείνο το καλοκαίρι που επισκεφθήκατε τη Νάξο και που φάγατε σε μια ταβέρνα που σας έμεινε αξέχαστη; Αυτό είναι ο Μαζωμός. Θα σας καλοδεχθούν και θα σας εξυπηρετήσουν με αληθινή φιλοξενία, σαν να ήσασταν καλεσμένοι στο σπίτι τους.

Από το τραπέζι σας να μη λείψουν τα ορεκτικά – είναι όνομα και πράγμα! Τα πιτάκια πεντανόστιμα, κι αυτά δικά τους είναι, χειροποίητα, φτιάχνονται στο εργαστήριο που έχουν στην Απειράνθο. Τυροπιτάκια με μυζήθρα Νάξου και κατοκίσιο τυρί, σαρροπιτάκια με λιαστή ντομάτα, καραμελωμένο κρεμμύδι και μυζήθρα Νάξου, ντοματοκεφτέδες – όλα τους είναι εξαιρετικά και καλοφτιαγμένα. Και, βεβαίως, τυριά, σαν την παλαιωμένη γραβιέρα, την οποία οι ίδιοι ωριμάζουν για 12 μήνες, το αρσενικό Νάξου, ωρίμανσης 24 μηνών, ζαμπόνι, χοιρινό μπουτί ψημένο στο αλάτι, αλλά και κάποια από τις φρεσκοκόττες σαλάτες, σαν τη χωριάτικη με ξυνομυζήθρα.

Από τον Μαζωμό δεν φεύγετε αν δεν απολαύσετε τη διάσημη κατσικομακαρονάδα τους, ίδια από το 1990 – φιλετάρουν το κατσικάκι, μαγειρεύουν τα μακαρόνια μαζί και από πάνω τρίβουν αρσενικό και γραβιέρα, ένα πραγματικό όνειρο. Κι ακόμη, το ρόστο, την τοπική συνταγή της Απειράνθου, φιλεταρισμένο χοιρινό κοκκινιστό κατσαρόλας με σκόρδο. Εξαιρετικά είναι, επίσης, το χερνουδάκι, δηλαδή το μικρό χοιρινό, που γίνεται μπιριζολάκια στη σχάρα, τα αρνίσια παιδάκια και αυτά στη σχάρα, το μοσχάρισιο μπιφτέκι με φρέσκο ναξιώτικο κιμά, ενώ στον κατάλογο υπάρχει και ποικιλία τεσσάρων ατόμων, για τους καλοφαγάδες που θέλουν να δοκιμάσουν όσα περισσότερα μπορούν.

Θα συνοδεύσετε με φοβερή ρακί, με σταφύλια από τα δικά τους αμπέλια, χύμα και εμφιαλωμένο κρασί και θα περάσετε υπέροχα. Η εμπειρία ολοκληρώνεται με τα χειροποίητα γλυκά της Ελένης, της «μαμάς» του Μαζωμού, όπως το εκμέκ πολίτικο και το cheesecake με ντόπιο γλυκό κέρασι.

Ο Μαζωμός σας περιμένει καθημερινά, Δευτέρα με Πέμπτη από τις 18.00 και Παρασκευή, Σάββατο και Κυριακή από τις 12.30.

ΜΑΖΩΜΟΣ

Τα πιο νόστιμα της Νάξου στο τραπέζι σας

INFO

Αγίου Γεωργίου 59
Χαλάνδρι
2108035800
 mazomos1
 mazomos

CHERRY ON TOP

Ολόφρεσκο, χειροποίητο gelato

Το Gelato Bar που έχει γίνει spot στα βόρεια προάστια και αποτελεί την τέλεια αφορμή για να ξεφύγεις από τη βουή του κέντρου. Εδώ οι γεύσεις εναλλάσσονται ανάλογα με τα φρέσκα φρούτα της κάθε εποχής και κάθε μέρα θα βρείτε και κάτι διαφορετικό – αλλά πάντα συναρπαστικό. Φανταστείτε τον απόλυτο γευστικό συνδυασμό: βελούδινο, κρεμώδες gelato ταιριασμένο με τραγανά φύλλα μιλφέιγ, να γεμίζει ένα αφράτο εκλέρ ή να λιώνει απολαυστικά πάνω σε ένα ζεστό, καραμελωμένο κρουασάν βουτύρου που θα σας μαγέψει.

Γνωρίστε το από κοντά καθώς θα σας προσφέρει μια ολοκληρωμένη εμπειρία από νωρίς το πρωί με τον καλοφτιαγμένο του καφέ αλλά και μέχρι το βράδυ που θα σας γοητεύσει με όλες τις ποιοτικές του λιχουδιές.

INFO

Πλατεία Άνοιξης, Άνοιξη
2106216777
cherryontopgelato.gr
f cherryontopgelato
i cherryontop.gelato

ΤΟ ΚΑΦΕΝΕΙΟ ΣΤΗ ΡΟΔΟΥ

Παρεϊστικό και νόστιμο

Μόλις 150 μέτρα από τον σταθμό του ηλεκτρικού στο Μαρούσι, στην οδό Ρόδου 4, το παρεϊστικό Καφενείο στη Ρόδου του Κώστα Βαλαάμη κλέβει καρδιές εδώ και 18 χρόνια, με την ποιότητα, τις γεύσεις και την ιδιαίτερα φιλική του διάθεση! Μαμαδίστικα πιάτα αλλά και πιο... προχωρημένα, όπως λαχανοντολμάδες, σοφρίτο, κοτόπουλο αλά Τοσκάνα, προβατίνα κοκκινιστή, κεφτεδάκια φτιαγμένα με την αυθεντική συνταγή της γιαγιάς και πατάτες καθαρισμένες και κομμένες στο χέρι. Κάθε Τετάρτη πίδα με χειροποίητο φύλλο, κάθε μέρα μια νόστιμη σούπα και κάθε Σάββατο η διάσημη ψαρόσουπα μαζί με το φρέσκο ψαράκι κάνουν Το Καφενείο στη Ρόδου μεγάλο πειρασμό. Σημειώστε τις value for money τιμές και κάντε την κράτησή σας, ενώ όλες αυτές τις νοστιμιές μπορείτε να τις απολαύσετε και στο σπίτι μέσω E-food, Wolt και Box.

INFO

Ρόδου 4, Μαρούσι
2108022324
f ToKafeneioStiRodou
i to_kafeneio_sti_rodou

ΒΙΒΛΙΟΣΤΑΤΗΣ

Στέκι πολιτισμού στο Χαλάνδρι

Ράφια γεμάτα ιστορίες, ιδέες και εικόνες που περιμένουν να ανακαλυφθούν. Ο Βιβλιοστάτης είναι η αγαπημένη βιβλιοθήκη-καφέ, όπου περισσότερα από 6.000 βιβλία στην ελληνική και τη γαλλική γλώσσα συνθέτουν μια μικρή όαση ανάγνωσης. Λογοτεχνία, φιλοσοφία, δοκίμια, ιστορικά και ταξιδιωτικά έργα, λεξικά και βιβλία τέχνης συνυπάρχουν σε μια συλλογή που αρχειοθετείται με το πρόγραμμα open ABEKT του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου, εξασφαλίζοντας οργανωμένη πρόσβαση σε κάθε τίτλο. Τα βιβλία δανείζονται για επιτόπια ανάγνωση, προσκαλώντας τον επισκέπτη να χαθεί στις σελίδες τους. Ο Βιβλιοστάτης λειτουργεί ως χώρος πολιτισμού και έκφρασης, φιλοξενώντας παρουσιάσεις βιβλίων, ανοιχτές συζητήσεις και μουσικά live. Σε αυτό το δημιουργικό περιβάλλον μπορείς να απολαύσεις καφέ ή ροφήματα, ακόμα και μπίρα ή κρασί, με τα σπιτικά τους σνακ.

INFO

Χαίμαντά 17, Χαλάνδρι
2106811378, www.vivliostatish.gr
f Βιβλιοστάτης
i vivliostatiscave

**TASTE
ATHENS
VOICE**

follow @tastevoice on
Instagram

tag your pics with
#tastevoice
to be featured

Taste lovers, join us!

NANCY'S BARS

Χειροποίητες μπάρες σοκολάτας που μοσχοβολούν φροντίδα

Στο Nancy's Bars, στο Νέο Ψυχικό στην περιοχή Ελληνορώσων, η Νάνσυ Παπαλοπούλου έχει δημιουργήσει τον τελευταίο ενάμιση χρόνο ένα μικρό, ζεστό εργαστήριο γεύσης, αφιερωμένο στη γλυκιά δημιουργία. Με αγάπη για τις συνταγές και έμφαση στην ποιότητα των πρώτων υλών, φτιάχνει χειροποίητες μπάρες σοκολάτας χωρίς ψήσιμο, που συνδυάζουν φροντίδα και ισορροπημένη γεύση, χωρίς προσθήκη ζάχαρης, μόνο με μέλι, σιρόπι αγαύης ή στέβια. Οι μπάρες διατίθενται σε διάφορα μεγέθη και σχήματα, ακόμη και σε μικρές μπουκιές. Ξεχωρίζουν οι εκδοχές με φιστικοβούτυρο, βρώμη, μέλι και αμύγδαλα, που «δένουν» αρμονικά

είτε με λευκή σοκολάτα και πεκάν είτε με σοκολάτα γάλακτος και φιστίκια Αιγίνης. Ιδιαίτερη θέση έχει και η μπάρα με ταχίνι ολικής άλεσης Λήνου, κουβερτούρα, αμύγδαλα, cranberries και goji berries, μια επιλογή με γεμάτη αλλά ήπια γεύση.

Πολλές από τις συνταγές είναι vegan και νηστίσιμες, σχεδιασμένες ώστε να προσφέρουν απόλαυση χωρίς περιττές προσθήκες. Στο κατάστημα θα βρείτε επίσης τα ολλανδικά κουλουράκια καφέ Peregnoten και αλμυρά ταρτάκια, ιδανικά για κάθε στιγμή της ημέρας, τα οποία γίνονται και με παραγγελία.

Η Νάνσυ δίνει σημασία στη λεπτομέρεια, μετατρέποντας τη σπιτική φροντίδα σε μια καθημερινή, προσεγμένη εμπειρία γεύσης. Κάθε δημιουργία της κρύβει χρόνο, μεράκι και προσωπικό άγγιγμα, σαν ένα μικρό γλυκό «ευχαριστώ» προς όσους την εμπιστεύονται. Η αγάπη της γι' αυτό που κάνει δεν φαίνεται μόνο στη γεύση, αλλά και στο χαμόγελο με το οποίο προσφέρει κάθε μπάρα, κάνοντας τον χώρο να μοιάζει περισσότερο με σπίτι παρά με απλό εργαστήριο.

Extra tip: To Nancy's Bars δέχεται και παραγγελίες, ενώ λειτουργεί και ως κατάστημα λιανικής.

INFO

Αχιλλέως
Κύρου 56
Νέο Ψυχικό
2130279881

[f nancys.bars](#)
[@ nancys_bars](#)

LOLLO'S ATENE

Η αυθεντική ρομάνικη pinsa

Η νόστιμη και ιδιαίτερη αυτή ιστορία ξεκινάει στο Χαλάνδρι το 2018, έχει τις ρίζες της όμως στο φημισμένο Lollo's στην Αντίπαρο, των Ιταλών Sabrina Ciarpelloni και Stefano Gentili. Οι δυο τους συνεργάστηκαν με τον Αντώνη Ζωγράφο και την Όρσα Ρεμπούσκου, οι οποίοι συνεχίζουν μόνοι τους πλέον, αλλά με την ίδια πετυχημένη συνταγή, την ιστορία του Lollo's.

Σε μια όμορφη μονοκατοικία, με έναν πολύ προσεγμένο και καλαίσθητο εσωτερικό χώρο κι έναν όμορφο κήπο που λειτουργεί χειμώνα-καλοκαίρι, οι φιλόξενοι άνθρωποι του Lollo's θα σας προτείνουν την αυθεντική ιταλική, ρομάνικη pinsa. Προσέξτε: η ζύμη ωριμά-

ζει από 24 έως 48 ώρες ψήνεται στον ξυλόφουρνο για τρία με τρεισήμισι λεπτά και γίνεται πιο λεπτή και τραγανή από τη ναπολιτάνικη, ενώ οι άκρες της είναι ίσιες, με αποτέλεσμα κάθε κομμάτι να είναι γεμάτο από υλικά, όλα τους προσεκτικά διαλεγμένα από την Ιταλία. Οι επιλογές είναι πραγματικά πολλές, εμείς ξεχωρίσαμε τη φοβερή Μαργαρίτα με σάλτσα ντομάτας, μοτσαρέλα και βασιλικό (θα τη βρείτε και σε εκδοχές με μπέικον, ζαμπόν, προσούτο κ.λπ.), αλλά και την υπέροχη Strega, με μοτσαρέλα, πουρέ κολοκύθας, πεκορίνο romano, guanciale και καπνιστή scamorza.

Βεβαίως, από το τραπέζι σας δεν θα λείψουν πεντανόστιμα ορεκτικά και ολόφρεσκες σαλάτες, μπρουσκέτες και focaciettes, αλλά και πολλές επιλογές σε pasta, όπως η Amatriciana με rigatoni, σάλτσα ντομάτας San Marzano, guanciale και πεκορίνο romano, καθώς και το πλούσιο ragu με παπαρδέλες και σιγομαγειρεμένο μοσχαρίσιο κιμά.

Θα συνδυάσετε με κάποια ετικέτα από την ενημερωμένη wine list και θα γίνει ο προορισμός που θα επισκέπτεστε ξανά και ξανά. Δευτέρα έως Παρασκευή 19.30 με 23.00, Σάββατο 14.30 με 23.30, Κυριακή 14.00 με 23.00. Και delivery με Efood και Wolt.

INFO

Χαλάνδρι
Εθνικής
Αντιστάσεως 3Α
2106801040

[f lollosatene](#)
[@ lollosatene](#)

Θέατρο για ώρες ανάγκης

Του ΒΑΣΙΛΗ ΚΑΡΑΠΟΣΤΟΛΗ

Τα φώτα χαμηλώνουν, η αυλαία ανοίγει, αρχίζει η παράσταση.

Τα τελευταία χρόνια η έλξη που ασκεί η θεατρική σκηνή στους Έλληνες μεγαλώνει μ' έναν ρυθμό που αποκαλύπτει πολλά για τις ανάγκες και τις στερήσεις τους. Το γεγονός ότι πληθαίνουν τόσο πολύ οι θέατροφιλοί, οι παραστάσεις και το κοινό τους δεν μπορεί να μη συνδέεται με αυτό που λείπει από τους θεατές, στην πραγματική τους ζωή, και ποια υποκατάστατα βρίσκουν τα βράδια, παρακολουθώντας τα δράματα επί σκηνής. Αν αναλογιστούμε τα όσα συμβαίνουν έξω, στους δρόμους και στα σπίτια, θα καταλάβουμε και τι συμβαίνει μέσα στις αίθουσες των θεάτρων. Εκεί έξω, η ανθρώπινη δράση εμποδίζεται, οι πρωτοβουλίες σπανίζουν. Αντίθετα, μέσα στον χώρο του θεάτρου η δράση πάντα πρωταγωνιστεί.

Σε ό,τι κι αν κάνουν οι άνθρωποι του καιρού μας διαπιστώνουν πως έχουν όλο και μικρότερο έλεγχο. Όποιο χαρτί κι αν τύχει να κρατάνε στο χέρι τους, έχουν την εντύπωση πως η παρτίδα είναι παιγμένη. Είναι μια αίσθηση που έχει κάμψει πολύ τη θέληση των Ελλήνων. Εδραιώθηκε μετά τα αλληπάλληλα σοκ που προκάλεσε η κατάρρευση του χρηματιστηρίου, η κατά κύματα εισοδηματική μεταναστών, τα μνημόνια και η πανδημία και δεν λέει να υποχωρήσει. Και πώς να υποχωρήσει, όταν ο κόσμος εξακολουθεί να κινείται ερήμην τους; Ότι γινόταν παλιά εξακολουθεί, με ελάχιστες εξαιρέσεις, να γίνεται. Σε σχέση με την αμοιβή της εργασίας τους ή τις τιμές των προϊόντων στην αγορά, οι εργαζόμενοι και οι αγοραστές βρίσκονται συνήθως προ τετελεσμένων γεγονότων. Οι συμφωνίες μεταξύ κρατών ή εταιρειών υπογράφονται ή ακυρώνονται πίσω από πόρτες κλειστές, οι πόλεμοι ξεσπούν ξαφνικά και οι ανακωχές κηρύσσονται με ανακοινώσεις που αδιαφορούν για το αν γεννούν απορίες σ' εκείνους που τις διαβάζουν ή τις ακούν. Το παν είναι τα γεγονότα να φυτευτούν στα κεφάλια και να μην ξεφυτρώσει από κει ούτε ένα ερωτηματικό.

Με δυο λόγια, οι άνθρωποι υποχρεώνονται σε μια αδράνεια που τους προσβάλλει. Και για να μην ομολογήσουν στον εαυτό τους την προσβολή, ψάχνουν όλο και πιο απεγνωσμένα να αναπληρώσουν τις απώλειες. Η αλήθεια είναι ότι τόσο η νοημοσύνη τους όσο και οι ενέργειές τους περιορίζονται στα στοιχειώδη. Τι άλλο θα μπορούσαν να κάνουν; Οι σχεδιαστές της μαζικής ψυχαγωγίας εδώ και καιρό τους έχουν προτείνει, υστερόβουλα, μια κάποια λύση. Τους είπαν να μάθουν να ξεχνιούνται. Θα τους βοηθούσαν σ' αυτό ειδικοί που έχουν από καιρό προετοιμαστεί για να υποδεχτούν και να ανακουφίσουν τη λαϊκή δυσάρεσκεια. Πράγματι, με όσα μέσα διαθέτουν η μουσική βιομηχανία, ο κινηματογράφος, η τηλεόραση και το διαδικτυακό προσέλκυσαν το κοινό με την υπόσχεση ότι αυτά που το είχαν ταπεινώσει στους τομείς της εργασίας, των κοινωνικών σχέσεων ή των συναλλαγών με το κράτος θα τα λησμονούσαν μέσα σε μία ή δύο ώρες το πολύ. Η επιχείρηση δεν πέτυχε εντελώς τους στόχους της. Κατέκλυσε μεν με εικόνες το μυαλό των θεατών ή τρύπησε τ' αυτιά τους με ήχους-σφυριές, αλλά δεν ήταν δυνατόν να τους δώσει αυτό που ζητούσαν βαθύτερα. Τη ζωντανή αναπαράσταση, δηλαδή, του εαυτού τους εν δράσει. Όσες εικόνες κι αν έβλεπαν, όσοι ήχοι κι αν πέρναγαν απ' τα αυτιά τους και κατέβαιναν μέχρι τα σπλάχνα τους, το κενό παρέμενε μέσα τους. Πατί δεν ανέπτυσαν πραγματικά τις δυνάμεις τους, δεν το επιχειρούσαν, δεν φαντάζονταν ότι το επιχειρούν.

Αυτό μόνο στο θέατρο μπορούσαν να το αναζητήσουν. Πατί μόνο εκεί παρουσιάζεται ο άνθρωπος να μην υφίσταται απλώς τις

καταστάσεις, αλλά και να επεμβαίνει σ' αυτές. Στη διάρκεια της παράστασης παρακολουθούμε το πώς ξετυλίγονται η ανθρώπινη βούληση και η επιθυμία, τις δυσκολίες που συναντούν, τις συντριβές που έρχονται ή, άλλοτε, το απροσδόκητο άνοιγμα μιας διεξόδου από τους ίδιους τους ήρωες του έργου. Καθισμένοι, ασάλευτοι, απορροφημένοι, οι θεατές βλέπουν τον εαυτό τους σ' έναν καθρέπτη να διεκδικεί την ευτυχία του, να αντιδρά όταν τον μειώνουν, να υψώνει τη φωνή του όταν τον λοιδορούν ή τον αδικούν. Άραγε η περίοδος της ναρκωμένης διασκέδασης πάει να λήξει; Μήπως πέρασε ο καιρός που τα άτομα το μόνο που ζητούσαν ήταν να ξεφύγουν για λίγο από τη ρουτίνα της κάθε ημέρας; Και θέλουν πια, χωρίς να το λένε, να ξαναπάρουν από την τέχνη μαθήματα για το πώς να ζουν;

Θα ήταν πολύ βιαστικό να βγάλει κανείς ένα τέτοιο συμπέρασμα. Το μόνο βέβαιο είναι ότι, χάρη στη ζωντανία που τη χαρακτηρίζει, το θέατρο έχει μεγαλύτερα περιθώρια να λειτουργήσει σήμερα παραινετικά ή και προτρεπτικά – ως μηνύματα «διδασκικά», μια και τη λέξη την έχουν τόσο κακομεταχειριστεί. Τι έχει λοιπόν να υποδείξει ή να προτείνει το σύγχρονο θέατρο; Εδώ ανοίγει ένα άλλο κεφάλαιο. Είναι όμως κεφάλαιο κεντρικό και δεν γίνεται να παραμεριστεί. Ας αρκεστούμε να πούμε αυτό: ότι αφού στις μέρες μας οι θεατές γεμίζουν τις αίθουσες, οι σκηνοθέτες και οι ηθοποιοί, βασισμένοι στο έργο κάθε φορά, οφείλουν να τους ανταμείψουν. Και αφού οι θεατές υποφέρουν από την έλλειψη μιας δράσης που να έχει νόημα γι' αυτούς, οι καλλιτέχνες πρέπει να προσφέρουν δράση με νόημα.

Πριν από μερικές δεκαετίες, στις θεατρικές παραστάσεις δέσποζε η ιδέα ενός κόσμου «παράλογου» (με τα έργα του Ιονέσκο, του Μπέκετ, του Αρραμπάλ ή του Πίντερ). Η κατάδειξη του παράλογου ερέθιζε τη λογική των θεατών, την κέντριζε ώστε να αναλάβει τις ευθύνες της. Σήμερα τα πράγματα έχουν αλλάξει. Το παράλογο χωνεύτηκε μέσα στην καθημερινότητα και δεν προκαλεί καμιά βαρυστομαχία. Κι αν εννοκλεί, υπάρχουν γι' αυτό τα κατάλληλα χάπια. Ωστόσο, άλλες παθήσεις έχουν κάνει την εμφάνισή τους. Θέλετε να τις απαριθμήσουμε; Είναι πολλές – ας κρατήσουμε την πιο διαδεδομένη. Είναι η απουσία ορίζοντα στη ζωή του καθενός, στη ζωή της χώρας, ολόκληρης της ανθρωπότητας. Οι άνθρωποι δεν εμπιστεύονται τίποτα σχεδόν απ' όσα αναγγέλλονται επισήμως. Ευτυχώς υπάρχουν και άλλα, πιο πιστευτά, που αναγγέλλονται μόλις οι άνθρωποι αποφασίσουν να τολμήσουν κάτι, να σκαλίσουν τα πράγματα, να ανιχνεύσουν τις πηγές μιας ανανέωσης ή και μιας ανατροπής. Ίσως το θέατρο να συλλάβει εγκαίρως αυτή την προσδοκία και να παρουσιάσει με τον τρόπο του το πιο σπάνιο θέαμα: τη ζωντανή εικόνα ενός μέλλοντος που δεν θα είναι καταστροφικό. Ποιος ξέρει, ίσως ακουστεί ξανά, παραλλαγμένος και ανανεωμένος, ένας από εκείνους τους θερμούς μονολόγους του γιατρού Αστρόφ στον «Θείο Βάνια» του Τσέχωφ, που μας φέρνει μπροστά στο αύριο και μας ζητά να εργαστούμε γι' αυτό χωρίς μεμψιμοιρίες και παράπονα. Ας μην ξεχνάμε ότι πιο σημαντικό και από το να βρούμε την ευτυχία είναι να την αξιζούμε.

Ο Βασίλης Καραποστόλης είναι ομ. καθηγητής Πολιτισμού και Επικοινωνίας του ΕΚΠΑ. Μέρος αυτού του κειμένου δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ τις 5-2-2026.

Τρεις κωμικές παραστάσεις γεμάτες ανατροπές

Της ΝΙΚΗΣ-ΜΑΡΙΑΣ ΚΟΣΚΙΝΑ

Όπερα, χάος και γέλιο

Η κωμική όπερα «*Viva la mamma!*» του Γκαετάνο Ντονιτσέτι ανεβαίνει στην Εναλλακτική Σκηνή της ΕΛΣ στο ΚΠΙΣΝ, σε σκηνοθεσία και διασκευή της **Σοφίας Πάσχου**. Ένα μουσικοθεατρικό αλαλούμ, με έντονα σκηνικά, εντυπωσιακά κοστούμια και ένα εκλεκτό καστ λυρικών τραγουδιστών και ηθοποιών, όπου οι ετοιμασίες μιας παράστασης εκτροχιάζονται από τα καπρίτσια, τις παρεξηγήσεις και τη σαρωτική «μαμά» Άγκατα, προσφέροντας χιούμορ και σαρκασμό. *Εναλλακτική Σκηνή, έως 7 Μαρτίου*

Όταν όλα πηγαίνουν στραβά

Τι συμβαίνει όταν τίποτα δεν έρχεται όπως θα έπρεπε, ενώ η πρεμιέρα πλησιάζει; Ένα θέατρο μέσα στο θέατρο. Έξι ηθοποιοί και δύο τεχνικοί προσπαθούν να ανεβάσουν μια παράσταση, όπου όλα πάνε στραβά. Η **Θέμις Μαρσέλλου** σκηνοθετεί το κείμενο των Henry Lewis, Jonathan Sayer και Henry Shields, σε μια ξεκαρδιστική κωμωδία. Μια σειρά από ανατρεπτικές και τραγελαφικές καταστάσεις φέρνουν τα πάνω κάτω στη σκηνή στο «*Ολα... λάθος*». *Θέατρο Αλέκος Αλεξανδράκης, έως 5 Απριλίου*

Όταν ο θάνατος είναι η μόνη λύση...

Το έργο του Γιώργου Διαλεγμένου «*Κάσαμε τη θεία-στοπ*» πήρε πρόσφατα νέα παράσταση, με ανανεωμένο καστ. Τον κεντρικό ρόλο έχει πλέον ο σκηνοθέτης **Χρήστος Τριπόδης**. Η παράσταση ακολουθεί την πορεία ενός ζευγαριού που ζει στη μιζέρια, και η κληρονομιά από έναν κοντινό συγγενή φαντάζει πολύ δελεαστική. Όμως ένας καβγάς και μια λάθος κίνηση φέρνουν τα πάνω κάτω, με αποτέλεσμα τίποτα να μην πάει όπως το έχουν σχεδιάσει. *Θέατρο Φιλίπ, έως 27 Απριλίου*

Μπέσση Μάλφα

Μιχάλης Αλικάκος

Θεοδοσία Σαββάκη & Έβελυν Ασουάντ

Γιάννης Τσουμαράκης

ASTORIA

Μια μουσική παράσταση για την ελληνική μετανάστευση στη Νέα Υόρκη του Μεσοπολέμου

Στη Νέα Υόρκη του Μεσοπολέμου – μια πόλη αντιθέσεων – οι Έλληνες μετανάστες επιχειρούν να δημιουργήσουν σταθερές μέσα σ' ένα ρευστό και συχνά εχθρικό περιβάλλον. Στο κέντρο αυτής της προσπάθειας βρίσκεται ένα ελληνικό καφενείο, ένας τόπος συνάντησης όπου το τραγούδι συνδέει τους ανθρώπους σε μια μικρή κοινότητα που προσπαθεί να ισορροπήσει ανάμεσα στη μνήμη της πατρίδας και στις απαιτήσεις της αμερικανικής πραγματικότητας. Η νέα μεγάλη παραγωγή του Παλλάς, με τον τίτλο «Astoria», κάνει πρεμιέρα στις 19 Μαρτίου, σε πρωτότυπο κείμενο του **Κωνσταντίνου Σαμαρά** και σκηνοθεσία του **Βασίλη Μαυρογεωργίου**. Πρόκειται για μια μουσική παράσταση η οποία εστιάζει στην ελληνική μεταναστευτική κοινότητα της Νέας Υόρκης, αναδεικνύοντας τις κοινωνικές, οικονομικές και προσωπικές προκλήσεις της εποχής. Την πρωτότυπη μουσική και τις μουσικές διασκευές έχει αναλάβει ο **Νίκος Στρατηγός**, ο οποίος υπογράφει και τη μουσική διεύθυνση, με ζωντανή ορχήστρα επί σκηνής, ενώ τα σκηνικά αναλαμβάνει ο **Μανόλης Παντελιδάκης**, το video art ο **Παντελής Μάκκας**, τα κοστούμια η **Αλεξία Θεοδωράκη** και τους φωτισμούς η **Στέλλα Κάλτσου**.

Η δράση τοποθετείται στα χρόνια της ποτοαπαγόρευσης και της οικονομικής κρίσης, σε μια περίοδο έντονων κοινωνικών ανακατατάξεων. Η κεντρική ηρωίδα, η Τασούλα, φτάνει μόνη της στην Αμερική αναζητώντας μια καλύτερη ζωή. Η πόλη παρουσιάζεται ως πεδίο ευκαιριών αλλά και σκληρών δοκιμασιών. Η επιβίωση δεν είναι δεδομένη και η ένταξη απαιτεί διαρκή διαπραγμάτευση ταυτότητας και επιλογών. Το ελληνικό καφενείο γίνεται το καταφύγιό της. Ένας τόπος συνάντησης, εξομολόγησης και μνήμης. Άλλωστε είναι και ο χώρος όπου διασταυρώνονται οι πορείες όλων των ηρώων και αποτυπώνονται οι ισορροπίες μιας κοινότητας που παλεύει να ριζώσει. Εκεί, η Τασούλα τραγουδά τους καημούς, τα όνειρα και τα πάθη μιας ολόκληρης κοινότητας μεταναστών – ανθρώπων που άφησαν πίσω τους πατρίδες,

οικογένειες και ζωές, αναζητώντας μια δεύτερη ευκαιρία. Έρωτες, προδοσίες, συγκρούσεις συμφερόντων και μυστικές συμφωνίες συνθέτουν έναν πυκνό ιστό ανθρώπινων ιστοριών. Μέσα σε αυτό το περιβάλλον, η Τασούλα καλείται να χαράξει τη δική της διαδρομή, διεκδικώντας αυτονομία σε έναν κόσμο που θέτει σαφή όρια – ιδίως για τις γυναίκες. Η παράσταση, βέβαια, δεν περιορίζεται στην ατομική ιστορία της ηρωίδας. Σκιαγραφεί ένα συλλογικό πορτρέτο της ελληνικής διασποράς, φωτίζοντας τις αντιφάσεις και τις εσωτερικές εντάσεις της κοινότητας.

Η ανάγκη για οικονομική ανέλιξη συνυπάρχει με τη νοσταλγία και την προσπάθεια να μη χαθεί η προσωπική ελευθερία. Η επιθυμία ενσωμάτωσης συγκρούεται με τον φόβο της απώλειας της πολιτισμικής ταυτότητας. Παράλληλα, αναδεικνύονται οι έμφυλες ανισότητες και οι διαφορετικοί ρόλοι που καλούνται να διαχειριστούν άνδρες και γυναίκες σε ένα νέο κοινωνικό πλαίσιο. Η παράσταση «Astoria» προσεγγίζει το ζήτημα της μετανάστευσης μέσα από μια σύγχρονη σκηνική ματιά, συνδυάζοντας θεατρική αφήγηση και ζωντανή μουσική.

Το μουσικό στοιχείο δεν λειτουργεί ως συνοδευτικό, αλλά ως οργανικό μέρος της δράσης, σχολιάζοντας και ενισχύοντας τη δραματουργική εξέλιξη. Στον ρόλο της Τασούλας εμφανίζονται σε διπλή διανοή, η **Έβελυν Ασουάντ** και η **Θεοδοσία Σαββάκη**. Μαζί τους επί σκηνής, οι **Χρήστος Στέργιογλου**, **Μπέσση Μάλφα**, **Μαρία Κεχαγιόγλου**, **Μιχάλης Αλικάκος**, **Γιάννης Τσουμαράκης**, **Αριάδνη Καβαλιέρου**, **Φωτεινή Παπαθεοδώρου**, **Δημήτρης Μαχαίρας**, **Δημήτρης Γαλανάκης**, **Γιάννης Μπισμικιόπουλος**, **Νίκος Δερτιλής**, **Μιχάλης Κουτσοκούδης**, **Λεωνίδα Μπακάλης**, **Ανατολή Τσελαρίδου** και **Ελένη Τσιναρέλη**. Η «Astoria» επιχειρεί να ανασυνθέσει ένα ιστορικό κεφάλαιο της ελληνικής παρουσίας στην Αμερική, εστιάζοντας στις διαδρομές ανθρώπων που αναζητήσαν μια νέα αρχή.

Ένα έργο που θέτει στο επίκεντρο τη συλλογική εμπειρία της μετανάστευσης και τον τρόπο με τον οποίο μια κοινότητα διαμορφώνει την ταυτότητά της σε συνθήκες διαρκούς μετάβασης.

Πρεμιέρα
19 Μαρτίου
Παραστάσεις
Πέμπτη στις 20:00
Παρασκευή & Σάββατο στις 21:00
Κυριακή στις 19:30

ΘΕΑΤΡΟ ΠΟΡΤΑ

Μεσογείων 59, Αθήνα, 2107711333

Παραστάσεις Παρασκευή & Σάββατο στις 21:00 & Κυριακή στις 20:00

© ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ ΣΚΑΦΙΔΑΣ

Ο Κοσ Ζυλ

Μία ιστορία έλξης και κυριαρχίας, όπου η επιθυμία γίνεται πεδίο μάχης

Ο **Θωμάς Μοσχόπουλος** διασκευάζει και σκηνοθετεί το έργο του Αυγούστου Στρίντμπεργκ «*Δεσποινίς Τζούλια*», παρουσιάζοντας μια σύγχρονη και τολμηρή παράσταση στο θέατρο Πόρτα. Ο βασικός χαρακτήρας της ιστορίας αλλάζει φύλο, γεγονός που προσδίδει μια νέα δυναμική στη σύγκρουση, την εξουσία και την επιθυμία.

Η ιστορία μεταφέρεται στην Ευρώπη του Μεσοπολέμου, μια περίοδο γεμάτη κοινωνικές αναταράξεις και αβεβαιότητα. Κεντρικός ήρωας της παράστασης δεν είναι πλέον η Τζούλια,

αλλά ο Ζυλ (**Νίκος Κοσώνας**), ένας νεαρός αριστοκράτης που έρχεται αντιμέτωπος με τον υπηρέτη του, Ζαν (**Γιάννης Καράμπαμπας**).

Ο Ζυλ παλεύει με την ανάγκη του να ξεφύγει από το βάρος της κοινωνικής του θέσης, ενώ ο Ζαν κινείται ανάμεσα στη φιλοδοξία και την επιβίωση. Η σχέση τους δεν είναι απλή, ούτε ξεκάθαρη. Ανάμεσά τους αναπτύσσεται μια ένταση που συνδυάζει έλξη, ανταγωνισμό και βαθιά ανάγκη για επιβολή. Κάθε βλέμμα και κάθε λέξη λειτουργούν ως μέρος ενός παιχνιδιού εξουσίας, όπου οι ρόλοι αλλάζουν

διαρκώς. Δίπλα στους δυο άνδρες, ο Μοσχόπουλος τοποθετεί μια γυναικεία μορφή, την Κριστίν (**Θεόβη Στύλλου**). Εκείνη λειτουργεί ως η φωνή της κοινωνίας που παρακολουθεί, κρίνει και τελικά παρεμβαίνει μόνο όταν απειλείται η δική της σταθερότητα.

Η παράσταση «*Ο Κοσ Ζυλ*» δεν δίνει εύκολες απαντήσεις. Προσκαλεί το κοινό να παρατηρήσει πώς οι άνθρωποι παγιδεύονται μέσα στους ρόλους τους, πόσο εύθραυστες μπορεί να είναι οι σχέσεις και πώς η επιθυμία μπορεί να μετατραπεί σε δύναμη ή σε καταστροφή.

ΘΕΑΤΡΟ CORONET

Φρύνης 11 & Υμηπτού, Παγκράτι, 2107004040

Παραστάσεις Δευτέρα στις 20:00 και Τρίτη στις 21:00

Ο ημιυπαιθριος

Μυστικά, αποκαλύψεις και παρεξηγήσεις στα συντρίμια μιας πολυκατοικίας

Ο «*Ημιυπαιθριος*», η πρώτη σκηνοθετική απόπειρα του **Γιώργου Αλκαίου**, σε κείμενο που συνυπογράφει με τον **Στράτο Αγιοστρατίτη**, είναι μια καταγιστική κωμωδία-φάρσα, που εκτυλίσσεται σε μια πολυκατοικία στο Παγκράτι. Ένας ισχυρός σεισμός ανατρέπει τα πάντα και φέρνει στην επιφάνεια όχι μόνο ρωγμές στους τοίχους, αλλά και τα καλά κρυμμένα μυστικά των ενοίκων, που επιστρέφουν πανικόβλητοι αναζητώντας ό,τι άφησαν πίσω τους, μέσα σε ένα σκηνικό απόλυτης σύγχυσης.

Κεντρικό πρόσωπο της ιστορίας θα λέγαμε ότι είναι ένας στρίφτης ινδικής κάνναβης, γύρω από τον οποίο πλέκεται ένα γαϊτανάκι παρεξηγήσεων, ανατροπών και αποκαλύψεων, που τροφοδοτούν ασταμάτητα τον ρυθμό και προσφέρουν άφθονες στιγμές γέλιου στους θεατές.

Μια σακούλα με πειραματικά, πολύχρωμα χάπια τεχνικής νοσησύνης, μια κατακόκκινη ατζέντα γεμάτη απόρρητους αριθμούς, ο Τίμιος Σταυρός, ένα φέρετρο, ένας θπσαυρός 5.000 λιρών, μια βόμβα έτοιμη να εκραγεί συνθέτουν ένα σκηνικό εκρηκτικών αντιθέσεων. Αν όλα αυτά μοιάζουν ασύνδετα και τραβηγμένα, δεν έχετε παρά να ανακαλύψετε πώς ενώνονται απρόσμενα επί σκηνής.

© ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ

Καθώς όλοι οι ήρωες – από τον διαχειριστή μέχρι και τον αστυνομικό – πασχίζουν να διασώσουν αντικείμενα και προσχήματα, αποκαλύπτεται πως τίποτα δεν είναι όπως δείχνει. Τους ρόλους ερμηνεύουν οι **Αγιοστρατίτης Στράτος**, **Δελγκάρης Άγγελος**, **Κοτζαμάνης Θωμάς**, **Κρητικός Γιώργος**, **Κρυεμάδι Παναγιώτης**, **Λύκου Μαιρινίκη**, **Τατάνη Βίρνα**, **Τριχάς Βασίλης**, **Τσουρουνάκης Γιάννης**, **Τσώρου Εμμανουέλα** και **Φασόλη Μιράντα**, συνθέτοντας έναν πολυμελή θίασο σε διαρκή κίνηση. Κι ενώ όλοι τρέχουν να περισώσουν τα υπάρχοντά τους, ένας άνθρωπος παραμένει εγκλωβισμένος στα συντρίμια, ζητώντας μάταια βοήθεια...

Ασημένια Βουλιώτη, Μάρκος Παπαδοκωνσταντάκης & Πύργος Γλάστρας

Πάνω: Πύργος Γλάστρας, Φάνης Κοσμάς & Ευσταθία Λαγιοκάπα. Κάτω: Ασημένια Βουλιώτη, Μάρκος Παπαδοκωνσταντάκης & Τάνια Τσανακλίδου

Λάζαρος Γεωργακόπουλος & Ελένη Ουζουνίδου

Γιάννης Αναστασάκης & Τάνια Τσανακλίδου

© ΕΜΜΑΤΙΟΥΝΑΝΗ

Ο αγαπτικός της Βοσκοπούλας

Ο **Θοδωρής Οικονόμου** και ο **Γιάννης Καλαβριανός** μάς επανασυστήνουν το έργο του 1891, με πρωτότυπη μουσική και ενορχήστρωση και καινούργιο κείμενο σε δεκαπεντασύλλαβο

Μια σύγχρονη εκδοχή του κλασικού έργου «Ο αγαπτικός της βοσκοπούλας» παρουσιάζεται με πρωτότυπη μουσική και ενορχήστρωση από τον **Θοδωρή Οικονόμου**, σε καινούργιο κείμενο σε δεκαπεντασύλλαβο και σε σκηνοθεσία από τον **Γιάννη Καλαβριανό**. Βασισμένο στο έργο του Δημήτριου Κορομηλά, η παράσταση αποδίδει μια τρυφερή ιστορία αγάπης ανάμεσα σε δύο φτωχούς νέους, αναδεικνύοντας τη δύναμη του πρωτότυπου έργου. Όλα ξεκινούν όταν ένας βοσκός, ο **Λιάκος (Μάρκος Παπαδοκωνσταντάκης)**, ερωτεύεται την Κρουστάλλω (**Ασημένια Βουλιώτη**). Η μητέρα της, **Μάρω (Ελένη Ουζουνίδου)**, αρνείται αυτόν τον γάμο καθώς αναζητά έναν πλούσιο γαμπρό για την κόρη της. Η αντίδραση στα σχέδια της Μάρως έρχεται από τη μητέρα του βοσκού, τη **Γιάννα (Τάνια Τσανακλίδου)**, που ζητά επίμονα το χέρι της Κρουστάλλως, προσπαθώντας να μεταπειεί τη Μάρω.

Η παρουσία του **Μήτρου (Λάζαρος Γεωργακόπουλος)** περιπλέκει την κατάσταση ανατρέποντας τις ισορροπίες ανάμεσα στους ήρωες. Πληγωμένος από έναν ανεκπλήρωτο έρωτα των εφηβικών του χρόνων, περιδιαβαίνει τα χωριά αναζητώντας την αγαπημένη του. Έτσι καταλήγει στην Αρτοτίνα, όπου ξεχωρίζει για τα πλούτη και για τον χαρακτήρα του. Πλούτος ή έρωτας; Ένας πολυμελής θίασος μάς μεταφέρει τις περιπέτειες των δυο νέων, σε μια παράσταση με μοντέρνα σκηνικά και κοστούμια που κινούνται ανάμεσα στην παράδοση και τη σύγχρονη εποχή. Τους κεντρικούς ήρωες πλαισιώνουν οι **Γιάννης Αναστασάκης, Στέλλα Αντύπα, Μαριάμ Ρουχάτζε, Ευσταθία Λαγιοκάπα, Χρήστος Γκρόζος** και **Φάνης Κοσμάς**, ενώ ο **Γιώργος Γλάστρας** είναι σχεδόν πανταχού παρών λειτουργώντας ως συνδετικός κρίκος του παρόντος και του παρελθόν.

Παραστάσεις: Πέμπτη στις 20:30, Παρασκευή στις 21:00
Σάββατο στις 17:45 & 21:00, Κυριακή στις 17:30

ΔΗΜΟΤΙΚΟ
ΘΕΑΤΡΟ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

ΑΝΤΟΝ ΤΣΕΧΟΦ ΙΒΑΝΟΦ!

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΟΥΒΑΡΔΑΣ

ΠΡΟΤΑΓΟΝΙΣΤΟΥΝ:

ΑΡΓΥΡΗΣ ΞΑΦΗΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΤΑΛΙΑΝΗΣ
ΜΑΡΙΑ ΣΚΟΥΛΑ
ΝΙΚΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ
ΘΑΝΑΣΗΣ ΔΟΒΡΗΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΚΑΖΑΖΟΥ
ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΛΥΠΗΡΙΔΟΥ
ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΤΣΙΛΙΚΑ
ΧΑΡΗΣ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΣ ΧΑΝΑΚΟΥΛΑΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ

ΚΑΙ Ο

BLAINE REININGER

ΤΟΝ ΤΥΧΕΔΟ ΜΟΟΝ ΕΡΜΗΝΕΥΕΙ ΖΩΝΤΑΝΑ ΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ
ΚΑΙ ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ.

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ: [more.com](https://www.more.com) ΚΑΙ ΣΤΑ ΤΑΜΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΠΕΙΡΑΙΑ.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΚΟΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

Δεν μπορώ να παίξω κάτι αν δεν πονέσω λίγο μαζί του

Συνέντευξη με τον πρωταγωνιστή του
«Μεγάλου μας Τσίρκου» στο «Θέατρον» - Κέντρο
Πολιτισμού «Ελληνικός Κόσμος»

Της ΝΙΚΗΣ-ΜΑΡΙΑΣ ΚΟΣΚΙΝΑ

Δημήτρης Γκοτσόπουλος βρίσκεται σχεδόν τρεις ώρες επί σκηνής, διασχίζοντας κομβικές στιγμές της ελληνικής ιστορίας και μεταβαίνοντας με ακρίβεια από την ένταση στη σάτιρα και από εκεί στη βαθιά συγκίνηση. Εξοντωτικό για έναν ηθοποιό, ειδικά όταν πρωταγωνιστεί σε ένα έργο με βάρος και ιστορία, όπως το «Μεγάλο μας Τσίρκο» του **Ιάκωβου Καμπανέλλη**. Κουρασμένος αλλά ευγενικός και πολύ προσιτός, χωρίς ίχνος επιτήδεσης, διατηρεί μια προεργασία που δύσκολα προδίδει την ένταση που μόλις προηγήθηκε – σαν να συνεχίζει την πειθαρχία της σκηνής και εκτός αυτής.

Βρισκόμαστε στο «Θέατρον» - Κέντρο Πολιτισμού «Ελληνικός Κόσμος», αμέσως μετά το τέλος της παράστασης. Το εμβληματικό έργο επιστρέφει σχεδόν πενήντα χρόνια μετά την πρώτη του παρουσίαση, σε διασκευή και σκηνοθεσία του **Πέτρου Ζούλια**, συνομιλώντας ευθέως με το σήμερα.

Στον κεντρικό ρόλο, ο Δημήτρης Γκοτσόπουλος προσεγγίζει το έργο με επίγνωση του ιστορικού του βάρους, κρατώντας μια εσωτερική ένταση, ένα «κάψιμο», όπως το χαρακτηρίζει, που διατρέχει την παράσταση, μέσα σε μια προσπάθεια να «μετατοπίσει» τους θεατές. Πλάι του, η **Ελεωνόρα Ζουγανέλη** δίνει τη δική της σκηνική δυναμική. Μαζί τους ένας πολυπληθής θίασος ζωντανεύει, με ρυθμό και διαρκείς εναλλαγές, σελίδες της ελληνικής ιστορίας, ενώ η ορχήστρα ερμηνεύει επί σκηνής τη μουσική του **Σταύρου Ξαρχάκου**, με τον **Κώστα Τριανταφυλλίδη** και το σύνολο του θιάσου να δίνουν φωνή στα τραγούδια.

— Ποια ήταν η πρώτη σου αντίδραση όταν σου πρότειναν τον κεντρικό ρόλο στο «Μεγάλο μας Τσίρκο»; Είχες ακούσει τραγούδια ή είχες δει βιντεάκια από το ιστορικό ανέβασμα του 1973; Η πρώτη μου σκέψη ήταν η ευθύνη. Το «Μεγάλο μας Τσίρκο» δεν είναι απλώς ένα έργο. Είναι μνήμη, είναι πολιτική πράξη, είναι ένα κομμάτι της σύγχρονης ιστορίας μας. Φυσικά και γνώριζα για το ανέβασμα του 1973, τα τραγούδια και τη φόρτιση εκείνης της εποχής. Όμως δεν ήθελα να προσεγγίσω την παράσταση με διάθεση αναπαράστασης. Δεν έχει νόημα να μιμηθείς κάτι εμβληματικό. Έχει νόημα να υπηρετήσεις με καθαρότητα, στο σήμερα. Νιώθω πολλές φορές ότι δεν χωράω στους ρόλους. Όχι επειδή είναι μικροί, αλλά γιατί κάθε φορά θέλω να τους φτάσω μέχρι το τέλος. Να τους διαλύσω και να τους ξαναχτίσω μέσα μου. Δεν μπορώ να παίξω κάτι αν δεν το πιστέψω, αν δεν πονέσω λίγο μαζί του. Οπότε κάπως... τους μαρτυράω.

— Στη διασκευή του Πέτρου Ζούλια υπάρχουν προσθήκες που μεταφέρουν το έργο στο σήμερα. Πόσο επίκαιρο φαντάζει 50+ χρόνια μετά; Το έργο είναι ανησυχητικά επίκαιρο. Μιλά για εξουσία, για λαϊκή μνήμη, για τις αυταπάτες που επαναλαμβάνουμε. Η ιστορία δεν τελειώνει· αλλάζει μορφή. Και όταν ένα έργο μισού αιώνα πριν συνομιλεί τόσο άμεσα με το σήμερα, αυτό σημαίνει πως ακόμη αναζητούμε απαντήσεις. Ο Πέτρος Ζούλιας προσέγγισε το έργο με σεβασμό αλλά και τόλμη. Δεν προσπάθησε να το αναπαράσχει, αλλά να το φέρει σε διάλογο με τη σημερινή εποχή. Και θεωρώ σημαντικό ότι το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού πήρε το ρίσκο να στηρίξει μια παράσταση με τέτοιο ιστορικό και πολιτικό βάρος. Σε μια εποχή που συχνά επιλέγεται το ασφαλές, η απόφαση να παρουσιαστεί ξανά αυτό το έργο είναι πράξη ευθύνης. Ζούμε σε μια εποχή ταχύτητας και λήθης. Το θέατρο μάς δίνει τον χώρο να σταθούμε και να κοιταχτούμε χωρίς άμυνες. Αν δεν θυμάσαι, θα επαναλάβεις. Δεν είναι απλώς μια θεατρική φράση. Είναι μια υπενθύμιση.

— Ποιες ήταν οι προκλήσεις που αντιμετώπισες στις πρόβες; Ειδικά αφού είσαι σχεδόν συνέχεια επί σκηνής και μάλιστα αεικίνητος. Η αντοχή. Το σώμα δεν λείει ψέματα. Όταν βρίσκεσαι σχεδόν διαρκώς στη σκηνή, οφείλεις να είσαι παρών με όλη σου την ενέργεια. Δούλεψα πολύ τη φυσική μου κατάσταση, την αναπνοή και τον ρυθμό μου. Αλλά εξίσου σημαντική ήταν η εσωτερική συγκέντρωση. Δεν φοβάμαι τόσο την αποτυχία. Αυτό που με φοβίζει είναι ο συμβιβασμός. Μήπως κάποια στιγμή κουραστώ και αρχίσω να λειτουργώ μηχανικά. Μήπως πάψει να με καίει αυτό που κάνω. Γιατί για μένα, αν δεν υπάρχει αυτό το εσωτερικό κάψιμο, δεν υπάρχει λόγος να συνεχίζεις. Προσπαθώ να αντέχω χωρίς να εξαντλούμαι, γιατί η διάρκεια είναι πιο σημαντική από την ένταση.

— Υποδύσαι τον παρουσιαστή του Τσίρκου – ενίοτε και φωτεινό παντογνώστη. Πόσο «μπερδεύεται» ο χαρακτήρας του έργου με τη δική σου προσωπικότητα και τη δική σου γνώση και σκέψη πάνω στα γεγονότα που αφηγείσαι; Δεν αντιμετωπίζω τον παρουσιαστή ως παντογνώστη αφηγητή. Τον βλέπω ως φορέα μνήμης. Ως κάποιον που κουβαλά τις ιστορίες και τις πα-

© ΠΕΡΙΟΣ ΚΑΘΑΡΙΑ ΜΑΡΙΑΣ

ραδίδει. Αυτό με αγγίζει, γιατί πιστεύω πως ο καλλιτέχνης οφείλει να γνωρίζει τι αφηγείται. Υπάρχουν σημεία που οι σκέψεις μου συναντούν το έργο, αλλά δεν συγχέομαι με τον ρόλο. Κάθε βράδυ τον υπηρετώ. Αυτή η απόσταση με κρατάει ειλικρινή. Προσπαθώ να πηγαίνω προς το φως. Δεν είμαι πάντα εκεί, αλλά το προσπαθώ. Για μένα το φως είναι καθαρότητα, ευθύνη. Να μπορώ να κοιτάζω τον εαυτό μου και να ξέρω ότι δεν πρόδωσα αυτό που πίστευα.

— Η μουσική του Σταύρου Ξαρχάκου δίνει επιπλέον φόρτιση στην παράσταση. Το τραγούδι σε δυσκόλεψε; Η μουσική του Ξαρχάκου έχει βάρος. Δεν σε αφήνει να σταθείς επιφανειακά. Το τραγούδι για μένα ήταν φυσική συνέχεια της αφήγησης, αλλά ταυτόχρονα και ένα προσωπικό στοίχημα. Όσο καλλίφωνος κι αν έχω γεννηθεί, συνυπάρχω στη σκηνή με δύο ολοκληρωμένους τραγουδιστές. Αυτό απαιτεί σεβασμό και επίγνωση. Αν δεν πίστευα ότι μπορώ να σταθώ ισάξια δίπλα τους, δεν θα το τολμούσα. Δουλέψαμε με πειθαρχία. Γιατί όταν τραγουδάς τέτοια μουσική, δεν επιδιώκεις εντύπωση· αναζητάς ουσία. Η επιτυχία είναι όμορφη, δεν λέω. Αλλά αν δεν έχει νόημα, δεν με κρατάει. Αυτό που με κρατάει είναι να νιώθω ότι κάτι μέσα μου μετακινείται κάθε φορά.

— Τι feedback παίρνεις από τους θεατές; Και πόσο διαφέρει ανάλογα με το κοινό; Με αγγίζει όταν βλέπω τόσο διαφορετικούς ανθρώπους να συγκινούνται. Καλλιτέχνες, ακαδημαϊκοί, άνθρωποι του πνεύματος, άνθρωποι που έζησαν την παράσταση του '73, ακόμη και η κόρη του ίδιου του Καμπανέλλη, αλλά και λαϊκοί άνθρωποι κάθε ηλικίας. Όταν τόσο ετερόκλητοι θεατές φεύγουν συγκινημένοι και, θα τολμήσω να πω, λίγο μετατοπισμένοι, καταλαβαίνω ότι κάτι έχει συμβεί. Μέχρι στιγμής έχουν δει την παράσταση σχεδόν 40.000 άνθρωποι. Ο αριθμός από μόνος του δεν λέει πολλά. Σημασία έχει ότι όλοι φεύγουν με μια σιωπή, με ένα διαφορετικό βλέμμα. Τότε μπορώ να ομολογήσω πως νιώθω ότι συναντήθηκα με το κατάλληλο έργο, την κατάλληλη στιγμή. Όχι μόνο ως καλλιτέχνης, αλλά και ως άνθρωπος. Κι αυτή η αίσθηση δεν γεννά έπαρση. Γεννά ευθύνη. ●

ΜΕ ΣΥΓΚΙΝΕΙ
ΚΑΘΕ ΣΤΙΓΜΗ
ΠΟΥ Η ΣΑΤΙΡΑ
ΣΤΑΜΑΤΑ ΚΑΙ
ΑΠΟΜΕΝΕΙ
ΜΟΝΟ Η
ΑΛΗΘΕΙΑ.
ΕΚΕΙ ΤΟ ΓΕΛΙΟ
ΠΑΓΩΝΕΙ ΚΑΙ
Ο ΘΕΑΤΗΣ
ΜΕΝΕΙ ΑΝΤΙ-
ΜΕΤΩΠΟΣ
ΜΕ ΤΟΝ
ΕΑΥΤΟ ΤΟΥ.

● «Θέατρον» - Κέντρο Πολιτισμού «Ελληνικός Κόσμος» Πειραιώς 254, Ταύρος, 2122540000
Παραστάσεις Τετάρτη, Πέμπτη & Κυριακή στις 19:00, Παρασκευή & Σάββατο στις 21:00

«Παρακμιακοί παράδεισοι» του Νάσου Χαλκίδη

Μια έκθεση ζωγραφικής με τον άνθρωπο στον πυρήνα της, στην Πινακοθήκη του Δήμου Αθηναίων

Σε μια εποχή που οι διαφορετικές εικόνες κατακλύζουν με τεράστια ταχύτητα την καθημερινότητά μας και η ταύτιση ή η συγκίνηση από αυτές σπανίζει, η ζωγραφική εξακολουθεί να διεκδικεί την προσοχή και τη σιωπή του θεατή. Με την ατομική έκθεση «Παρακμιακοί παράδεισοι», ο **Νάσος Χαλκίδης** ξανασυστήνεται στην Αθήνα, προσκαλώντας το κοινό σε έναν συχνά άβολο και απαιτητικό, αλλά βαθιά ανθρώπινο, διάλογο με την πραγματικότητα.

Ο καλλιτέχνης, με καταγωγή από τη Θεσσαλονίκη, παρουσιάζει περισσότερα από είκοσι έργα σε μεικτή τεχνική, έντεκα τελάρα μεγάλης διάστασης και μια σειρά μικρών πορτρέτων.

Ο άνθρωπος βρίσκεται στον πυρήνα αυτής της δουλειάς. Πρόσωπα που κοιτούν ευθέως τον θεατή, βλέμματα φορτισμένα, πολλές φορές γνώριμα σε ολόκληρο τον κόσμο, αφού παραπέμπουν σε σύγχρονες πληγές όπως εκείνες της Παλαιστίνης, σε ανθρώπους που πάλεψαν και συνεχίζουν μέχρι σήμερα να αγωνίζονται. Στα έργα του, ο Νάσος Χαλκίδης δεν δημιουργεί τέχνη απομονωμένη και αποξενωμένη, ούτε αναπαριστά απλώς γεγονότα. Επεξεργάζεται τα κοινωνικά προβλήματα, τα αποδομεί και φωτίζει τις ρωγμές που αφήνουν πάνω στο ανθρώπινο πρόσωπο.

Στους πίνακες γίνεται σαφής η προσωπική δημιουργική φυσιογνωμία του καλλιτέχνη, ο οποίος δημιουργεί έργα που δεν έχουν μόνο κάτι να πουν, αλλά έχουν και τον τρόπο να μιλήσουν.

Τα ζωηρά χρώματα λειτουργούν ελκυστικά και μετά την πρώτη ματιά αποκαλύπτουν την εσωτερική τους ένταση, γίνονται σκληρά κι ανήσυχια.

Η έκθεση «Παρακμιακοί παράδεισοι» λειτουργεί αναζωογονητικά ακριβώς επειδή δεν δημιουργεί μία πραγματικότητα μακριά από την αλήθεια μας, αλλά την αποτυπώνει ωμά, χωρίς καμιά ωραιοποίηση.

Και ίσως αυτή να είναι η πιο ουσιαστική της προσφορά, πως μέσα στον θόρυβο της εποχής, δημιουργεί έναν χώρο όπου η ματιά δεν περνάει φευγαλέα, σταματά σε κάθε έργο, εμβαθύνει, εστιάζει και ανακαλύπτει το νόημα πίσω από αυτό.

Σύντομο βιογραφικό: Ο Νάσος Χαλκίδης γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Ζει και εργάζεται στην Αθήνα και είναι απόφοιτος του Τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών της Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Από το 1990 διδάσκει εικαστικές τέχνες στην ιδιωτική και τη δημόσια δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Από το 2022 είναι πρόεδρος του Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών Ελλάδας.

Εγκαίνια

Τρίτη 10 Μαρτίου
19.30

Διάρκεια έκθεσης

Έως 26 Απριλίου

Είσοδος ελεύθερη

Πινακοθήκη

Δήμου Αθηναίων

Λεωνιδίου &

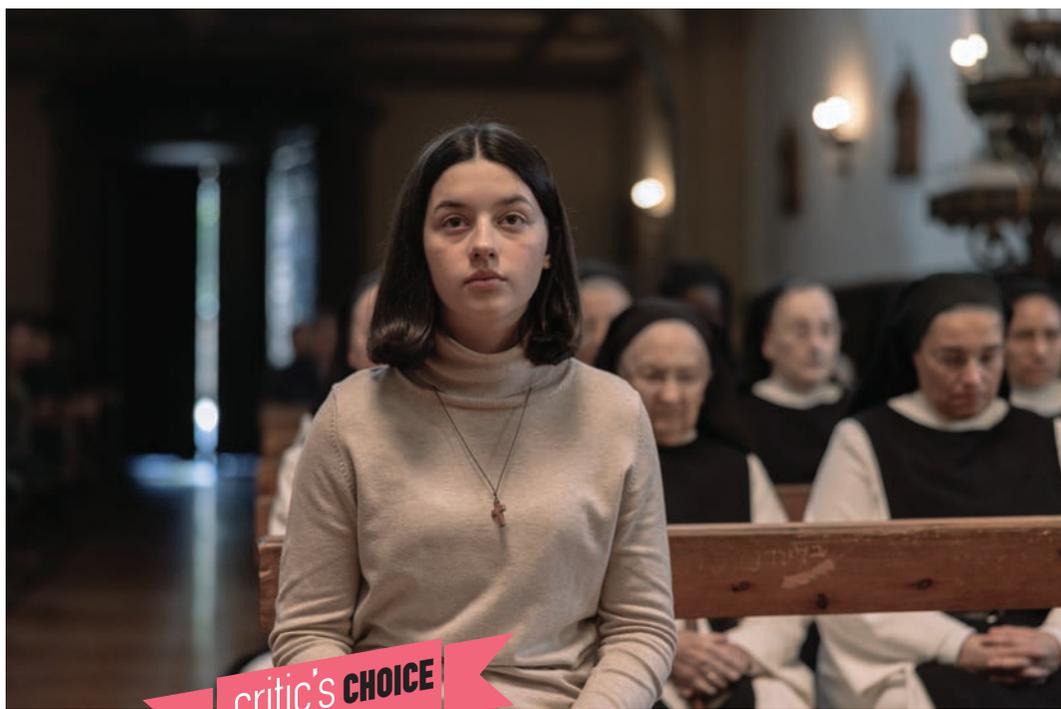
Μυλλέρου

Μεταξουργείο

2105202420

Η έκθεση «Παρακμιακοί παράδεισοι» λειτουργεί αναζωογονητικά ακριβώς επειδή δεν δημιουργεί μία πραγματικότητα μακριά από την αλήθεια μας, αλλά την αποτυπώνει ωμά, χωρίς καμιά ωραιοποίηση

critic's CHOICE

Όλες οι Κυριακές

(LOS DOMINGOS) ***1/2

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Αλάουδα Ρουίθ ντε Αθούα ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Μπλάνκα Σορόα, Πατρίθια Λόπεθ Αρνάιθ, Μιγκέλ Γκαρσές, Χουάν Μινουχίν

Μαθήτρια σε σχολείο του Μπιλμπάο, ύστερα από μια σχολική εκδρομή σε μοναστήρι της περιοχής, σκέφτεται να γίνει εσώκλειστη μοναχή, εγκαταλείποντας την πανεπιστημιακή μόρφωση για την οποία προοριζόταν. Τα μέλη της οικογένειάς της προβληματίζονται για την απόφαση της 17χρονης κοπέλας, ενώ μόνο η άθνη θεία της εκφράζει ανοιχτά τη διαφωνία της.

Η ταινία της Ισπανίδας Αλάουδα Ρουίθ ντε Αθούα αφορά μια οικογενειακή ιστορία που χτίζεται γύρω από τις αγωνίες της νεαρής ηρωίδας. Ένα κορίτσι που νιώθει άγχος για όσα συμβαίνουν γύρω της και πασχίζει να βρει τον πραγματικό εαυτό της, ενώ ακόμη μοιάζει να μην έχει συνέλθει από την απώλεια της μητέρας της. Η γιαγιά και η θεία βρίσκονται σταθερά δίπλα της, καλύπτοντας το κενό του πατέρα, που είναι απορροφημένος στις επαγγελματικές του υποχρεώσεις, ενώ το τραγουδι με τη χορωδία του σχολείου μοιάζει να είναι το μόνο πράγμα που την ευχαριστεί πραγματικά. Το θρησκευτικό στοιχείο είναι απλώς το πρόσχημα για να ξεδιπλωθεί ένα υπόγειο και... ύπουλο δράμα που θεμελιώνεται γύρω από μια έντονη παραδοξότητα και ένα κεντρικό, σχεδόν βασανιστικό ερώτημα. Τι είναι εκείνο που ωθεί τη νεαρή Αϊνάρα στο να απαρνηθεί το λαμπρό μέλλον για χάρη μιας ασκητικής ζωής που θα είναι αφιερωμένη στον Χριστό; Και ποιες είναι οι αιτίες που την οδήγησαν στην παραπάνω επιλογή; Η σκηνοθέτρια δεν κρίνει, δεν καθοδηγεί, δεν οδηγεί τη νεαρή κοπέλα στην υπαρξιακή ματαιώση και, το σημαντικότερο, διατηρεί ίσες αποστάσεις από τα πιστεύω των βασικών χαρακτήρων. Αν και σε μερικά σημεία ο προβληματισμός του φιλμ φωτογραφίζει τη συναισθηματική ανωριμότητα των αντρών, στις πιο κρίσιμες στιγμές του στρέφεται σε μια μορφή υψηλής δραματικής δεινότητας που αναδεικνύεται από τις «γυναικείες» συγκρούσεις. Η αντιπαράθεση της θείας Μαϊτέ με την ηγουμένη της μονής και η επιχειρηματολογία που αναπτύσσεται ανάμεσά τους σβήνουν γρήγορα τις αρχικές υποψίες ότι παρακολουθούμε ένα απλό καταγγελτικό ή συμβατικό δράμα. Στο δεύτερο μέρος ξεχωρίζει το συγκινητικό ειλικρινές σχόλιο για την επίδραση κάποιων ιδιαίτερων σχέσεων –τα ερωτήματα της ηρωίδας προς τον πατέρα– αλλά και τις παγίδες που καιροφυλακτούν στη ζωή του κάθε ανθρώπου και δεν του επιτρέπουν να δει με καθαρό μάτι.

ΕΠΙΣΗ

▶▶▶ Στο «Scream 7» (-) του Κέβιν Γουίλιαμσον νέος δολοφόνος Ghostface εμφανίζεται στην πόλη της Σίντνεϊ Πρέσκοτ, η οποία έχει ξεχάσει τι πάει να πει ήρεμη ζωή! Για το φιλμ δεν έγινε έγκαιρα δημοσιογραφική προβολή. ▶▶ ▶ Ο Μπαζ Λούρμαν εξακολουθεί να... χορεύει σε ρυθμούς Έλβις και το ντοκιμαντέρ «Epic: O Elvis Presley σε μια μοναδική συναυλία» (Epic: Elvis Presley in Concert) (**/2) είναι η μεγαλύτερη απόδειξη. ▶▶▶ Το animation «Τσάρλι ο σούπερ-σκύλος» (Charlie the Wonderdog) (-) του Σέι Γουέιτζμαν έχει ήρωα έναν σκύλο με εξωγήινες υπερδυνάμεις.

JUST THE FACTS

Όλες οι Κυριακές ***

Η ισπανική ταινία της χρονιάς με 13 υποψηφιότητες Γκόγια

Πολύ κοριτσίστικο όνομα το Πάττυ ***

Τζούντο στην Ικαρία

Παίζει ακόμα; **

Το γέλιο σώζει γάμους

Scream 7 –

Ξανά ουρλιαχτά στις αίθουσες

EPIC: O Elvis Presley σε μια μοναδική συναυλία

Ακυκλοφόρητο υλικό από συναυλία του Έλβις στα 70s

Τσάρλι ο σούπερ-σκύλος –

Ανοίξε χώρο για νέο σούπερ ήρωα

Το μεγαλείο (LA GRAZIA) ***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Πάολο Σορεντίνιο ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Τόνι Σερβίλο, Άνα Φερζέτι, Μάσιμο Βεντουριέλο

© ANDREA PIRRELLO

Ο Μαριάνο ντε Σάντις είναι ο πρόεδρος της Ιταλίας. Καθώς μένουν έξι μήνες για τη λήξη της θητείας του, βρίσκεται αντιμέτωπος μ' ένα δίλημμα. Όπως λέει στη δικηγόρο θυγατέρα του (μία εκ των συμβούλων του), αν δεν υπογράψει το νέο νομοσχέδιο για την ευθανασία, θα τον πουν βασανιστή, ενώ, αν το υπογράψει, θα τον αποκαλέσουν δολοφόνο.

Το γοητευτικό στιλιζάρισμα της σκηνοθεσίας του Σορεντίνιο μπαίνει στην υπηρεσία μιας χαμηλόφωνης ταινίας που ανεβάζει την ένταση στα πιο κομβικά σημεία της ιστορίας του μοναχικού και άκαμπτου προέδρου και πρώην δικαστή με το παρατσούκλι «μπετόν αρμέ». Με την πολιτική και τη θρησκεία να βρίσκονται σε αλληλεπίδραση, το «Μεγαλείο» προσπαθεί να μας πείσει ότι στις καρδιές κάποιων πολιτικών αντρών υπάρχει –ή πρέπει να υπάρχει– ισχυρό απόθεμα ανθρωπιάς. Ίσως το φιλμ να είναι λίγο περισσότερο φλύαρο, αλλά διαθέτει ψήγματα τρυφερότητας και σοφίας, ενώ δεν απουσιάζουν και οι κιομοριστικοί διάλογοι, που αποφορτίζουν το φορτωμένο με συμβολισμούς σενάριο.

Πολύ κοριτσίστικο όνομα το Πάττυ ***

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Πύργος Γεωργόπουλος ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Μορτ Κλωνάρκν, Βαγγέλης Μουρίκης, Φιλίππα Κουτούπα, Γούλα Μπούνταλη, Τάσος Νούσιος

Ταλαντούχα αθλήτρια τζούντο από την Ικαρία τραβά την προσοχή του ομοσπονδιακού προπονητή, ο οποίος την παίρνει υπό στην προστασία και την καθοδήγησή του προκειμένου να την κάνει πρωταθλήτρια και ολυμπιονίκη.

Ο Πύργος Γεωργόπουλος καταπιάνεται με ένα άρτιο φιλμ που παντρεύει τις βασικές αρχές της αθλητικής ταινίας (ένα underdog story είναι ουσιαστικά η «Πάττυ») με τα κύρια συστατικά ενός έργου ενηλικίωσης και αφύπνισης. Σε μεγάλο βαθμό το τρίτο φιλμ του Γεωργόπουλου κερδίζει τα περισσότερα από τα στοιχεία που βάζει. Στρατωτό σενάριο, αυθεντικοί χαρακτήρες, φυσικότητα και αφήγηση που ρέει χωρίς προβλήματα, ενώ ειδικά εύσημα αρμοζουν τόσο στη χημεία του πρωταγωνιστικού ζευγαριού όσο και στην άψογη απεικόνιση –και με ευρεία χρήση μονοπλάνων υπό την κατάλληλη μουσική υπόκρουση– των αγωνιστικών σκηνών.

Παίζει ακόμα; (IS THIS THING ON?) **

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Μπράντλεϊ Κούπερ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ: Γουίλ Άρνέτ, Λόρα Ντερν, Άντρα Ντέι, Μπράντλεϊ Κούπερ

Καθώς ο γάμος τους δείχνει να βρίσκεται στα τελευταία του, ο Άλεξ και η Τες, αναζητούν τρόπο για να μεταβούν όσο πιο ομαλά γίνεται στην νέα συνθήκη της ζωής τους.

Η καινούργια απόπειρα του Μπράντλεϊ Κούπερ πίσω από την κάμερα είναι μια ματιά στα παρασκήνια διάλυσης ενός γάμου. Ο Άλεξ και η Τες χωρίζουν επειδή διαπίστωσαν ότι η σχέση τους έχει τελειώσει. Το γλυκόπικρο συνοδευτικό με το οποίο ο σκηνοθέτης επιλέγει να παρουσιάσει την ιστορία τους, είναι ο ορισμός των φιλότιμων προθέσεων αλλά και της ελαφρότητας. Η ανισότητα στην εικονογράφηση του δράματος και η αδυναμία να γίνει ενδιαφέρουσα η αφήγηση, οδηγεί τον Κούπερ στην απόφαση να «αποδομήσει» επιφανειακά τον γάμο. Ο ήρωας ανακαλύπτει το ταλέντο του στη stand up κωμωδία κι αρχίζει να απολαμβάνει τα ευεργετήματα της προσωπικής ελευθερίας, την ίδια ώρα που η σύζυγός του δείχνει πιο χαμένη από ποτέ.

«Η ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΘΑΝΑΣΙΑ ΑΠΑΙΤΕΙ ΣΘΕΝΟΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΤΟ ΕΧΕΙΣ» (ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΟ)

Η ΠΟΠΗ ΔΙΑΜΑΝΤΑΚΟΥ ΕΙΔΕ

Το Μουσείο της Αθωότητας (Netflix)

δύστην ψυχή που θα παραδώσουμε ή στην ψυχή που θα θέλαμε να παραδώσουμε. Την ψυχή που είχε χώρο και χρόνο για τους μεγάλους έρωτες. Την ψυχή της νεανικής αθωότητας, της πρώτης αγάπης. Αυτό ήταν για μένα η σειρά «*Το Μουσείο της Αθωότητας*» (βασισμένη στο ομώνυμο βιβλίο του Ορχάν Παμούκ). Εννέα (σχεδόν) ώρες αφιερωμένες στην ανάμνηση ενός κόσμου που χάνεται, χάθηκε ήδη στις οθόνες και τις μεγάλες ταχύτητες, δεν θα τον παραδώσουμε στα παιδιά μας, ίσως αυτά να τον μάθουν μόνον μέσα από τις σελίδες της λογοτεχνίας. Ένας τέτοιος μεγάλος έρωτας, από τους μεγαλύτερους της σύγχρονης λογοτεχνίας, είναι του Κεμάλ για τη Φουσούν. Και τον σέβεται η τηλεοπτική του μεταφορά (σκηνοθεσία Zeynep Gunay, σενάριο Ertan Kurtulan). Ο Κεμάλ του Selahattin Paşalı και η Φουσούν της Eylül Lize Kandemir συναντιούνται στην οθόνη σαν αληθινόι εραστές και μας παρασύρουν στην ιστορία τους.

Σε μια έξοχα ατμοσφαιρική αναπαράσταση της Κωνσταντινούπολης του '70, όπου οι ζωές των πλούσιων κυλούν με προνόμια και μοιάζουν ανέμελα τακτοποιημένες (παρά τον στρατιωτικό νόμο που δεν επιτρέπει ελευθερίες, εκτός από μερικές για τους προνομιούχους άντρες), θα εκτυλιχθεί το ανθρώπινο δράμα ενός αδύνατου έρωτα. Όμως, πόσο αληθινός είναι ο έρωτας όταν παγιδεύεται στη μέγγενη κοινωνικών συμβάσεων, όταν φύλο και καταγωγή πνίγουν το οξυγόνο του;

Η ιστορία μοιάζει κοινότοπη: ο πλούσιος γόνος και το φτωχό κι αθώο κορίτσι, που αφήνεται στον έρωτά του. Κι όμως ο χαριτωμένος Κεμάλ-αραβωνιασμένος με όμορφη κόρη αντίστοιχης κοινωνικής τάξης, με μέλλον, όπως όλα δείχνουν, χαρισάμενο-θα διαλυθεί από το εκρηκτικό μείγμα έρωτα και ιδανικής αθωότητας, όταν απερίσκεπτα θα βάλει στη ζωή του την όμορφη 18χρονη Φουσούν.

Όπως κάθε καλομαθημένο αγόρι, ο Κεμάλ νομίζει για μια στιγμή ότι μπορεί να τα έχει όλα. Σύζυγο, για τη λουσάτη βιτρίνα της οικογενειακής παράδοσης, και ερωμένη, υποταγμένη στο χρυσό κλουβί των κρυφών ραντεβού, των ακριβών δώρων, της αναμονής για την ερωτική συνάντηση και της πίκρας που αφήνει το αδύνατο κοινό παρόν και μέλλον.

Σε μια ακραία εκδήλωση αλαζονείας, που του επιτρέπει η κοινωνική του θέση, ο Κεμάλ καλεί τη Φουσούν στον επίσημο, χλιδατό αρραβώνα του. Δύο τρόπαια για δύο ζωές. Η Φουσούν, πληγωμένη από τον τρομοκρατικό εγωισμό του αγαπημένου της, εξαφανίζεται. Αρνείται τη μοίρα που γνωρίζει ότι ανήκει σε γυναίκες σαν κι αυτήν. Αυτές που θα ζήσουν στο περιθώριο της ανδρικής ζωής μέχρι να τις βρει ο θάνατος.

Και τότε, λίγο λίγο αρχίζει η διάλυση της ζωής του Κεμάλ. Δεν μπορεί να ζήσει χωρίς εκείνη. Βυθίζεται στο κυνήγι των αναμνήσεων. Αρχίζει να συλλέγει με εμμονικό πάθος αντικείμενα που τη ζωντανεύουν, αντικείμενα της αθωότητας: σκουλαρίκια, γόπες, σεντόνια που κρατούν τη μυρωδιά της.

Ο Κεμάλ διαλύει τη ζωή του, καταστρέφοντας και τη ζωή της αρραβωνιαστικιάς του, η οποία πληρώνει επίσης το τίμημα. Γιατί οι γυναίκες είναι αυτές που πληρώνουν πάντα το τίμημα σ' αυτόν τον κόσμο που δεν αναγνωρίζει την ύπαρξή τους παρά μόνον αν τη συμπληρώνει η παρουσία ενός άντρα.

Βήμα το βήμα παρακολουθούμε να ξεδιπλώνεται από τον Παμούκ, και εν προκειμένω από τον σκηνοθέτη και τον σεναριογράφο, αυτός ο κόσμος της γυναικείας φυλακής, ένας κόσμος που δεν του απομένουν παρά τα όνειρα της ελευθερίας, ποτέ η πραγματικότητα της. Έτσι θα ξαναβρεί ο Κεμάλ τη Φουσούν, παγιδευμένη πλέον σε έναν συμβατικό γάμο που ελπίζει ότι θα τη βοηθήσει να διεκδικήσει το όνειρο της ελευθερίας της. Εκείνος για μια ακόμη φορά εισβάλλει στη ζωή της. Ένας ερωτευμένος συλλέκτης φαντασιώσεων.

Αρχίζει να κλέβει αντικείμενα που εκείνη έχει αγιάξει. Φαντασιώνεται τον έρωτα. Δεν τον βλέπει. Στην πραγματικότητα δεν βλέπει τη Φουσούν, δεν βλέπει ότι δεν την έχασε ποτέ. Την άλλαξε όμως. Τώρα η Φουσούν ξέρει πως, ακόμη και την ώρα των μεγάλων υποσχέσεων-ότι θα ζήσουν ελεύθερα τον έρωτά τους, απαλλαγμένοι από συμβατικούς συντρόφους, ενωμένοι σε έναν αληθινό γάμο-εκείνη θα πληρώνει πάντα το τίμημα. Ανάμεσα σε όνειρο και ρεαλισμό, σε φαντασιώσεις ερωτευμένου (ή εμμονικού) και μιας γκριζας, πεζής πραγματικότητας, η αφήγηση γίνεται όλο και πιο συναρπαστική μέχρι το τραγικό φινάλε. Ή μήπως δεν υπάρχει ούτε αυτό; Γιατί η Φουσούν θα διαλέξει τον κοινό θάνατο. Είναι, άλλωστε, η μόνη στιγμή που η επιλογή είναι καθαρά στο χέρι της. Και θα ζήσει για πάντα μέσα από εκείνον, που η μοίρα (και ο συγγραφέας) τον θέλει να ζει. Ανάμεσα στα αντικείμενα της συλλογής του. Έτσι κι αλλιώς, αυτά είχαν γίνει από καιρό η πραγμάτωση του έρωτά του για εκείνη.

Μια φανταστική ιστορία που καταλήγει σε ένα πρωτότυπο αληθινό μουσείο, το Μουσείο της Αθωότητας στην Κωνσταντινούπολη (με μεγάλη επισκεψιμότητα από ερωτευμένους), που δημιούργησε ο ίδιος ο Ορχάν Παμούκ. Το μουσείο ενός παλιού κόσμου που προλάβαινε να ονειρευτεί και που οι αξίες των αντικειμένων ήταν οι ιστορίες των ανθρώπων που τα άγγιξαν και όχι οι μάρκες του εμπορίου. **A**

© URSULA COVOTTE/AMC

Breaking Bad

Ο βασιλιάς που γκρεμίστηκε από τον θρόνο του

(ή αλλιώς, μια ιστορία για την τοξικότητα του ίντερνετ)

Του ΓΙΑΝΝΗ ΔΑΒΒΕΤΑ

Για 13 ολόκληρα χρόνια, ένα ήταν το επεισόδιο που καθόταν αγέρωχο στον θρόνο του. Το «*Ozymandias*», το αριστουργηματικό επεισόδιο του «*Breaking Bad*», κατείχε ένα τέλειο 10/10 στο IMDb, ένα φαινομενικά ακλόνητο μνημείο τηλεοπτικής τελειότητας. Αλλά, όπως γνωρίζει κάθε καλός μελετητής της ιστορίας (ή απλώς οπαδός του «*Game of Thrones*»), κανένας βασιλιάς δεν κυβερνά για πάντα. Και στο μεγάλο, χαοτικό βασίλειο του διαδικτύου, η πτώση ενός βασιλιά είναι συχνά μια αιματηρή, ακατάστατη υπόθεση.

Ο σφετεριστής; Το «*In the Name of the Mother*», το πέμπτο επεισόδιο του «*A Knight of the Seven Kingdoms*» – prequel και spin-off του «*Game of Thrones*». Ένα επεισόδιο τόσο αγαπητό, τόσο καθολικά επαινεμένο, που οι οπαδοί του έσπευσαν στο IMDb για να του χαρίσουν μια τέλεια βαθμολογία. Και κάνοντάς το, άθελά τους (ίσως και εσκεμμένα), γκρέμισαν το «*Ozymandias*» από τον θρόνο του. Αυτό που ακολούθησε ήταν ένας ψηφιακός εμφύλιος πόλεμος. Οι πιστοί του Οίκου του «*Breaking Bad*», βλέποντας τον βασιλιά τους να εκθρονίζεται, εξαπέλυσαν αντεπίθεση, βομβαρδίζοντας το επεισόδιο του «*A Knight of the Seven Kingdoms*» με κριτικές του 1 αστεριού. Η πολεμική κραυγή ήταν βγαλμένη από το «*Highlander*»: «*There can be only one*». Οι πιστοί του «*Game of Thrones*» ανταπέδωσαν τα πυρά. Στο χάος που ακολούθησε, και τα δύο αριστουργήματα είδαν τις βαθμολογίες τους να πέφτουν. Η βαθμολογία του «*Ozymandias*» τώρα είναι ένα «απλό» 9,5. Τραγωδία; Φάρσα; Ή απλώς άλλη μια μέρα online;

Αυτή δεν είναι η πρώτη φορά που βλέπουμε μια τέτοια μάχη. Μην ξεχνάμε πως το «*Shawshank Redemption*» σκαρφάλωσε στην πρώτη θέση των καλύτερων ταινιών όλων των εποχών στο IMDb. Όταν το «*The Dark Knight*» απείλησε την πρωτιά του «*Νονού*», οι οπαδοί και των δύο ταινιών επιδόθηκαν σε έναν ανελέητο πόλεμο βαθμολογιών, με αποτέλεσμα να περάσει ύπουλα ανάμεσά τους το «*Shawshank*» και να παραμείνει στην κορυφή μέχρι σήμερα. Είναι μια υπενθύμιση ότι οι βαθμολογίες του IMDb, όπως και πολλές άλλες πτυχές της διαδικτυακής ζωής, δεν είναι τόσο αντικειμενικές όσο θα θέλαμε να πιστεύουμε. Είναι ένα πεδίο μάχης όπου η τοξικότητα και ο φανατισμός μπορούν να παραμορφώσουν την πραγματικότητα.

Τελικά, τι μας λέει αυτή η ιστορία; Ότι καμία σειρά ή ταινία δεν είναι ανίκητη; Ίσως. Αλλά το πιο σημαντικό μάθημα είναι ότι η τοξικότητα του διαδικτύου, αυτή η ακατανίκητη δύναμη που τρέφεται από τον φανατισμό και την ανωνυμία, πιθανότατα θα παραμείνει ο μόνος αληθινός, αιώνιος βασιλιάς. Και αυτό, φίλοι μου, είναι μια ιστορία πιο τρομακτική από οποιονδήποτε δράκο του «*Game of Thrones*» ή οποιονδήποτε βαρόνο ναρκωτικών στο Νέο Μεξικό. **A**

© DANIEL MORDZINSKI

Πάολο Τζορντάνο

Με τα σημερινά ΜΜΕ χάνουμε την αίσθηση της πραγματικότητας

Είχαμε μιλήσει με τον Ιταλό συγγραφέα Πάολο Τζορντάνο στην αρχή της πανδημίας το 2020, όταν είχε κυκλοφορήσει ένα σύντομο δοκίμιο του με τίτλο «*Περί μετάδοσης*» (*Nel contagio*), που είχα μεταφράσει τότε στα ελληνικά. Να 'μαστε λοιπόν ξανά εδώ· αυτή τη φορά με αφορμή το Φεστιβάλ Ιταλικής Λογοτεχνίας που οργάνωσε το Ιταλικό Ινστιτούτο και την κυκλοφορία του βιβλίου του «*Τασμανία*» (εκδ. Πατάκη).

— Το 2008 ήσασταν ο νεότερος συγγραφέας που κέρδισε το βραβείο Strega — μεταξύ πολλών άλλων βραβείων εκείνης της χρονιάς. Τι έχει αλλάξει στη ζωή σας από τότε; Πώς έχετε εξελιχθεί ως συγγραφέας; Για παράδειγμα, ποιες διαφορές παρατηρείτε όσον αφορά το περιεχόμενο και την αφηγηματική τεχνική μεταξύ του μυθιστορήματος «*Η μοναξιά των πρώτων αριθμών*» και της «*Τασμανίας*»;

Ήμουν είκοσι τεσσάρων ετών όταν τελείωσα τη συγγραφή του «*Η μοναξιά των πρώτων αριθμών*». Σχεδόν πριν από τη μισή μου ζωή· γεννήθηκα το 1982... Μακάρι να μπορούσα να θυμηθώ ακριβώς ποιος ήμουν τότε, πώς ένιωθα για τα πράγματα... Είναι δύσκολο. Αυτό που μπορώ να συμπεράνω συγκρίνοντας εκείνο το βιβλίο με την «*Τασμανία*» είναι η σταδιακή μετατόπιση του βλέμματός μου: από το να κατευθύνεται προς τα μέσα, στις προσωπικές μου εμπειρίες, στα συναισθήματά μου, σταδιακά μετατοπίστηκε σε όσα συμβαίνουν έξω από εμένα. Πιστεύω ότι το να μεγαλώνω, το να ωριμάζω, σήμαινε για μένα το να νοιάζομαι όλο και λιγότερο για τον εαυτό μου και όλο και περισσότερο για όσα υπάρχουν έξω από εμένα. Όχι από αίσθημα υψηλής αποστολής, το υπογραμμίζω... Μάλλον από πλήξη συνέβη η μετατόπιση του ενδιαφέροντος. Υπό αυτή την έννοια, ο αφηγητής και η ποσότητα των αυτοβιογραφικών στοιχείων στην «*Τασμανία*» δεν πρέπει να παραπλανούν. Ο εαυτός σε αυτό το μυθιστόρημα

είναι πάνω απ' όλα ένας συλλέκτης εμπειριών άλλων ανθρώπων. Είναι ένας εαυτός που ακούει και καταγράφει. Ένα εγώ-αυτί.

— «*Η μοναξιά των πρώτων αριθμών*» έχει σημαδέψει μια ολόκληρη γενιά αναγνωστών στην Ιταλία. Ξαναδιαβάζοντάς το σήμερα (αν ξεφυλλίζετε τα παλιά σας βιβλία...) υπάρχουν στοιχεία που σας φαίνονται ξεπερασμένα;

Οι παρομοιώσεις. Θα ήθελα να αφαιρέσω σχεδόν όλες τις παρομοιώσεις από εκείνο το βιβλίο. Θα το κάνω αργά ή γρήγορα. Σταμάτησα να πιστεύω στις παρομοιώσεις εδώ και πολύ καιρό. Δεν νομίζω ότι το συναισθηματικό βιβλίο είναι ξεπερασμένο, αλλά οι παρομοιώσεις είναι.

— Έχετε σπουδάσει φυσική και η επιστήμη είναι συχνά παρούσα στα βιβλία σας. Πιστεύετε ότι η επιστημονική σκέψη έχει υποχωρήσει στην κοινωνία στο σύνολό της; Έχουμε λιγότερη εμπιστοσύνη και σεβασμό για το επιστημονικό και ορθολογικό πνεύμα σήμερα; Η μήπως ήταν πάντοτε έτσι; Παρατηρούμε ότι οι θεωρίες συνωμοσίας και η μαγική σκέψη κερδίζουν έδαφος και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού· στις Ηνωμένες Πολιτείες με σαφώς πιο γκροτέσκο τρόπο. Βρισκόμαστε σίγουρα σε μια εποχή — εδώ και κάμποσο χρόνια — όπου το παράλογο επικρατεί. Δεν γνωρίζω τους λόγους. Την ίδια στιγμή πάντως, θα μπορούσαμε να πούμε ότι ένα συγκεκριμένο είδος επιστημονισμού — όχι επιστημονικής σκέψης — κυριαρχεί ολοένα και περισσότερο στον πολιτισμό και την κοινωνία μας. Δεν πρόκειται για επιστημονική σκέψη με την υπερβατική έννοια, για το είδος εκείνο της έρευνας που επιδιώκει να προωθήσει τη γνώση του σύμπαντος και της ανθρώπινης ύπαρξης πέρα από τα όρια, απλώς και μόνο για τη συγκίνηση, για τον ίλιγγο που προσφέρει· πρόκειται για σκέψη που συνδέεται με την τεχνολογική ανάπτυξη και, πιο συγκεκριμένα, με το κέρδος. Αυτό είναι που με ανησυχεί περισσότερο: η ολοένα και πιο διαδεδομένη

Μια συζήτηση του Ιταλού συγγραφέα με τη Σώτη Τριανταφύλλου

ιδέα ότι κάθε προσπάθεια της ανθρώπινης διάνοιας πρέπει να συνοδεύεται από κερδοφορία. Αυτή η ιδέα μολύνει τώρα πολλά πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα που καταδυναστεύονται από την ανάγκη για χρηματοδότηση. Κόντρα σε όλα αυτά, αντιπαράθετω την ανάγκη για ποιητική σκέψη, που δεν έχει κανένα στόχο εκτός από την αναζήτηση της ομορφιάς και του μυστηρίου. Σε ηλικία δεκαεννέα ετών, επέλεξα να σπουδάσω φυσική γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο. Σήμερα επιλέγω να γράφω κάθε μυθιστόρημα γι' αυτόν τον λόγο.

— Γράφετε επίσης δοκίμια και άρθρα. Αισθάνεστε τον κίνδυνο ο «μαχόμενος» συγγραφέας να εκληφθεί περισσότερο ως σχολιαστής παρά ως αφηγητής; Πρόκειται για δυαδική ταυτότητα που απαιτεί διαχείριση και ισορροπία.

Είναι πολύ δύσκολη αυτή η διαχείριση — για μένα τουλάχιστον. Αυτή τη στιγμή είμαι αναγκασμένος να μοιράζω τις μέρες μου στα δύο. Το πρωί είναι για την ελευθερία του μυθιστορήματος, το οποίο μερικές φορές ισχυρίζεται ότι μένει έξω από τα τρέχοντα γεγονότα. Το απόγευμα αφιερώνεται σε πιο δημοσιογραφική, πιο επίκαιρη δραστηριότητα. Όταν κάνω το ένα νιώθω λίγο ανεπαρκής για το άλλο, λίγο ένοχος. Αλλά προσπαθώ να μην το πολυσκέφτομαι. Εξάλλου, όταν η μία δραστηριότητα επηρεάζει την άλλη, μπορούν να συμβούν ενδιαφέροντα πράγματα. Η «*Τασμανία*» γράφτηκε με τέτοια πρόθεση: να αφήσει όλο το συναισθηματικό παρόντος να διαποτίσει το βιβλίο. Και αντιστρόφως, να αφήσει το ατομικό συναισθηματικό να διαποτίσει τα τρέχοντα γεγονότα.

— Στα βιβλία σας, συνδυάζοντας μυθοπλασία και στοχαστικά δοκίμια, εκφράζετε ανησυχία (και αγωνία!) για την πολιτική, για τις παγκόσμιες κρίσεις και, προπάντων, για την πυρηνική απειλή. Κατά τη γνώμη σας, έχει αλλάξει ο πόλεμος στην Ουκρανία τον τρόπο με τον οποίο οι Ευρωπαίοι αντιλαμβάνονται την πυρηνική απειλή ή μήπως βρισκόμαστε σε μόνιμη κατάσταση εθελουφλίας; Γίνεται πολύς λόγος αυτές τις μέρες για τον ευρωπαϊκό εφησυχασμό.

Σε λίγο κλείνουν τέσσερα χρόνια από την εισβολή στην Ουκρανία. Είναι ένας από τους μεγαλύτερους πολέμους της σύγχρονης εποχής — πόλεμος μεγάλης κλίμακας. Και στο μεταξύ, έχουν ανοίξει κι άλλα μέτωπα. Φαίνεται ότι ο πόλεμος είναι η νέα μας κανονικότητα. Η γενιά μου δεν το περίμενε αυτό. Ήμασταν εντελώς απροετοίμαστοι. Οι σκέψεις για την πυρηνική ενέργεια συνδέονται στενά με όλα τούτα. Πολλά από όσα συμβαίνουν καθορίζονται από τις ισορροπίες και τις ανισορροπίες της πυρηνικής αποτροπής, συμπεριλαμβανομένης της απροθυμίας μας να παρέμβουμε ενεργά στη σύγκρουση στην Ουκρανία (μία χώρα που είχε απογυμνωθεί από όλες τις πυρηνικές της κεφαλές και που τώρα δέχεται επίθεση από μια πυρηνική δύναμη). Πράγματι, το είδος της ειρήνης που διήρκεσε επί δεκαετίες μάς είχε νανουρίσει μπροστά στον πυρηνικό κίνδυνο. Μας είχε κάνει να ξεχάσουμε ότι ζούμε ακόμα στα βάθη της πυρηνικής εποχής.

— Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, πιστεύετε ότι θα αποκτήσουμε ποτέ κοινή συνείδηση ή μήπως το όνειρο της ομοσπονδίας είναι μάταιο; Θα παραμείνουμε προσκολλημένοι σε μια καθαρά εθνική και εθνικιστική φάση;

Σίγουρα βρισκόμαστε στην πιο ευνοϊκή στιγμή για να το πετύχουμε αυτό. Αλλά, δυστυχώς, μια πραγματική ομοσπονδία φαίνεται πολύ μακριά από τις

Πάολο Τζορντάνο
Τασμανία
εκδ. ΠΑΤΑΚΗ

καρδιές και τα μυαλά των Ευρωπαίων. Υπάρχουν όμως πολλά σημαντικά ενδιάμεσα βήματα που πρέπει και μπορούν να γίνουν. Αν αποτύχουμε εδώ, δεν νομίζω ότι θα υπάρξει άλλη ευκαιρία.

— **Στα βιβλία σας, εμφανίζεται συχνά ως φόντο η Ρώμη. Αλλά, παρά τη συναισθηματική σας σύνδεση με την πόλη, ο αφηγητής στην «Τασμανία» αναζητεί καταφύγιο σε ένα πολύ απομακρυσμένο μέρος, «στην άκρη του κόσμου»...**

Ζω στη Ρώμη σχεδόν δέκα χρόνια. Αλλά δεν την έχω κατανοήσει ακόμα λογοτεχνικά. Είναι μια πόλη γεμάτη ιστορία και πολλά επίπεδα αφήγησης. Την αγαπώ, αλλά δεν έχω βρει ακόμη τον δικό μου τρόπο για να αφηγηθώ την ιστορία της.

— **Υπάρχουν κάποια ζητήματα για τα οποία έχετε αλλάξει γνώμη τα τελευταία δέκα χρόνια;**

Όχι πολλά. Δεν μπορώ να σκεφτώ κανένα, για να είμαι ειλικρινής. Θα έλεγα, αν μη τι άλλο, ότι πολλά θέματα έχουν προστεθεί στις σκέψεις μου, κι ότι είναι λίγο πολύ ευπρόσδεκτα.

— **Πιστεύετε ότι οι περισσότεροι Ιταλοί συγγραφείς αποφεύγουν να θίγουν ζητήματα που διχάζουν; Οι θέλουν να ικανοποιούν το κοινό τους; Επηρεάζει ο λαϊκισμός τον λογοτεχνικό κόσμο;**

Δεν το νομίζω. Εδώ και μερικά χρόνια εργάζομαι για τη δημιουργία ενός νέου Ιταλικού Κέντρου PEN και βλέπω έντονη επιθυμία να ενώσουμε τις δυνάμεις μας και να συμμετάσχουμε σε συζητήσεις για τέτοια ζητήματα. Υπάρχει επίσης πολλή πνευματική και καλλιτεχνική μοναξιά. Αν μη τι άλλο, λείπουν οι προσβάσιμοι και ουσιαστικοί χώροι έκφρασης. Είναι αυτονόητο ότι η εκδοτική βιομηχανία στο σύνολό της, ιδιαίτερα τα βιβλία και οι εφημερίδες, διέρχονται κρίση εδώ και πολύ καιρό. Θα μπορούσαμε να την ονομάσουμε και παρακμή. Και στην παρακμή, το να νιώθεις θάρρος και δύναμη να πάρεις θέση είναι πολύ πιο δύσκολο.

— **Υπάρχουν πρόσφατες μεταρρυθμίσεις ή πολιτικές αποφάσεις στην Ιταλία που κρίνεται απολύτως λανθασμένες, αλλά οι οποίες, κατά τη γνώμη σας, έχουν δεχθεί ελάχιστη κριτική από το κοινό;**

Όλα τα τελευταία διατάγματα ασφαλείας, τα οποία, με πολλή πονηριά, επιχειρούν να περιορίσουν την ελευθερία της έκφρασης και της διαφωνίας. Πολλές από τις μεταρρυθμίσεις που επηρεάζουν τα σχολεία και τα προγράμματα σπουδών... Υπάρχει σαφής πολιτιστική ατζέντα από την ακροδεξιά κυβέρνηση, η οποία, ωστόσο, δεν προκαλεί μεγάλο ενδιαφέρον και είναι αόρατη σε όσους δεν ασχολούνται άμεσα με τον πολιτισμό. Το πάγωμα της χρηματοδότησης των ταινιών, οι ολοένα και πιο τιμωρητικοί κανονισμοί κατά των ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στη θάλασσα σε επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης... Θα μπορούσα να συνεχίσω...

— **Άραγε, στην Ιταλία, η μορφή του «δημόσιου συγγραφέα» είναι λιγότερο κεντρική από ό,τι στο παρελθόν;**

Κατά τη γνώμη μου, αυτή η οντότητα βρίσκεται σε άνοδο. Με δυσκολία, αλλά σε άνοδο. Για πολύ καιρό, οι μυθιστοριογράφοι είχαν υποβιβαστεί σε έναν ρόλο που θα μπορούσα να χαρακτηρίσω «διακοσμητικό». Έγραφαν τα βιβλία τους και

τα προωθούσαν στην αγορά ψυχαγωγίας· λιγότερο στην αγορά της πληροφορίας. Εξέφραζαν «συναίσθημα», συγκινήσεις... Έτσι ήταν το τοπίο της λογοτεχνίας όταν ξεκίνησα. Όταν ξεκινάς προσαρμόζεται σε μια ατμόσφαιρα στην οποία δεν αποφασίζεις τίποτα. Τώρα μου φαίνεται ότι πολλοί ζητούν πιο κεντρική θέση για τα βιβλία, ακόμη και για τα μυθιστορήματα, στο πλαίσιο του δημόσιου διαλόγου.

— **Πώς αξιολογείτε την κατάσταση των ιταλικών μέσων ενημέρωσης τις τελευταίες δεκαετίες; Τι έχει αλλάξει όσον αφορά την αισθητική, την αξιοπιστία και τη διαχείριση της πόλωσης;**

Η συνήθεια της συνεχούς αντιπαράθεσης δύο αντίθετων απόψεων έχει υποβαθμίσει τους χώρους της πληροφόρησης. Αυτό έχει εξαπλωθεί από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στην τηλεόραση και από την τηλεόραση στις εφημερίδες και σε κάθε άλλο μέσο. Τα τελευταία χρόνια, έχουμε δώσει βήμα και άφθονο χρόνο στους αρνητές της κλιματικής αλλαγής, στους αρνητές του COVID-19 και στη ρωσική προπαγάνδα. Και δεν το έχουμε κάνει από σεβασμό προς μια υψηλή αρχή της ελευθερίας της έκφρασης, αλλά με στόχο να οξύνουμε τη σύγκρουση και, ως εκ τούτου, την τηλεθέαση, την ακροαματικότητα, τη συμμετοχή στα ηλεκτρονικά δίκτυα. Κι εκτός αυτού, με την πάροδο του χρόνου, πολλές περιθωριακές, εξτρεμιστικές και ψευδείς θέσεις έχουν γίνει το επίκεντρο της συζήτησης: οι συνωμοσιολόγοι και οι προπαγανδιστές έχουν το ισχυρότερο κίνητρο να επιμένουν στις δημόσιες διαμάχες. Επιμένουν ακόμα κι όταν όλοι οι άλλοι γύρω τους έχουν κουραστεί.

— **Πράγματι, δεν υπάρχει περιθώριο για περίπλοκες αντιπαράθεσεις στα ιταλικά talk shows και στις συζητήσεις στα μέσα ενημέρωσης. Οι τόνοι έχουν ανέβει υπερβολικά. Το ίδιο συμβαίνει φυσικά και στην Ελλάδα: φλυαρία, παραληρήματα, ανοησίες, φληναφήματα, φτωχή γλώσσα, γραμματικά και συντακτικά λάθη... Είναι οδυνηρό...**

Ναι, ακριβώς αυτό προσπαθούσα να εξηγήσω παραπάνω. Και συνεχίζοντας έτσι, χάνουμε την αίσθηση της πραγματικότητας. Κατά τη γνώμη μου, η δουλειά που έχουν οι συγγραφείς, ειδικά σήμερα, είναι να αποκαταστήσουν την αίσθηση της πραγματικότητας. Ήταν έτσι σε κάθε εποχή; Δεν ξέρω. Ξέρω όμως ότι, μερικές φορές, τα καταφέρνουμε πολύ καλύτερα δημιουργώντας έργα μυθοπλασίας.

ΣΤΗΝ
«ΤΑΣΜΑΝΙΑ»
Ο ΕΑΥΤΟΣ
ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΩ
ΑΠ' ΟΛΑ ΕΝΑΣ
ΣΥΛΛΕΚΤΗΣ
ΕΜΠΕΙΡΙΩΝ
ΑΛΛΩΝ
ΑΝΘΡΩΠΩΝ.
ΕΝΑΣ ΕΑΥΤΟΣ
ΠΟΥ ΑΚΟΥΕΙ ΚΑΙ
ΚΑΤΑΓΡΑΦΕΙ.

— **Σας φαίνονται αγεφύρωτα τα ιδεολογικά ρήγματα στην Ιταλία σήμερα σε σύγκριση με τον 20ό αιώνα; Σύμφωνα με την εικόνα που έχουμε απέξω, οι Ιταλοί δεν ενδιαφέρονται πλέον για την πολιτική, επικρατεί ένα είδος απάθειας. Είναι αλήθεια αυτό; Εστω, εν μέρει;**

Το υψηλό ποσοστό αποχής από όλες τις εκλογές το αποδεικνύει. Όμως, τα τελευταία δύο χρόνια, οι άνθρωποι συζητούν παντού για τη γεωπολιτική. Είναι παράξενο φαινόμενο. Έχω την εντύπωση ότι είμαστε πολύ λιγότερο ελεύθεροι από όσο θέλουμε να πιστεύουμε. Η προσοχή μας, οι ανησυχίες μας, οι συζητήσεις μας καθοδηγούνται από την τεχνολογία. Σε σύγκριση με είκοσι χρόνια πριν, είμαστε πολύ λιγότερο ελεύθεροι να επιλέγουμε τι θέλουμε να σκεφτούμε. **A**

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΜΕ ΑΙΤΙΑ

Στον δρόμο μάς φωνάζουν αλλιώς: Με σαγήνευσε η ρεαλιστική γραφή της Λάουρα Τσβιέρνια

Του ΑΡΗ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗ

Πριν από δύο χρόνια βρέθηκα στην Αρμενία. Κατευθείαν πτήση από την Αθήνα στο Γερεβάν, την πρωτεύουσα της χώρας. Παρόλο που είχα πάει με παρέα συναδέλφων, κατέληξα να τριγυρνάω μόνος στην πόλη, καθώς οι γυναίκες της συντροφιάς επέλεξαν να επισκεπτονται τα καταστήματα και τα ντόπια παζάρια. Μου αρέσει το περπάτημα και είναι πιο ξεκούραστο να τριγυρίζεις μόνος. Έτσι, μέσα σε λίγες ώρες, περιπλανήθηκα στα πλέον ενδιαφέροντα για μένα μέρη αυτής της πόλης. Έφτασα μέχρι το σπίτι του Σαρλ Αζναβούρ, αγαπημένου τραγουδιστή της μάνας μου και εθνικού είδωλου για τους Αρμένιους. Ξεναγήθηκα στο μουσείο του διάσημου σκηνοθέτη τους – αναφέρομαι στον Παρατζάνοφ – και ανέβηκα τις κυλιόμενες σκάλες του Cascade, μήπως και έβλεπα από ψηλά τις κορυφές του όρους Αραράτ, αλλά είχε χαμηλή νέφωση εκείνο το πρωί κι έτσι έμεινα με την επιθυμία.

Στο Γερεβάν φτάνει και η ηρωίδα του μυθιστορήματος της Τσβιέρνια. Μόνο που εκείνη φτάνει με τον πατέρα της, έναν Αρμένιο που γεννήθηκε στην Τουρκία και επί χρόνια έκρυβε την καταγωγή του.

Λάουρα Τσβιέρνια
Στον δρόμο μάς φωνάζουν αλλιώς
εκδ. LOGGIA

Γιατί όλοι ξέρουν πόσο αγαπούν τους Αρμένιους οι Τούρκοι – όσο αγαπούν κι εμάς, τους Γιουάν. Το απέδειξαν εξάλλου με τη γενοκτονία των Αρμενίων και την εξολόθρευση των δικών μας στη Μικρά Ασία, κι αργότερα, το 1955, στην Κωνσταντινούπολη.

Η νεαρή ηρωίδα έχει γεννηθεί και μεγαλώσει στη Βρέμνη, αφού η γιαγιά της είχε έρθει από την Πόλη ως μετανάστρια για να δουλέψει στα εργοστάσια της Γερμανίας. Όταν η γιαγιά της πεθαίνει, η εγγονή ανακαλύπτει στο συρτάρι της ένα σημείωμα με ένα γυναικείο όνομα, ένα βραχιόλι και μια διεύθυνση στο Γερεβάν. Κεντρισμένη από τη γυναικεία περιέργεια, θα πείσει τον πατέρα της να ταξιδέψουν στην Αρμενία και, με την ευκαιρία της αναζήτησης εκείνης της άγνωστης γυναίκας, να γνωρίσουν τον τόπο της μακρινής καταγωγής τους, που κανείς από τους δύο δεν έχει επισκεφτεί στο παρελθόν.

Ο αναγνώστης περιπλανιέται μαζί με πατέρα και κόρη στην Αρμενία, βγαίνει μαζί τους στην υπαίθρο χώρα, συνομιλεί με ντόπιους, μαθαίνει περισσότερα για τη γενοκτονία των Αρμενίων, την καταστροφή της Σμύρνης και το πογκρόμ του '55. Μπαίνει σε μοναστήρια, ατενίζει τη λίμνη Σεβάν, μια από τις μεγαλύτερες στον κόσμο σε τόσο μεγάλο υψόμετρο, και περπατάει στα στενοσόκακα της παλιάς πόλης στο κέντρο του Γερεβάν.

Θα ανακαλύψει άραγε η ηρωίδα σε ποια μυστηριώδη γυναίκα πρέπει να παραδώσει το βραχιόλι που βρήκε στο συρτάρι της γιαγιάς; Εμένα πάντως, ως αναγνώστη, ποσώς με απασχόλησε αυτό το μυστήριο. Με τράβηξε – με σαγήνευσε, θα έπρεπε να πω – η ρεαλιστική γραφή της Τσβιέρνια, που, σημειωτέον, τούτο είναι το πρώτο της βιβλίο. Μου θύμισε ξανά εκείνο το ταξίδι μου στην Αρμενία (το Αραράτ το είδα από το αεροπλάνο στην επιστροφή) και μου κράτησε συντροφιά μερικές νύχτες με βροχή. Ωσπου να κλείσετε το επόμενο εκπαιδευτικό σας εισιτήριο για Γερεβάν, μπορείτε να βρεθείτε εκεί μέσα από τις σελίδες αυτού του βιβλίου.

Σωτήρης Τριβιζάς

Έγραψα ένα αστυνομικό με χαρακτηριστικά οδοιπορικού

Της ΗΡΩΣ ΣΚΑΡΟΥ

Τον Σωτήρη Τριβιζά τον γνώρισα ως μεταφραστή, συγκεκριμένα από τα διηγήματα του Λουίτζι Πιραντέλο, στα οποία βασίστηκε η ταινία των αδελφών Ταβιάνι «Χάος». Πριν από δέκα χρόνια περίπου άκουσα για ένα παιδικό βιβλίο με την υπογραφή του και τίτλο «Ο μαγικός κόσμος του Φεδερίκο - Ένα παραμύθι βασισμένο στον Λόρκα». Μου αρέσουν τα παραμύθια, ιδιαίτερα εκείνα που υπερβαίνουν τα ηλικιακά όρια, και το συγκεκριμένο είναι ίσως αυτό που χάρισα περισσότερο σε φίλους, μικρούς και μεγάλους. Δεν έχω διαβάσει τα δοκίμιά του – είναι ένα είδος που αποφεύγω, κατάλοιπο μάλλον της υποχρεωτικής ανάγνωσης έργων του Παπανούτσου στα χρόνια του λυκείου. Έχω όμως στη βιβλιοθήκη μου, στο ράφι με τους σύγχρονους Έλληνες ποιητές, μια δική του συλλογή με τον τίτλο «Βίος Ασωμάτων και άλλα ποιήματα».

Ποιτής λοιπόν, συγγραφέας παιδικών βιβλίων, δοκιμογράφος και μεταφραστής. Αυτές τις ιδιότητες ήξερα για τον Σωτήρη Τριβιζά. Ώσπου ήρθε πρόσφατα στα χέρια

μου ένα βιβλίο από τις εκδόσεις Σοκόλη με τίτλο «Φονικό στους Κορφούς - Αστυνομική νουβέλα σε 69 σκαλοπάτια». Και συγγραφέας νουάρ; Από τις πρώτες σελίδες, τα στοιχεία είναι εκεί: το έγκλημα, οι βρεγμένοι δρόμοι, η μοιραία γυναίκα, η ηθική παρακμή και μια σκοτεινή, ατμοσφαιρική αίσθηση. Σκέφτηκα να ρίξω λίγο φως με τη βοήθεια του συγγραφέα.

— Το βιβλίο δικαίως χαρακτηρίζεται «αστυνομική νουβέλα» – μια και υπάρχει ένας φόνος, αρκετοί πιθανοί δράστες και δύο αστυνομικοί που προσπαθούν να λύσουν το μυστήριο –, διαβάζεται όμως και ως οδοιπορικό της πόλης της Κέρκυρας. Δύο τελειώς διαφορετικά είδη γραπτού λόγου σε ένα. Ήταν αυτός ο σκοπός εξαρχής ή προέκυψε κατά τη διαδικασία της γραφής;

Δεν είμαι, προφανώς, συγγραφέας αστυνομικής λογοτεχνίας. Είμαι όμως φανατικός αναγνώστης του είδους. Έπειτα από σαράντα χρόνια διαμονής στην Αθήνα, εδώ και λίγο καιρό εγκαταστάθηκα ξανά στην Κέρκυρα, το νησί όπου γεννήθηκα και μεγάλωσα. Ήθελα να γράψω κάτι για τον τόπο μου κι έψαχνα την κατάλληλη φόρμα. Στην αρχή σκεφτόμουν έ-

ναν παράξενο τουριστικό οδηγό, ας πούμε «οδηγός για υποψιασμένους ντόπιους και καλλιεργημένους ξένους». Βλέπετε, είχα βρει ακόμα και τον τίτλο. Έπειτα έπεσε στα χέρια μου ένα πολύ καλό αστυνομικό μυθιστόρημα της Αγγελικής Ζούμπου, που λέγεται «Έγκλημα στο νησί των Φαιάκων». Και τότε γεννήθηκε η ιδέα να γράψω ένα αστυνομικό βιβλίο που θα είχε και τα χαρακτηριστικά του οδοιπορικού. Δύο σε ένα, όπως το λέτε! Από την αρχή, πάντως, πριν γραφτεί καν η πρώτη αράδα, ήξερα ότι η πόλη της Κέρκυρας θα ήταν η πρωταγωνίστρια. Μάλιστα, στο εξώφυλλο του βιβλίου απεικονίζεται ένα από τα παλαιότερα αρχοντικά της πόλης, είναι μια φωτογραφία της κόρης μου, της Σιλένας Τριβιζά.

— Σκαλοπάτια ονομάζονται τα 69 κεφάλαια του βιβλίου. Γέφυρες που συνδέουν διαφορετικά επίπεδα και κάποιες φορές μας οδηγούν μπροστά, ενώ άλλοτε μας γυρίζουν πίσω. Και φτάνοντας πια στο τελευταίο σκαλί μου ήρθε στον νου το ποίημα του Καβάφη για ένα άλλο νησί, την Ιθάκη. «Το φθάσιμον εκεί είν' ο προορισμός σου/ Αλλά μη βιάζεις το ταξίδι διόλου / Καλύτερα χρόνια πολλά να διαρκέσει / και γέρος πια ν' αράξεις στο νησί / πλούσιος με όσα κέρδισες στον δρόμο». Τι κερδίσατε εσείς από αυτή τη σκαλινάδα;

Παραβλέπω τον στίχο «και γέρος πια ν' αράξεις στο νησί» για ευνόητους λόγους. Κατά τ' άλλα, δώσατε μια πολύ όμορφη και ποιητική ερμηνεία. Η αλήθεια είναι πιο πεζή. Καθώς δεν έχω ξαναγράψει βιβλίο πρόζας και δεν έχω την πειθαρχία που έχει ένας πεπειραμένος πεζογράφος, έγραφα κάπως ακατάστατα, με αφηγηματικές ανακολουθίες και λογικά άλματα, κι έψαχνα έναν τρόπο να τα δικαιολογήσω. Επειδή η πρώτη σκηνή του βιβλίου εκτυλίσσεται σε μια γνωστή πέτρινη σκάλα της πόλης, μου ήρθε η ιδέα των σκαλιών, που σου παρέχουν την ευχέρεια να κινηθείς προς όλες τις κατευθύνσεις. Έπειτα, είναι μια έμμεση αναφορά στον Μπάκαν, στον Χίτσκοκ και «Τα τριάντα εννέα σκαλοπάτια» τους. Το δικό μου κέρδος, για ν' απαντήσω επιτέλους στην ερώτηση, είναι ότι, ανεβαίνοντας και κατεβαίνοντας αυτά τα σκαλοπάτια, έζησα ξανά τα πιο ωραία χρόνια της ζωής μου.

— Και τι πιστεύετε πως θα κερδίσει ο αναγνώστης;

Νομίζω ότι ο αναγνώστης θα διασκεδάσει, όπως διασκεδάσα κι εγώ όταν έγραφα το βιβλίο. Η αστυνομική λογοτεχνία ανέκαθεν ήταν είδος υποτιμημένο, κι ας έχει δώσει αριστουργήματα. Έγραψα το βιβλίο σαν άσκηση ύφους, ως φόρο τιμής στα χρόνια της εφηβείας μου, ακόμα και ως αστείο, αν θέλετε. Δίχως το βάρος που νιώθω όταν καταπιάνομαι με τη λεγόμενη «σοβαρή» λογοτεχνία. Είναι ένα βιβλίο που γράφτηκε εκτός προγράμματος, κι ελπίζω να διαβαστεί με τον ίδιο ανέμελο τρόπο.

— Γιατί επιλέξατε τη δεκαετία του '70 ως χρονικό πλαίσιο για τα δρώμενα;

Γιατί η δεκαετία του '70 είναι η δεκαετία της εφηβείας μου. Για μένα ήταν μια μαγική εποχή: η εποχή των πρώτων σκιρτημάτων, των πρώτων αναζητήσεων, των πρώτων ερωτών. Αλλά και

Σωτήρης Τριβιζάς
Φονικό στους
Κορφούς -
Αστυνομική νουβέλα
σε 69 σκαλοπάτια
εκδ. ΣΟΚΟΛΗ

για τη χώρα υπήρξε μια καλή εποχή. Μετά την πτώση της Χούντας, έπνευσε ένας πρωτόγνωρος άνεμος ελευθερίας.

— Έχω πάει στην Κέρκυρα μονάχα μία φορά. Κι ήταν πολλά χρόνια πριν. Θυμάμαι όμως σαν να 'ταν χθες να περιπλανιέμαι στα καντούνια της Παλιάς Πόλης, κάνοντας ένα ταξίδι στο παρελθόν. Διαβάζοντας το βιβλίο σας μεταφέρθηκα νοητικά εκεί, έχοντας τις σελίδες για οδηγό. Ποιοι ήταν οι δικοί σας πλοηγοί στην αναβίωση εκείνης της εποχής;

Δικοί μου πλοηγοί ήταν οι αναμνήσεις. Περπατάω ακόμα και σήμερα στους δρόμους και στα καντούνια της πόλης, κάθε πέτρα έχει κάτι να μου θυμίσει. Οφείλω να πω ότι, εκτός από τους αστυνομικούς και τους υπόπτους, τίποτε άλλο στο βιβλίο δεν είναι επινοημένο. Οι άνθρωποι, οι δρόμοι, τα μνημεία, οι εκκλησίες, τα μαγαζιά, όλα υπάρχουν (ή υπήρξαν κάποτε) στην πραγματικότητα. Κάποιοι από τους ήρωες του βιβλίου ήταν συγγενείς, δάσκαλοι, φίλοι μου. Τώρα πια, μερικοί από αυτούς δεν είναι εν ζωή. Κάποιοι άλλοι ζουν και βασιλεύουν. Μου ήταν αδύνατον να γράψω για εκείνη την εποχή και να παραβλέψω την ανθρωπογεωγραφία.

— Πολλά λέγονται για τους Κερκυραίους. Από την καλλιτεχνική τους φύση και την ιδιαίτερότητα της γλώσσας ως τους χαλαρούς ρυθμούς και το περιπαιχτικό χιούμορ. Πείτε μου όμως εσείς: τι σημαίνει να κατάγεται κανείς από τη Γη των Φαιάκων;

Δεν μπορώ να το προσδιορίσω ακριβώς, φοβάμαι ότι με έχει διαφθείρει η μακρά παραμονή μου στην Αθήνα. Κοιτάζτε, οι Κερκυραίοι είναι άνθρωποι καλοσυνάτοι και ράθυμοι, όπως το λέτε. Αγαπούν τις τέχνες, ιδιαίτερα τη μουσική. Εγώ, λόγου χάρη, έμαθα νότες πριν ακόμα μάθω γράμματα, γιατί έτσι είναι η συνήθεια. Ωστόσο, το νησί δεν παύει να είναι ένας τόπος που γνώρισε πολλούς κατακτητές. Η κοινωνία του υπήρξε δικασμένη ήδη από την εποχή των ευγενών. Η αγροτική του φάση υπήρξε σκληρή, θυμηθεί-

τε τα κορφιάτικα δινητήματα του Θεοτόκην. Και σήμερα πνίγεται από τον τουρισμό. Δεν είναι ένας τόπος χωρίς προβλήματα. Για ένα πράγμα μπορώ να σας διαβεβαιώσω: όλοι οι Κερκυραίοι αγαπούν το νησί τους με πάθος και πιστεύουν πως είναι ο πιο όμορφος τόπος του κόσμου.

— Έχετε γράψει ποίηση, παιδικά βιβλία, δοκίμια και τώρα αυτό. Ποιο είδος θα λέγατε ότι σας δυσκολεύει περισσότερο;

Χωρίς αμφιβολία, η ποίηση. Η υπηλοτέρα των τεχνών. Η απόλυτη πύκνωση του λόγου.

— Και ποιο είδος προτιμάτε ως αναγνώστης;

Διαβάζω ποίηση γιατί εκεί βρίσκω συχνά μια κρυφή σκέψη που διατυπωμένη με την ακρίβεια ενός μαθηματικού τύπου. Διαβάζω όμως και οτιδήποτε άλλο, χωρίς την παραμικρή προκατάληψη. Οι αγαπημένοι μου συγγραφείς είναι αναρίθμητοι και δεν περιφρονώ κανένα λογοτεχνικό είδος. Ίσως φταίει που γεννήθηκα σ' ένα σπίτι δίχως βιβλία και που, ως παιδί, διάβαζα τις ετικέτες στις κονσέρβες και τις οδηγίες στα φάρμακα.

— Ποιο είναι το επόμενο σας ανάγνωσμα;

Έχω υποσχεθεί στον εαυτό μου ότι φέτος είναι έτος επιστροφής στον Σολωμό. Έχω ήδη κατεβάσει από το ράφι τα «Ποιήματα και Πεζά», σε επιμέλεια του Στυλιανού Αλεξίου, σ' εκείνη την πανέμορφη, λινόδετη έκδοση της Στιγμής.

— Και το επόμενο πόνημα;

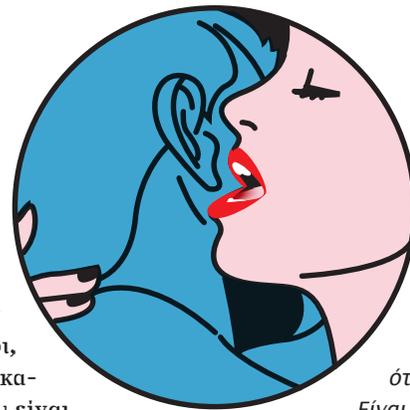
Θέλω να συγκεντρώσω επιτέλους τα ποιήματα. Τα περισσότερα ποιητικά βιβλία μου είναι εδώ και πολλά χρόνια εξα-

ντλημένα. Θα ήθελα να τα δω συγκεντρωμένα σε έναν τόμο. Έχω γράψει μελέτες και δοκίμια, έχω κάνει μεταφράσεις από τη λογοτεχνία κι από το θέατρο, διασκευές κλασικών έργων για παιδιά, έχω γράψει παραμύθια. Έχω γράψει επίσης τραγούδια, τους στίχους ενός μουζικάλ, το λιμπρέτο μιας όπερας και, τώρα, μια αστυνομική νουβέλα. Αλλά η αλήθεια είναι πως όταν ήμουν μικρός ήθελα να γίνω ποιητής. **A**

1 Τζένη μου, έχω μπει σε έναν φαύλο κύκλο καχυποψίας χωρίς τέλος. Έχω ένα αγόρι, πρόσφατα γνωριστήκαμε, απλά το στίλ του είναι λίγο — πώς να το πω — υπερβολικό. Δηλαδή κυκλοφορεί από το πρωί με σακάκι, γραβάτα, καπέλο, όλο το σετ. Είναι γενικά εκκεντρικός — κάτι που εμένα μου αρέσει —, αλλά κάπου μου φαίνεται ότι το κάνει επίτηδες για να τραβάει τα βλέμματα και να κάνει εντύπωση. Δεν τον γνωρίζω πολύ καιρό για να είμαι σίγουρη και να τον εμπιστευόμαι, αλλά με την κολλητή μου που τα συζητάμε όλα, μου έχει βάλει στο κεφάλι την υποψία ότι είναι σούπερ δίδεν ο τύπος.

Σαν να βγήκε, δηλαδή, από editorial της Vogue και ξέχασε να επιστρέψει τα ρούχα φάση; Αλλά να σου πω κάτι; Δεν σημαίνει αυτό ότι παίζει θέατρο. Μπορεί απλώς να ζει στη δική του σκηνή και να γουστάρει. Η φίλη σου σου έβαλε την ιδέα ότι είναι δίδεν. Και ξαφνικά, εκεί που έβλεπες στίλ, τώρα βλέπεις στρατηγική. Μήπως, όμως, δεν είναι εκείνος που φοράει κοστούμι, αλλά εσύ που φόρεσες καχυποψία; Η εμπιστοσύνη χτίζεται. Σιγά σιγά. Και μέχρι τότε, ο εγκέφαλος κάνει αυτό που ξέρει καλύτερα. Ψάχνει για κόκκινες σημαίες, ακόμα κι αν είναι απλώς μεταξωτές γραβάτες. Relax and enjoy! Κι άσε τον άνθρωπο να φοράει ό,τι του κάνει κέφι!

2 Μανκεν μου, νιώθω ότι έχω μπει σε ένα μοτίβο ζωής και σε ένα πρόγραμμα το οποίο βαριέμαι και δεν μου αρέσει καθόλου. Θα σ' το κάνω πιο συγκεκριμένο. Έχω σχέση με ένα αγόρι το οποίο είναι content creator. Ασχολείται ενεργά με τα social, κάνει βιντεάκια και πλέον ασχολείται επαγγελματικά μ' αυτό. Τον καλούν συνέχεια σε διάφορα events και αρκετές φορές πάω κι εγώ μαζί του και σε πολλά από αυτά έχει φαγητό. Λοιπόν, έχουμε καταντήσει να βγαίνουμε μόνο σε τέτοια κι έχω βαρεθεί. Βγαίνουμε έξω μόνο όταν έχει τζάμπα φαγητό και ποτό. Με έχει κουράσει αυτό το πράγμα. Δεν υπάρχει ούτε μία μέρα τόσο καιρό που τα έχουμε, να του πω να πάμε μόνοι μας κάπου, και να μου πει ναι. Και σε αυτά τα events δεν ξέρω και κανέναν και νιώθω άβολα πολλές φορές.

Τελικά, καμιά φορά το «+1» μπορεί να είναι πιο μοναχικό από το να είσαι μόνη. Καταλαβαίνω πως δεν είναι ότι σε ενοχλούν τα events.

Είναι ότι δεν υπάρχουν και οι άλλες βραδιές. Δεν υπάρχουν αυ-

θόρμητα «πάμε μια βόλτα;», δεν υπάρχουν τραπέζια για δύο χωρίς φωτογραφικό φωτισμό. Κι εσύ στέκεσαι εκεί, με ένα ποτήρι στο χέρι, ανάμεσα σε αγνώστους που μιλάνε για engagement και δεν εννοούν το δικό σου. Και νιώθεις σαν να είσαι κομμάτι του επαγγελματικού του πακέτου. Χρειάζεται να το συζητήσεις. Χρειάζεται να πεις «θέλω ένα βράδυ μόνο για εμάς. Χωρίς guest list». Αν χαμογελάσει και πει «κλείσε όπου θες», έχεις απάντηση. Αν σου πει «έλα μωρέ, έχουμε event την Πέμπτη», έχεις, επίσης, απάντηση.

3 Με έχει πάρει από κάτω καιρό τώρα. Είχα μια σχέση 4 μήνες, τον αγαπούσα πάρα πολύ κι αυτός έτσι μου έλεγε, αλλά είχε αρκετά οικονομικά θέματα και αυτό — δυστυχώς — επηρέαζε πολύ τη σχέση μας. Έβλεπα τις φίλες μου που πήγαιναν εκδρομές και ταξίδια με τα αγόρια τους, με τις παρέες τους, και η αλήθεια είναι πως είχα ηρήξει τον πρώην μου να κλείσουμε ένα εξωτερικό παρέα. Συνέχεια μου έλεγε θα δούμε, όμως είχα κι εγώ την ανάγκη να ξεφύγω λίγο, να πάω ένα ταξίδι. Δεν είναι ότι έχω κι εγώ πολλά χρήματα. Μην φανταστείς. Μου έλεγε λοιπόν συνέχεια ότι δυσκολεύεται οικονομικά, μέχρι που μια μέρα μου είπε ότι δεν μπορούμε να κάνουμε πολλά πράγματα μαζί λόγω της κακής οικονομικής του κατάστασης και με χώρισε. Δεν ξέρω αν αυτό ήταν η αφορμή ή υπάρχει άλλο πρόσωπο στη μέση, αλλά το κακό είναι ότι ακόμα στενοχωριέμαι.

Νομίζω στον είπε ξεκάθαρα τον λόγο και δεν χρειάζεται να βάζεις άλλες σκέψεις στο μυαλό σου για τρίτο πρόσωπο κτλ. Μήπως, λοιπόν, τον πίεσες κι εσύ λίγο παραπάνω; Μήπως κι εκείνος ήρθε σε δύσκολη θέση από ένα σημείο και μετά; Γιατί το θέμα δεν είναι το ταξίδι. Αυτό το κάνεις και μόνη σου με την παρέα σου. Είναι ότι, αντί να μείνετε ομάδα, εσείς βρεθήκατε απέναντι. Αφού τον σκέφτεσαι λοιπόν ακόμα, κάνε μια ήρεμη και τυπική κρούση, στείλε ένα μήνυμα να δεις τι κάνει, ανθρώπινο είναι, κι αν δεις ότι ανταποκρίνεται, πρότεινέ του να βγείτε για έναν καφέ!

Μίλα μου βρόμικα.
Μίλα μου αληθινα.
email: info@athensvoice.gr
instagram: [@melitajenny](https://www.instagram.com/melitajenny)

Κριός

20 Μαρτίου - 19 Απριλίου

Καλή εβδομάδα, Κριέ! Αυτό το επταήμερο φέρνει ένα μάθημα ζωής για σένα. Πρέπει να μάθεις να λες «κάπου ένα ώρα!»! Ίσως θελήσεις να πάρεις αποστάσεις από την πολυκοσμία για να μαζέψεις δυνάμεις. Πάντως, δεν πρέπει να αφήσεις κανέναν να σε πιέσει να πάρεις οριστικές αποφάσεις τώρα. Παράλληλα, σε συμβουλεύω να ακούσεις το ένστικτό σου παρά οποιονδήποτε άλλο! Κλείσε τις εκκρεμότητές σου μεν, go with the flow δε. Στα του έρωτα τώρα, αν είσαι μπακούρι, ίσως λάβεις μήνυμα λατρείας από τον αγαπημένο σου πρώην. Είναι πολύ σημαντικό, λοιπόν, να μην απαντήσεις! Αν δεν είσαι μπακούρι, μπορείς να μοιραστείς τα βαθύτερα συναισθήματά σου με το αμόρε – επιτέλους!

Ταύρος

20 Απριλίου - 19 Μαΐου

Καλή εβδομάδα Ταύρε! Ωραίο επταήμερο για να εστιάσεις στους φίλους και στον κοινωνικό σου περίγυρο. Όμως, επειδή στα μέσα της εβδομάδας παίζει κι ένας ανάδρομος, μην απογοητευτείς αν τυχόν δεις είτε ότι κάποια σχέδια που έκανες με τους φίλους σου αναβάλλονται είτε ότι δημιουργούνται κάποιες παρεξηγήσεις μεταξύ σας. Πήγαινε το ήρεμα και συνετὰ κι όλα θα γίνουν. Στα καλά νέα, μπορείς να δεις ξανά άτομα με τα οποία έχετε χαθεί και να γεφυρώσεις το μεταξύ σας χάσμα. Στα γκομενικά, αν είσαι μόνος, ίσως δεις ότι κάποιος φίλος σου σε βλέπει διαφορετικά. Μήπως ισχύει το ίδιο κι από πλευράς σου; Αν δεν είσαι μόνος, βγες έξω και διασκεδάσε μαζί με το αμόρε, καθώς γι' αυτά είναι η ζωή! Τι, όχι;

Δίδυμοι

20 Μαΐου - 20 Ιουνίου

Καλή εβδομάδα, Δίδυμε! Νιώθω πως αυτό το επταήμερο δεν σε νοιάζει η ουσία των πραγμάτων, παρά μόνο όσα βλέπει η νεθερά, που λέμε. Μήπως, όμως, όπως θα αναρωτιόταν κι ένας πιο πονηρεμένος, πρέπει να κοιτάξεις λίγο και τα κοινωνικά δρώμενα αλλά και το μέλλον σου; Αυτό αν θέλεις να αποφύγεις το χάος γύρω από το «Πού βαδίζω;»! Παράλληλα, μην πανικοβληθείς ή τσαντιστείς αν πιάσουν οι «κεραίες» σου ότι ορισμένοι δεν καταλαβαίνουν τις καλές σου τις προθέσεις. Στα προσωπικά, αν είσαι single, μάθε πως, για να πάψεις να είσαι, πρέπει να αποφασίσεις να βγεις από το σπίτι, αλλιώς περιμένε να σου χτυπήσει την πόρτα ο ντελιβεράς, μπας και... Αν δεν είσαι single, γίνε λίγο πιο τρυφερός πια!

Καρκίνος

21 Ιουνίου - 21 Ιουλίου

Καλή εβδομάδα, Καρκίνε μου! Το νίβε του επταήμερου ευνοεί την αλλαγή κοσμοθεωρίας/mindset, την επέκταση των σπουδών σου ή και τη διοργάνωση κάποιου ταξιδιού. Μείνε στον σχεδιασμό και μην κλείσεις κάτι, καθώς ο ανάδρομος Ερμής στέλνει αγωνιστικούς χαιρετισμούς και πρέπει να είσαι προετοιμασμένος για αλλαγές, μικροκαθυστερήσεις ή και μεπερδέματα. Από την άλλη, πρέπει να σταματήσεις να εστιάζεις στο πώς θα φτάσεις κάπου, αλλά στο γιατί θες να πας εκεί. Αν είσαι χωρίς σχέση, μη λες «όχι» στις γνωριμιές με άτομα που έχουν διαφορετική κουλτούρα από τη δική σου, γιατί ποτέ δεν ξέρεις! Αν είσαι σε σχέση, διευθέτησε ό,τι κρατάει από τα παλιά!

Λέων

22 Ιουλίου - 22 Αυγούστου

Καλή εβδομάδα, Λέοντα. Για να διαχειριστείς την ένταση μέσα σου, προτείνω να κλειστείς στον εαυτό σου και να ξεκαθαρίσεις κάποια πράγματα σχετικά με τα άγχη, τα μυστικά ή και τα οικονομικά (?) σου. Επιπλέον, θα ωφεληθείς πολύ περισσότερο από την απλή παρατήρηση παρά από την ενεργό δράση. Επειδή, λοιπόν, πρέπει να κάνεις μια καλή εκκαθάριση, κράτα μόνο ό,τι σε κάνει να νιώθεις safe. Θα σου πω και να ακούς το ένστικτό σου. Στα αισθηματικά, αν είσαι αδέσμευτος, είσαι ελκυστικός. Όμως, το πιθανότερο είναι να γυρίσει κάτι από τα παλιά για να πάρει είτε closure είτε δεύτερη ευκαιρία. Αν είσαι δεσμευμένος, έλα πιο κοντά στο αμόρε και προώθησε την εμπιστοσύνη.

Παρθένος

23 Αυγούστου - 21 Σεπτεμβρίου

Καλή εβδομάδα, Παρθένε! Αυτό που κάνει μπαμ από την αρχή του επταήμερου είναι πως ο τομέας των διαπροσωπικών σχέσεων περνάει κρίση! Καλό είναι να πάρεις απόσταση, ώστε να το δεις ψύχραιμα. Από την άλλη, μην προσπαθείς να επιβληθείς, γιατί έτσι δεν σε θέλει κανείς! Αντιθέτως, μπορείς να αφεθείς στον όμορφο κόσμο των συναισθημάτων και όλα θα πάνε καλά! Μην απογοητευτείς αν δεν πάνε όλα όπως τα έχεις κατά νου. Στα της καρδιάς, αν είσαι ελεύθερος κι επιστρέψει κάποιος πρώην, θυμήσου γιατί απομακρυνθήκατε, γιατί αυτό είναι που θα σας απομακρύνει ξανά. Αν δεν είσαι ελεύθερος, άνοιξε την καρδιά σου και όλα θα λυθούν μεταξύ εσού και του αμόρε.

Ζυγός

22 Σεπτεμβρίου - 22 Οκτωβρίου

Καλή εβδομάδα, Ζυγέ! Καλό θα ήταν τώρα να παρατήσεις ό,τι (ανούσιο) κάνεις και να ασχοληθείς μ' εσένα (εσωτερικά και εξωτερικά). Λόγω ανάδρομου Ερμή, ίσως υπάρξουν μεπερδέματα στα της καθημερινότητας ή αναποδιές σε δουλειές σχετικά με το σπίτι. Στα καλά νέα, μπορείς να δεις αν οι συνήθειές σου σε καλύπτουν ή αν είναι ωφέλιμες. Αν όχι, παρακαλώ όπως προβείς στην αλλαγή αυτών! Πρέπει γενικώς να χαλαρώσεις! Στα γκομενικά, αν είσαι ελεύθερο πουλί, δεν αποκλείεται να παιχτεί κάτι με άτομο μέσα από τη δουλειά σου. Το καλύτερο; Έρχεται εκεί που δεν το περιμένεις! Αν δεν είσαι, βοήθησε το αμόρε όπου το χρειάζεται, αλλά δέξου και τη δική του βοήθεια!

Σκορπιός

23 Οκτωβρίου - 21 Νοεμβρίου

Καλή εβδομάδα, Σκορπιέ! Τώρα είναι η στιγμή να διασκεδάσεις, να ξενοιάσεις και να γίνεις λίγο πιο δημιουργικός. Θες με κάποιο παλιό χόμπι; Θες με κάτι καλλιτεχνικό; Θες με κάποια παλιά ιδέα που από βλακεία είχες αφήσει στο «θα δούμε»; Από την άλλη, αν υπάρχουν θέματα σχετικά με τα παιδιά ή με κάτι αντίστοιχο, μπορείς να ασχοληθείς και με αυτά και –γιατί όχι;– να τα ελύσεις κιόλας! Πάμε στο κομμάτι του έρωτα τώρα. Αν ανήκεις στους ελεύθερους, δεν αποκλείεται να έρθεις κοντά με κάποιο άτομο που το χαρακτηρίζει η γλύκα. Not bad! Αν ανήκεις στους ήδη δεσμευμένους, μπορείς να βάλεις ξανά φωτιά στο μεταξύ σας με το αμόρε μέσω κάποιου όμορφης κίνησης, όπως ένα date!

Τοξότης

22 Νοεμβρίου - 20 Δεκεμβρίου

Καλή εβδομάδα, Τοξότη! Το επταήμερο αυτό κινείται λίγο αντιφατικά για σένα και είσαι έτοιμος να δώσεις μια και να τα κάνεις όλα... χάλια! Γι' αυτό είμαι εγώ εδώ, για να σε αποτρέψω! Κάνε λίγη υπομονή και θα πας τα ταξίδια που θες, απλά μετά τον ανάδρομο, ο οποίος δημιουργεί εμπόδια. Αυτό που μπορείς να κάνεις είναι να σε φροντίσεις, όπως και τους γύρω σου. Σίγουρα, πάντως, πρέπει να μαζέψεις τα πολλά νεύρα, όπως και το στόμα σου! Στα προσωπικά, αν είσαι ελεύθερο πουλί, μπορείς να γίνεις λίγο πιο ευάλωτος και τρυφερός, αρκεί να μην το εκδηλώσεις αυτό απέναντι σε κάποιον πρώην, έτσι; Αν δεν είσαι ελεύθερο πουλί, κάνε πράγματα που αιοκούν με το αμόρε, αλλά private. Μετράει περισσότερο!

Αιγόκερως

21 Δεκεμβρίου - 19 Ιανουαρίου

Καλή εβδομάδα, Αιγόκερε! Θέλω να είσαι πολύ προσεκτικός σε όσα λες και σε όσα ακούς! Ανάδρομος Ερμής, βλέπεις! Άρα, δεν αποκλείεται η λίστα με τα ευτράπελα να είναι μεγάλη και να περιλαμβάνει μεπερδέματα στην επικοινωνία, χαμένα mails και memos ή και καθυστερήσεις – μπινελίκια στον δρόμο. Μείνε ψύχραιμος μεν, μη μείνεις κολλημένος στην αγαπημένη σου λογική, καθώς πρέπει να διαβάσεις και πίσω από τις λέξεις δε. Άρα, βάλε και λίγη φαντασία εκεί, ναι; Αν είσαι αδέσμευτος, προβλέπεται τυχαία συνάντηση ή μήνυμα από κάποιον πρώην. Θα ενθουσιαστείς, θα το συζητήσεις με τις φίλες σου, αλλά όχι μέχρι εκεί! Αν είσαι δεσμευμένος, δείξε κατανόηση, γίνε τρυφερός και δεν θα χάσεις!

Υδροχόος

20 Ιανουαρίου - 17 Φεβρουαρίου

Καλή εβδομάδα, Υδροχόε! Για κάνε έναν έλεγχο σε όσα έχεις ήδη καταφέρει, και γιατί κάποιος πάνε να σου τα «φάνε» αλλά και γιατί εσύ ο ίδιος τα έχεις ξεχάσει! Στα οικονομικά, ίσως υπάρξουν καθυστερήσεις. Ωστόσο δεν πρέπει να αγχωθείς ή να γεμίσεις με ανασφάλειες, αλλά να μάθεις να οργανώνεσαι. Παράλληλα, τσέκαρε και τους στόχους σου, γιατί νομίζω πως κυνηγάς πράγματα που δεν έχουν πια νόημα για σένα. Στα γκομενικά, αν είσαι μπακουρομπάκουρο, δεν αποκλείεται να νοσταλγήσεις κάποιο άτομο από τα παλιά που σε γέμιζε ασφάλεια. Αν πρόκειται για κάτι αληθινό κι όχι για απλή αναλαμπή, κινήγησέ το. Αν δεν είσαι μπακουρομπάκουρο, κάνε κάτι για να πλησιάσεις το αμόρε.

Ιχθύες

18 Φεβρουαρίου - 19 Μαρτίου

Καλή εβδομάδα, Ψαράκι! Μπορείς να περάσεις ένα καλό επταήμερο, αρκεί να βάλεις κανόνες και να πας με το flow. Ωστόσο, ο Ερμής γυρνά ανάδρομος στο ζώδιό σου (26/2), άρα μην εκπλαγείς αν υπάρξουν παρανοήσεις σε όσα λες ή αν νιώσεις το μυαλό σου να ταξιδεύει όπου να 'ναι! Σε αυτό το mood, μην πας να το παίξεις λογικός. Καλό είναι και να σταματήσεις να αναλύεις τα συναισθήματά σου κι απλά να τα νιώθεις! Μπορείς να αλλάξεις οτιδήποτε δεν σε γεμίζει πια. Στα αισθηματικά, αν είσαι μπακούρι, τραβάς τα βλέμματα μεν, προτιμάς τη ζεστασιά κάποιου πρώην δε. Αν δεν είσαι μπακούρι, δείξε την πιο ευαίσθητη και τρυφερή πλευρά σου στο έτερον ήμισυ. Μπορείς να του μιλήσεις και για τα όνειρά σου.

ATHENS VOICE

WOMAN'S DAY PARTY

Μια βραδιά γεμάτη εκπλήξεις & Δώρα αξίας 1.000€

Προσκήσεις εδώ

Παρασκευή
06.03
19:00

EST 1907
Rock'n Roll

Λουκιανού 6, Κολωνάκι

ΧΟΡΗΓΟΙ:

M&S

Bitget

CHERY

Υποστηρικτής

JOHNNIE WALKER

BLACK

Ruby

www.apolafste.ypefthina.eneap.gr

Απολαύστε υπεύθυνα

EQUALL

equall.gr

Νέοι κύκλοι δράσεων EQUALL

Για μια Κοινωνία
Ισότητων Ανθρώπων

Στην Πειραιώς συνεχίζουμε να στηρίζουμε την ενίσχυση των γυναικών και την άμβλυση των έμφυλων στερεοτύπων μέσα από τις δράσεις:

- Women Founders and Makers
- Women Back to Work
- Women in Agriculture
- Profession has no Gender

Δηλώστε συμμετοχή στις δράσεις μας έως και τις
26 Μαρτίου και μάθετε περισσότερα στο www.equall.gr

 Piraeus